А. Миронович, В. Петрухін, І. Пінчук

СТАНДАРТИ НАТО

Випуск 2

Збірник

Львів
Національна академія сухопутних військ
2023

УДК 327.5(1-62НАТО)(035)
С 76

Рекомендовано до друку рішенням
Вченої ради Національної академії
сухопутних військ
(протокол від 24.03.2023 р. № 8)

Рецензенти:

В.А. Ожаревський, кандидат військових наук, завідувач кафедри військової підготовки Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного;

І.В. Польцев, начальник кафедри тактико-спеціальних дисциплін Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Укладачі:

Миронович А., Петрухін В., Пінчук І.

С 76 **Стандарти НАТО. Випуск 2.** Збірник / А. Миронович, В. Петрухін, І. Пінчук. – Львів: НАСВ, 2023. – 217 с.

До збірника увійшли стандарти Північноатлантичного альянсу, які регламентують порядок ведення розвідки, контррозвідки та організації безпеки, а також використання розвідувальних формувань наземних військ в основних видах бойових дій.

Збірник призначений для військовослужбовців Збройних Сил України. Він, зокрема, може бути використаний як навчально-довідковий посібник для курсантів вищих військових навчальних закладів.

УДК 327.5(1-62НАТО)(035)

Миронович А. (Передмова, Стандарт AJP-2), **Петрухін В.** (Стандарт AJP-2.1, Стандарт AJP-2.7), **Пінчук І.** (Стандарт ATP-91).

© А. Миронович, В. Петрухін, І. Пінчук, 2023
© Національна академія сухопутних військ, 2023

Зміст

Передмова **7**
СТАНДАРТ НАТО AJP-2. СПІЛЬНА ДОКТРИНА З РОЗВІДКИ, КОНТРРОЗВІДКИ ТА БЕЗПЕКИ 8
Частина 1. ПЕРЕДМОВА 10
1.1. Загальні положення 10
1.2. Мета 10
1.3. Зміст 11
1.4. Термінологія 11
1.5. Аналогічні документи 12
1.6. Зберігання 12
Частина 2. СУЧАСНА РОЗВІДКА 13
2.1. Вступ 13
2.2. Специфіка сучасної оперативної обстановки 13
2.3. Фактори, які впливають на розвідку 14
2.4. Комплексний підхід 15
2.5. Розуміння 16
2.6. Дані та інформація 17
2.7. Командир, розвідка та прийняття рішень 17
2.8. Підтримка командирів розвідкою 19
2.9. Внесок розвідки в операції 19
2.10. Загальні принципи сучасної розвідки 23
Частина 3. ПРИНЦИПИ РОЗВІДКИ 24
3.1. Визначення розвідки 24
3.2. Роль і функції розвідки 24
3.3. Класифікація видів розвідувальних даних 25
3.4. Принципи розвідки 25
3.5. Характеристики розвідки 27
3.6. Обмежувальні умови розвідки 28
3.7. Установи, джерела та прилади виявлення 29
3.8. Інформаційний менеджмент 30
3.9. Ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки 31
3.10. Способи збору даних і результати розвідки 32
Частина 4. ЦИКЛ РОЗВІДКИ 37
4.1. Вступ 37
4.2. Організаційні дії 38
4.3. Збір даних 39
4.4. Обробка даних 40
4.5. Розподіл інформації 43

Частина 5. УПРАВЛІННЯ РОЗВІДУВАЛЬНИМИ ЗАВДАННЯМИ ТА УПРАВЛІННЯ ЗБОРОМ ДАНИХ....46
5.1. Мета і призначення....46
5.2. Управління розвідувальними завданнями....46
5.3. Планування та управління збором інформації....49
5.4. Управління та обмін інформацією....50
Частина 6. ПЛАНУВАННЯ СПІЛЬНОЇ РОЗВІДКИ....51
6.1. Райони спільної розвідки....51
6.2. Процес планування оперативного рівня....51
6.3. Загальна розвідувальна оцінка обстановки....51
6.4. Спільна підготовка даних розвідки щодо оперативної обстановки....53
Частина 7. ЗАГРОЗА БЕЗПЕЦІ....56
7.1. Вступ....56
7.2. Загроза безпеці....56
7.3. Протидія загрозі безпеки....57
7.4. Запобіжна безпека....58
7.5. Запобіжні заходи з безпеки....59
7.6. Захист військ....61
Частина 8. КОНТРРОЗВІДКА....62
8.1. Вступ....62
8.2. Роль контррозвідки....62
8.3. Обов'язки контррозвідки....62
8.4. Контррозвідка у багатонаціональних операціях....63
8.5. Оцінка контррозвідки....64
8.6. Процес контррозвідки....65
8.7. Контрзаходи КР....68
Додаток А. ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА....69
Додаток В. СЛОВНИК....71
Частина І. Список скорочень....71
Частина ІІ. Терміни та визначення....73
СТАНДАРТ НАТО AJP-2.1. СПІЛЬНА ДОКТРИНА З ПРОЦЕДУР РОЗВІДКИ....79
Глава 1 – ПРОБЛЕМАТИКА ТА МЕТА....83
Глава 2 – ПЛАНУВАННЯ РОЗВІДУВАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ....87
Розділ 1 – Вступ....87
Розділ 2 – Структура розвідки....89
Розділ 3 – Планування розвідки....90
Розділ 4 – Планування на операційному рівні....95
Розділ 5 – Спільні розвідувальні органи....99
Розділ 6 – Спільна оперативна підготовка розвідки....100

Розділ 7 – Узагальнений аналіз обстановки……101
Розділ 8 – Основи управління розвідкою..... 101
Глава 3 – ПРОЦЕДУРИ РОЗВІДКИ..... 105
Розділ 1 – Розвідувальний цикл..... 105
Розділ 2 – Вимоги до розвідки 106
Розділ 3 – Управління розвідкою та управління збором даних……..... ……107
Розділ 4 – Напрямок..... 109
Розділ 5 – Збір інформації 112
Розділ 6 – Обробка 113
Розділ 7 – Розподіл..... 118
Розділ 8 – Моніторинг та оцінка..... 119
Розділ 9 – Аналіз 119
Розділ 10 – Вивчення досвіду 121
Розділ 11 – Об'єднана розвідка, спостереження та військова розвідка (JISR)..... 121
Глава 4 – РОЗВІДУВАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ СПІЛЬНИХ ЗАВДАНЬ..... 126
Розділ 1 – Вступ 126
Розділ 2 – Спільний цикл із визначення цілей 127
Розділ 3 – Цілеспрямоване визначення цілей..... 129
Розділ 4 – Оперативне визначення цілей 129
Розділ 5 – Визначення пріоритетних цілей..... 129
Розділ 6 – Оцінка бойових втрат..... 130
Додаток А. РОЗВІДУВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ І СТАНДАРТИЗАЦІЯ..... 131
Словник..... 136
Частина 1 – Скорочення та абревіатури..... 136
Частина 2 – Терміни і визначення 139
СТАНДАРТ НАТО AJP-2.7. СПІЛЬНА ДОКТРИНА З ОБ'ЄДНАНОЇ РОЗВІДКИ, СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ..... 144
Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ..... 145
1.1. Вступ 145
1.2. Мета..... 145
1.3. Сфера застосування..... 146
1.4. Термінологія 146
1.5. Суміжні документи 148
Розділ 2. ОСНОВИ JISR..... 150
2.1. Вступ 150
2.2. Основні елементи JISR..... 152
2.3. Ключові принципи JISR 154
2.4. Функції та повноваження особового складу JISR..... 156

Розділ 3. ВЕДЕННЯ ОБ'ЄДНАНОЇ РОЗВІДКИ, СПОСТЕРЕЖЕННЯ І ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ 161
3.1. Вступ 161
3.2. Процес об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки 161
3.3. Аналіз завдання JISR 165
3.4. Результати JISR 172
3.5. Аналіз та зворотний зв'язок JISR 173
Розділ 4. ПРИНЦИПИ ОПЕРАТИВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ JISR 174
4.1. Вступ 174
4.2. Принципи планування JISR 174
4.3. Потреби JISR для операцій 175
4.4. Особовий склад JISR і вимоги до підготовки 176
4.5. Структура JISR 177
Словник 180
Частина I – АКРОНІМИ ТА АБРЕВІАТУРИ 180
Частина II – ТЕРМІНИ І ВИЗНАЧЕННЯ 182
СТАНДАРТ НАТО ATP-91. РОЗПІЗНАВАННЯ НАЗЕМНИХ СИЛ НА ПОЛІ БОЮ І В РАЙОНІ ОПЕРАЦІЙ 186
Розділ 1. ІДЕНТИФІКАЦІЯ НАЗЕМНИХ СИЛ 188
1.1. Загальні положення 188
1.2. Визначення термінів 188
1.3. Вимоги і методи ідентифікації наземних сил 189
1.4. Впровадження документа 193
Розділ 2. ФОРМИ ЗАПИТІВ ВАРТОВИХ І ЧАТОВИХ 194
2.1. Визначення термінів 194
2.2. Методи запитів 194
2.3. Порядок дій під час виконання запиту 194
2.4. Відкриття вогню вартовим 195
Розділ 3. СТАНДАРТИ, МЕТОДИ І ПРОЦЕДУРИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТА ПРИСТРОЇВ БОЙОВОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ 196
3.1. Вступ 196
3.2. Терміни та визначення 196
3.3. Можливості CID 196
3.4. Мінімальні оперативні норми CID 198
3.5. Пристрої CID 198
3.6. Співвідношення ефективності різних способів та пристроїв ідентифікації 213

Передмова

За рік широкомасштабної російської агресії в українського суспільства зміцнилось переконання в необхідності бути членом НАТО. Майбутнє членство нашої держави в цьому військово-політичному союзі стає запорукою її незалежності та територіальної цілісності.

Визначена мета вимагає послідовного здійснення реформ, що розпочалися в суспільно-політичному житті нашої країни. Передусім це стосується продовження реформи у сфері безпеки як запоруки нашого вступу до Альянсу. У рамках цієї реформи проводиться реконструкція Збройних Сил України, логічним завершенням якої передбачається їхній перехід на стандарти НАТО, що забезпечить інтероперабільність і компатибільність військ, тобто взаємодію частин і підрозділів у спільних операціях з військовими формуваннями Альянсу, сумісність роботи штабів та органів управління, уніфікацію систем озброєння і військової техніки.

Для того, щоб здійснити такий перехід, необхідно ґрунтовно ознайомитися з натівськими стандартами, з'ясувати їхню суть, порівняти їх з вітчизняними, напрацювати рекомендації щодо їх впровадження у повсякденну діяльність частин і підрозділів. Саме тому в Збройних Силах України ведеться послідовна робота з перекладу цих стандартів та їх опрацювання.

Авторський колектив співробітників навчально-наукового центру мовної підготовки Національної академії сухопутних військ продовжує роботу над перекладом документів НАТО, які публікуються у випусках серії опрацьованих стандартів. До уваги читачів у цьому збірнику представлені переклади тих стандартів Альянсу, що регламентують порядок ведення розвідки, контррозвідки та організації безпеки, а також використання розвідувальних формувань сухопутних військ в основних видах бойових дій та їх розпізнавання на полі бою.

Переклади цих документів являють собою доробок ННЦ МП НАСВ останнього часу, здійснений його співробітниками Березою Н., Дмитрієнко В., Дубінець Є., Красник М., Кузнєцовою Н., Маліком О., Маршевською О., Пінчук І. за редакцією доцента Петрухіна В. і під керівництвом полковника Мироновича А.

Робота над перекладом інших стандартів триває, що стане наповненням наступних випусків аналогічних збірників.

НАТО – НЕТАЄМНО

СТАНДАРТ НАТО
AJP-2

СПІЛЬНА ДОКТРИНА З РОЗВІДКИ, КОНТРРОЗВІДКИ ТА БЕЗПЕКИ

Видання A Редакція 2

Лютий 2016

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ
СПІЛЬНА СОЮЗНА ПУБЛІКАЦІЯ

Опубліковано в
БЮРО СТАНДАРТИЗАЦІЇ НАТО (NSO)
© NATO/OTAN

НАТО – НЕТАЄМНО

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ (НАТО)

БЮРО СТАНДАРТИЗАЦІЇ НАТО (БСН)

СПОВІЩЕННЯ ПРО НАБУТТЯ ЧИННОСТІ

22 лютого 2016

1. Союзна спільна публікація, Вид. А, Ред. 2 СОЮЗНА СПІЛЬНА ДОКТРИНА ЩОДО РОЗВІДКИ, КОНТРРОЗВІДКИ ТА БЕЗПЕКИ, схвалена державами на Об'єднаній раді зі стандартизації Військового комітету НАТО, цим набуває чинності. Згода держав користуватися цією публікацією записана у STANAG 2190.
2. AJP-2, Вид. А, Ред. 2 вступає в силу з моменту отримання та змінює собою AJP-2, вид. А, Ред. 1, яка буде знищена згідно з місцевою процедурою знищення документів.
3. Жодна з частин цієї публікації не може бути передрукована чи збережена у системі пошуку, що використовується в комерційних цілях, узгоджена або розповсюджена у будь-якій формі чи будь-якими засобами – електронними, механічними, фотокопіюванням, у записі чи іншим способом, без попереднього дозволу видавця. Винятком є комерційні продажі, цей пункт також не стосується країн-учасниць чи країн-партнерів, командування та органів НАТО.
4. Ця публікація буде оформлена згідно із C-M(2002)60.

Edvardas MAZEIKIS
(Едвардас МАЖЕЙКІС),
генерал-майор ВПС Литви,
директор Бюро стандартизації НАТО

Частина 1. ПЕРЕДМОВА

1.1. Загальні положення

1. Сунь-дзи стверджував, що «той, хто не знає ні себе, ні ворога, програє кожну баталію».[1] Ця ситуація залишилася незмінною впродовж всієї історії. Справді, успіх військової операції залежить від забезпечення своєчасною інформацією, яка є якіснішою, ніж у противника. Об'єднання цієї інформації та знань про власні можливості з аналогічними противника забезпечують основу для планування та проведення операцій.

Ось тому сучасна розвідка не обмежується лише систематизацією даних про військові сили противника та оцінкою його потенційних можливостей. Вона стосується також вивчення культури, мотивації, перспектив і цілей противника. Крім того, нещодавні військові кампанії показали, що особовий склад підрозділу розвідки повинен вивчати не лише противника, а й оцінити настрої населення: визначити, який рівень підтримки противника або власних військ продемонструють конкретні прошарки населення. Таким чином, сучасна розвідка є виключно комплексом заходів, який повинен враховувати невизначену кількість гібридних противників і загроз.

2. AJP-2(A) вивчає розвідку, контррозвідку та безпеку сьогодення, коли досі є можливим міждержавний конфлікт, але в якому майбутні операції НАТО, скоріш за все, відбуватимуться в нетиповій оперативній обстановці, з використанням нестандартних тактичних прийомів та надійнішого зв'язку. AJP-2(A) дозволяє чітко зрозуміти, що значення розвідки та контррозвідки в ході операцій є вирішальним. Це стосується, в першу чергу, тих операцій, що проводяться на міжнародному рівні чи об'єднаннями держав.

1.2. Мета

1. Завдання AJP-2(A) – розтлумачити поняття розвідки і контррозвідки з метою оптимізувати їхній внесок у результат військової операції. Ці загальні принципи повинні сприяти загальному розумінню функцій розвідки на всіх рівнях НАТО, країн-партнерів та інших коаліційних сил.

2. Спочатку AJP-2(A) призначалася для командного складу оперативного рівня, але фактично вона є базовим довідковим документом для розвідників і концептуальною базою для розробки ефективних навчань з розвідки, контррозвідки та безпеки. Крім того, AJP-2(A) надає роз'яснення розвідувальних функцій НАТО тим, хто не є членами цієї організації. Ця доктрина розширює рамки Розвідувальної політики НАТО.[2]

3. Основною відмінністю між AJP-2 та AJP-2(A) є зміщення фокусу з міждержавних конфліктів на численні маломасштабні вторгнення та операції проти внутрішніх безладів/каральні операції. AJP-2(A) розглядає

[1] Сунь-дзи. Мистецтво війни. Пер. Самуель Б. Гріфіт // Оксфорд Юніверсіті Прес. – 1963.

[2] NATO Intelligence Policy is contained in MC 0128/8 dated 13 Jan 12.

складнішу оперативну обстановку та значну кількість факторів, що впливають на сучасні розвідувальні операції. Вона також вказує на розширення джерел розвідувальної інформації в рамках НАТО та використання комплексного підходу. В AJP-2(A) представлена Концепція спільного ведення розвідки, спостереження та військової розвідки,[3] а також доопрацьовано функції управління розвідувальними завданнями НАТО та управління збором даних.

4. Використання цієї доктрини сприятиме створенню єдиного розвідувального простору, в рамках якого розвідувальні структури Альянсу узгоджуватимуть свої дії та співпрацюватимуть на всіх рівнях задля допомоги органам у прийнятті рішень.

1.3. Зміст

Стандарт AJP-2(A) поділений на 8 розділів:

a. У розділі 1 надається зміст AJP-2(A) і пояснюється мета публікації.

b. У розділі 2 пояснюється контекст розвідки в сучасному середовищі та розглядається її суттєва допомога у проведенні операцій.

c. У розділі 3 розглядаються основи розвідки.

d. У розділі 4 описується розвідувальний цикл, який є основою розвідувального процесу.

e. У розділі 5 пояснюється важливість вимог до виконання завдання й управління збором даних у розвідувальному процесі.

f. У розділі 6 розглянуто планування спільної розвідки.

g. У розділі 7 представлені концепції безпеки.

h. У розділі 8 розглянуто контррозвідку в рамках НАТО.

1.4. Термінологія

1. Стандарт AJP-2(A) використовує, де можливо, термінологію з AAP-6. У всьому документі вживаються чотири загальних терміни:

a. **Командир.** Командир – це офіційна особа на будь-якому рівні, якій необхідна розвідувальна інформація для прийняття рішень.

b. **Розвідувальний персонал.** Розвідувальний персонал – це люди, які задіяні в напрямку діяльності, зборі даних, продукуванні розвідувальної інформації та її поширенні в ході розвідувального процесу.

c. **Рід.** Термін „він” у цьому документі належить до обох родів і використовується без конкретизації.

d. **Учасник (суб’єкт).** Термін „учасник” використовується в цьому документі щодо особи або організації, державної або недержавної, в рамках міжнародної системи із здатністю або бажанням *впливати на інших у досягненні власного інтересу або цілей.*

[3] MC 0582, 09 July 2009.

1.5. Аналогічні документи

1. Публікацію AJP-2(A) потрібно читати зі Спільною Загальною доктриною НАТО, Спільною доктриною НАТО (AJP-01) і вона доповнює інші ключові документи (напр. AJP-3 та AJP-5).
2. Усі тонкощі сучасної розвідки в одному документі охопити неможливо. Ось чому AJP-2(A) є ключовою доктриною в низці документів про розвідку, вона детально розглядає теми в цьому документі серед інших спеціалізацій. На рис. 1.1 наведена структура таких доктринальних документів.

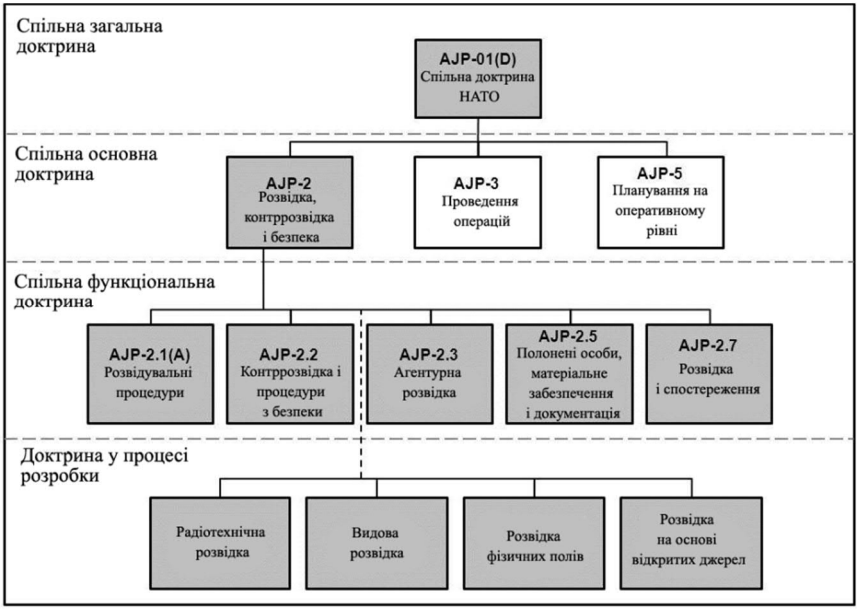

Рис. 1.1. **Місце розвідувальної доктрини в структурі Спільної доктрини НАТО**

1.6. Зберігання

1. Публікація AJP-2(A) зберігається в Німеччині, у Командуванні Стратегічної Розвідки, Відділенні концепцій і розвитку, kdostrataufklwe@bundeswehr.org (розсекречено) або cdint@src.deu.bices.org (таємно).

Частина 2. СУЧАСНА РОЗВІДКА

2.1. Вступ

1. Розвідка забезпечує не тільки інструментами для визначення сил противника або його готовності скористатися потенційними можливостями для завдання летальних наслідків. Розвідка – це засіб, неоціненний внесок якого проявляється в ході планування та проведення операцій. Нижче розглянуто функції розвідки і фактори, які впливають на розвідку в сучасному середовищі, а також роль командира та значення розвідки в операції.

2.2. Специфіка сучасної оперативної обстановки

1. Складність сучасної оперативної обстановки вимагає, щоб командири оцінювали розвідку, радше як важливу передумову операцій, ніж як засіб визначення перешкод здійсненню місії. У той самий час розвідувальне відомство повинно враховувати більшу кількість суб'єктів, зростаючу кількість систем розвідувального забезпечення, ширший спектр розвідувальних завдань та розширення можливостей збору даних.

2. **Ключові суб'єкти та загрози.** НАТО може стикнутися з комплексною оперативною обстановкою високої складності, в якій визначеними суб'єктами та загрозами є:

a. **Тероризм.** Тероризм – це протиправне використання або погроза застосування сили чи насильства проти людей, або майна з метою примусити чи залякати уряди, спільноти для досягнення політичних, релігійних чи ідеологічних цілей.[4]

b. **Ворожі держави.** Це ті держави, які характеризуються неприязним або недоброзичливим ставленням до НАТО, її союзників або міжнародного порядку. Ворожість може бути відкритою (вербальна або жорстка агресія чи ворожість) або прихована, яка здійснюється програмним агентом.

c. **Нестабільні держави та держави, які знаходяться в стані системної кризи.** Це держави, які не можуть пристосуватися до ризику змін глобальних рамок, що супроводжується значними спалахами насилля. Неефективне управління, економічна поразка та нерівність, що є характеристиками нестабільних, збанкрутілих держав, які знаходяться в стані системної кризи, поширюються на сусідні держави.

d. **Комбіновані загрози.** Комбіновані загрози трапляються, коли в одному і тому самому місці одночасно виникають загроза застосування звичайних видів озброєння, нерегулярна та асиметрична загрози.[5] У

---

[4] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015), *Словник термінів та визначень НАТО.*

[5] Асиметричні загрози виникають у зв'язку з можливим використанням неспіввідносних засобів і методів з метою здолати або нейтралізувати противника, використовуючи його слабкі сторони, щоб отримати непропорційний результат (AAP-06 (2015)).

конфлікт можуть бути втягнуті учасники локального і глобального рівнів: транснаціональні корпорації, держави, група осіб чи окрема особа. Деякі конфлікти спричиняють низку подій, що збігаються у часі – це насилля серед представників національних меншин, тероризм, кібератаки, повстання / бунт, зростаюча злочинність та масштабні безлади.

e. **Глобалізація.** У певних регіонах нестабільність може виникнути через потребу населення добувати та захищати засоби для існування: їжу, воду і енергетичні ресурси. Ця ситуація може загострюватися через інтернаціоналізацію ринків товарів, послуг, капіталу, працевлаштування. Цей процес інтегрує споживачів та постачальників, які фізично знаходяться у різних точках планети.

f. **Пов'язані із захистом довкілля та мирного населення.** Непередбачувані природні явища можуть стати причиною природних лих, серед яких – повені, посухи, землетруси та цунамі, що спричиняє злидні, безлад і нестабільність. Подолати це може надання допомоги гуманітарних місій, які забезпечать предметами першої необхідності та зменшать ймовірність виникнення конфлікту.

g. **Розповсюдження.** Різке зростання кількості балістичних ракет, ядерної та іншої зброї масового знищення, способи їхньої доставки загрожує стабільності у світі та непередбачуваними наслідками. Проблема розповсюдження стосується також товарів подвійного використання, товарів, торгівля якими регулюється законами, та товарів вільної торгівлі, які можуть сприяти накопиченню зброї масового ураження, як і інші товари, використання яких порушує положення Резолюції Ради Безпеки ООН (наприклад, заборонені види озброєння). Варто звернути увагу на те, що висока ймовірність виникнення загрози розповсюдження існує у найбільш неспокійних регіонах світу.

3. **Необхідність розвідки.** Складність сучасних операцій викликає потребу у широкомасштабній розвідці, яка використовує велику кількість джерел та структур, щоб зрозуміти суть оперативної обстановки. Це залежить від геопросторових, культурних та лінгвістичних можливостей збору інформації та її подальшого перетворення у розвідувальні дані, їхнє поширення. Дедалі частіше тепер виникає потреба у контекстній / ситуативній розвідці, яка випливає з великої кількості джерел та вичерпного розуміння поняття оперативного простору.

2.3. Фактори, які впливають на розвідку

1. У контексті сучасної оперативної обстановки на особовий склад розвідувальної структури може впливати низка факторів, від яких залежить ефективність роботи. Керівники повинні враховувати ці чинники, вибудовуючи структуру розвідки та підбираючи особовий склад. Основними зонами впливу є:

a. **Складність операцій.** Складність операцій впливатиме на методи роботи співробітників розвідувального підрозділу. Наприклад, характер діяльності противників може відрізнятися в сучасній оперативній обстановці тим, що у них немає постійних приміщень, будівель і систем, уніформи та значного військового потенціалу або вони можуть діяти у

кіберпросторі. Крім того, методи розвідки повинні змінюватися з урахуванням більшої кількості доступної інформації, зростання рівня складності потенційних можливостей розвідки та вплив можливостей мережі на робочий процес.

b. **Велика кількість інформації.** У сучасному світі інформація існує у надлишку, і це ускладнює управління обмеженими ресурсами, щоб своєчасно зосередитися на відповідних питаннях. Тому важливою буде здатність НАТО швидко знайти і керувати відповідною інформацією. Це вимагатиме добре скоординованого і єдиного підходу, який є ефективним та диференційованим. Це також передбачає, що необхідна інформація, швидше за все, є схованою у хаосі доступного матеріалу, інформаційних даних. Здатність здійснювати своєчасну та надійну розвідку у цьому напрямку стане визначальною якістю архітектури розвідки. Відповідно, керівники всіх рівнів повинні підтвердити, що створили відповідну структуру на місцях, забезпечуючи ефективне управління розвідкою, з метою зменшити насичення чи надлишку інформації.

c. **Стирання традиційних меж.** У сучасних операціях традиційні межі між рівнями бойових дій (стратегічний, оперативний, тактичний) є менш важливими з точки зору безпеки. Внаслідок удосконалення можливостей збору інформації та покращення комунікацій командири бойових частин часто отримують прямий доступ до стратегічних розвідувальних даних, тоді як тактичні розвідувальні дані часто мають стратегічний характер.

2.4. Комплексний підхід

1. Комплексні кризи не піддаються простому аналізу, їх не можна описати простими словами. Кожен інструмент впливу представляє окрему професійну, технічну чи культурну дисципліну, разом з дискретними величинами та сприйняттям, які пропонують додаткові перспективи, глибину і здатність до відновлення. З поширенням відповідних ситуативних знань між учасниками, включно з військовими, таким чином, може зрости ефективність їхніх потенційних можливостей. Отже, сприяння у застосуванні комплексного підходу передбачає, що командири об'єднаними силами виявлятимуть бажання обмінюватися власним розумінням ситуації та її динаміки. Цей підхід повинен допомогти імплементації будь-якої з узгоджених колективних цілей, які, в свою чергу, сприятимуть імплементації взаємодоповнюючих дій.

2. Щоб сприяти застосуванню комплексного підходу, особовий склад розвідувальної структури повинен проводити розвідку великої кількості факторів. Співробітники розвідувальної структури повинні будуть звертатися за експертним висновком (наприклад, наукова експертиза), щоб отримати підтвердження свого аналізу, або в них може виникнути потреба у встановленні обміну інформацією з допоміжними структурами, включно з невійськовими та неурядовими організаціями. Описаний вище процес співпраці відповідає принципам роботи та розвідки НАТО, що пов'язані з комплексним підходом.[6]

[6] AJP-3(B), розділ I, частина II, параграф 0104.

3. Зв'язок розвідки з удосконаленням знань.[7] У рамках комплексного підходу удосконалення знань – це процес на всіх командних рівнях, який здійснюється з метою покращення повної ситуативної обізнаності і розуміння зони досяжності, та забезпечення доступу до нього цивільним чиновникам та військовим керівникам для прийняття рішень у процесі антикризового управління НАТО. Можливості удосконалення знань є обов'язковими, щоб забезпечити ситуативну обізнаність, планування, виконання та оцінку оперативної обстановки в рамках комплексного підходу. Це стало можливим завдяки необхідній інформації військового та невійськового характеру, яку отримують, об'єднують та аналізують у всіх відповідних взаємозалежних системах. Дуже часто розвідка забезпечує більшістю інформації, яка використовується в цьому процесі, або основними вхідними даними, які поєднується з інформацією, що подається іншими підрозділами структури, і навіть суб'єктами, що не є членами НАТО, для розвитку та удосконалення комплексного підходу. Додатково розвідка може бути як засобом підтвердження достовірності продуктів удосконалення знань, так і використовується для підвищення вимог до інформації, оскільки її недоліки стають явними. Отже, і розвідка, і удосконалення знань виграють від забезпечення розуміння. Хоча удосконалення знань і не є функцією розвідки, внесок розвідників в удосконалення знань є вагомим.[8]

2.5. Розуміння

1. У військовому контексті розуміння – це сприйняття та інтерпретація певної ситуації з метою забезпечити контекстом, здатністю проникати в сутність та передбачення наслідків для ефективного прийняття рішення.[9] Це означає дати відповідь на основні запитання – хто, що, де, коли, чому і як, які створюватимуть уявлення про описувані події. У свою чергу, це пояснює застосування збройних сил для досягнення стратегічних цілей, даючи можливість командуванню досягати та дотримуватися єдиної позиції.
2. Розуміння, яке випливає з розвитку спільної перспективи суб'єкта, групи, середовища та ситуації. Досягнення розуміння потребує часу; дуже рідко розуміння питань, які потрапляють в поле зору розвідки, є доступним на початку потенційної кризи. Оцінка інформації та включення її у розвідувальний процес є, за своєю суттю, міжвідомчою діяльністю, яка передбачає залучення декількох джерел. Підхід повинен бути достатньо гнучким, всеохоплюючим та адаптивним, щоб залучити значну кількість експертів як із, так і з-поза формальної структури НАТО. Такі експерти можуть запропонувати ключ до розуміння сучасної оперативної обстановки.

---

[7] Поняття „удосконалення знань" не охоплюється AAP-06(2015), але описане, наприклад, у [MC 600].

[8] У деяких державах не використовується термін „удосконалення знань" як визначена концепція, проте посилаються на нього, вживаючи іншу назву (наприклад, „Поширювати знання, щоб поширювати розуміння").

[9] Це проєкт нового визначення, що ще очікує затвердження в НАТО.

3. Ситуативна обізнаність. Ситуативна обізнаність є загальним терміном, що використовується, коли той, хто приймає рішення, на будь-якому рівні має достатній рівень знань і навичок, щоб ввести нові дані та відомості в контекст прийняття раціональних рішень і дій. Основні розвідувальні дані забезпечують вхідними даними процес навчання та формують розуміння та знання про оперативну обстановку, а також вхідними даними для створення реалістичного плану проведення бойової підготовки, щоб здобути необхідні навички.

2.6. Дані та інформація

1. Інформація може складатися з єдиного елемента даних або ж групи даних, які збираються приладами виявлення або іншими засобами. Інформація може бути, а може і не бути достовірною та відповідати необхідним розвідувальним даним.[10] Відповідно, інформація – це всього лише множина зібраних даних, які можуть бути або не бути цінними і достовірними та правильно підібраними. Спецслужби визначають інформацію як *необроблені дані будь-якого змісту, що можуть бути використані у процесі розвідки.*[11] У цьому контексті інформація може відповідати або не відповідати кінцевому результату після ведення розвідки.

2. Командири та їхні помічники отримують неймовірно велику кількість інформації про кожен аспект оперативної обстановки. Більшість цієї інформації є фактично звітом про стан бойової готовності власних військ. Проте, значна частина цієї інформації буде фрагментованою, менш надійною та підібраною з джерел, де можливість перевірити її автентичність та точність буде строго обмеженою або неможливою. Особливо це стосується інформації про сили противника, його наміри та потенційні можливості.

2.7. Командир, розвідка та прийняття рішень

„Організація ефективної розвідки – це невід'ємний та найважливіший обов'язок командира".[12]

1. На всіх рівнях зв'язок між командиром та його підлеглими є вирішальним у процесі прийняття рішень. Командир здійснює керівництво особовим складом, демонструє вміння правильно розібратися в ситуації та мотивує підлеглих сконцентруватися на досягненні мети під його керівництвом.

2. **Відповідальність командира за ведення розвідки.** Основна відповідальність за розвідку лежить на командирі. Командири є ключовими в процесі планування та проведення розвідувальних операцій. Командири організовують та призначають свій власний особовий склад, щоб вони відповідали встановленим оперативним вимогам, могли зібрати інформацію та провести розвідку. Вони повинні знати, як проводиться розвідка, та мати відповідний рівень ситуативної обізнаності, щоб чітко озвучити основні

---

[10] Термін „дані" стосується фактів і статистичних даних, зібраних шляхом аналізу або посилання на джерело.

[11] AAP-06 (2015).

[12] Взято з *Fixing Intel: A Blueprint for Making Intelligence Relevant in Afghanistan,* Major General M.T. Flynn, січень 2010 р.

інформаційні потреби. Обов'язком командира є керівництво та надання методичної допомоги у роботі, визначення пріоритетів, визначення джерел розвідувальної інформації та її ефективний аналіз, встановлення вимог щодо високих стандартів документів та перегляд впливу обраного напряму діяльності.

3. **Командир та прийняття рішень.** Розвідувальні документи сприяють розумінню конкретної теми, особи або події. Це розуміння використовується командиром для прийняття рішень на основі розвідувальних даних. Досвідчений командир знає, що:

a. Існує взаємозв'язок і залежність між якістю та своєчасністю, а деякі ризики є неминучими.

b. Командири не повинні делегувати свої повноваження на прийняття рішення за винятком виняткових обставин. Вони повинні делегувати свої повноваження командирам нижчих ланок, щоб ті могли проявити ініціативу і діяти рішуче та незалежно, щоб здійснити місію.

c. Правильні рішення приходять з досвідом.

d. Підлеглі допомагають командиру прийняти рішення, а це вимагає взаємодовіри та впевненості в партнері.

Ефективний процес прийняття рішень комбінує вміння правильно розібратися в ситуації та інформації; це передбачає знання того, чи потрібно вирішувати, коли вирішувати і що вирішувати. Своєчасність – це швидкість, необхідна для того, щоб проявити ініціативу раніше, ніж противник. Прийняття рішень – це і мистецтво, і наука.

4. **Вміння командира бачити перспективу.** Вміння бачити перспективу – це здатність створювати абстрактний образ майбутнього за допомогою уяви та мудрості. Це вміння забезпечує підґрунтя для удосконалення знань на всіх рівнях, а також для визначення необхідних напрямків збору розвідувальних даних. На стратегічному та оперативному рівнях вміння бачити перспективу визначає план операції, як командири проведуть операцію, як вони розподілятимуть ресурси та виставлятимуть пріоритети. На тактичному рівні це вміння допомагає з'ясувати суть та мету операції.

5. **Задум командира.** Задум – це чітка і зрозуміла інтерпретація командиром того, що збройні сили повинні зробити та які умови створити, щоб виконати завдання. Це вичерпний опис візуалізації командиром операції в цілому та того, що командир планує досягнути.

6. **Надання доступу до розвідувальної інформації.** Справжнім викликом для командира є здатність сфокусуватися на розвідувальній операції та провести вчасне ознайомлення. Це означає – забезпечити обмін розвідувальними даними між всіма інстанціями та компонентами. Важливим є об'єднання зусиль для отримання вичерпної, достовірної та періодичної розвідувальної інформації та зменшення непотрібного її надлишку та повторення. Це передбачає співробітництво всіх осіб, груп та структур задля досягнення спільної цілі. Ось тому доступ до сил і засобів розвідки, необхідних для забезпечення потреб, що пов'язані з виконанням завдання, має бути пріоритетним завдяки потребі у цьому та не обмежуватися організаціями чи командуванням.

7. **Клімат у колективі.** Командири повинні створити відповідну атмосферу в колективі, щоб могли проявитися такі якості, як неупередженість, критичний

аналіз та творче мислення. Довіра є двостороннім процесом, і клімат у колективі повинен дати можливість провідним спеціалістам донести командиру те, що йому необхідно знати, навіть якщо це суперечить його власній думці. Стосунки і довіра між командирами та їхніми підлеглими є важливою складовою оперативного успіху. Існують численні приклади в історії, коли конфлікт між командиром і підлеглими призводив до провалу операції. Невдача у цьому контексті зазвичай стосується провалу роботи у сфері розвідки або неспроможності командира, але насправді дуже часто це комбінація обох факторів.

2.8. Підтримка командирів розвідкою

1. **Підготовка стратегії.** Розвідка відіграє важливу роль у розвитку військової стратегії. Ця роль значною мірою визначається в контексті встановлення потенційних можливостей та намірів противника, але передбачає сприяння у встановленні мети, визначенні цілей та аналізі необхідних ресурсів.

2. **Інформування командира.** Утримуючи ініціативу, командир шукатиме, як прийняти рішення швидко. Тут знадобиться вміння проаналізувати цикл прийняття рішень противника, визначити можливості для аналізу та розшифрування і поширення важливої інформації. Розвідка безпосередньо підтримує командира, надаючи оцінку та звіти, які допомагають прийняти рішення в контексті подібних дій.

2.9. Внесок розвідки в операції

1. Мета цього розділу – висвітлити суттєвий внесок розвідки в операції.[13] Ефективна участь в операціях базується на проведенні цілеспрямованої розвідки для прийняття рішень з планування, підготовки та виконання завдань на оперативному рівні.

a. **Внесок у планування варіантів дій.** З військової точки зору, планування варіантів дій означає напрацювання планів для потенційних операцій. Вихідною точкою у плануванні варіантів дій є покращення розуміння стратегії та суті потенційної проблеми. Розвідка сприяє цьому розумінню, якщо існує когерентна/збалансована/гармонійна структура, в рамках якої розвідувальні завдання записуються таким чином, щоб можна було легко відновити в момент кризи. Це може забезпечити базові дані, необхідні для активації чи перегляду планів варіантів дій.

b. **Внесок у планування на оперативному рівні.** Призначені командири оперативного рівня та оперативне управління штабу потребує повної розвідувальної оцінки стану противника та обставин, які впливають на виконання завдань. Цей вид розвідки сприяє аналізу завдань та забезпечує командирів розумінням загроз та викликів, з якими вони стикнуться під час застосування збройної сили. Більше того, ця розвідка допомагає командирам визначити оптимальне співвідношення сил для виконання завдання.

[13] AJP-2.1(A) містить детальне роз'яснення про внесок розвідки в операції.

c. **Внесок у підготовку сил.** Силам чи організаційним одиницям, сформованим у розгорнуті сили, вишколеним та підготовленим для приведення у бойову готовність, необхідно володіти розвідувальною оцінкою стану противника та оперативною обстановкою. Розвідка впливає на тактику, методи, а також спосіб організації військ та їхнє оснащення, необхідне для виконання поставлених завдань.

d. **Внесок у виконання операцій.** Розвідка дозволяє командиру приймати рішення на основі цілісного розуміння ситуації. Вона допомагає як сформулювати проблеми, так і висвітлити їхні особливості. Історично склалося, що розвідка зосереджена на двох питаннях, які частково перетинаються і взаємодоповнюють одне одного – це противник (його характеристики, культура, потенційні можливості, локації, наміри, зв'язки та цілі) та оперативна обстановка, в якій він діє. У сучасних операціях співробітники розвідки повинні забезпечити командира:

(1) розвідувальними даними про знаходження цілі, її вразливі сторони та відносну важливість.[14] На оперативному та тактичному рівнях розвідка забезпечує завчасно підготований та динамічний процес визначення цілі для всього спектру летальної та нелетальної зброї, щоб виконати поставлені командиром завдання, включаючи спеціальні інформаційні операції в телекомунікаційних мережах;[15]

(2) розвідувальними даними для проведення безперервних тактичних наступальних операцій, які повинні відзначатися своєчасністю особливо важливих розвідувальних донесень, з метою ведення розвідки та визначення цілей, а також попереджень щодо дій противника. Це включає надання порад щодо вибору цілей на основі пріоритетів командира;

(3) розвідувальними даними про дії, що впливають на характер або поведінку особи, групи осіб чи організації. Це передбачає вичерпне та системне розуміння оперативної обстановки крізь призму політичних, військових, економічних, соціальних, інфраструктурних та інформаційних аспектів, з метою здійснення впливу та скасувальних наказів;

(4) аналізом обманних дій з боку противника.[16]

Розвідники можуть надати ключову допомогу в проведенні операцій з боротьби з повстанськими рухами (наприклад, агентурна мережа повстанців та загроза для тилу) та інших спеціалізованих видах

---

[14] Ціль – це *об'єкт певної дії, наприклад, географічна область, комплекс, нерухоме майно, військо, оснащення, особа, група або система, яку планують захопити, використати, нейтралізувати або знищити військовими силами.* (AAP-06 (2015)).

[15] Визначення цілі – це *процес вибору та пріоритетизації цілей і відповідної до них реакції, враховуючи оперативно-тактичні завдання та потенційні можливості.* (AAP-06 (2015)).

[16] Обманними називають заходи, спрямовані на введення в оману ворога шляхом маніпуляції, викривлення чи фальсифікації подій, щоб спровокувати реакцію, що суперечитиме його інтересам (AAP-06 (2015)).

військових операцій (наприклад, інформаційні операції в комп'ютерних мережах та операції в психологічній війні).[17] Крім того, розвідка робить вагомий внесок у нейтралізацію саморобних вибухових пристроїв, захист від хімічної, біологічної, радіологічної та ядерної зброї, операції в кіберпросторі та цивільно-військове співробітництво.[18]

e. **Внесок розвідки в аналіз та підготовку даних про цілі.** Розвідка лежить в основі аналізу та підготовки даних про цілі[19]. Аналіз, що здійснюється співробітниками розвідки, забезпечить командира та орган визначення та засікання цілей деталями щодо того, як і де противник може бути вразливим. Розвідка забезпечує інформацією для проведення системного аналізу цілі, що лягає в основу ефективної розвідки цілі. Частиною процесу розвідки цілі є підтвердження її наявності. Цей процес визначає, чи ціль є повноцінним елементом системи і чи вона є правомірною згідно з критеріями застосування озброєння. Як тільки потенційні цілі визначені, а їх наявність підтверджена, тоді вони номінуються відповідними дозвільними органами. Встановлення пріоритетності цілей залежить від завдань, визначених командиром та його керівництвом.

f. **Внесок розвідки в запобігання розповсюдженню засобів масового ураження.** Розвідка відіграє ключову роль у запобіганні розповсюдженню балістичних ракет, зброї масового ураження, загроз, пов'язаних із застосуванням РХБЯ зброї, та інших заборонених товарів. Цей пункт передбачає також забезпечення розвідувальною інформацією про мережі та канали поширення (наприклад, хто, що, де, коли і як), їх можливе використання та регулярний обмін інформацією про загрози. Ця діяльність передбачає тісну співпрацю між аналітиками розвідки та особовим складом, що обслуговує РХБЯ зброю, з метою отримати та поширити розвідувальні оцінки щодо цих аспектів.[20]

g. **Внесок розвідки в процес проведення операційних оцінок.** Розвідка може дати оцінку процесу виконання завдання залежно від об'єктивних та суб'єктивних чинників, щоб передати інформацію, необхідну для прийняття рішення. В рамках взаємодії різних підрозділів, співробітників розвідки стратегічного та оперативного рівнів можуть попросити надати оцінки, необхідні командиру. Ключовим питанням для співробітників розвідки буде вплив спільних операцій на противника. Зазвичай співробітники розвідки подають оцінку пропагандистського характеру, наприклад, успіх повітряної кампанії, спрямованої на отримання контролю над повітряним простором, можна оцінити за кількістю результативних атак, проведених противником проти союзних військ від

[17] Проведення інформаційних операцій у комп'ютерних мережах є військовою функцією.

[18] Інформація про процедури розвідки при нейтралізації саморобних вибухових пристроїв містяться в AJP-3.15, *Нейтралізація саморобних вибухових пристроїв*.

[19] Детальніша інформація щодо Спільного аналізу та підготовки даних про цілі міститься в AJP-3.9.

[20] AJP-3.8(A) містить положення доктрини НАТО щодо захисту від РХБЯ зброї.

початку повітряної кампанії. Розвідка підтримує процес оцінки за допомогою таких чинників:[21]

(1) **Показники виконання (завдання).** Показники виконання завдання можна розглядати як критерії оцінки виконання дій. Як правило, для кожного рівня (оперативного чи нижчого) розробляються показники виконання завдань, які на цих рівнях виконуються. Кожен із цих показників повинен:

a. Стосуватися однієї або кількох дій.
b. Описувати елемент, який можна спостерігати, щоб визначити розвиток або стан дії.
c. Мати визначений зв'язок з дією.
d. Давати відповідь на запитання, чи заплановані дії були виконані настільки успішно, як передбачалося.

(2) **Критерій ефективності.**[22] Критерій ефективності – це показник, що використовується для оцінювання впливу діяльності на поведінку або потенційні можливості системи. Іншими словами, чи правильно чинимо. За допомогою критеріїв ефективності можемо визначити наближення до очікуваних результатів, досягнення цілей та кінцевого стану. Моніторинг критерію ефективності впродовж часу дозволить визначити, чи відповідають розробленому плану отримані результати. Ці критерії можуть також свідчити про необхідність зміни курсу дій, оскільки з їх допомогою неможливо досягнути поставленої цілі. Маючи інформацію про систему, орган планування вибере елементи, для яких можна визначити критерії, аналіз яких впродовж певного періоду часу дасть змогу визначити, чи досягнуто очікуваних цілей та кінцевого стану. Може виникнути потреба у збільшенні кількості критеріїв ефективності для конкретної системи, щоб повністю відобразити бажані зміни. Оскільки критерій ефективності є показником, що описує стан системи, аналітики з його допомогою можуть подавати іншу інформацію, наприклад, швидкість зміни системи та порогову величину. Це допоможе у проведенні оцінки та процесі аналізу.

(3) **Вимірювання проміжних результатів кампанії.** Цей показник використовується для визначення і використання критеріїв оцінки оперативного успіху. Ці критерії лягають в основу тестів для визначення терміну досягнення цілі. Вони встановлюють стандарти сталих саморегульованих умов та станів системи в умовах кризи чи конфлікту, які повинні чи не повинні існувати для того, щоб мета була досягнута.

(4) **Вимірювання активності.** Вимірювання активності є оцінкою виконання завдання та досягнення пов'язаних з ним цілей. Цей показник зосереджений на тому, щоб з'ясувати, чи успішно виконані заплановані завдання і чи є необхідність повторити або змінити певні

[21] Див. AJP-5, 0235.
[22] Немає визначення цього терміна у NTMS та AAP-06 (2015), проте він внесений у список абревіатур у AAP-15.

дії. Загалом є і кількісні, і якісні характеристики вимірювання активності. Командири можуть опиратися на вимірювання активності, щоб сформувати рішення, але фактично це стосується тактики.

a. Аналіз вимірювання активності здійснюється щоденно протягом здійснення кампанії впродовж ревізійного періоду.

b. Оцінка ступеня пошкоджень внаслідок бойових дій є найпоширенішою формою оцінювання активності та складається з оцінки фізичного пошкодження, оцінки функціонального пошкодження й оцінки системи цілей. Її визначають як оцінку впливу внаслідок проведення військових дій, летальних чи нелетальних, спрямованих проти військового об'єкта. Визначення такої оцінки, в першу чергу, належить до компетенції співробітників розвідки, проте пов'язане з процесом визначення цілей.

c. Проведення оцінки ступеня пошкоджень внаслідок бойових дій спричинить збільшення кількості додаткових розвідувальних завдань після їх завершення. Співробітники розвідки повинні запровадити ефективні процедури проведення оцінки ступеня пошкоджень внаслідок бойових дій.

2.10. Загальні принципи сучасної розвідки

Відповідно до викликів сучасності співробітникам розвідки необхідно діяти таким чином, щоб їхня діяльність виявляла середовище та фактори, що ускладнюють їх роботу. Для досягнення успіху у своїй роботі співробітники розвідки повинні застосовувати такі принципи:

a. Командири та співробітники повинні уникати надмірного зосередження на противнику та місцевості. Інші аспекти оперативної обстановки є однаково важливими для планування та проведення сучасних операцій. Необхідно проводити комплексне дослідження ситуації. Командирам слід проводити загальну розвідувальну оцінку обстановки з урахуванням фізичних, когнітивних та віртуальних факторів обстановки, а також вони повинні враховувати всіх учасників великої оперативної обстановки.

b. Рівні ведення бойових дій не повинні обмежувати діяльність розвідки. Межі між стратегічною, оперативною та тактичною розвідкою є відчутно прозорими.

c. Противники видаються неконтрастними та з низькою здатністю розв'язувати завдання, оскільки їх можна чітко визначити і класифікувати. Збір розвідувальних даних вимагає чіткості та точності, щоб створити необхідний контраст і твердість у розв'язку завдань.

d. Зв'язки між командиром і співробітниками розвідки повинні бути міцними та безпосередніми. Командир не може просто оголосити основні інформаційні потреби і залишити співробітників розвідки самостійно виконувати завдання. Він особисто повинен забезпечити виконання цього завдання.

e. Інформація повинна передаватися як горизонтальними, так і вертикальними ланками у системі управління. Надто часто вертикальна система управління означає, що не всі співробітники достатньо обізнані з ситуацією. Необхідно заохочувати співробітників *„витягувати"* необхідну розвідувальну інформацію з мережі, а не чекати, що співробітники розвідки регулярно *„штовхатимуть"* їм розвідувальну інформацію.

Частина 3. ПРИНЦИПИ РОЗВІДКИ

3.1. Визначення розвідки

1. Розвідка – це цілеспрямований збір та обробка інформації з урахуванням обстановки, можливостей та намірів суб'єктів, з метою визначення загроз і підготовки пропозицій для прийняття управлінських рішень.

2. Незважаючи на стирання меж між рівнями ведення бойових дій, вимоги до розвідки необхідно класифікувати залежно від напряму використання. Отже, існують три точні визначення розвідки на цих рівнях:

a. **Стратегічна розвідка.** Стратегічна розвідка – це розвідка, необхідна для формування курсу політики, військового планування та забезпечення системи показників і попереджень на національному та/або міжнародному рівнях.[23] Стратегічна розвідка зосереджується на забезпеченні розвідувальною інформацією, що допоможе в процесі розробки військової політики, планів та напрямків діяльності, що впливають на зобов'язання сил НАТО та стратегічні цілі. Для операцій, які проводяться НАТО, важливо оформити відповідні протоколи, щоб оптимізувати ефективність стратегічної розвідки.

b. **Оперативна розвідка.** Оперативна розвідка – це розвідка, необхідна для планування та проведення кампаній/операцій на оперативному рівні.[24] Її використовують в ході ведення кампанії чи операції, зосереджуючись на деталізованому звіті щодо потенційних можливостей і намірів учасників та джерел небезпеки, щоб сприяти розумінню командиром ситуації і допомогти у прийнятті рішення.

c. **Тактична розвідка.** Тактична розвідка – це розвідка, необхідна для планування та виконання операцій на тактичному рівні.[25] Ця розвідка зосереджена на звіті щодо потенційно можливих загроз та зловмисних дій, що дозволить командиру виконати певну короткострокову місію, завдання чи дію. У більшості випадків сили розвідки, які забезпечують її тактичний рівень, належать до держави, яка надає військовий контингент для багатонаціональної операції, й можуть бути частиною штабу оперативно-тактичного управління/тактичного штабу.

3.2. Роль і функції розвідки

1. **Роль розвідки.** Роль розвідки полягає у сприянні покращенню тривалого та узгодженого розуміння у глобальній обстановці, з метою забезпечити прийняття відповідних рішень, що дозволить НАТО діяти, щоб підтримати безпеку. Таким чином, розвідка допомагає формуванню розуміння, а також є важливим інструментом для прийняття рішень. Розвідка повинна вести операції шляхом надання користувачеві розвідувальної інформації, що задовольняє їх конкретні потреби та чітко відповідає тим вимогам.[26]

---

[23] AAP-06 (2015).
[24] AAP-06 (2015).
[25] AAP-06 (2015).
[26] Наприклад, розвідка у підтримку каральних операцій повинна бути організована для задоволення особливих потреб тих операцій, включаючи контррозвідку,

2. **Функції розвідки.** Основними функціями розвідки є:

a. **Розширення знань та розуміння**. Розвідка розширює знання про обстановку та учасників, а також їхні наміри, потенційні можливості та мотивацію. Вона має бути спрямована на поєднання цього знання з контекстом, забезпечуючи таким чином розуміння командиром.

b. **Прогнозування оцінок.** Розвідка повинна працювати на випередження, даючи змогу командиру зберігати ініціативу. Тим не менше, аналіз попередніх і теперішніх дій може вказати на майбутні наміри та повинен бути відповідно використаний. Розвідники повинні прораховувати подальші кроки і розробляти відповідні алгоритми та способи забезпечення прийняття управлінських рішень.

3.3. Класифікація видів розвідувальних даних

Розвідувальні дані можна поділити на такі види:

a. **Основні розвідувальні дані.**[27] Основні розвідувальні дані – це розвідувальні дані, які можна використати як первинний матеріал для планування та основу для обробки подальшої інформації чи розвідувальних даних.[28] Їх отримують в ході поточного моніторингу або під час зміни обстановки, наприклад, бойові частини і підрозділи, потенційні можливості та експлуатаційні характеристики обладнання, або персональні дані, інфраструктурні чинники, суспільно-політичні характеристики, екологічні фактори тощо. Якщо основні розвідувальні дані постійно аналізуються та оновлюються, то вони перетворюються на корисний первинний матеріал, що лягає в основу сучасної розвідки.

b. **Поточні розвідувальні дані.** Поточні розвідувальні дані *відображають теперішню ситуацію як на стратегічному, так і на тактичному рівнях.*[29] Ці дані свідчать про власну актуальність, містять прогнозну оцінку. Вони більш деталізовані, ніж основні розвідувальні дані, проте у більшості випадків вони актуальні в короткостроковій перспективі.

3.4. Принципи розвідки[30]

1. **Доступність.** Актуальна інформація та розвідувальні дані повинні оброблятися розвідниками та бути у вільному доступі для користувачів цієї інформації. Розвідувальні дані не мають жодної цінності, якщо вони недоступні для тих, хто їх потребує.

2. **Спільне користування.** Необхідним є створення механізмів для вчасного поширення розвідувальної інформації всередині НАТО та серед держав поза межами Альянсу, керуючись ідеєю спільного користування

соціально-культурні/людські фактори, атаки системи, що перебуває під контролем бойовиків.

[27] У деяких країнах НАТО поряд із терміном „основні розвідувальні дані" використовують також *„первинні розвідувальні дані*".

[28] AAP-06 (2015).

[29] AAP-06 (2015).

[30] Принципи розвідки взято з MC 0128/8 – Директива НАТО щодо розвідки.

згідно з політикою безпеки НАТО. Джерело інформації може бути захищене і сама інформація знеособлена, щоб захистити джерело, з метою її поширення серед інших.[31] Обмін інформацією в рамках НАТО та порядок визначення грифів секретності повинні заохочувати до скоординованих зусиль, взаємодії та співпраці там, де це можливо.

3. **Відповідна реакція.** Розвідувальні дані змінюватимуться залежно від виникнення нової ситуації або інформації, тому співробітники розвідки, відповідні структури та держави повинні діяти на випередження, щоб забезпечити виконання розвідувальних завдань у будь-який момент. Розвідники повинні вміти швидко аналізувати, групувати, обробляти та надавати вихідні дані цивільному і військовому керівництву.

4. **Гнучкість.** Розвідники повинні створити єдину картину, що забезпечує вчасними, актуальними, об'єднаними та спеціалізованими розвідувальними даними, які пристосовані до викликів безпеки, що виникають. Для цього потрібна функціональна структура, що може забезпечити проведення розвідувальних операцій.

5. **Сумісність.** Спільні чи сумісні процеси, мережі і системи повинні сприяти збору, обробці та поширенню розвідувальних даних, управлінню апаратом розвідки. Діяльність сил розвідки/агентурного апарату розвідки повинна централізовано координуватися, щоб уникнути дублювання зусиль, забезпечити взаємну підтримку та ефективне використання всіх ресурсів.

6. **Вичерпність.** Розвідувальна інформація повинна бути вичерпною і давати об'єктивне, невикривлене пояснення будь-якого елемента, пов'язаного зі складною оперативною обстановкою. Вона також повинна розглядати ситуацію з точки зору ключових учасників.

7. НАТО використовує принцип дії моделі з різними можливостями в політичній, військовій, економічній, соціальній, інфраструктурній та інформаційній сферах діяльності для досягнення повноти розвідувальних даних. Використання даного принципу моделі гарантує, що особовий склад служби розвідки відповідає вимогам, які ставляться до осіб, що приймають рішення, займаються плануванням та управлінням розвідувальних завдань. Для деяких сфер діяльності, можуть бути й інші елементи моделі, які мають значення, наприклад у сфері здоров'я особи та права. Фахівці служби розвідки можуть потребувати допомоги з боку спеціалістів у деяких сферах діяльності (наприклад політичного консультанта, інженерів або у сфері цивільного-військового співробітництва) з метою підтримати їх аналіз, або щодо встановлення зв'язку з командуванням та розвідувальними установами, в тому числі невійськовими й неурядовими організаціями. Цей спільний

[31] Деяка інформація є настільки важливою, що інформаційна безпека та захист військ вимагають дотримання принципу службової необхідності/обмеженого доступу. Необхідність спільного використання інформації має відповідати правилам безпеки.

процес необхідний для успішного виконання розвідувальних дій та у більшості місій НАТО. Крім того, це ключовий момент у концепції удосконалення знань та комплексному підході.

3.5. Характеристики розвідки

Наступні характеристики доповнюють принципи розвідки:

a. **Підпорядкованість командуванню.** Створення умов для ефективної розвідки є основним обов'язком органів командування. Ефективність розвідки залежить від якості управління, яке постійно визначає найважливіші і найтерміновіші завдання до виконання. Командири повинні визначати пріоритети і спрямовувати зусилля розвідки для задоволення оперативних вимог та інтеграції процесу розвідки в плануванні операцій. Відповідальність за організацію збору та обробки розвідувальної інформації несе особовий склад розвідувальної служби. Якщо відповідальна особа служби розвідки не повною мірою розуміє задум командира, то ефективне виконання її підлеглими поставлених перед ними завдань є малоймовірним.

b. **Розвідка як колективна співпраця.** Розвідка має властивість опиратись на досвід широкого спектру експертів і фахівців різноманітних установ на всіх командних та оперативних рівнях.

c. **Своєчасність розвідки.** Розвідка повинна проводитись вчасно, інакше це може призвести до порушення балансу між швидкістю, високою якістю і комплексністю. Проте, навіть найефективніша розвідка не потрібна, якщо вона своєчасно не проведена. Краще забезпечити 80% розвідки вчасно, а ніж 100% – занадто пізно. Крім того, командир повинен усвідомлювати те, що, якщо є небагато часу на оцінку ситуації, то зростатиме невизначеність, пов'язана з нею. Це безпосередньо стосується ризиків, на які, командир, можливо, погодиться піти. Якісна оцінка вимагає часу, і командир завжди повинен попередньо ознайомити особовий склад розвідувальної служби з розвідувальними завданнями.

d. **Об'єднаність розвідувальних даних.** Багаторесурсний підхід передбачає концепцію об'єднання розвідувальних даних для оптимізації об'єму різних джерел інформації. Такий підхід об'єднує в собі відповідний потенціал різних джерел інформації у більш міцну та надійну систему, що забезпечує найбільш повну і точну можливу картину того, що відомо та оцінено. У той час як рівень деталізації звіту з одним джерелом іноді може бути достатнім для того, щоб відповідати більш терміновим і вузько визначеним завданням, то звітність з множинними джерелами необхідна для отримання глибокого розуміння та уникнення дезорієнтування і дезінформації.

e. **Неупередженість розвідки.** Розвідка завжди повинна бути неупередженою. Персонал розвідувальної служби не повинен спотворювати об'єктивної оцінки розвідувальних даних, надавати їм упередженості, висловлювати власну позицію тощо. Цілісна картина розвідки створюється завдяки методичному та чіткому використанню всієї наявної інформації та розвідувальних даних.

3.6. Обмежувальні умови розвідки

1. **Очікувані результати розвідки.** Розвідка не надає повної достовірності даних навіть при її повному проведенні. Персонал розвідувальної служби повинен реалістично оцінювати те, що може бути досягнуто за рахунок розвідувальної діяльності, особливо в умовах обмежених ресурсів. Співробітники розвідувальної служби повинні виправдати очікування своїх командирів, роблячи все можливе для оптимізації наявних ресурсів.
2. **Відсутність повноти даних.** Розвідка може не повністю відповідати завданням командира та бути неточною, повною або з легкістю підтверджуватись, проте командири повинні робити висновки та приймати рішення на основі отриманих розвідувальних даних. Ризик неправильного тлумачення або дезорієнтування, використання інформації є критично важливим. Особовий склад розвідувальної служби повинен чітко визначити прогалини у відомостях, що дозволяє командиру виокремити те, що найбільше впливає на процес оцінювання.
3. **Збір даних.** Збір, використання та обробка даних мають обмеження. Співробітники розвідувальної служби повинні забезпечувати вірогідність оцінки даних, їх використання і можливості обробки, доводячи це до відома командира та всіх кадрових відділень. Це включає обмеження у кожному зборі даних, їх вразливості до фізичної та кібератаки, тією ж мірою як і наявності дезорієнтування, обсязі даних і часу реагування для виконання завдання. Командири повинні бути в курсі сильних і слабких сторін процесу збору даних противника. Крім цього, командири повинні розуміти, що розвідувальне завдання вимагає підвищеного доступу до збору або використання даних. Виникає необхідність розподілити ці дані відповідно до пріоритетів завдань для ефективного використання наявних розвідувальних ресурсів.
4. **Можливості та наміри.** Історично склалося так, що персонал розвідувальної служби часто визначає можливості противника, головним чином, за розміром, формою, якістю їхніх збройних сил та продуктивністю їхнього обладнання. Однак завжди існує складність у визначенні намірів противника. У сучасній та подальшій оперативній обстановці розмір військового потенціалу противника може бути менш актуальним завдяки його нетрадиційній або гібридній тактиці, тому співробітники розвідувальної служби повинні переконатися, що командири усвідомлюють підвищену складність визначення можливостей противника, основу його бойового потенціалу (центр бойової стійкості), мереж і намірів.
5. **Національні обмеження.** Деякі країни ставлять національні обмеження на використання потенціалу їхньої розвідувальної діяльності. Це часто відбувається завдяки обмеженням, що розповсюджуються на їхню діяльність згідно з чинним національним законодавством. Крім того, чимало європейських країн, згідно із законодавством, зобов'язані діяти відповідно до вимог Європейської конвенції з прав людини. Командирам або їхньому персоналу не дозволено вести розвідувальну діяльність, яка суперечить їхньому національному законодавству.

6. **Міжнародне право.** Серед більшості операцій міжнародного характеру правовий мандат ґрунтується на міжнародному праві та включає застосування елементів міжнародного військово-конфліктового права. Вся розвідувальна діяльність проводиться в рамках цього міжнародного правового поля.

3.7. Установи, джерела та прилади виявлення

1. **Джерела.** У розвідувальній діяльності джерелом є особа або предмет, від яких можна отримати інформацію.[32] Джерела інформації поділяються на контрольовані, неконтрольовані та випадкові:

   a. **Контрольовані.** Контрольовані джерела знаходяться під контролем розвідувальної установи, організації або спеціально призначених співробітників розвідувальної служби. Персонал розвідувальної служби ставить пряме завдання на збір даних із таких джерел.

   b. **Неконтрольовані.** Неконтрольовані джерела інформації не є під формальним контролем розвідувальної установи, організації або спеціально призначених співробітників розвідувальної служби. Таким чином, персонал розвідувальної служби не може ставити пряме завдання на збір даних з таких джерел.

   c. **Випадкові (нерегулярні).** Випадкові джерела надають добровільну (неперевірену) інформацію. Таку інформацію слід розглядати з обережністю, оскільки спеціаліст зі збору інформації не має історії звітності (запису про походження), щоб перевірити надійність джерела.

2. **Захист джерела.** Захист джерела має вирішальне значення, коли йдеться про таємний збір інформації.[33] Проте захист джерела не повинен бути причиною для відмови у розвідувальних діях від тих, кого це стосується, тому що дозвіл на розвідувальні дії часто є дуже важливим для захисту військ і в досягненні успіху в оперативній діяльності. Таким чином, захист джерела інформації може вимагати приховування походження інформації або призначення більш високого рівня класифікації, ніж зазвичай. Розголошення джерела може призвести до то, що інформація більше не буде доступною, джерело може використовуватись для дезорієнтування або джерело може бути фізично пошкодженим або видаленим.

3. **Розвідувальні установи.** Розвідувальна установа – це організація, яка залучена до збору і обробки інформації.[34] Ця установа може бути відповідальною за збір та обробку інформації, або може тільки збирати інформацію та передавати її іншому відомству для обробки. Розвідувальні установи можуть виступати в ролі організації підтримки або сприяння в рамках НАТО, державних або міжнародних організацій. Вони можуть контактувати на рівні обміну інформації або бути об'єднаними з силами НАТО.

---

[32] Адміністративна публікація НАТО-06 (2015).

[33] Наприклад, захист джерела є життєво важливим під час діяльності радіо- та радіотехнічної розвідки (Р- і РТР), контррозвідки (КР) і агентурної розвідки (АР).

[34] Це визначення очікує схвалення НАТО.

4. **Прилади виявлення.** Прилади виявлення – це прилади, які виявляють та можуть ідентифікувати і/або записувати об'єкти та дії шляхом випромінювання, відбивання або видозмінення об'єктами енергії або часток.[35] Поєднання приладів виявлення забезпечує їх гнучкість і перехресний моніторинг. Дані від одного приладу виявлення передаються іншому. Це надає можливість отримати додаткові дані або уточнити деталі.[36]

5. **Одиночне і множинне джерела розвідки.** Більшість розвідувальних даних походять від одиночного джерела. Проте, існують значні переваги при використанні множинних джерел розвідки. Множинне джерело розвідки – це заздалегідь продумане застосування двох або більше окремих типів розвідки (наприклад, агентурна розвідка (АР) та радіо- і радіотехнічна розвідка (Р- і РТР). Таке поєднання підвищує якість розвідувальної діяльності. Підвищується надійність даних та знижується ризик, якщо приділяти час і докладати зусилля на підтвердження додатковими матеріалами під час збору розвідувальної інформації. Підтвердження досягається шляхом порівняння отриманих даних з одного джерела та щонайменше зі ще одного іншого для можливості виявлення певних спільних і відмінних рис.

6. **Національна розвідувальна група.** Оскільки країни часто надають НАТО лише обмежені можливості розвідки та зазвичай зберігають державне командування і контроль над наданими даними, то командири НАТО залежать від підтримки розвідувальних служб цих країн. Ця підтримка часто забезпечується за допомогою національної розвідувальної групи. Національна розвідувальна група – це ресурсний потенціал, який оснащений та укомплектований державою для забезпечення підтримки національної розвідки в рамках командування НАТО. Національна розвідувальна група може бути прикріплена до постійного або тимчасового штабу НАТО. Використання національної розвідувальної групи забезпечує прямий і своєчасний обмін національних розвідувальних даних та даних розвідки на театрі воєнних дій на оперативному рівні.

3.8. Інформаційний менеджмент

1. **Управління інформацією.** Управління інформацією – це контроль, керування, регулювання та своєчасне поширення інформації. Весь персонал розвідувальної служби в рамках процесу управління повинен розуміти контекст інформації для ефективного її використання. Недостатньо лише процесу обробки інформації. Хоча програмні додатки і дозволяють співробітникам служби отримувати, зберігати, обробляти та поширювати інформацію, але взаємодія персоналу дає можливість краще визначати можливості для її використання. Не слід розглядати управління інформацією як окремий процес у своєму роді, а як частину загального підходу,

[35] Адміністративна публікація НАТО-06 (2015).

[36] Перехресний моніторинг дозволяє виявити, визначити георозташування та передати ціль в інформацію іншому сенсору.

який включає в себе використання та забезпечення максимально високої якості, ефективності та своєчасності інформації.

2. **Вплив технологій.** Сучасні технології зробили революцію в інформаційному просторі. Це відкриває перед командирами нові можливості в оперативному надходженні та використанні інформації, підсиленні діапазону, швидкості та обсягу носіїв, забезпеченні нових форматів інформації та підвищенні здатності маніпулювати нею. Проте сучасні технології не обов'язково покращують розуміння інформації або підвищують здатність її використання. Обсяг інформації, вимога стосовно інтеграції численних інформаційних джерел і швидкість реагування можуть призвести до інформаційного перевантаження, що може ускладнити прийняття рішень. Це також може призвести до залежності від конкретних технологій, додатків або носіїв для передачі критично важливої інформації. Це, в свою чергу, призведе до надмірної залежності від потенційних точок відмови. Для того, щоб оптимізувати ефективність роботи, командири повинні підтримувати послідовне, всеосяжне та з доступом до системи управління інформацією персоналу розвідувальної служби в рамках командування.

3.9. Ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки

1. **Ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки.** Ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки є інтегрованою розвідкою та сукупністю оперативних можливостей для узгодження дій і об'єднання процесу планування та всіх оперативних можливостей збору, обробки, використання і поширення одержаної інформації в цілеспрямовану підтримку при плануванні, підготовці та виконанні оперативної роботи.

2. **Структура спільного ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки.** Структура комплексу ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки НАТО складається з організацій, процесів і систем, що об'єднують у спільне середовище спеціалістів зі збору інформації, бази даних, додатки, оперативні дані, виконавців та осіб, які користуються результатами розвідувальних дій. Ця структура полегшує управління розвідувальними даними, забезпечує процес розвідки, спостереження, визначення цілей та проведення військової розвідки, включаючи вимоги до процесів управління збором даних, а також оптимізацію розвідки і оперативних функцій на всіх рівнях. Організація підтримки розвідувальної системи є однією з найважливіших складових структури ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки.

3. **Ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки в повному спектрі операцій НАТО.** Можливості та діяльність спільного ведення об'єднаної розвідки, спостереження і військової розвідки повинні відповідати великій кількості вимог до процесу розвідки та інформаційної сфери для планування, підготовки, проведення й огляду операцій, місій НАТО на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях. Особи, які

приймають рішення, і командири всіх рівнів отримують результат циклу розвідки шляхом вдосконалення і підвищення ефективності можливостей спільного ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки. Увесь спектр (або діапазон) операцій простягається від традиційних військових операцій, операцій з підтримки миру, гуманітарної евакуації та евакуації цивільного населення, операцій з відновлення стабілізації ситуації, місій антикризового управління до інших типів операцій.

4. **Спільне ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки** є явищем міждисциплінарним і покликане об'єднати можливості збору даних розвідки, спостереження та військової розвідки в єдине ціле, забезпечуючи при цьому основу для координації та постановки завдання, використання ресурсів тощо. Ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки повинно узгоджуватися з іншими сферами і функціями відповідних систем. Тому мережеві комунікації та процеси обміну інформацією повинні гарантувати сумісність структури спільного ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки з особами, які користуються її результатами. Об'єднана розвідка, спостереження та військова розвідка також надає засоби, за допомогою яких оперативна (своєчасна) інформація і розвідка входять до засобів, які можуть одразу використовуватись для ураження цілі (дуже чутливий сенсор до пострілів та попередження своїх військ про безпосередню загрозу). Процес спільного ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки сприяє розвиткові ситуативної обізнаності, роблячи внесок у загальну картину операції.

5. **Планування спільного ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки.** Від початкового рішення про участь НАТО у будь-яких операціях співробітники всіх командних рівнів повинні вміти:

a. визначати необхідну структуру спільного ведення розвідки, спостереження та військової розвідки для його ефективного виконання;

b. чітко виражати необхідну підтримку комунікативно-інформаційними системами для необхідного обміну даними;

c. оцінювати і об'єднувати потужності та умови обмеження щодо наявних необхідних ресурсів спільного ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки;

d. узгоджувати дії між розвідувальними операціями, плануванням, комунікативно-інформаційними системами підрозділів особового складу та іншими відповідними підрозділами;

e. керувати ситуацією при виконанні нагальних завдань.

3.10. Способи збору даних і результати розвідки

1. **Способи збору розвідувальних даних.** Способи збору розвідувальних даних – це засоби або системи, які використовуються для спостереження, розпізнання, запису або передачі інформації про умови, ситуацію, загрози та події. Основними способами збору розвідувальних даних є:

a. **Акустична розвідка.** Акустична розвідка (АкР) – *це розвідка акустичних сигналів або хвиль.*[37] Це розвідка акустичних коливань. Прикладами

[37] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

засобів АкР є гідрофони, сейсмосенсори, SONAR, комплексна система підводної розвідки та протикорабельного спостереження й автоматизований звукометричний розвідувальний комплекс артилерії. Завдяки природі походження звуку АкР насамперед стосується коливань та виявлених таким чином розвідувальних даних.

b. **Агентурна розвідка.** Агентурна розвідка – *це вид розвідки, коли інформація здобувається з допомогою людських ресурсів.*[38] Вона включає систематичне та контрольоване розшифрування та аналіз інформації, шляхом взаємодії з людськими ресурсами, об'єктами або фізичними особами. Агентурна розвідка має можливість надати інформацію про наміри суб'єкта, його моральний стан та відносини між окремими особами і організаціями. Діяльність агентурної розвідки включає в себе збір, звітність і аналіз даних, інтегрованих у рамки загальної розвідки, щоб надати особам, які приймають рішення, своєчасну та точну інформацію, необхідну для успішного ведення військових операцій.

c. **Видова розвідка.** Видова розвідка (ВР) – це розвідка, отримана із зображень, одержаних за допомогою сенсорів, які можуть мати наземну, морську, повітряну або ж космічну платформи.[39] Інформація, передана за допомогою зображення або відео, є чіткою та лаконічною. Вона часто слугує для підтримки або підтвердження розвідувальних даних, отриманих з інших джерел.

d. **Розвідка фізичних полів.** Розвідка науково-технічних даних вимірювального перетворювача з метою ідентифікації будь-яких відмінностей щодо джерела, емітента чи відправника для сприяння у визначенні та вимірюванні останнього.[40] Розвідка фізичних полів, отримана зі збору та порівняння широкого спектру випромінювання з базою даних відомих науково-технічних вимірів з метою ідентифікації обладнання або джерела випромінювання.

e. **Розвідка на основі відкритих джерел.** Це розвідка інформації з відкритих джерел, а також інших несекретних даних з обмеженим розподілом або доступом для громадськості.[41] Дані розвідки на основі відкритих джерел зібрані з таких джерел, як радіо, телебачення, газети, державна пропаганда, журнали і технічні документи, мережа Інтернет, технічні інструкції, книги та інші засоби масової інформації. Існує великий архів фактів, на підтвердження того, що спецслужби завжди використовували відкриті джерела в процесі розвідки. Закон про свободу поширення інформації по всьому світу надав доступ широкому загалу, але державні таємниці залишаються недоступними. Існує також здатність отримувати інформацію за допомогою таких систем, як Інтернет. Розвідка на основі відкритих джерел, швидше за все, є джерелом основних розвідувальних даних. Поряд із можливостями сучасного обладнання збору новин є

[38] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).
[39] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).
[40] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).
[41] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

випадки, коли відомості з телебачення використовуються для отримання поточної розвідувальної інформації.

f. **Радіо- і радіотехнічна розвідка.** Радіо- і радіотехнічна розвідка, отримана зі збору, використання та аналізу інформації іноземних електромагнітних сигналів або випромінювань.[42] Це узагальнений термін, який використовується для опису розвідки засобів зв'язку і розвідки радіоелектронних засобів, у випадку відсутності потреби розрізняти ці два типи розвідки чи, навпаки, показати їх сукупність. Розвідка засобів зв'язку та розвідка радіоелектронних засобів визначається як:

(1) **Розвідка засобів зв'язку.** Розвідка засобів зв'язку – це розвідка електромагнітного зв'язку та систем зв'язку, що проводиться несанкціонованим суб'єктом або користувачем.[43] Дані розвідки засобів зв'язку зазвичай отримуються шляхом перехоплення повідомлень і каналів передачі даних. Така інформація може бути зібрана в усній формі шляхом прийому радіопередачі повідомлень, шляхом перехоплення зв'язку між двома абонентами такими засобами, як телефони і радіорелейні лінії зв'язку, що перехоплюють радіопередачі повідомлень або даних, які передаються між двома пунктами по каналу передачі даних.

(2) **Розвідка радіоелектронних засобів** – *це розвідка електромагнітних мереж, не призначених для зв'язку.*[44] Розвідка радіоелектронних засобів проводиться шляхом технічної оцінки електромагнітних некомунікаційних випромінювань, таких як випромінювання радарами та системами наведення ракет. Сюди відносяться також лазери та пристрої з інфрачервоними променями і будь-яке інше обладнання, яке має випромінювання в електромагнітному спектрі. Можна отримати цінні розвідувальні дані про обладнання та його операторів у процесі порівняння інформації про параметри випромінювання, які перехоплюються обладнанням, що відображає картину випромінювань у базі даних.

2. **Результати розвідки.** Завдяки способам збору розвідувальних даних отримуються результати розвідки, які не є взаємозаперечними; аспекти одного результату також можна розглядати як частину іншого. Результати розвідки спеціалістів служби розвідки включають, але не обмежуються ними:

a. **Збройні сили розвідки.** Розвідка збройних сил стосується всіх аспектів закордонного простору, наземних, морських і повітряних сил, у тому числі бойових частин і підрозділів, управління та контролю, систем озброєння, підготовки, персоналу, доктрини, стратегії й тактики, техніки, логістики, торгівлі зброєю, оборонної промисловості та витрат на оборону.

b. **РХБЯ-розвідка.** РХБЯ-розвідка – це розвідка щодо можливостей, дислокацій, пересування, засобів доставки, інфраструктури та керівництва

---

[42] Затверджене визначення Директивою про національну комунікаційну безпеку (NACSI) від 19 листопада 2010.

[43] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

[44] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

противника, використання й інші види заборонених засобів розповсюдження, які включають хімічні, біологічні, радіологічні чи ядерні речовини або зброю масового ураження.

c. **Розвідка міждисциплінарних наукових або технологічних процесів.** Ця розвідка містить дані та інформацію, отриману в результаті застосування міждисциплінарних наукових або технологічних процесів, та може часто, і не тільки, бути зібраною за критерієм доказовості.

d. **Біометрична розвідка** відноситься до розвідки міждисциплінарних наукових або технологічних процесів, пов'язаної з окремим індивідом. Зразки включають відбитки пальців і тест на дезоксирибонуклеїнову кислоту (ДНК).[45] [46]

e. **Геопросторова розвідка.** Геопросторове середовище надає інформацію, яка бере участь в процесі обробки всіх джерел розвідки. Геопросторова розвідка поєднує гарантовану якість геопросторової інформації з перевіреними даними та розвідкою, яка відповідає розвідувальному завданню.

f. **Медична розвідка.** Медична розвідка – це розвідка медичних, санітарно-епідеміологічних та інших даних, пов'язаних зі здоров'ям людей, тварин і станом довкілля.[47] Цей вид розвідки через певні технічні особливості вимагає інформативної медичної експертизи на етапі від організації до обробки даних у процесі розвідки. У сучасних умовах медична розвідка також може бути використана як засіб збору даних для отримання і аналізу інформації стосовно хвороби, загрози біологічної війни або проблем зі здоров'ям.

g. **Науково-технічна розвідка.** Розвідка, яка стосується іноземних досягнень загалом, а також науково-технічних досліджень та розвитку, включаючи інженерію, виробничу техніку, новітні технології, системи озброєння та їх характеристики.

h. **Технічна розвідка.** Технічна розвідка – це розвідка іноземних технологічних досягнень та операційних можливостей іноземного матеріально-технічного забезпечення, яке має або може мати в перспективі практичне застосування для військових цілей.[48] Результати розвідки отримуються від наукової експертизи та випробувань техніки, включаючи електронно-обчислювальну техніку і використання програмної операційної системи. Випробування зосереджене переважно на визначенні можливостей і обмежень оснащення противника та на забезпеченні розробки контрзаходів щодо цього оснащення. Технічна розвідка є різновидом науково-технічної розвідки.

---

[45] Деякі країни вважають розвідку міждисциплінарних наукових чи технологічних процесів та біометричну розвідку частинами розвідки фізичних полів або технічної розвідки.

[46] MCM 0050-2012.

[47] Детальна інформація про медичну розвідку міститься в AJMedP-3.

[48] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

i. **Розвідка національної безпеки.** Розвідка національної безпеки – це розвідка ідентифікаційних даних, потенційних можливостей чи намірів ворожих/недружніх організацій або осіб, які можуть бути залучені до шпигунства, саботажу, диверсійної діяльності чи тероризму.[49] Ці організації або фізичні особи становлять або можуть становити загрозу миру, надзвичайної ситуації або конфлікту, захищеності ресурсів, діяльності, операціям, особовому складу та інформації держав і сил НАТО. Ця розвідка включає в себе розвідку зарубіжних систем розвідки та розвідку організованої злочинності. Це особливо стосується контррозвідки.

j. **Розвідка вибору цілі.** Розвідка вибору цілі *зображає та розміщує компоненти цілі або групу цілей і вказує на її вразливість та відносну значущість.*[50] Ця розвідка проводиться для організації процесу визначення цілі.

3. **Геопросторова інформація.** Геопросторова інформація – це відомості про просторове розташування, що подані у когерентній системі: топографічний, авіаційний, гідрографічний, планіметричний, рельєфний, тематичний, геодезичний образи з прив'язкою до місцевості, геофізичні вихідні дані, відомості, інформація, публікації та матеріали. Ці відомості доступні і в аналоговому, і в цифровому форматах.[51]

4. **Соціологічно-культурна інформація.** Соціологічно-культурна інформація стосується соціально-економічної географії, соціально-культурних факторів. Ці фактори включають демографічні показники, національність, соціальні прошарки і стабільність, громадську думку, освіту, релігію, здоров'я, історію, мову, цінності, сприйняття та поведінку.

[49] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).
[50] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).
[51] МС 296/1 повинен бути розглянутий MCJSB.

Частина 4. ЦИКЛ РОЗВІДКИ

4.1. Вступ

1. Цикл розвідки[52] – це послідовність дій, в ході яких інформація отримується, збирається, перетворюється на розвідувальні дані і стає доступною користувачам.[53] Ця послідовність складається з чотирьох основних етапів розвідки: організації, збору даних, обробки даних та розподілу, показаних на рис. 1.2. Цикл розвідки зовні видається простим процесом, однак насправді це складний комплекс заходів, що складаються з багатьох циклів, які діють на різних рівнях і швидкостях. Деякі завдання збігаються один з одним, тому вони часто проводяться одночасно, а не послідовно.

2. Цикл розвідки складається з 4-х етапів:

a. **Організація.** Організація розглядається як визначення розвідувальних даних, планування збору розвідувальних відомостей, видача наказів та запитів розвідувальним структурам і постійна перевірка ефективності цих структур.[54] Організація є ключовим моментом у процесі розвідки. Є два типи організації, необхідні для виконання процесу обробки: зовнішня і внутрішня. Зовнішня організація бере початок від командирів кожного рівня та встановлення параметрів для вимог і цілей розвідки. Внутрішня організація проводиться від старшого офіцера розвідки для кожного співробітника особового складу розвідки.

b. **Збір даних.** Збір даних визначається як використання джерел розвідувальними структурами та передача отриманої інформації у відповідні підрозділи обробки даних для використання у розвідці.[55] Ресурси розвідки, спостереження та військова розвідка проводять основну частину всіх заходів зі збору, але невизначені ресурси розвідки, спостереження та військова розвідка можуть також робити свій внесок у процес розвідки.[56] Збір даних вимагає тісної співпраці як з особовим складом розвідувальних структур, так і з його командним складом з метою оптимізації використання ресурсів збору.

c. **Обробка даних.** Обробка даних – це *перетворення інформації на розвідувальні дані шляхом звірки, оцінки, аналізу, інтеграції та інтерпретації.*[57] Обробка даних може повторюватись та створювати наступні вимоги щодо збору розвідувальних даних перед процесом розподілу.

---

[52] Деякі країни використовують різні національні процеси розвідки відповідно до їх національних доктрин.

[53] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

[54] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

[55] Адміністративна публікація НАТО AP-06 (2015).

[56] Нетрадиційні ресурси розвідки, спостереження та військової розвідки – це ресурси, які не призначені для конкретних завдань розвідки, спостереження та військової розвідки, але роблять свій внесок у розвідувальну картину в рамках своїх повсякденних дій (наприклад, використання військового патруля поліції для отримання агентурних даних).

[57] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

d. **Розподіл**. Розподіл – це *своєчасна передача розвідувальних даних у належній формі та будь-якими придатними засобами тим, хто їх потребує.*[58] Цей процес також вимагає безпеки, відповідності вимогам замовника розвідки та механізму зворотного зв'язку.

Як показано нижче на діаграмі, ефективний контроль циклу розвідки і узгодження чотирьох основних етапів здійснюється через управління завданнями розвідки і управління процесом збору даних (IRM&CM).

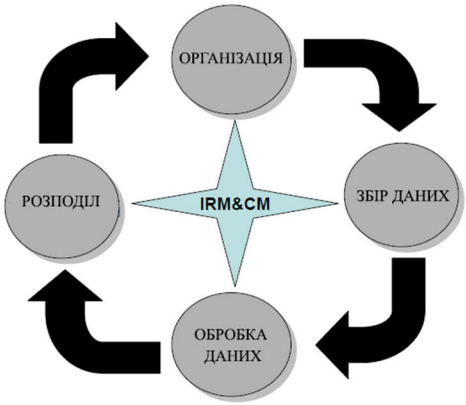

Рис. 1.2. **Цикл розвідки**

4.2. Організаційні дії

1. Командир повинен встановити черговість розвідувальних завдань і скерувати співробітників, надавши чіткі інструкції щодо розвідки, яку він потребує, і вказавши часові рамки виконання цих завдань.[59] Ці організаційні дії мають бути конкретними і, по можливості, виділити ті фактори, які мають вирішальне значення для процесу планування.

2. Відповідно до заданого командиром напрямку співробітники служби розвідки, узгоджуючи операції та плани особового складу, повинні скеровувати процес збору даних, щоб відповідати вимогам командира. Сюди відносяться:

a. Вирішення того, яка розвідувальна інформація є необхідною і що необхідно для того, щоб відповідати вимогам командира.

b. Постановка завдання стосовно джерел та розвідувальних установ і, в разі необхідності, координація своєї діяльності для збору необхідної інформації.

c. Моніторинг розвідувальної діяльності з метою забезпечення збору, аналізу та поширення необхідної інформації.

[58] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

[59] Деталі щодо управління завданнями розвідки містяться в частині 4.

d. Забезпечення вчасного проведення розвідувальна діяльність і в разі затримок, при необхідності, повторюється постановка завдання або здійснюється зміна послідовності.

4.3. Збір даних

1. Збір даних є другим етапом циклу розвідки. На цьому етапі інформація отримується відповідно до вимог командира до розвідувальних завдань. На етапі збору даних збір інформації відбувається відповідними засобами, ресурсами та розвідувальними установами спільного ведення розвідки, спостереження та військової розвідки. Ці розвідувальні установи, з можливістю обробки даних, швидше відповідають процесу розвідки, ніж інформації.
2. Процес збору даних складається з двох частин. Перш за все, особовий склад розвідувальної установи використовує засоби, ресурси спільного ведення розвідки, спостереження та військової розвідки та структур зі збору даних для отримання необхідної інформації. По-друге, співробітники розвідувальної установи забезпечують своєчасну доставку зібраних даних на етапі обробки в циклі розвідки. Важливо, щоб особовий склад розвідувальної установи, командир і його співробітники розуміли можливості, обмеження, вразливість та час реагування засобів, ресурсів, і розвідувальних установ спільного ведення розвідки, спостереження та військової розвідки з ймовірністю доступу до них, враховуючи їхню схильність до дезорієнтування.
3. Є кілька типів можливостей збору даних:
   a. **Розвідувальні дії.** Засобам розвідки властивий збір інформації та її аналіз. Наприклад, порівняння і аналіз АР зібраних даних підрозділами агентурної розвідки або підрозділами Р- і РТР.
   b. **Зовнішнє спостереження.** Зовнішнє спостереження – це систематичний візуальний контроль повітряно-космічного простору, поверхні водних надр, місцевості, людей, предметів за допомогою візуальних, акустичних, електронних, цифрових та інших засобів.[60] Зовнішнє спостереження проводиться проти відомих і потенційних противників та загроз, а також на підтримку операцій у поточних і потенційних регіонах кризової ситуації. Спостереження може бути пасивним або активним, прихованим або відкритим, а також узагальненим для завчасного попередження про активність по всій зоні спостереження, або деталізованим для приховування визначеного місця або об'єкта. Спостереження протягом тривалого періоду часу дозволяє визначити закономірності стилю життя і звичок суб'єкта спостереження для глибшого розуміння інших потенційно небезпечних видів діяльності або поведінки.
   c. **Військова розвідка.** Військова розвідка – це бойове завдання, яке виконується, щоб отримати шляхом спостереження чи іншими методами

[60] Адміністративна публікація НАТО – AAP-06 (2015).

виявлення інформації про дії та засоби противника або потенційного противника; або щоб захистити дані про метеорологічні, гідрографічні чи географічні особливості певної зони.[61] Це цілеспрямований метод збору інформації про конкретні місця, об'єкти або людей. Розвідувальні завдання не обмежуються конкретними підрозділами розвідки, але можуть здійснюватися іншими силовими структурними одиницями в процесі виконання своїх обов'язків.

4.4. Обробка даних

Обробка даних – третій етап у циклі розвідки і є структурованою низкою заходів, які, хоча і викладені послідовно, також можуть відбуватися одночасно. Обробка даних проводиться у декількох точках у межах функціональних можливостей розвідки. Обробка даних – це багаторівневий етап циклу розвідки, що складається зі зведення, оцінок, аналізу, інтеграції та інтерпретації.

4.4.1. Зведення

1. Зведення – це етап обробки в процесі розвідки, на якому об'єднання однорідної інформації забезпечує фіксацію події та полегшує її подальшу обробку.[62] На практиці зведення складається з процедури прийому, групування і запису всіх відомостей (звітів), та включає в себе:

   a. Реєстрацію надходжень кожної частини інформації та розвідувальних даних;

   b. Розміщення кожної частини інформації або розвідувальних даних згідно з відповідними категоріями або групами через логін, маркування на картах або графіках, реєстрації або входу в електронну базу даних.

2. Зведення може включати в себе не більше, ніж зберігання документа, промарковану карту або графік (таблицю), але більш ймовірно, що це все автоматизовано, залучено бази даних, пов'язані з графічним інтерфейсом і автоматичною передачею даних між штабами. Ці категорії або групи, в яких розміщуються інформація та розвідувальні дані під час їхнього зведення, повинні відповідати розвідувальним завданням командира і його сфери відповідальності.

4.4.2. Оцінка

1. Є багато причин, зокрема дезорієнтування і суб'єктивність, через що інформація не може бути надійною та точною. Оцінка є другим кроком на етапі розвідки, на якому встановлюється ступінь надійності джерела та достовірності даних.[63]

Оцінка визначає буквено-цифровий рейтинг до кожного блока інформації або розвідувальних даних, що вказує на ступінь надійності цієї інформації.[64]

---

[61] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

[62] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

[63] Поправка до визначення в Адміністративній публікації НАТО AAP-06 (2015).

[64] Завдяки джерелу розвідки не завжди потрібне використання диграфів для оцінки інформації для стратегічної та оперативної розвідки. Однак, коли це формально не використовується, аналітики повинні продовжувати розумовий процес оцінки.

Цей рейтинг базується частково на суб'єктивному судженні того, хто оцінює, на досвіді іншої інформації, отриманої за допомогою того самого джерела і у випадку отримання інформації за допомогою сенсора при чіткому використанні конкретної системи сенсорів.

Надійність і достовірність повинні розглядатися незалежно одна від одної для того, щоб рейтинг надійності джерела не впливав на рейтинг достовірності інформації, або навпаки. Наприклад, не кожна інформація, яка є очевидною правдою, доводить той факт, що джерело є абсолютно надійним. На рис. 1.3 наведено приклад значень, використовуваних для розподілу оцінок для надійності джерела і достовірності інформації.

	Надійність джерела		Достовірність інформації
A	Повністю надійне	1	Підтверджується іншими джерелами
B	Зазвичай надійне	2	Ймовірно достовірна
C	Достатньо надійне	3	З можливою достовірністю
D	Не завжди надійне	4	Сумнівна
E	Ненадійне	5	Недостовірна
F	Надійність не може бути встановлена	6	Достовірність не може бути встановлена

Рис. 1.3. **Оцінка та класифікація**

2. Оцінки визначаються шляхом об'єднання значень. Блок інформації від джерела (рис. 1.3) – поняття *„зазвичай надійне"* – оцінюється як показник B2, тобто *ймовірно достовірна* інформація. Чинник, який повинен враховувати аналітик при оцінці надійності та достовірності, – це доступ до джерела інформації.[65] Цей метод оцінювання вказує на весь період потенційних можливостей різних джерел і розвідувальних установ та сприяє відбору тих, хто найкраще підходить для конкретних завдань.

4.4.3. Аналіз та інтеграція

Аналіз є третім кроком на етапі обробки даних, на якому інформація підлягає оцінці для того, щоб виявити/розпізнати важливі факти для їх подальшої інтерпретації/тлумачення.[66] Інтеграція є четвертим кроком на етапі обробки, на якому проаналізована інформація і/або розвідувальні дані відібрані та об'єднані в систему для ведення подальшої розвідки.[67] На практиці інтеграція випливає з безперервного аналізу, і два процеси розглядаються як один.

Під час аналізу зведена та оцінена інформація перевіряється на наявність істотних фактів. Потім вони пов'язуються з іншими відомими фактами, і

[65] Наприклад, відомості про здатність системи зброї, наданої фахівцем, матимуть більше значення, ніж інформація, надана випадковим спостерігачем за межами виробничого об'єкта.

[66] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

[67] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

після цього робляться висновки. Інтеграція – це загальні висновки, а також визначення рубрик розвідки, таких як послідовність подій або профіль особистості. Цей аспект обробки даних, як і оцінювання, майже повністю заснований на людських судженнях, що базуються на експертизі з цього питання, і є критично важливою точкою в циклі розвідки. Сьогодні не існує альтернативи досвіду і суджень аналітика, незважаючи на переваги в технологіях.

4.4.4. Інтерпретація

1. Інтерпретація є завершальним кроком на етапі обробки даних, на якому значущість інформації і/або розвідувальних даних оцінюється з точки зору наявної сукупності знань.[68] Інтерпретації – це об'єктивний розумовий процес порівняння і формування висновків на основі загальних принципів, життєвого досвіду, і військових знань, що охоплює як противника і свої війська, так і наявну інформацію та розвідку. Нова інформація або розвідка у порівнянні з або додаванні до того, що вже відомо, приводить до нових або оновлених розвідувальних даних. Цей розумовий процес можна розділити на послідовні чотири основні елементи, які повинні адресуватись до кожного блока інформації або розвідки. До цих елементів належать:

a. **Визначення (ідентифікація).** Це не тільки відповідність особі або назві в елементі обладнання, а й розгляд усіх наслідків присутності цієї особи або обладнання в особливий спосіб. Визначення також включає розгляд мотивів і цілей джерела розвідки та індивіда або структуру, про які було повідомлено. Розуміння цього дає уявлення про ймовірність розвідувальних дій і чому такі дії або події можуть існувати.

b. **Діяльність.** Важливість здійснюваної роботи слід завжди зіставляти з інформацією про попередню діяльність для виявлення змін у структурі діяльності.

c. **Важливість.** Аналітик повинен бути впевнений, що блок інформації був повністю використаний. Кожен висновок повинен критично розглядатись відповідно до первинних вимог розвідки так, щоб в результаті отримати відповідний, якісний кінцевий результат розвідки.

d. **Дезорієнтування.** Дезорієнтування складається із заходів, спрямованих на введення в оману противника шляхом маніпуляцій, спотворення або фальсифікації для того, щоб змусити його діяти на шкоду власним інтересам.[69] Спецслужби є основною метою дезорієнтування, тому аналітик завжди повинен бути обережним при розгляді інформації, яка є перед ним. Аналітик повинен отримати підтвердження навіть найдостовірнішої інформації.

2. **Постійний огляд даних (моніторинг).** Після обробки інформації отримані результати і висновки повинні бути інтегровані в загальну картину розвідувальних даних. Проте результати розвідки нечасто

[68] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).
[69] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

бувають беззаперечними, тому є потреба в додатковій інформації та розвідці для підтвердження або спростування отриманих результатів. Необхідність задоволення цих нових вимог диктує циклічний характер етапів розвідки і безперервність планування збору даних.

4.5. Розподіл інформації

1. **Розподіл** – це кінцевий етап циклу розвідки. Безперервне управління процесом розподілу інформації є дуже важливим для співробітників служби розвідки. Канали зв'язку можуть бути насичені інформацією без ефективного управління. Наприклад, звітування з одного джерела може бути повторно передане багатьма проміжними установами збору даних, що призводить до кругової звітності. Досягнення в галузі технологій також сприяють ефективному розподілові інформації. Комп'ютери та сучасні системи зв'язку скоротили терміни отримання інформації та доставки результатів розвідки. Крім того, деякі ресурси збору даних здатні розподіляти зібрану інформацію замовникові у режимі реального часу, що значно підвищує їх оперативність.

2. **Формати розподілу інформації.** Розвідувальні дані повинні бути надані у формі, яку одержувач легко зрозуміє і безпосередньо використовуватиме. Це повинно бути своєчасно, не перевантажуючи користувача і мінімізуючи навантаження на комунікаційні можливості. Розподіл складається з двох принципів управління «штовхання» і «витягування». Поняття «штовхання» дозволяє вищим структурам передавати інформацію для виконання розвідувальних завдань на більш низьких рівнях командуваннях. Поняття «витягування» включає в себе прямий електронний доступ до баз даних, файлів служби розвідки або інших сховищ розвідувальних організацій на всіх рівнях командування. Веб-технології та стандарти сьогодні широко використовуються для організації і надання результатів розвідки. Це включає в себе сторінки оперативної підтримки, які пов'язують відповідні результати розвідки та оперативну інформацію разом на одній веб-сторінці. Обмін і розподіл розвідувальних даних додатково посилюється сучасними системами зв'язку, які дають можливість електронної публікації. Розвідувальні дані можуть розподілятись у 5 форматах. Обраний формат повинен відповідати вимогам та одержувачу інформації. Формати розподілу інформації наступні:

а**. Усний.** Усний брифінг є дієвим для встановлення довірливих відносин, надаючи можливість підкреслити важливі проблеми і обмеження, а також забезпечення доповідача негайним зворотним зв'язком і потенціалом для подальшого спрямування. Брифінг може бути коротким і представленим широкій аудиторії. Він має супутні труднощі в контролі розуміння, обмеження доступності та можливості неправильного тлумачення при повторенні.

b. **Письмовий.** Письмовий розподіл включає звіти розвідки і розвідувальні зведення. Розвідувальні зведення повинні розподілятися регулярно, у той час як невідкладний матеріал повинен доповідатись за допомогою звітів розвідки. Презентація письмових результатів є важливою, хоча і повільнішою у підготовці, ніж інші форми розподілу інформації. Презентація може бути адаптованою для одержувачів інформації і

забезпечувати постійну реєстрацію, яка може підтримувати базу даних. Усі виконавці повинні використовувати чітке формулювання інформації у письмових звітах та зведеннях, щоб уникнути неправильного розуміння.

c. **Мультимедійний.** Мультимедійний розподіл інформації, що охоплює візуальні, аудіо- та відеоформати, може покращити розуміння, і як постійна реєстрація буде підтримувати бази даних. Цей матеріал вимагає ретельного редакційного контролю за контентом для уникнення спотворення або надмірного спрощення інформації та відповідної підготовки співробітників розвідувальних служб.

d. **Дані.** Інформаційні дані в результаті вимірювання, спостереження або наявності фактів (наприклад геопросторові посилання), які не можуть бути предметом подальшого аналізу. Використання необроблених даних буде завжди там, де матеріал є терміновим.

e. **Веб-формат.** Розвідувальні дані, опубліковані в мережі Інтернет і / або веб-сайті внутрішньої мережі, можливо легко зберігати та обробляти інформацію, проводити власне управління розвідувальними завданнями замовниками. Ефективність веб-бази даних залежить від управління нею і якості вихідних ресурсів.

3. **Принципи усного та письмового розподілу.** Усні і письмові брифінги повинні слідувати таким принципам:

a. **Точність.** Доповідач повинен продумати виклад свої думок ще до початку брифінгу. Брифінг має відповідати стандартному формату. Використання візуальних засобів, карт, креслення і схем дозволяє покращити розуміння та вносить уточнення до інформації, яка обговорюється.

b. **Відповідність.** Доповідач повинен бути впевнений у тому, що інформація, яка обговорюється, відповідає рівню операцій, в яких бере участь його аудиторія. Ця інформація повинна бути актуальною і такою, яка не обговорювалась раніше.

c. **Лаконічність.** Лаконічність і точність – запорука успішного розподілу словесної інформації та розвідки. Хороший доповідач той, хто вміє великий вміст інформації передати найменшою кількістю слів.

4. **Форми звітування НАТО.** НАТО використовує стандартні форми звітування і повідомлення для забезпечення багатонаціональної оперативної сумісності.[70] Скрізь, де це можливо, письмовий та web-тип розвідувальних даних повинні відповідати формам НАТО. Прикладами таких форм є:

a. **Розвідувальне донесення (РД).**[71] Розвідувальне донесення може бути на будь-якому рівні командування і є звітом, який передається без урахування того чи іншого графіку подачі розвідувальної інформації, що вимагають невідкладної уваги командира або співробітників, яким призначене це донесення. Розвідувальне донесення повинно містити

[70] Подальша детальна інформація стосовно форм звітності розвідданих НАТО міститься в STANAG 7149 / APP-11(C).

[71] Коротка назва INTREP – розвідувальне донесення (РД) – завжди використовується у звітах.

відповідні висновки, зроблені в рамках певного часу. Розсилання РД відповідатиме детальному інструктажу, проведеному на кожному рівні командування. Далі, як правило, розсилання РД йде наступним, більш високим, нижчим і прилеглим командним інстанціям. Проте, залежно від вмісту, іноді необхідний ширший розподіл. Форма РД повинна відповідати процедурам звітності НАТО.

b. **Розвідувальні зведення (РЗ).**[72] Розвідувальне зведення може бути на будь-якому рівні командування і є коротким періодичним оглядом розвідданих про поточну ситуацію в зоні розвідки, закріпленої за командиром. Розвідувальне зведення призначене для поновлення поточної загальної картини розвідувальних даних та висвітлення важливих подій протягом звітного періоду. Розвідувальне зведення повинно включати будь-яку інформацію, яка може стосуватись вимог розвідки будь-якого командира у штабі, для якого це зведення було адресоване. Це РЗ повинно містити оцінку, яка базується на аналізі та інтерпретації цієї інформації. На рівні вищих інстанцій основна увага зосереджується на оцінці, а не на деталях. Розвідувальне зведення розсилається вищим, нижчим і прилеглим командним інстанціям на розсуд командира або відповідно до вказівок, отриманих від вищого штабу. Розсилка РЗ включає всіх тих, чиї обов'язки та інтереси стосуються змісту РЗ. Форми РЗ повинні відповідати процедурам звітності НАТО.

c. **Додаткові розвідувальні донесення.** Додаткове розвідувальне донесення слугує для забезпечення детальних оглядів і аналізу всіх розвідувальних даних, зібраних протягом певного періоду часу, з одного або кількох конкретних питань. Додаткові розвідувальні донесення можуть бути періодичними, за спеціальним замовленням, або при підготовці до конкретних операцій. Зміст кожного додаткового розвідувального донесення визначатиме його розсилку. Немає встановленої форми для цих звітів, але слово *SUPINTREP* (*Додаткове розвідувальне донесення*) має бути на початку звіту.

d. **Звіти контррозвідки.** Звіти контррозвідки (КР) схожі на інші форми звітів. Вони поділяються на розвідувальні донесення КР (CI-INTREPs), розвідувальні зведення КР (CI-INTSUMs) і додаткові розвідувальні донесення КР (CI-SUPINTREPs). Особовий склад контррозвідки може також проводити оцінку загроз та їх попередження, інформуючи про це командирів.

e. **Тематичні звіти.** Тематичні звіти стосуються окремих аспектів оперативної обстановки, наприклад регіону або міста, політичного або релігійного рухів чи конкретної організації противника. Тематичні звіти іноді охоплюють більш тривалі часові рамки.

---

[72] Коротка назва INTSUM – розвідувальне зведення (РЗ) – завжди використовується у звітах.

Частина 5. УПРАВЛІННЯ РОЗВІДУВАЛЬНИМИ ЗАВДАННЯМИ ТА УПРАВЛІННЯ ЗБОРОМ ДАНИХ

5.1. Мета і призначення

1. Управління розвідувальними завданнями і збором даних (IRM&CM), яке відбувається на всіх рівнях НАТО, є в центрі розвідувального циклу. Це гарантія того, що вимоги до розвідки витримуються, а сили і засоби розвідки є в центрі уваги та в пріоритеті. Загальне розуміння процесу IRM&CM дозволяє вищим і нижчим штабам у рамках НАТО та країн обмінюватися розвідувальною інформацією і найкраще використовувати можливості збору даних.
2. Збір даних проводиться спеціальним персоналом з розвідувального відділу. Цей персонал тісно співпрацює з оперативним, розвідувальним і плановим персоналом для виконання розвідувальних завдань. Вони забезпечують важливий зв'язок між командиром і багатьма установами і ресурсами збору даних для створення бази даних для прийняття відповідних рішень.
3. Для того, щоб IRM & CM підтримувало будь-яку конкретну операцію, необхідно координувати можливості розвідки на оперативному і тактичному рівнях, мати можливість впливати й отримувати доступ до інформації національного та стратегічного рівня, і налагоджувати зв'язок з відповідними джерелами за межами командних інстанцій. Процес IPM і CM також вимагає видимості активності в межах всіх вищих і нижчих командувань.
4. У рамках деяких штабів і країн управління (IRM&CM) може здійснюватися призначеним для цього Керівництвом з розроблення розвідувальних завдань і координації збору інформації (CCIRM).

5.2. Управління розвідувальними завданнями

1. У будь-якій операції командир визначає тип необхідної інформації, яка дозволить йому планувати і виконувати своє завдання найбільш ефективним способом. Ці вимоги до інформації можна поділити на дві групи:
   a. Вимоги, які допомагають успішно виконати завдання.
   b. Вимоги, які виявляють і визначають ступінь загрози для виконання завдання.
2. Ці вимоги повинні вирішуватися багатьма способами залежно від оперативної ситуації та завдання, для цього можуть вживатися багато засобів. Ці засоби охоплюють розвідувальні й оперативні ресурси і потенційно можуть задіяти урядові та цивільні джерела.
3. Роль функцій IRM&CM – допомогти підтвердити та деталізувати розвідувальні завдання, визначити, як краще їх виконати, і потім скоординувати дії для виконання вимог. Управління IRM є центральним у цьому процесі і воно підтримується управлінням збору даних, які є продукцією та координацією планів для подальшого збору, обробки й поширення розвідувальної інформації.

4. **Розвідувальні завдання.** Розвідувальні завдання передбачають обґрунтування і пріоритет для будь-якої розвідувальної діяльності, а також деталі, які дозволяють персоналу виконати завдання найкращим чином. Розвідувальні завдання повинні охоплювати великий обсяг інформації за спектром PMESII (як описано в розділі 3). Військовий спектр включений у важливі інформаційні завдання командира (CCIRs). Військові типи розвідувальних завдань наступні:

a. **Важливе інформаційне завдання командира (CCIR).**[73] Інформація стосовно місцевості, яка є або дуже важливою для успіху завдання, або становить велику загрозу, виражена як Важливе інформаційне завдання командира (CCIR). CCIR охоплює всі аспекти завдання командира, включаючи пріоритетну інформацію про свої війська (FFIR), основні розвідувальні дані про свої сили (EEFI)[74] і пріоритетну розвідувальну інформацію (PIR). Два основних елементи CCIRs – це пріоритетна розвідувальна інформація (PIR) і пріоритетна інформація про свої війська (FFIR). PIR походить від CCIR, і їх ідентифікація та проєктування починає і проводить розвідувальний процес.

b. **Пріоритетна розвідувальна інформація (PIR).** Пріоритетна розвідувальна інформація (PIRs) є важливою частиною CCIRs і вона сформульована розвідувальним персоналом у тісній взаємодії з командиром. PIRs охоплює такі розвідувальні завдання, для яких командир має очікуваний і визначений пріоритет при плануванні та прийнятті рішень, і зазвичай охоплює ідентифікацію та моніторинг місцевості, яка становить і певні можливості, і загрози для виконання завдання. Такі завдання – це низка вимог до збору і продукції даних, які забезпечують установку на загальне розвідувальне завдання. Вони повинні бути обмежені в кількості та повинні забезпечити комплексні і споріднені групи ключових питань. Вони можуть бути тривалими або обмеженими до певного етапу або ситуації.

Завдання PIR повинні бути обґрунтовані й узгоджені з пріоритетними завданнями вищого і додаткового нижчого командування. Вони повинні бути написані так, щоби підтримати рішення, яке має прийняти командир, наприклад, які сили використовувати або коли.

При розробленні стратегії збору даних (повна концепція для розвідки та збору інформації) співробітники розвідки можуть визначити, як найкраще виконати завдання PIR, використовуючи всі можливі джерела і доступні засоби, і як врегулювати нестачу розвідувальної інформації. [75]

c. **Конкретні розвідувальні завдання (SIR).** Конкретні розвідувальні завдання підтримують та доповнюють кожне пріоритетне завдання PIR і надають більш детальне описання завдання.[76] Такі завдання використовуються персоналом розвідувального відділу для визначення того, які

[73] FFIR і EEFI не відповідають за розвідувальний персонал.
[74] Деякі країни більше не визнають EEFI як компонент CCIR у своїй доктрині.
[75] Спільна розвідка. Оцінювання розглядається в Розділі 5.
[76] Нове визначення очікує узгодження НАТО.

засоби, джерела або напрямок можуть найкраще задовольнити вимоги, а також визначити координацію, необхідну для підтримки відповідних активів (ресурсів). Конкретні завдання дозволяють установам зі збору і аналізу даних покращити відповідне реагування для ефективного виконання завдання. Конкретні завдання поділяються таким же чином, що і пріоритетні завдання PIR. Деякі завдання можуть подаватися іншими організаціями в рамках розвідувального відомства.

d. **Основні елементи інформації (EEI).** Конкретні завдання SIR поділяються на більш детальні питання, відомі як Основні Елементи Інформації (EEI). EEI додають деталі до конкретних розвідувальних завдань і дозволяють виробити список завдань на базі плану збору розвідувальної інформації. Елементи EEI можуть відноситися до декількох SIR і повинні надавати достатньо вказівок для того, щоб аналітики могли дати задовільну відповідь на кожне завдання. Елементи EEI є основою для створення критеріїв збору даних і визначення відповідних завдань та координації з узгодженими джерелами або відповідними установами.

5. **Управління розвідувальними завданнями (IRM).** Усі розвідувальні завдання повинні вміщувати деталі необхідної інформації, її пріоритет та інші вирішальні фактори. Персонал IRM відповідає за визначення валідності запиту. Персонал IRM розглядає:

a. Чи інформація вже зберігається і тому надається негайно.
b. Чи інформація доступна із зовнішніх джерел.
c. Чи інформацію потрібно збирати.

Методи, які відповідають на ці питання, формують основу плану збору розвідувальної інформації (ICP).

6. **Запит інформації.** Термін „Запит Інформації" (RFI) використовується для описання розвідувального завдання, переданого спеціалісту вищого, нижчого або середнього рівня. Запит RFI використовується, коли командир не має достатніх можливостей отримати інформацію, або розвідувальний персонал не може відповісти на запитання, тому командир потребує допомоги від вищого або середнього командування. Організація, яка отримує запит, поводиться з RFI як із розвідувальним завданням, єдина відмінність полягає в тому, що за це завдання відповідає інша організація. Одне розвідувальне завдання може створити декілька окремих запитів для різних провайдерів або інших ресурсів, таких як національні ресурси або підлеглі штаби.

7. **Розвідувальні ознаки.** Перед початком процесу збору даних розвідувальний персонал повинен визначити ознаки, які відповідають конкретній операції чи загрозі. Ознаки – *це одиниці інформації, які відображають задум або можливість потенційного противника прийняти або відхилити хід бойових дій*.[77] Ознаки, як правило, діляться на чотири категорії:

a. **Горизонтальне сканування.** Горизонтальне сканування є систематичним пошуком потенційних загроз, небезпек і зручних моментів у глобальному середовищі. Сканування може також забезпечити функцію контролю для

[77] Адміністративна публікація НАТО AAP-6, *Словник термінів і визначень НАТО*.

виявлення слабких місць у поточному оцінюванні, але це не стосується конкретних завдань.

b. **Тривога або попереджувальні ознаки.** Такі ознаки стосуються підготовки противника до наступальних дій. На стратегічному рівні це може означати зрив переговорів або питання ультиматуму, в той час як на оперативному рівні це може означати поповнення запасів або передислокацію потенціалу противника.

c. **Тактичні або бойові ознаки.** Ці ознаки розкривають тип операції, яку противник збирається здійснити. Ознаки такої підготовки можуть потенційно бути визначеними завчасно і повинні відображатися в пріоритетному розвідувальному завданні. Наприклад, тактичні ознаки можуть включати збільшення кількості кораблів у порту або купівлю конкретних видів зброї повстанцями.

d. **Ознаки розпізнавання.** Ознаки розпізнавання такі, за якими можна розпізнати вид і роль формування, військової частини, об'єкта або нерегулярних ворожих угруповань завдяки бойовому порядку, озброєнню та тактиці.

Вибір ознак, властивих оперативній ситуації, є відповідальністю розвідувального персоналу. Характер ознак, які вибирає персонал, буде включений до плану збору інформації.

5.3. Планування та управління збором інформації

1. Управління збором інформації – це узгодження затвердженого і структурованого розвідувального завдання з наявними засобами збору даних. Цей процес повинен брати до уваги наявність ресурсів, розвідувальні сигналізаційні засоби і засоби зв'язку тощо. Результатом є план збору розвідувальної інформації (ICP).

2. **План збору розвідувальної інформації.** План ICP – це детальна схема того, як повинно виконуватися розвідувальне завдання. Як правило, план у формі таблиці показує засоби для найкращого виконання завдання, періодичність висвітлення потрібної інформації в пресі і тип очікуваного продукту. Він показує потрібний рівень деталей і список організацій, установ та ресурсів, які найкраще придатні для завдання.

3. **Координація збору інформації.** Координація зусиль у зборі інформації досягається за допомогою впровадження і контролю плану ICP. Розвідувальні завдання перетворюються на конкретні завдання, які підключаються до визначених джерел та установ. Якщо командир не має можливості виконати завдання, воно передається до вищих або схожих формувань, таких як RFI. Важливо, що персонал IRM&CM розробляє процедуру для першочергових завдань, неочікуваних завдань або термінових завдань, які треба швидко відстежувати.

4. **Планування поширення інформації.** Планування поширення інформації гарантує доставку правильної інформації потрібним людям у правильному форматі і вчасно. Персонал, відповідальний за IRM&CM, визначить засоби розповсюдження, зберігання і пошуку продукту. Це може

бути одна система або багато способів і засобів, які мають бути узгоджені з багатьма організаціями і структурами в рамках процесу IRM&CM.

5. **Розподілення завдань ISR.** Персонал, відповідальний за IRM&CM, розробляє план збору розвідувальної інформації. Проте він не має повноважень видавати і виконувати накази в оперативній зоні. Таке завдання виконується спільними зусиллями розвідувального і оперативного персоналу. Це потребує прикріплення завдань ISR до призначених або додаткових ресурсів ISR.

6. **Вибір засобів збору інформації.** Ресурси ISR повинні призначатися згідно з їх придатністю і наявністю, а не правом власності. Для завдань з складними цілями або можливістю для маскування, приховання і введення в оману можуть бути потрібні можливості широкого збору інформації для виконання одного розвідувального завдання. У деяких випадках краще обмежити розвідувальне завдання, щоб підібрати доступний ресурс, ніж передати його в іншу організацію як запит на інформацію. Крім знань про призначені і непризначені ресурси ISR у складі їх організації, персонал повинен ознайомитися з ресурсами вищих або національних організацій, їхніми перевагами та недоліками і процесом для визначення завдань.

7. **Розподілення засобів збору інформації.** Координація необхідна для надання пріоритету різним вимогам з одним засобом збору даних. Це включає перерозподіл ресурсів і напрямку використання ресурсів. Координація також гарантує узгодженість між збором даних і альтернативними функціями подвійних або багатофункціональних ресурсів.

5.4. Управління та обмін інформацією

1. Процес IRM&CM – це комплексна функція управління, яка включає управління розвідувальним завданням IR, передачу запиту RFI, визначає завдання збору, організує доставку інформаційного продукту запитувачам; цей потік інформації повинен швидко проходити між країнами і командними інстанціями. Тому процес IRM&CM – це управління важливою інформацією і проблемою взаємосумісності, який включає багато розрізнених дій, але які базуються на подібних критеріях. Тому процес IRM&CM потребує гармонійного зв'язку різної діяльності стосовно запиту, управління, визначення завдань, продукції та розподілення інформації.

2. Процес IRM&CM повинен використовувати стандартизовані формати та взаємосумісні системи для автоматизованого стабільного зв'язку й обміну інформацією, планами і результатами. Це також включає стандартизовану метаінформацію. Країни і штаби в оперативній структурі відповідають за дотримування цих стандартів, щоб можна було брати участь у процесі. Крім поточних розвідувальних ресурсів НАТО, які можуть зберігати і обробляти інформацію, IRM&CM потребує ресурсів, які можуть також передавати й управляти інформаційними запитами та кінцевим продуктом.

Частина 6. ПЛАНУВАННЯ СПІЛЬНОЇ РОЗВІДКИ

6.1. Райони спільної розвідки

1. Для того, щоб командир та особовий склад розвідувального відділу змогли зосередитись на розвідувальній роботі, спільний район операцій розподіляють на дві території:

a. **Район бойових дій,** територію якого визначає командувач Об'єднаних сил у межах району спільних операцій для здійснення певних військових дій;[78]

b. **Район розвідувального завдання,** який закріплений за командиром, на території якого командир є відповідальним за забезпечення ведення розвідки у межах засобів, що знаходяться в його розпорядженні.[79]

2. **Кіберпростір.** У межах цільного операційного середовища кіберпростір перевершує концепції географічних та політичних меж. Це змушує командирів більше враховувати функції та / чи обов'язки оперативного управління, ніж традиційні геополітичні концепції. Тому командирам слід вважати кіберпростір як зону, що керується своїм власним правом.

6.2. Процес планування оперативного рівня

Процес планування оперативного рівня НАТО конкретизовано у AJP-5 та в Директиві з планування універсальних операцій Стратегічного командування НАТО. Цей процес застосовують у будь-яких стратегічних, оперативних чи тактичних штабах. Головні вхідні дані для процесу планування оперативного рівня надають розвідувальні штаби впродовж усього здійснення цього процесу.

6.3. Загальна розвідувальна оцінка обстановки

1. Загальна розвідувальна оцінка обстановки характеризує оперативну обстановку стосовно метеорологічних та океанографічних умов, противника, кіберпростору та місцевості. Ця оцінка втілюється у прогнозі, що ґрунтується на ступені ймовірності. Загальна розвідувальна оцінка обстановки – це низка логічних дедуктивних висновків, що випливають з наявної інформації і підсилюються знаннями та досвідом автора. Вона надає інформацію для формування оперативної оцінки шляхом сприяння розумінню командира та інформування кампанії з планування. Загальна розвідувальна оцінка обстановки дає змогу командиру вирішити, яким чином досягти мети. Вона повинна містити розуміння ситуації, що саме необхідно досягти і до якого часу, наявні напрямки діяльності та бажаний стан завершення.

2. Збір розвідувальних даних доповнює деталями загальну розвідувальну оцінку обстановки, яка, у свою чергу, надає процесу планування

[78] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).
[79] Адміністративна публікація НАТО AAP-06 (2015).

оперативного рівня важливі вхідні дані.[80] Основними результатами загальної розвідувальної оцінки обстановки є:

a. забезпечення командира розвідувальними даними, які необхідні для оперативної оцінки обстановки;[81]

b. забезпечення початку планування розвідки шляхом визначення розвідувальних завдань;

c. акцентування на розподіленні розвідувальних завдань між країнами для підтримки операції.

3. **Вироблення оцінки.** Вироблення загальної розвідувальної оцінки обстановки – це процес, що охоплює аналіз ситуації та оцінювання.[82] Для реалізації цього необхідні аналітичні процеси та процеси логічного умовиводу. Загальна розвідувальна оцінка обстановки повинна включати:

a. оцінку можливостей противника та його ймовірних намірів, яка ґрунтується на наявних розвідувальних даних;

b. установлення ймовірних напрямків дій противника та ймовірність їх застосування.

4. **Фактори, які необхідно враховувати.** При упорядкуванні загальної розвідувальної оцінки обстановки слід брати до уваги наступні фактори:

a. мету командира;

b. метеорологічні та океанографічні умови і місцевість;

c. загальну обстановку противника, ведення операцій аж до теперішнього часу та основу його бойового потенціалу;

d. дії, можливості та вразливі сторони противника для врахування можливих підкріплень та будь-яких сил у прилеглих районах, які спроможні впливати на операції;

e. можливі рішення противника та його доктрину ведення операцій;

f. ймовірні наміри противника, в тому числі його цілі та завдання у теперішніх та подальших операціях;

g. соціокультурні фактори вороже та невороже налаштованого населення в зоні спільних бойових дій.

5. **Припущення.** Припущення як основний принцип уникнення роздумів можна використовувати при недостатній поінформованості розвідувального штабу. Оцінювання повинні ґрунтуватись на найкращих розвідувальних даних. Для уникнення непорозумінь припущення завжди слід чітко встановлювати так само, як і конкретизувати. Логічна послідовність думок та чітке розподілення фактів з припущень є важливими для вироблення достовірної оцінки. Між оперативними, розвідувальними та планувальними

---

[80] Розвідувальну оцінку можна виробити завдяки використанню Спільної підготовки даних розвідки щодо оперативної обстановки як метод або як надійний текстовий документ.

[81] Розвідувальні дані, що вироблені розвідувальною оцінкою, повинні містити найважливіші розвідувальні дані про місце знаходження противника, його потенційні напрямки дій та цілі особливої важливості тощо.

[82] Загальна розвідувальна оцінка обстановки виробляється згідно зі стандартним форматом НАТО, який міститься в AJP-2.1, *Процедури розвідки*.

відділами штабів завжди слід підтримувати тісну взаємодію, особливо під час врахування необхідних мінімальних рівнів розвідувальної інформації для командира та підготовки розвідувальних завдань, що формують оцінку. Багато фактів і висновків із загальної розвідувальної оцінки також використовують в оперативному оцінюванні, наприклад, чисельний склад суб'єктів дії, потенційні можливості, вразливі сторони, наміри, можливі напрями дій та найбільш вірогідний хід бою.

6. Загальна розвідувальна оцінка обстановки та спільна підготовка даних розвідки щодо оперативної обстановки. Як правило, формальний процес вироблення розвідувальної оцінки обстановки здійснюють на вищих рівнях управління через наявність там кращих засобів для виконання процесу. Таку оцінку використовують, наприклад, для формування частини оперативного плану. Спільну підготовку даних розвідки щодо оперативної обстановки виконують на нижчих рівнях управління, на яких особлива увага приділяється врахуванню важливості часу та терміновості першочергових завдань.

6.4. Спільна підготовка даних розвідки щодо оперативної обстановки

1. Спільна підготовка даних розвідки щодо оперативної обстановки надає розуміння оперативної обстановки та є основою для планування.[83] Вона спрямована на загальну розвідувальну оцінку і зосереджує увагу на розвідувальній роботі, окрім того, встановлює пріоритет розвідувальних завдань. Така підготовка є чинним продуктом, що сприяє на ранніх етапах виробленню оперативної оцінки, а також виконанню плану шляхом визначення можливостей для просування рішучих дій.
2. Спільну підготовку даних розвідки щодо оперативної обстановки слід вибудовувати таким чином, щоб забезпечити:
   a. легке та швидке коригування даних;
   b. представлення і надання пріоритету великій кількості інформації та розвідувальних даних, як правило, у графічній формі;
   c. легке засвоєння інформації, внесення змін до розвідувальної картини та визначення районів з можливостями та загрозами;
   d. ситуативну інформованість та розуміння.
3. Спільна підготовка даних розвідки щодо оперативної обстановки базується на постійній взаємодії штабів розвідки, планування та оперативних штабів для забезпечення належного представлення теперішніх та майбутніх дій своїх, нейтральних учасників або учасників противника. Таку підготовку широко використовують у штабах для досягнення різноманітних цілей та:
   a. визначають оперативну обстановку;
   b. описують результати обстановки;
   c. аналізують учасників запланованих завдань;

[83] Процес Спільної підготовки даних розвідки щодо оперативної обстановки замінив колишній процес розвідувальної підготовки театру воєнних дій на рівні оперативного планування.

d. починають розробляти план збору розвідувальної інформації для виконання розвідувальних завдань;

e. визначають місця впливу своїх військ на події та хід думок шляхом застосування смертельних чи несмертельних засобів;

f. встановлюють час дій командира для впливу на результат операції.

4. Спільна підготовка даних розвідки щодо оперативної обстановки – це систематичний, циклічний та динамічний процес, який тісно поєднаний з індивідуальними етапами процесу вироблення рішення командиром. Результати процесу презентують графічно на ряді оверлеїв. Ці оверлеї включають вихідні дані на місцевості, погодні метеорологічні та океанографічні умови, тактичну доктрину противника або план маневру, якому надають перевагу, та будь-яких інших учасників, які впливають на операцію та можуть бути добре підготовленими заздалегідь. Напередодні та під час операцій можна вносити поточні оновлення для відображення змін у ключових факторах, що можуть впливати на дії збройних сил по всьому спектру конфлікту.

5. **Процес спільної підготовки даних розвідки щодо оперативної обстановки.** Процес спільної підготовки даних розвідки щодо оперативної обстановки НАТО складається з трьох основних етапів, які подані нижче:

a. **Етап 1 – Оцінка території.** Під час першого етапу оцінюються впливи актуальних факторів стосовно оперативної обстановки на дії як своїх сил, так і сил противника. Відносно контртероризму та захисту військ оцінюванню підлягають загрози військовим та цивільним операціям (наприклад, розподіл населення за етнічною приналежністю). Деякими головними факторами, що впливають на оперативну обстановку, є місцевість, інфраструктура, інформаційне середовище, території, що знаходяться під захистом, погодні метеорологічні та океанографічні умови та медичні фактори.

b. **Етап 2 – Оцінка учасника.** Мета другого кроку полягає у визначенні доктринальних напрямків дій учасника, що не залежать від обмежень погодних умов та місцевості (тобто, дії учасника під час бойових операцій відповідно до його тактичної доктрини або до набутого досвіду з попередніх операцій). Оцінювання загрози охоплює знаходження учасника, встановлення його тактичної доктрини чи методів операції та визначення доктринального напрямку дій.

c. **Етап 3 – Об'єднання загрози.** Під час цього етапу процес спільної підготовки даних розвідки щодо оперативної обстановки та результати оцінки території об'єднуються разом із доктринальним напрямком дій та іншими оверлеями, які доповнили під час виконання оцінки загрози. Мета цього етапу полягає у визначенні, яким чином оперативна обстановка буде формувати доктрину та втілить її на практиці.

6. **ПВЕСІІ.** Політична, військова, економічна, соціальна, інфраструктурна та інформаційна (ПВЕСІІ) модель[84] складається з факторів, які необхідно

[84] Оперативну обстановку спочатку можливо розглядати за допомогою кількох концептуальних моделей. Найбільш стандартними в НАТО є шість політичних, військових, економічних, соціальних, інфраструктурних та інформаційних сфер, але допускаються й інші моделі.

враховувати при виконанні спільної підготовки даних розвідки щодо оперативної обстановки. Модель ПВЕСІІ можуть доповнити додатковими факторами, якщо цього вимагатимуть певні операції (наприклад, питання охорони здоров'я). Ця модель описує основні принципи та особливості противника і може допомогти визначити сильні та слабкі сторони, так само, як оцінити вплив результатів різноманітних дій на учасників цих районів операцій.

7. **Контроль готовності.** Контроль готовності передбачає створення команди або команд для того, щоб спроєктувати хід мислення противника для обміркування конструктивним способом його ймовірної політики чи стратегії. Військовий підхід до „червоної" команди включає ефективне конструювання дій противника для перевірки його планів, можливостей та задумів. „Червона" команда може допомогти особам, які займаються плануванням, уникати чимало упереджень, особливо дзеркального відображення, тобто припускати, що інші учасники будуть подібно до них діяти у схожих обставинах. Залучення членів „червоної" команди, які знайомі із соціально-культурними умовами життя противника, або які, принаймні, мають культурний досвід, поліпшить результат дій цієї команди.

8. **Спільна підготовка даних розвідки щодо оперативної обстановки та розвідувальний цикл.** Спільна підготовка даних розвідки щодо оперативної обстановки близько переплітається із розвідувальним циклом. Під час процесу спільної підготовки даних розвідки щодо оперативної обстановки визначають нові розвідувальні завдання, долучають їх до розвідувального циклу та перетворюють на питання. Відповідні джерела і служби займаються збором інформації для знаходження відповідей на ці питання. Зібрану інформацію обробляють і, таким чином, виробляють розвідувальні дані, які потім використовують на різноманітних етапах процесу спільної підготовки даних розвідки щодо оперативної обстановки на стадії планування та під час бойових дій.

9. **Спільна підготовка даних розвідки щодо оперативної обстановки та спільний процес встановлення цілей.** Спільний процес встановлення цілей відбувається паралельно зі спільною підготовкою даних розвідки щодо оперативної обстановки, під час якої уточнюють і вдосконалюють початкові вхідні дані. У процесі встановлення цілей постають додаткові розвідувальні завдання, які об'єднують у план збору розвідувальної інформації. Спільна підготовка даних розвідки щодо оперативної обстановки сприяє встановленню, вибору та розташуванню цілей у часі та просторі. Зокрема, під час цього процесу встановлюють цілі, які мають важливе значення, та цілі, які дають високий результат. Деталі процесу встановлення цілей знаходяться в AJP-3.9 Спільної доктрини НАТО для спільного встановлення цілей.

Частина 7. ЗАГРОЗА БЕЗПЕЦІ

7.1. Вступ

Безпека – це стан захисту певної інформації, матеріально-технічних ресурсів, особового складу, заходів діяльності, установ і об'єктів від шпигунства, саботажу, диверсії та тероризму, а також від втрат чи несанкціонованого викриття.[85] Безпека охоплює заходи захисту її від загрози. Розподіл інформації з питань її забезпечення між партнерами НАТО поліпшує безпеку багатонаціональних операцій.

7.2. Загроза безпеці

1. Загрози безпеці можуть становити як зовнішні, так і внутрішні джерела. Служби безпеки повинні звертати особливу увагу на *внутрішні загрози* через доступ останніх та їхню можливість спричинити серйозну шкоду інформації, ресурсам та особовому складу і суттєво впливати на операції.[86]
2. Загрози безпеці можна розподілити за такими категоріями:

a. **Тероризм.** Тероризм – це використання з погрозою або незаконне використання сили чи насильства проти осіб або майна, у спробі змушувати чи залякати урядові установи, громадськість задля досягнення політичних, етнічних, релігійних або ідеологічних цілей.[87]

b. **Шпигунство.** Шпигунство визначають як розвідувальну діяльність, що спрямована на здобуття інформації конспіративними засобами. Шпигунство заборонено законом держави, проти якої воно здійснюється.

c. **Саботаж.** Саботаж охоплює будь-які акти, які сприяють провалу військової операції, чи будь-яку бездіяльність, що спричиняє фізичну шкоду для допомоги противнику або для просування диверсійної політичної цілі.

d. **Диверсія.** Диверсія являє собою дію чи координовану сукупність дій будь-якого характеру з метою послаблення військової, економічної чи політичної могутності держави шляхом підриву бойового духу, відданості або надійності громадян.[88] Руйнівний вплив на індивідуальну чи колективну благонадійність має за мету спричинити розкол. Цей вплив тяжко виявити та важко протидіяти йому. Методи диверсії можуть включати:

(1) застосування пропаганди та агітації, демонстрацій і заколотів, розповсюдження брошур;
(2) використання тіньових організацій для приховання справжніх дій;

---

[85] AAP-06 (2015).
[86] Внутрішню загрозу становлять працівники, які мають особливий доступ до таємних чи офіційних даних і згодом зловживають цим доступом для знищення, усунення чи розголошення даних, а також ті працівники, які мають легітимний доступ до об'єктів НАТО та використовують цей доступ для здійснення актів тероризму чи саботажу.
[87] AAP-06 (2015).
[88] AAP-06 (2015).

(3) вербування прибічників, які діють як свідомо, так і несвідомо на користь своїх вербувальників;
(4) створення клімату недовіри і розчарування, який веде до дискредитації урядів та осіб;
(5) поширення фальшивих чуток чи перекрученої правди (дезінформації) з метою знищити довіру у лідерів або союзників.

e. **Організована злочинність.** До складу організованої злочинності належить будь-яке підприємство чи група осіб, що беруть участь у незаконних видах діяльності. Першочергове призначення організованої злочинності – нарощення прибутків незалежно від кордонів держави.[89]

f. **Зламування комп'ютерної мережі.** Зламування комп'ютерної мережі – це дії, які направлені на використання комп'ютерних мереж для блокування, перешкоджання, деградування або знищення інформаційної резидентної частини в комп'ютерах, або комп'ютерних мережах, або самих комп'ютерів та мереж.

7.3. Протидія загрозі безпеки

1. **Відповідальність за протидію загрозі.** Військові або цивільні організації контррозвідки (КР) країн – членів (включаючи організації правоохоронних органів) Альянсу відповідальні за протидію загрозі безпеці, яку створюють розвідувальні служби противника та диверсійні, злочинні чи терористичні групи, особи. Безпека на всіх рівнях є під контролем командування. У структурах НАТО служби безпеки є у всіх ланках управління. Країни, в яких перебувають війська НАТО, першочергово відповідальні за зовнішній захист установ та об'єктів НАТО, що розташовані на їх територіях. Тому слід удосконалювати державні плани та підтримувати тісний зв'язок між національними штабами і командуванням НАТО. У випадку існування загрози застосовують належні заходи для забезпечення безпеки на початковому етапі планування, особливо при розробці об'єктів.

2. **Обов'язки співробітників служби безпеки.** Основними обов'язками співробітників служб безпеки на всіх рівнях управління є:

a. надання консультацій командирові щодо всіх загроз безпеки;

b. управління та підтримка операцій для протидії загрозам безпеці;

c. збирання, обробка та поширення інформації щодо завдань КР та вироблення і розповсюдження поточних оцінок загрози;

d. сприяння процесу оперативної безпеки, включаючи планування, координування та застосування протекційних заходів безпеки у всьому формуванні;

e. встановлення та підтримка зв'язку із цивільними правоохоронними органами та органами контррозвідки.

3. **Принцип службової необхідності.** Фундаментальний принцип безпеки полягає у суворому обмеженні доступу до знань чи до секретної інформації осіб, крім тих (працівники служби безпеки ретельно відбираються), які дійсно мають у цьому необхідність для виконання своїх обов'язків. Звання та посади не надають права доступу до таємної інформації.

[89] Це нове визначення, яке очікує на схвалення НАТО.

Дотримання принципу службової необхідності обмежує шкоду, яку може спричинити внутрішня загроза, а помилки у забезпеченні цього принципу можуть завдати значної шкоди безпеці.[90]

4. **Принципи операцій забезпечення безпеки.** Операції забезпечення безпеки повинні проводитись відповідно до наступних принципів:

a. командири на всіх рівнях відповідальні за безпеку;

b. операції забезпечення безпеки координують із розвідувальним штабом з налагодженою консультацією з оперативним та іншими штабами, інтегрують із загальною розвідувальною роботою;

c. для забезпечення безпеки фокусуються на кожній ланці управління;

d. групи служб безпеки протидіють загрозам та надають командирам консультації щодо безпеки на кожній ланці управління;

e. інформацію щодо загроз виробляють кадри розвідки та безпеки як застереження, оцінювання загрози і формулювання рівня загрози. Ця інформація має найнижчий ступінь таємності та поширюється;

f. збір інформації з питань безпеки координують на кожній ланці управління та інтегрують із загальними діями розвідки зі збору інформації;

g. відповідальність за створення і зберігання бази даних служби розвідки безпеки чітко визначають та інтегрують із загальною розвідувальною роботою.

5. **Освіта у сфері безпеки.** Особливе значення в країнах НАТО має підтримка високих стандартів освіти (підготовки) у сфері безпеки для протидії тероризму, шпигунству, саботажу, диверсії, організованої злочинності та зламу комп'ютерної мережі.

7.4. Запобіжна безпека

1. Запобіжну безпеку визначають як організовану систему заходів з безпеки, які запроваджені та підтримуються у всіх ланках управління з метою досягнення і підтримання безпеки.[91] Запобіжна безпека є захистом власності, що включає захист особового складу від небажаної ситуації чи від несанкціонованого доступу до зашифрованих матеріалів. Існує чотири категорії заходів запобіжної безпеки:

a. безпека особового складу, яка охоплює заходи, що застосовуються для виключення або обмеження доступу до інформації з грифом «таємно», або матеріально-технічних засобів осіб, чия відданість та надійність є сумнівними;[92]

b. фізична безпека – частина безпеки, що пов'язана з фізичними заходами, які призначені для охорони особового складу, запобігання несанкціонованому доступу до обладнання, об'єктів, матеріально-технічних засобів та документів і для охорони їх від шпигунства, саботажу, диверсії, пошкодження та крадіжки;[93]

---

[90] Країни-учасниці зобов'язані максимально поширити цю інформацію.
[91] AAP-06 (2015).
[92] Цей термін та визначення застосовуються лише в цьому виданні.
[93] AAP-06 (2015).

c. оперативна безпека – це процес, який забезпечує належну безпеку військової операції або навчання шляхом використання пасивних чи активних засобів для перешкоджання противнику отримати інформацію щодо розташувань, можливостей та намірів своїх військ;[94]

d. інформаційна безпека визначається як необхідні заходи для збереження конфіденційності, цілісності та придатності інформації в документальному, звуковому чи цифровому форматах від несанкціонованого доступу сторонніх осіб з метою розсекречення інформації.[95]

2. Цілі запобіжної безпеки є наступними:

a. виявляти будь-яку спробу неправомірних осіб проникнути до елементів управління;

b. запобігати здобуттю інформації, спричиненню дезорганізації чи дестабілізації особового складу розвідувальними службами противника, чи підривними/злочинними/терористичними організаціями, групами або особами;

c. забезпечити мінімальні загальні стандарти безпеки, які можна застосувати у всіх з'єднаннях та частинах;

d. запобігати можливості несанкціонованого доступу противника до цифрової інформації та знищення або зміни інформації в даних системи зв'язку в персональних комп'ютерах;

e. сприяти працівникам служб безпеки здійснювати розслідування при порушенні систем безпеки.

3. Жодний засіб захисту не буде ефективним, якщо його застосовувати окремо від інших, тому запобіжна безпека повинна складатися з числа взаємопов'язаних, взаємопідтримувальних заходів, одночасним застосуванням яких досягається бажаний ступінь безпеки.

4. Застосування заходів запобіжної безпеки, головним чином, покладається на державну відповідальність. Війська, що перебувають на територіях держав, відмінних від своїх власних, застосовують заходи з безпеки у межах своєї зони відповідальності та координують їх спільно з країною перебування. Безпека тилових районів залишається в межах державної відповідальності відповідної країни перебування. Обмін служб розвідки безпеки та координація застосування заходів запобіжної безпеки є передумовою для досягнення належної безпеки. Проте застосування заходів запобіжної безпеки є державною відповідальністю.

7.5. Запобіжні заходи з безпеки

1. **Удосконалення оцінювання загрози.** Оцінювання загрози є важливим для протидії загрозі. Оцінювання слід опрацьовувати шляхом:

a. вивчення чисельності, можливостей, методів та ймовірних намірів всіх організацій, груп, осіб та відповідних агентів, як зазначено вище;[96]

b. визначення можливих цілей, на які, найвірогідніше, буде спрямована атака;

c. врахування загрози особливо важливим цілям і їх вразливим сторонам.

---

[94] AAP-06 (2015).

[95] Це пропонування нового визначення, яке очікує на схвалення НАТО.

[96] Див. Частина 4, Секція IV, Спільна підготовка даних розвідки щодо оперативної обстановки.

2. **Заходи із безпеки особового складу.** Основними заходами із безпеки особового складу є:

a. ретельний відбір надійних працівників на посади, що пов'язані з безпекою та секретністю;

b. надання доступу особовому складу до секретної інформації на основі принципу службової необхідності;

c. перевірка та дослідження характеристик і біографічних даних відібраних осіб для посад, що пов'язані з секретністю та безпекою, згідно з національним законодавством. Намір полягає у запобіганні доступу до секретної інформації осіб, що мають сумнівну надійність. Проте така перевірка лише встановить надійність чи ненадійність конкретних осіб на певний період у минулому;

d. підтримування в контексті загального контролю постійного спостереження за надійністю осіб, які мають доступ до секретної інформації;

e. належне управління кадрами, контроль та освіта.

3. **Заходи фізичної безпеки.** Заходи фізичної безпеки включають:

a. застосування охорони та необхідних сил реагування, а також будівельних і технічних заходів, таких як загородження, для підриву спроб проникнення в оборонні засоби захисту;

b. заходи для запобігання проникненню пристроїв для підслуховування, як електронних, так і звукових.

Оскільки одна з передумов успішного шпигунства полягає у прихованні факту розсекречення таємної інформації стороною протистояння від носіїв цієї інформації, то фізична безпека повинна підтримуватися іншими заходами. Проте найкращі замки, системи сигналізації та огородження території зможуть лише тимчасово затримати зловмисника, тому що його рішучість та умілість допомагають завжди досягати успіху в одержанні доступу. Перевагою фізичної безпеки є те, що вона ускладнює проникнення до оборонних засобів захисту і, отже, зберігає час для застосування заходів безпеки.

4. Заходи оперативної безпеки. Заходи оперативної безпеки залежать, значною мірою, від застосування певних процедур, які визначені в НАТО, національних законах, директивах чи у положеннях частини, наказах, інструкціях або в установленому порядку дій. Вони можуть бути заходами з безпеки особового складу чи фізичної безпеки або комбінацією обидвох. До цих заходів належать:

a. визначення зон високого чи низького ступеня важливості;

b. розташування зон високого чи низького ступеня важливості;

c. контроль доступу до обмежених чи заборонених територій;

d. забезпечення підтримки охорони та сил реагування;

e. забезпечення системи видачі перепусток службою безпеки;

f. удосконалення плану дій у сфері безпеки під час надзвичайних обставин, придушення масових заворушень та контролю за ключами, включаючи встановлення належної системи бойової готовності;

g. доповнення місцевих наказів-інструкцій усіма планами з безпеки, включаючи регулярні інспектування, опитування і перевірки для гарантії ефективності та відповідності захисних засобів із безпеки сучасним вимогам;

h. розслідування стосовно безпеки для виправлення та виявлення недоліків;

i. належна класифікація документів, матеріалів та устаткування;

j. планування та надання обладнання для знищення секретних матеріалів у загальному порядку чи у випадках надзвичайних обставин;

k. підготовка з безпеки на брифінгах з безпеки, підготовка та навчання з безпеки для впровадження планів дій у випадках надзвичайних обставин;

l. введення у дію цензури (визначається національним законодавством / свободою інформації);

m. процедури з безпеки у певних районах для військових об'єктів на територіях з обмеженим доступом (наприклад, безпека аеродрому для військових літаків).

5. **Заходи інформаційної безпеки.** Для недопущення несанкціонованого доступу до цифрової інформації перед отриманням інших розпоряджень від національних органів необхідно застосовувати наступні заходи:

a. лише на територіях службового використання з обмеженим доступом можна користуватись системами інформаційних технологій та зберігати обладнання;

b. доступ до систем інформаційних технологій слід надавати лише тим працівникам, яким дозволено користуватись наявною секретною інформацією /даними найвищого ступеня таємності у системі;

c. слід обмежити та контролювати доступ до систем інформаційних технологій за допомогою електронних пристроїв (CD-ROM, Disc тощо);

d. санкціоноване обладнання необхідно використовувати у місцях, умови для функціонування яких не відповідають стандартам, особливо при розгортанні системи в польових умовах;

e. слід примусово та регулярно змінювати паролі (перепустки);

f. військові мережі не потрібно з'єднувати із мережами загального користування (наприклад, з мережею Інтернет), якщо технічні засоби безпеки не можуть запобігти несанкціонованому доступу.

7.6. Захист військ

Захист військ (ЗВ) – це заходи та засоби для зведення до мінімуму уразливості особового складу, об'єктів, матеріально-технічних засобів, операцій та дій від загроз і ризиків з метою збереження свободи дій та оперативної ефективності і для сприяння, таким чином, успіху виконання завдання.[97]

[97] Для детальнішої інформації щодо захисту військ див. AJP-3.1.4, *Спільна доктрина НАТО із захисту військ*.

Частина 8. КОНТРРОЗВІДКА

8.1. Вступ

1. Контррозвідка (КР) охоплює дії, що пов'язані з виявленням та протидією загрозі безпеці, яку спричиняють служби розвідки чи організації противника, чи особи, що залучені до шпигунства, *саботажу або тероризму*.[98] Цей розділ дає загальне уявлення про КР, включаючи роль, обов'язки, процес КР та контрзаходи. Крім того, деталі щодо КР описані у Спільній доктрині НАТО з контррозвідки і процедур із безпеки (AJP-2.2).
2. Головне завдання КР полягає у захисті особового складу, інформації, планів та ресурсів як у своїй країні, так і на територіях розгортання військ. Мета КР – забезпечити знання та розуміння поточної ситуації для захисту конфіденційної інформації, обладнання та особового складу. Підхід, який застосовує КР, повинен бути проактивним і превентивним.
3. КР – це функція розвідки, яка надає командирам усіх ланок управління повне розуміння загроз, вразливих сторін та ризиків для прийняття компетентних рішень щодо заходів безпеки. На практиці, як правило, узгоджують те, що є необхідним, а також те, що практично можливо здійснити.

8.2. Роль контррозвідки

1. Для гарантії успішного проведення військових операцій командир повинен не допустити здійснення противником тероризму, шпигунства, саботажу, диверсії, організованої злочинності чи комп'ютерних атак на свої війська. Для цього необхідно встановити вразливі сторони своїх військ для розвідувальних операцій противника. Цю інформацію використовують для заходів забезпечення таємності операцій, спостереження контррозвідки та планування введення противника в оману, включаючи політику запобіжної безпеки.

8.3. Обов'язки контррозвідки

1. **Організація КР НАТО.** Організація КР відрізняється серед країн НАТО. Тому структурні підрозділи штабу КР повинні встановити зв'язок між контактними пунктами національних міністерств оборони із старшими, взаємодіючими, підпорядкованими штабами для того, щоб бути обізнаними із сусідніми структурами КР.
2. **Обов'язки країни.** Кожна країна повинна призначити одну організацію як окремий пункт для справ, пов'язаних з КР. У кожній національній організації призначається радник з питань національної контррозвідки. Оскільки деякі з цих радників не постійно присутні, країни призначають представників КР з питань національної контррозвідки для надання допомоги радникам з питань національної контррозвідки, або для роботи цих представників на різних ланках управління під час навчань чи операцій. Функція представника КР з питань національної контррозвідки полягає в

[98] AAP-06 (2015).

координуванні дій КР з національними представниками влади та для підтримки операцій НАТО й особового складу КР у цих штабах. Де б не встановлювали підрозділи національної розвідки в районі операцій для підтримки операцій НАТО, до цих підрозділів слід включати структурні підрозділи національних організацій для того, щоб забезпечити швидкий обмін попереджувальними повідомленнями з відповідним підрозділом КР НАТО. Командири вищої ланки НАТО та їхні радники КР зможуть виконувати обов'язки лише при тісному співробітництві з представниками національної влади, оскільки влада зберігає контроль над службами КР (на відміну від тих, яких призначили військам НАТО). Співпрацю під час конфлікту можна гарантувати лише завдяки хорошій організації зв'язку у мирний час. Зрозуміло, що під час конфлікту країни НАТО є відповідальними за виконання загальних та специфічних вимог КР, які визначені командирами вищої ланки.

3. **Координувальний орган КР.** При розгортанні військ НАТО у період операцій уповноважений координувальний орган КР здійснює контроль над усіма аспектами КР і є основним радником командира у справах КР. Координувальний орган КР є відповідальним за координування та усунення конфліктних ситуацій у національних операціях КР, операціях КР НАТО та розслідуваннях у районі спільних операцій.

4. **J2X.** Як правило, КР з'єднують з охороною та агентурною розвідкою під штатним контролем J2X, якого призначили. Під час операцій напрямок, співробітництво та контроль за військовими структурними підрозділами КР та агентурної розвідки, які розгортають, знаходяться у межах відповідальності J2X служби розвідки. Особовий склад J2X підтримує перелік джерел та усунення конфліктних ситуацій, як у діяльності агентурної розвідки, так і в діяльності КР. Крім того, вони консультують командирів щодо операцій агентурної розвідки та КР. У структурі J2X підрозділ КР відповідальний за співпрацю діяльності КР, включаючи контроль за оперативними діями, брифінгами та підсумковими обговореннями. J2X також несе відповідальність за гарантію того, що способи і угоди щодо спільного використання інформації прийняті для підвищення ситуаційної поінформованості та ефективності всього завдання КР та агентурної розвідки.

5. **Агентурна розвідка та КР.** Дії агентурної розвідки часто відбуваються поряд із діями КР і мають чимало спільних умінь та можливостей. Агентурна розвідка та КР повинні розглядатись як додаткові одне до одного, а не конкуренти. Важливим є заохочення командирами співробітництва між відповідними спеціалістами розвідки та координування, яке здійснює J2X, усіх дій агентурної розвідки та КР.

8.4. Контррозвідка у багатонаціональних операціях

1. **Планування оперативного рівня.** Важливим є сприяння особового складу КР на початку початкового етапу планування операції. Під час планування оперативного рівня командири повинні звернути особливу увагу працівників КР на виявлення вразливих сторін своїх військ, засоби збору інформації противника яких можуть використовуватись для виявлення відповідних контрзаходів.

2. **Обмін інформації.** Визначення рівня здійснення обміну інформацією КР є в межах відповідальності країни. Країна відповідальна за забезпечення інформації КР для допомоги командирам НАТО протидіяти загрозі. Під час сучасних операцій необхідність протидіяти існуючій та постійно змінній загрозі вимагає своєчасного обміну інформації КР.

3. **Взаємозв'язок КР.** Взаємодія між національними організаціями КР на різних рівнях та належне військове командування НАТО забезпечать більшу інформованість та краще розуміння повних загроз і споріднених проблем у мирний час. Такий зв'язок сприятиме переходу з мирного часу до операцій під час кризи. Успіх заходів із безпеки також залежатиме від підтримання ефективного зв'язку між організаціями КР і:

a. військовим командуванням країни та командуванням НАТО;
b. штабами з безпеки і КР країни та штабами з безпеки і КР НАТО;
c. місцевими правоохоронними органами та митними управліннями;
d. державним управлінням або іншими цивільними органами влади.

4. **Операції КР.** Операції КР можуть зробити істотний внесок у захист військ та у заходи забезпечення секретності операцій. Основними діями є взаємодія, розслідування, вивчення матеріалів судових справ, перевірка місцевих найманих цивільних працівників та збір розвідувальних даних.[99] Взаємодію здійснюють для здобуття і доповнення інформації, розробки джерел інформації та сприяння як готовності до дії, так і розуміння. Розслідування проводять для дослідження дій противника та справ з безпеки особового складу (у цьому випадку особливий запит щодо певної особи спершу надсилатимуть до радника з питань національної контррозвідки). Робота КР з вивчення матеріалів судових справ сприяє більшому розумінню загроз безпеці чи недоліків. У розслідуванні та роботі з вивчення матеріалів судових справ можуть використовувати опитування, перевірку записів актів цивільного стану, технічних заходів, комп'ютерну криміналістику, конспіративний пошук та конспіративне пасивне спостереження для кращого розуміння ситуації.[100] Операції КР потребують високого ступеня інтеграції з розвідувальними штабами та штабами агентурної розвідки.

8.5. Оцінка контррозвідки

1. Оцінка КР розробляється паралельно із розробкою загальної розвідувальної оцінки обстановки.[101] Оцінка КР зосереджується на можливостях служб розвідки противника, на загрозі, яку становлять диверсійні, терористичні, злочинні організації, та на вразливих сторонах своїх військ.

---

[99] Включає роботу з особами, які прибувають на базу і добровільно пропонують надати розвідувальні дані (відомі як walk-ins), та з людьми, яких виявили під час перевірки.

[100] Важливо повідомити радника з питань національної контррозвідки про будь-яке розслідування стосовно особового складу країни – члена НАТО.

[101] Більш детальна інформація щодо загальної розвідувальної оцінки обстановки знаходиться у Частині 5.

2. Оцінка КР підтримує та доповнює загальну розвідувальну оцінку обстановки за допомогою:

a. забезпечення оцінювання слабких сторін своїх військ для операцій з розвідки, спостереження та рекогносцировки противника; таким чином, здійснюється інформування контрспостереження, заходів забезпечення таємності операцій та планування із введення противника в оману;

b. ознайомлення з інформацією, що підтримує процес прийняття рішення противником, сприяє вибору найбільш вірогідного напрямку дій противника.

8.6. Процес контррозвідки

Керівні принципи стандартної методики розробили для гарантії найефективнішого здійснення КР у спосіб, який є загальним для всіх країн Альянсу. Ця методика відома як процес КР. Цей процес спільно з іншими процесами розвідки ґрунтується на розвідувальному циклі. Взаємозв'язок між процесом КР і розвідувальним циклом показаний нижче на діаграмі (рис. 1.4).

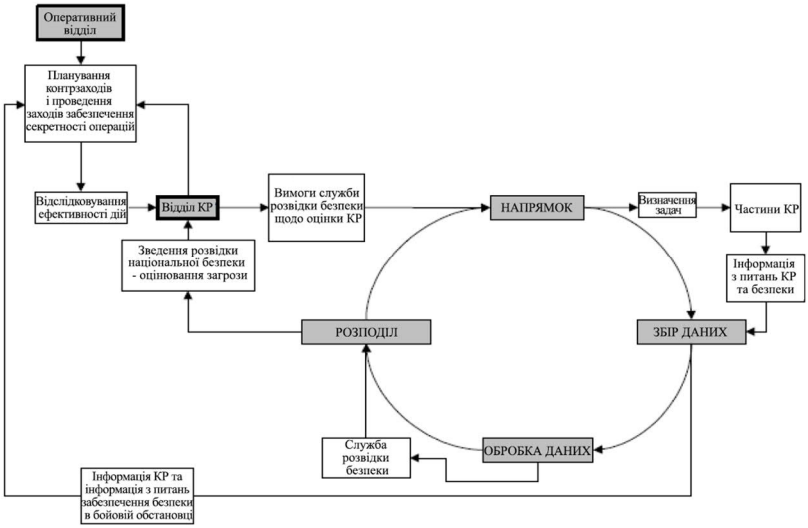

Рис. 1.4. **Процес КР**

8.6.1. Етап 1 – Напрямок

1. Успішні операції КР вимагають опрацювання детального узгодженого плану КР. План КР розподіляє загрози згідно з першочерговістю для встановлення ступеня ризику безпеки, який вони становлять, і, отже, ступеня терміновості їх нейтралізації чи аналізу та розшифрування. План КР також містить деталі відповідного контрзаходу.

2. Для командирів КР необхідна підтримка та інформація КР для здійснення завдань. Ці завдання можна категоризувати як:

a. основні завдання КР. Інформація щодо розвідувальних служб, що не належать НАТО, та диверсійних організацій, терористичних і кримінальних груп, які направлені проти НАТО, країн – членів НАТО, партнерів чи сил союзників;

b. поточні завдання КР. Своєчасна інформація, яка може надати додаткове пояснення та доповнити відомості стосовно розвідувальних служб, що не належать НАТО, диверсійних організацій, терористичних і кримінальних груп та їхніх дій таких, як шпигунство, саботаж, диверсія, тероризм та організована злочинність;

c. невідкладні завдання КР. Своєчасна інформація щодо дій, які вимагають негайних контрзаходів НАТО, країн – членів НАТО, партнерів чи союзницьких сил.

8.6.2. Етап 2 – Збір даних

1. Як правило, збір даних КР здійснюється через опитування КР, зв'язок з правоохоронними органами, розвідувальними організаціями та певних джерел. Збір даних КР може також виконуватися шляхом інформаційних запитів через процеси вимог до інформації та управління збором даних для непризначених ресурсів. Найкращою практикою цього етапу є включення завдань КР до плану збору розвідувальних даних. Невідворотним є виникнення конфліктних моментів у зв'язку з використання недостатніх ресурсів зі збору даних. Тому командирам необхідно змінити пріоритети щодо використання ресурсів через розвиток оперативної обстановки.

8.6.3. Етап 3 – Оброблення даних КР

1. Цінність інформації КР підлягає аналізу КР, який прирівнюється до етапу оброблення даних розвідувального циклу з використанням однакових процедур.[102] Цей аналіз є першим кроком, який здійснюють для протидії загрозі, та є каталізатором для всіх інших заходів із безпеки. Тому кожна національна організація КР та ланка управління повинні виробити оцінювання, яке необхідно постійно переглядати та доповнювати при появі нової інформації або змін в оперативній обстановці. Процес аналізу та вироблені на його основі доповіді КР розповсюджуються як розвідувальне зведення.

2. Оцінювання КР при будь-якій можливості повинно ґрунтуватись на точних та своєчасних розвідувальних даних, які керуються оцінкою КР, включаючи доповіді від усіх профільних організацій та фондів. Вся зібрана інформація повинна бути оброблена та поширена як зведення КР відповідно до розвідувального циклу. Зведення КР є найголовнішими джерелами для оцінки загрози.

8.6.4. Етап 4 – Розподіл КР

1. Поширення – це вчасна передача розвідувальних даних у відповідній формі чи за допомогою відповідних засобів тим, хто її потребує.[103] Вирішальним аспектом розподілу всіх видів розвідувальних даних є часовий фактор, адже цінність оцінювання даних КР може бути суттєво знижена, або ж повністю втрачена, якщо інформація прийде із запізненням. Оскільки

---

[102] Більше інформації про оброблення даних – у Частині 4.

[103] Процедури КР щодо розповсюдження є однаковими з тими, що описані в Частині 4.

більшість аспектів безпеки знаходяться в межах національної відповідальності, запровадження міжнародної системи поширення розвідувальних даних є надзвичайно важливим. Розподіл може бути усним, письмовим, графічним або через обмін даними. Усі форми розподілу повинні відповідати наявним нормам безпеки.

2. Штаби КР та штаби з безпеки несуть відповідальність за забезпечення доведення всієї інформації та розвідувальних даних до відповідального командира та інших осіб, які потребують цієї інформації, включаючи штаби КР та безпеки в сусідніх відділеннях. Оцінювання КР, які забезпечують запобігання загроз безпеці, повинні широко розподілятись для попередження кожної частини, яка може бути уражена.

3. Інформацію КР включають у наступні доповіді:

a. **Доповідь КР.** Цю доповідь використовують для миттєвого донесення інформації КР без звертання уваги на часовий графік. У ній містяться подробиці значних змін у намірах загроз, можливостях, становищах, неминучих загрозах нападу чи в інших подіях та ознаках дій, що становлять загрозу і ґрунтуються на завданні, ситуації та потребах командира. Доповіді контррозвідки завжди ґрунтуються на подіях.

b. **Зведення КР.** Зведення КР – це зведення інформації КР на періодичній основі за вимогою. Такі зведення містять як інформацію щодо подій, так і аналіз того, що ці події означають, особливо відносно визначення намірів загрози та можливостей. До того ж, доповнення зведень інформацією щодо людського чинника, намірів, можливостей та уявлень стосовно ключових лідерів і кадрів, які становлять загрозу, виокремлює зведення розвідки від загальних розвідувальних даних. Таким чином, у змісті зведень КР повинно бути встановлення й аналіз мотивації, світогляду, рівня досвідченості, розподілу рівнів керівництва, рівня освіти, напрямку руху / організації (зростання чи занепад, зменшення чи збільшення рівня насильства тощо) установ та угруповань, що становлять загрозу. Також особливо важливими є взаємини між особами та організаціями, джерелами зовнішньої підтримки, описами структур організацій, вразливими сторонами; силове протистояння за лідерство та перерозподіли влади тощо. Прогностичний аналіз залишається невід'ємним та важливим. Він повинен містити наступну інформацію щодо:

(1) дій зі шпигунства;
(2) дій із саботажу;
(3) диверсійних дій;
(4) терористичних дій;
(5) дій організованої злочинності;
(6) атак на комп'ютерні мережі;
(7) загального оцінювання.

c. **Додаткова доповідь КР.** Мета додаткової доповіді КР полягає у забезпеченні інформацією щодо усіх даних КР, які зібрані потягом тривалого часу, включаючи оцінювання динаміки у змінах обстановки

КР. Цю доповідь також використовують для надання всебічного огляду одного або кількох певних проєктів КР, тому додаткова доповідь часто залежить від суб'єкта.

d. **Попереджувальні повідомлення КР.** Хоча дії розвідувальних служб противника залишаються центральною точкою інтересу в операціях НАТО, тероризм також становить серйозну загрозу збройним силам. Тому до командирів слід доводити наявну інформацію щодо тероризму, яка призведе до додаткової дії (дій) із безпеки для забезпечення безперервної оперативної готовності.

4. Усім формам доповідей КР слід надати гриф таємності відповідно до їхнього змісту, але при цьому слід дотримуватися принципу призначення якомога нижчої таємності. Способи розподілу доповідей та даних визначаються таємністю самої інформації.

8.7. Контрзаходи КР

1. **Цілі КР.** Після завершення оцінювання інформації КР та встановлення причетності до безпеки визначаються цілі КР. Цілями КР є об'єкти, організації, інформаційні мережі та особовий склад, що становлять інтерес як для розвідки, так і для контррозвідки і які повинні бути конфісковані, знищені, використані чи захищені.

2. **Причетність до безпеки.** Розвідувальні штаби та штаби з безпеки можуть визначити з оцінювання КР наслідки різноманітних загроз, які встановлені в оцінюванні, для дій своїх військ. Їх можна систематизувати як:

a. загрози, які можна усунути шляхом примусового виконання ефективних заходів з безпеки та заходів забезпечення секретності операцій;

b. загрози (які можна перетворити на можливості) для виконання розвідувальних вимог та здійснення інформаційних операцій.

3. **Контрзаходи.** Контрзаходи виконують завдання цілого спектру КР та безпеки і мають чотири основні цілі:

a. **Стримування.** Добре налагоджені відкриті заходи ефективно стримують потенційну сторону, яка здійснює напад. Однак навіть знання того, що застосовуються менш відкриті заходи для перешкоджання доступу та виявлення втручання, може також стримувати напад розвідки противника чи наступ його військ.

b. **Усунення.** Дії з перешкоджання противнику здобути доступ до закритої інформації й інформації з обмеженим доступом, запобігаючи диверсії та впливу на особовий склад і проникненню через бар'єри фізичних засобів охорони своїх військ.

c. **Виявлення.** Викриття та нейтралізація операцій противника зі збору інформації.

d. **Введення в оману.** Дії, які, як правило, застосовують для введення в оману противника чи його дезорієнтації щодо можливостей своїх військ та намірів.

Додаток А

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

a.	MCM-0077-2000	Керівний документ Військового Комітету щодо взаємовідносин між політикою НАТО і військовою доктриною
b.	MC 64	Політика НАТО в електронній війні
c.	MC 0101	Політика і директива НАТО в радіотехнічній розвідці
d.	MC 0114	Процедури продукції узгоджених даних НАТО
e.	MC 0128	Основні керівні вказівки для розвідувальної служби НАТО
f.	MC 0133	Планування операцій НАТО
g.	MC 0166	Система попередження розвідувальної служби НАТО (NIWS)
h.	MC 0296	Геопросторова політика НАТО
i.	MC 0327	Військова політика НАТО з операцій реагування на кризу в обхід статті 5
j.	MC 0402	Військова політика НАТО з психологічних операцій
k.	MC 0422	Військова політика НАТО з інформаційних операцій
l.	MC 0472	Військова концепція НАТО із захисту проти тероризму
m.	MC 0582	Концепція НАТО спільної розвідки, спостереження і військової розвідки (JISR)
n.	MC 0596	Політика НАТО з видової розвідки (IMINT)
o.	MC 0605	Політика НАТО в агентурній розвідці (HUMINT)
p.	MC 0600	Політика НАТО у розвитку освіти
q.	Bi-MNC	Звітна директива том II, Розвідувальні донесення
r.	AJP-01(D)	Спільна доктрина НАТО
s.	AJP-2.1(A)	Спільна доктрина з розвідувальних процедур (ТВР)
t.	AJP-2.2	Контррозвідка і процедури забезпечення захисту
u.	AJP-2.3	Спільна доктрина НАТО з агентурної розвідки (HUMINT)
v.	AJP-2.5(A)	Полонені, матеріально-технічні засоби і документація
w.	AJP-2.7	Спільна доктрина НАТО з розвідки, спостереження та військової розвідки
x.	AJP-3(B)	Спільна доктрина НАТО з проведення операцій

y.	AJP-3.4(A)	Спільна доктрина з операцій реагування на кризу в обхід статті 5
z.	AJP-3.4.1	Операції з підтримання миру
aa.	AJP-3.8(A)	Спільна доктрина з хімічної, біологічної, радіологічної зброї
bb.	AJP-3.9	Спільна доктрина з комплексної системи виявлення цілей
cc.	AJP-3.10	Спільна доктрина з інформаційних операцій
dd.	AJP-3.10.1(B)	Спільна доктрина із психологічних операцій
ee.	AJP-3.14	Спільна доктрина із захисту сил
ff.	AJP 3.15(B)	Спільна доктрина із заборони саморобних вибухових пристроїв
gg.	AJP-5	Спільна доктрина з планування на оперативному рівні
hh.	AAP-06 (2015)	Словник термінів і визначень НАТО
ii.	AAP-03(J)(2)	Production, Maintenance and Management of NATOs
jj.	AAP-47(A)	Розроблення спільної доктрини НАТО
kk.	AAP-32(B)	Стандарти видання союзницьких публікацій

Додаток В

СЛОВНИК

Частина І. Список скорочень

AAP	Allied administrative publication	Адміністративна публікація НАТО
ACINT	acoustic intelligence	акустична розвідка (АкР)
AJP	Allied joint publication	Спільна союзна публікація (ССП)
CBRN	chemical, biological, radiological and nuclear	хімічна, біологічна, радіологічна і ядерна зброя (РХБЯ - зброя)
CCIR	commander's critical information requirement	необхідний мінімальний рівень розвідувальної інформації для командира
CCIRM	collection co-ordination and intelligence requirements management	керівництво розробкою розвідувальних завдань і координацією збору інформації
CI	counter-intelligence	контррозвідка
CICA	counter-intelligence coordinating authority	координувальний орган контррозвідки
C-IED	counter-improvised explosive device	нейтралізація саморобних вибухових пристроїв
COMINT	communications intelligence	розвідка засобів зв'язку
EEI	essential elements of information	основні дані (ОД)
EEFI	essential elements of friendly information	основні відомості про власні сили та засоби
ELINT	electronic intelligence	розвідка радіоелектронних засобів (РРЗ)
FFIR	friendly force information requirement	пріоритетна інформація про власні війська
HUMINT	human intelligence	агентурна розвідка (АР)
ICP	intelligence collection plan	план збору розвідувальної інформації (ПЗРІ)
IMINT	imagery intelligence	видова розвідка (ВР)
INTREP	intelligence report	розвідувальне донесення (РД)
INTSUM	intelligence summary	розвідувальне зведення (РЗ)
IR	information requirement	вимоги до інформації
IRM&CM	intelligence requirement management and collection management	вимоги до розвідки та управління збором даних

ISR	intelligence, surveillance and reconnaissance	розвідка, спостереження та військова розвідка (РСВР)
JIPOE	joint intelligence preparation of the operational environment	спільна розвідка бойової обстановки (СРБО)
JISR	joint intelligence, surveillance and reconnaissance	об'єднана розвідка, спостереження та військова розвідки
KD	knowledge development	удосконалення знань
MASINT	measurements and signatures intelligence	розвідка фізичних полів/ розвідка розмірних та випромінювальних характеристик цілі
NATO	North Atlantic Treaty Organization	Організація Північноатлантичного договору (НАТО)
NCIA	national counter-intelligence adviser	радник з питань національної контррозвідки
NCIR	national counter-intelligence representative	представник національної контррозвідки
NIC	national intelligence cell	національна розвідувальна група
OPSEC	operations security	оперативна безпека/заходи забезпечення секретності операцій
OSINT	open source intelligence	розвідка на основі відкритих джерел
PIR	priority intelligence requirements	пріоритетна розвідувальна інформація (ПРІ)
PMESII	political, military, economic, social, infrastructural and informational	політичний, військовий, економічний, соціальний, інфраструктурний та інформаційний
RFI	request for information	інформаційний запит (ІЗ)
SIGINT	signals intelligence	радіо- і радіотехнічна розвідка (РТР)
SUPINTREP	supplementary intelligence report	додаткове розвідувальне донесення (ДРД)
TECHINT	technical intelligence	науково-технічна розвідка (НТР)

Частина II. Терміни та визначення

Acoustic intelligence	**Акустична розвідка (АР):** розвідка акустичних сигналів або хвиль.
Agency	**Засіб:** у контексті розвідки, це організація чи особа, залучена до збору і/або обробки інформації.
Analysis	**Аналіз:** у контексті розвідки, це один із етапів обробки інформації у розвідувальному циклі, в якому інформація підлягає оцінці для того, щоб виявити/розпізнати важливі факти для їх наступної інтерпретації/тлумачення.
Area of intelligence responsibility	Зона, закріплена за командиром, у межах якої він відповідальний за ведення/ забезпечення розвідки доступними йому засобами.
Area of operations	**Район бойових дій:** район, визначений командувачем об'єднаних сил у межах зони спільних бойових дій, для проведення конкретних воєнних дій.
Asymmetric threat	**Асиметрична загроза:** загроза, що виникає через можливе застосування заходів та методів, які не співвідносяться між собою, для того, щоб відволікти або нейтралізувати переваги противника в процесі використання його вразливих місць для отримання непропорційного / неспівмірного результату.
Basic intelligence	**Основні розвідувальні дані:** будь-яка розвідка, яку можна використати як обґрунтування для планування та як основу для обробки подальшої інформації чи розвідки.
Battle damage assessment	**Оцінка тяжкості пошкоджень, що виникли внаслідок бойових дій:** оцінка наслідку застосування воєнної дії, летального чи нелетального характеру, стосовно об'єкта бойових дій.
Chemical, biological, radiological and nuclear	**РХБЯ-розвідка:** розвідка щодо можливостей, дислокацій, пересування, засобів доставки, інфраструктури та керівництва противника, використання та інші види заборонених засобів розповсюдження, які включають хімічні, біологічні, радіологічні чи ядерні речовини або зброю масового ураження.
Collation	**Зведення:** у контексті розвідки, це етап обробки в процесі розвідки, на якому об'єднання однорідної інформації забезпечує фіксацію події та полегшує її подальшу обробку.
Communications intelligence	**Розвідка засобів зв'язку:** розвідка електромагнітного зв'язку та систем зв'язку, проведена несанкціонованим суб'єктом або користувачем.

Computer network attack	**Атака комп'ютерної мережі:** дія, проведена з метою викривити, заблокувати чи знищити інформаційний простір у комп'ютері та/чи комп'ютерній мережі або комп'ютер і/чи саму комп'ютерну мережу.
Counter-intelligence	**Контррозвідка (КР):** дії, що передбачають викриття та протидію загрозам безпеці, які становлять розвідувальні служби противника чи організації або особи, залучені до шпигунства, саботажу, диверсійної або терористичної діяльності.
Current intelligence	**Поточні розвідувальні дані:** розвідка, що відображає ситуацію як на стратегічному, так і на тактичному рівнях.
Deception	**Дезорієнтування:** заходи, розроблені з метою введення в оману противника шляхом маніпуляції чи дезінформування для того, щоб примусити його діяти на шкоду власним інтересам.
Electronic intelligence	**Розвідка радіоелектронних засобів:** розвідка електромагнітних мереж, не призначених для зв'язку.
Evaluation	**Оцінка:** у контексті розвідки, це етап розвідки, на якому встановлюється ступінь надійності джерела та достовірності даних.
Forensic and biometric intelligence	Розвідка міждисциплінарних наукових або технологічних процесів (цей термін та визначення застосовуються лише в цій публікації).
Geospatial	**Геопросторовий:** стосується будь-якого об'єкта, чиє місцеположення пов'язане з планетою Земля.
Geospatial information	**Геопросторова інформація:** відомості про просторове розташування, що наведені у когерентній системі: топографічний, авіаційний, гідрографічний, планіметричний, рельєфний, тематичний, геодезичний, образи з прив'язкою до місцевості, геофізичні вихідні дані, відомості, інформація, публікації та матеріали. Ці відомості будуть доступні і в аналоговому, і в цифровому форматах.
Human intelligence	**Агентурна розвідка:** вид розвідки, коли інформація здобувається з допомогою людських ресурсів.
Indicator	**Показник:** у контексті розвідки, одиниця інформації, що відображає намір або здатність потенційного противника здійснити або відхилити певні дії.
Information	**Інформація:** будь-які необроблені дані, які можуть використовуватися у розвідці.
Information security	**Інформаційна безпека:** заходи, необхідні для збереження конфіденційності, цілісності та наявності інформації в документальному, звуковому чи цифровому форматах від несанкціонованого розголошення (термін та визначення застосовуються лише в цій публікації).

Integration	**Інтеграція:** у контексті розвідки, це етап у процесі розвідки, на якому проаналізована інформація і/або розвідувальні дані відібрані та об'єднані у систему для ведення подальшої розвідки.
Intelligence	**Розвідка:** цілеспрямований збір та обробка інформації з урахуванням середовища, можливостей та намірів суб'єктів, з метою визначення загроз та підготовки пропозицій для прийняття управлінських рішень.
Intelligence cycle	**Процес розвідки:** послідовність дій, у ході яких інформація отримується, збирається, перетворюється на розвідувальні дані та стає доступною користувачам. Ця послідовність складається з наступних чотирьох етапів: а) організація – це визначення розвідувальних даних, планування збору розвідувальних відомостей, видача наказів та запитів розвідувальним структурам і постійна перевірка ефективності цих структур; б) збір – використання джерел розвідувальними структурами та передача отриманої інформації у відповідні підрозділи обробки даних для використання у розвідці; в) обробка даних – перетворення інформації на розвідувальні дані шляхом звірки, оцінки, аналізу, інтеграції та інтерпретації; г) розповсюдження – своєчасна передача розвідувальних даних у належній формі та будь-якими придатними засобами тим, хто їх потребує.
Intelligence staff	**Особовий склад розвідувальної структури:** кадри, залучені до організації, збору, обробки та розповсюдження розвідувальних даних шляхом ведення розвідки (термін і визначення використовуються лише у цій публікації).
Interpretation	**Інтерпретація:** у контексті розвідки, це кінцевий етап у процесі розвідки, на якому значущість інформації і/або розвідувальних даних оцінюється з точки зору командування.
Joint intelligence, surveillance and reconnaissance	**Об'єднана розвідка, спостереження та військова розвідка:** це об'єднана розвідка з певним набором можливостей, які координують/погоджують та інтегрують/об'єднують планування і можливості збору інформації з обробкою, використанням та поширенням кінцевої інформації для забезпечення напряму планування, підготовки та виконання операцій (цей термін і визначення дещо змінюють діючі, узгоджені в рамках НАТО термін і/або його визначення та будуть переведені для затвердження у статус узгоджених у рамках НАТО)

Knowledge development	**Удосконалення знань:** це процес на всіх командних рівнях, який здійснюється з метою покращення повної ситуативної обізнаності та розуміння зони досяжності, і забезпечення доступу до нього цивільним чиновникам та військовим керівникам для прийняття рішень у процесі антикризового управління НАТО.
Measurement and signature intelligence	**Розвідка фізичних полів:** розвідка науково-технічних даних вимірювального перетворювача з метою ідентифікації будь-яких відмінностей щодо джерела, емітента чи відправника для сприяння у визначенні та вимірюванні останнього.
Medical intelligence	**Медична розвідка:** розвідка медичних, санітарно-епідеміологічних та інших даних, пов'язаних зі здоров'ям людей, тварин і довкіллям. ***Примітка.*** Цей вид розвідки через певні технічні особливості вимагає інформативної медичної експертизи на етапі від організації до обробки даних у процесі розвідки.
Open source intelligence	**Розвідка на основі відкритих джерел:** це розвідка інформації з відкритих джерел, а також інших нетаємних даних з обмеженим розподілом або доступом для громадськості.
Operational intelligence	**Оперативна розвідка:** розвідка, необхідна для планування та проведення кампаній/операцій на оперативному рівні.
Organized crime	**Організована злочинність:** організація або група осіб, залучених до тривалих протиправних дій, які першочергово мають на меті отримання вигоди незалежно від національних кордонів (термін та визначення використовуються лише у цій публікації).
Operations security	**Безпека операцій:** процес, який забезпечує військові операції та навчання відповідним рівнем безпеки, використовуючи активні або пасивні заходи, з метою позбавити противника можливості отримати відомості про дислокацію, комплекси озброєнь чи наміри власних сил/військ.
Psychological operation	**Психологічна операція:** заплановані дії з використанням методів комунікації та інших заходів, спрямованих на визначені об'єкти, з метою впливу на їх сприйняття, ставлення та поведінку, щоб знівелювати досягнення політичних чи військових цілей.
Protective security	**Захисна безпека:** організована система захисних заходів, які затверджені та виконуються на всіх управлінських рівнях з метою досягнення і забезпечення безпеки.

Physical security	**Фізична безпека:** частина безпеки, яка пов'язана з фізичними заходами щодо забезпечення безпеки особового складу, з метою запобігання незаконному доступу до технічних засобів, нерухомого майна, носіїв інформації, документів та їх захисту від шпигунства, саботажу, пошкодження та викрадення.
Reconnaissance	**Військова розвідка:** бойове завдання, яке виконується, щоб отримати шляхом спостереження чи інших методів виявлення інформації про дії та засоби противника або потенційного противника; або задля захисту даних про метеорологічні, гідрографічні чи географічні особливості певної зони.
Sabotage	**Саботаж:** дії, які ще не досягли рівня військової операції, призначені викликати фізичну шкоду для того, щоб допомогти противнику або сприяти досягненню підривної політичної мети.
Scientific and technical intelligence	**Науково-технічна розвідка:** розвідка іноземних досягнень загалом, а також науково-технічних досліджень і розвитку, включаючи інженерію, виробничу техніку, нові технології та системи озброєння, їх характеристики (термін та визначення використовуються лише в цій публікації).
Security	**Безпека:** заходи, необхідні для захисту визначеної інформації, матеріально-технічного забезпечення, особового складу, нерухомого майна від шпигунства, саботажу, диверсійної діяльності і тероризму, від втрати чи несанкціонованого викриття.
Security intelligence	**Розвідка національної безпеки:** розвідка ідентифікаційних даних, потенційних можливостей чи намірів ворожих/недружніх організацій або осіб, які можуть бути залучені до шпигунства, саботажу, диверсійної діяльності чи тероризму.
Sensor	**Пристрій виявлення (сенсор):** пристрій, який виявляє та може ідентифікувати і/або записувати об'єкти та дії шляхом випромінювання, відбивання або видозмінення об'єктами енергії чи часток.
Sociological and cultural intelligence	**Соціологічно-культурна розвідка:** стосується соціально-економічної географії, соціально-культурних факторів, включаючи демографічні показники, національність, соціальні прошарки і стабільність, громадську думку, освіту, релігію, здоров'я, історію, мову, цінності, сприйняття та поведінку (термін і визначення використовуються лише в цій публікації).

Signals intelligence	**Радіо- і радіотехнічна розвідка:** узагальнений термін, який використовується для опису розвідки засобів зв'язку та розвідки радіоелектронних засобів, у випадку відсутності потреби розрізняти ці два типи розвідки чи, навпаки, показувати їх сукупність.
Source	**Джерело:** у контексті розвідки, це особа або предмет, від яких можна отримати інформацію.
Strategic intelligence	**Стратегічна розвідка:** розвідка, необхідна для формування курсу політики, військового планування та забезпечення системи індикаторів/показників і попереджень на національному та/або міжнародному рівнях.
Subversion	**Диверсійні дії:** дія або скоординована сукупність дій будь-якого характеру, які мають на меті послабити військову, економічну чи політичну міць держави, підриваючи моральні якості, відданість чи надійність її громадян.
Surveillance	**Зовнішнє спостереження:** систематичний візуальний контроль повітряно-космічного простору, поверхні водних надр, місцевості, людей, предметів за допомогою візуальних, акустичних, електронних, цифрових та інших засобів.
Tactical intelligence	**Тактична розвідка:** розвідка, необхідна для планування та виконання операцій на тактичному рівні.
Target	**Ціль:** об'єкт певної дії, наприклад, певна місцевість/ адміністративно-територіальна одиниця/ географічна область, комплекс, нерухоме майно, сили, оснащення, особа, група чи система, щодо яких заплановані такі дії, як захоплення, використання у власних інтересах, нейтралізація чи знищення військовими формуваннями.
Targeting	**Вибір цілі (таргетінг):** процес вибору та визначення пріоритетних цілей, а також розроблення заходів дії на них із врахуванням оперативних вимог та потенційних можливостей.
Technical intelligence	**Технічна розвідка:** розвідка іноземних технологічних досягнень та операційних можливостей іноземних матеріально-технічних засобів, які мають або можуть мати у перспективі практичне застосування для військових цілей.
Terrorism	**Тероризм:** неправомірне чи загрозливе застосування сили або насилля над особами чи майном у спробі змусити або залякати уряди чи спільноти, щоб досягнути політичних, релігійних або ідеологічних цілей.

НАТО – НЕТАЄМНО

СТАНДАРТ НАТО
AJP-2.1

СПІЛЬНА ДОКТРИНА З ПРОЦЕДУР РОЗВІДКИ

Видання B Редакція 1
Червень 2016

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ
СПІЛЬНЕ СОЮЗНЕ ВИДАННЯ

Опубліковано в
БЮРО СТАНДАРТИЗАЦІЇ НАТО (NSO)
© NATO/OTAN

НАТО – НЕТАЄМНО

Передмова

Загальні положення

1. Особливості доктрини. Доктриною визначаються фундаментальні принципи, якими повинні керуватись збройні сили Організації Північноатлантичного договору (НАТО) під час виконання завдань. Вона є беззаперечною до виконання, але вимагає гнучкості у застосуванні.[1] Чітке розуміння та виконання доктрини командуванням об'єднаних сил є необхідною умовою для успішного ведення операцій. Доктрина продовжує вдосконалюватись під впливом політичних і стратегічних змін у світлі розвитку нових технологій, вивчення отриманого досвіду та аналізу проведених операцій.

Сфера

2. Доктрина НАТО з процедур розвідки призначена насамперед для сил НАТО. Вона також може застосовуватися в рамках об'єднаного угруповання багатонаціональних сил під керівництвом НАТО. Вона може включати в себе, за необхідності, інші додаткові положення, які повинні бути погоджені всіма державами-учасниками, які беруть участь у проведенні операції в рамках інших міжнародних мандатів або у складі коаліції країн – членів НАТО та країн, які не є членами НАТО (за умови, що це не буде суперечити інтересам НАТО). Оперативна сумісність між країнами Альянсу в таких випадках ґрунтується на угоді зі стандартів НАТО, інших політичних документах та публікаціях. Спільне союзницьке видання AJP-2.1, *Спільна доктрина НАТО з процедур розвідки*:

- основна увага приділяється веденню розвідки і вимогам щодо організації управління розвідкою;
- опирається на основні теми, викладені в AJP-2(A), Спільна доктрина НАТО з розвідки, контррозвідки та безпеки;
- є базовим документом з процедур ведення розвідки НАТО.

3. **Висвітлення проблем безпеки.** Альянс продовжує адаптуватися до проблем безпеки, з якими він стикається. Сфера безпеки постійно розвивається, проте при цьому збільшується і коло загроз для країн – членів НАТО та їх громадян. Стратегія безпеки Альянсу продовжує зосереджуватись на трьох основних завданнях: колективна оборона, врегулювання кризових ситуацій і безпека на основі співробітництва. Сьогодні в Євроатлантичному регіоні встановлено мир, і загроза умовного нападу на території країн – членів НАТО є малоймовірною. Однак, обидва види загроз, як звичайних, так і гібридних, не можна ігнорувати. У багатьох регіонах і країнах по всьому світу відбувається накопичення значної кількості сучасних військових засобів, наслідки використання яких для міжнародної стабільності та євроатлантичної

[1] Погоджено НАТО – Термін НАТО.

безпеки важко передбачити. Розповсюдження ядерної зброї та інших видів зброї масового знищення і засобів її доставки загрожує непередбачуваними наслідками для глобальної стабільності та процвітання. Тероризм є прямою загрозою безпеці громадян країн – членів НАТО, а також міжнародній стабільності та процвітанню в дуже широкому сенсі. Екстремістські угруповання продовжують поширюватися і збільшувати свою чисельність у зонах, які мають стратегічне значення для Альянсу. Сучасні технології збільшують рівень загроз і потенційний вплив терористичних актів, зокрема, якщо терористи отримають здатність до використання ядерних, хімічних, біологічних або радіологічних засобів. Нестабільність чи конфлікти за межами кордонів країн – членів НАТО можуть безпосередньо загрожувати безпеці Альянсу, зокрема шляхом сприяння екстремізму, тероризму і транснаціональній незаконній діяльності, такій як торгівля зброєю, наркотиками і людьми. Усі країни стають дедалі більш залежними від життєво важливих комунікацій, транспорту і транзитних шляхів, від яких залежить міжнародна торгівля, енергетична безпека і процвітання. Вони вимагають активізації міжнародних зусиль для забезпечення їх стійкості від атак або руйнування. Таким чином, операції, найбільш вірогідно, будуть проводитися на значній відстані від національних територій країн – членів Альянсу і вимагатимуть засобів для проведення експедиційних операцій. Основні екологічні та ресурсні обмеження, включаючи ризики для здоров'я, зміни клімату, дефіцит води і збільшення потреб в енергії, будуть і надалі формувати умови безпеки в регіонах, які викликають занепокоєння в НАТО і мають потенціал суттєвого впливу на планування та проведення операцій силами НАТО.

Мета

4. Метою AJP-2.1 є, насамперед, опис на оперативному рівні, загальних процедур взаємозалежності та положень, необхідних для здійснення розвідувальних операцій у мирний час і під час проведення кризових операцій. Ця доктрина сфокусована на веденні розвідки і сфері управління діями розвідки, як зазначено в AJP-2.7(B), *Спільна доктрина НАТО з об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки*[2] (JISR), яка надає детальну інформацію щодо спільного бачення з проведення операцій з розвідки, спостереження і військової розвідки. Крім того, вона охоплює забезпечення розвідувальної діяльності під час виконання спільних завдань, зокрема спільного визначення цілей розвідки.

[2] Ця СД замінює поточну версію AJP-2.7, *Спільна доктрина НАТО з об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки.*

Застосування

5. Доктрина НАТО з розвідки створена таким чином, щоб забезпечити значну гнучкість у її застосуванні. Вона не дає конкретних деталей про те, хто та що саме повинен робити в кожному конкретному випадку. Залежно від конкретної ситуації, що виникає, формується структура розвідувальних органів та їх повноваження, необхідні для забезпечення повного управління розвідкою в інтересах командирів та основних осіб, які приймають рішення.

Цільова аудиторія

6. Вимоги, визначені в AJP-2.1, забезпечують спільне розуміння стандартних процедур під час ведення та забезпечення розвідки на всіх рівнях у НАТО. Доктрина написана, головним чином, для тих, хто забезпечує розвідувальною інформацією, отриманою з декількох джерел, командування оперативного рівня.

Зміст

7. AJP-2.1 розділена на чотири глави з додатками, в яких є більш детальна інформація.

a. **Глава 1.** Розглядаються передумови і мета публікації.

b. **Глава 2.** Обговорюються питання щодо планування розвідувальних операцій.

c. **Глава 3.** Опис процедур і процесів у рамках розвідувального циклу та узгодженості між процедурами розвідки і JISR (об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки).

d. **Глава 4.** Описується розвідувальна підтримка спільних завдань, з особливим акцентом на підтримку розвідки для як летального, так і нелетального цілевказання.

Зв'язки

8. Ця публікація є однією з двох, спрямованих на підтримку спільної доктрини, публікацій з AJP-2. AJP-2.7 є аналогом AJP-2.1 і забезпечує деталі з планування, спрямованості та виконання спільних операцій розвідки, спостереження і військової розвідки.

Глава 1 – ПРОБЛЕМАТИКА ТА МЕТА

Проблематика

1.1. У недалекому майбутньому прогнозується збільшення кількості проблем та загроз у середовищі безпеки. Командири повинні більш глибоко розуміти ці зміни завдань, в яких противник та інші учасники[3] змагаються один з одним у широкому діапазоні факторів. Розвідка має вирішальне значення в цьому. Вона забезпечує розуміння поточної ситуації[4] та прогнозує можливий її розвиток,[5] завдяки чому командир приймає відповідні рішення.

1.2. Розвідка відіграє важливу роль у забезпеченні вирішення трьох основних завдань НАТО:

- колективна оборона;
- врегулювання кризових ситуацій;
- безпека на основі співробітництва.[6]

1.3. Розвідка робить свій внесок у виконання цих завдань шляхом забезпечення прийняття рішень під час всього спектру залучення НАТО до операцій.[7] Спектр операцій може коливатися в межах від великомасштабних операцій високої інтенсивності, операцій за Статтею 5 та семи основних місій, визначених для Сил реагування (СР) НАТО.[8]

1.4. Військова стратегія встановлює, яким чином військові сили повинні бути розгорнуті та застосовані для досягнення цілей Альянсу. Спільне планування повинно бути процесом, який повинен відповідати стратегічним завданням і способам застосування відповідних сил та засобів. Кінцевою метою планування є досягнення його цілі; спосіб – це стандартні процедури, які будуть використані для його досягнення.

1.5. **Мета.** У контексті розвідки її метою є забезпечення необхідною інформацією процесу планування, прийняття рішень і проведення операцій, розуміння і далекоглядність шляхом здійснення своєчасної та точної розвідувальної оцінки.

1.6. **Методи.** У цій доктрині описані узагальнені методи. Вони забезпечать загальну основу для повного контролю та управління діями розвідки, збору інформації, проведення аналізу та здійснення оцінки. Це система, яка використовує цілу низку процесів, що лежать в основі розвідувального

---

[3] Пропоноване визначення терміна „суб'єкт"*: особи або організації, в тому числі державних і недержавних структур у рамках міжнародної системи з можливістю або бажанням впливати на інших для досягнення своїх інтересів і цілей* (цей термін є новим і його чітке визначення знаходиться на погодженні в НАТО).

[4] Розуміння – це знання того, „чому" подія відбулася або буде відбуватися.

[5] Передбачення – це здатність виявляти та прогнозувати те, що може статися.

[6] Стратегічна концепція оборони та безпеки членів НАТО, Лісабон, 2010.

[7] Див. спільне видання союзників ССВ-01, *Спільна союзна доктрина*.

[8] Основні сім завдань сил реагування НАТО: операції з евакуації мирного населення; гуманітарне реагування; реагування на кризи; боротьба з тероризмом; ембарго; негайне силове реагування і демонстрація сили.

циклу і забезпечують доктринальну основу для використання на будь-якому рівні роботи.[9]

1.7. **Засоби.** Це можливості для збору розвідувальної інформації, різноманітні за своєю природою, які можуть працювати по всьому спектру операцій. Деякі з цих можливостей наведені в публікації AJP-2.7(B), *Спільна доктрина НАТО з об'єднаної розвідки, спостереження і військової розвідки* та детально описані в публікаціях доктрин серії AJP-2 та інших публікаціях, які описують докладно тактику, методи і процедури.

Мета

1.8. Метою AJP-2.1 є описати, перш за все, на оперативному рівні, загальні процедури, взаємозалежності та міркування, необхідні для проведення розвідувальних операцій з підтримки миру і під час кризових операцій. Вона, зокрема, концентрується на функціях розвідки та вимогах управління (в тому числі конкретної підтримки спільного виявлення цілей), залишивши при цьому AJP-2.7 (B), щоб забезпечити інформацію про планування, напрямки та ведення розвідки, спостереження і військової розвідки. Ця структура забезпечує єдине розуміння загальних процедур розвідки і розвідувальних процесів на всіх рівнях НАТО, але в основному написана для тих, хто працює у складі багатонаціональних структур розвідки в інтересах спільних багатонаціональних штабів оперативного рівня.

1.9. AJP-2.1 інформує широкий спектр розвідувальних структур об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки (JISR) щодо спроможностей (у тому числі відповідних команд / підрозділів / загонів / систем та інших структур), які тісно пов'язані з виконанням аналогічних функцій. Вона також описує в деталях, як розвідувальні операції проводяться в рамках спільної структури або організації. Цією доктриною слід користуватися під час відпрацювання визначених нею документів.

1.10. Основною відмінністю між AJP-2.1 (B) і попередньою версією (A) є удосконалення її змісту. Попередній довідковий матеріал, який розкриває розвідку в цілому, сьогодні замінює AJP-2 (A), *Спільна доктрина НАТО з розвідки, контррозвідки та безпеки*. Крім того, конкретні деталі про те, як проведений аналіз з розвідки був видалений, повинні бути включені у більш відповідну публікацію доктрини в установленому порядку. Загалом, ця версія AJP-2.1 є більш узагальненою і фокусується лише на загальних принципах стандартних процедур, що лежать в основі планування і забезпечення розвідки та відносин з JISR, які описані в AJP-2.7.

Вступ

1.11. Прийняття цієї доктрини призведе до чіткого розуміння положень AJP-2.1 та сприятиме розвитку концепції JISR у силах швидкого реагування (NRF) НАТО.[10] Впровадження цього документа сприятиме повній сумісності розвідувальних структур в єдиному середовищі з метою підтримки осіб, які

[9] Розвідувальний цикл включає в себе напрямок, збір, обробку і розповсюдження. Він може здійснюватися на стратегічному, оперативному та/або тактичному рівнях одночасно.

[10] MC 0582/1 від 31 травня 2013 року.

приймають рішення на всіх рівнях, а також серед всіх країн – членів НАТО та їх партнерів.

1.12. Основний принцип процедури розвідки є застосування циклу розвідки, який включає: напрямок, збір, обробку і поширення. Розвідувальний цикл може здійснюватись на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях одночасно; цикли на певному рівні, у певних організаціях можуть бути однакові.

1.13. Основною темою, висвітленою в AJP-2.1, є стандартні процедури розвідки (IRM) та керування збором даних (CM)[11], де описуються складні процедури взаємодії всередині штабу. IRM та CM – це комплекс інтегрованих процесів управління та забезпечення, покликаний задовольняти вимоги розвідки, використовуючи найкращі можливості в ході збору даних. IRM – це складна функція управління, яка:

- розробляє, затверджує і визначає пріоритети вимог для командирів з ведення розвідки;[12]
- координує збір відповідної інформації;
- контролює якість оброблених результатів;
- здійснює контроль за поширенням розвідувальної інформації серед її споживачів.

1.14. Це стандартна процедура, яка є основою розвідувального циклу та пов'язує між собою запити і завдання щодо збору, аналізу й поширення інформації. Зрештою, IRM у поєднанні з CM лежать в основі розвідувального циклу. Важливо пам'ятати, що IRM та CM є управлінськими функціями всередині структур штабу, а не індивідуальними. Водночас, хоча IRM тісно пов'язані з CM, вони являють собою окремі функції управління.

Термінологія

1.15. Метою AJP-2.1 є описання стандартних процедур розвідки якомога простіше. У той час, як в інших документах можуть використовуватись різні скорочення і термінологія, у цьому документі використовуються стандартні вирази, узгоджені із союзниками у Стандарті AAP-06, *Словник термінів і визначень НАТО*, скрізь, де це можливо. Зокрема, використовуються такі терміни:

a. **Командир**. Командир – це керівник будь-якого рівня, який вимагає розвідувальної інформації для забезпечення прийняття відповідних рішень.

b. **Співробітники розвідки.** Фахівці з розвідки, які беруть участь у зборі, створенні та розповсюдженні розвідувальних даних.

c. **Розвідка.** Розвідка визначається як: продукт, отриманий у результаті спрямованого збору та обробки інформації про довкілля і можливості та наміри суб'єктів для того, щоб визначати загрози й можливості для використання особами, які приймають рішення.[13]

---

[11] IRM та CM можуть бути пов'язані зі значенням колишнього терміна „збір, управління та вимоги до координації розвідки" (CCIRM).

[12] Зокрема завдань, поставлених командирами вищого рівня.

[13] Погоджено НАТО, AAP-06 (2014).

d. **Вимоги до розвідки.** Вимоги до розвідки – це надання обґрунтування і пріоритетні завдання для будь-якого виду розвідувальної діяльності, а також надання деталей для того, щоб співробітники розвідки могли здійснювати свою діяльність ефективним чином. Вимоги до розвідки повинні охоплювати великий об'єм інформації щодо політичної, військової, економічної, соціальної, інфраструктурної та інформаційної моделі (PMESII).[14] PMESII визначає найважливіші вимоги до інформації, яка надається командирові. Типи вимог до розвідувальної інформації: негайна розвідувальна інформація (PIR), спеціальна розвідувальна інформація (SIR) і основні елементи інформації (EEI).[15]

e. **Вимоги до управління розвідкою**. Набір інтегрованих процесів управління і служб, які: перевіряють, узагальнюють та визначають пріоритетність у зборі розвідувальної інформації; ініціюють збір відповідної інформації; контролюють якість оброблюваних матеріалів; контролюють поширення продукції розвідувальної діяльності. Цей процес управління здійснюється під керівництвом співробітників розвідки або відповідних розвідувальних служб.

f. **Керування збором даних.** Використання розвідки, процес перетворення вимог до ведення розвідки, вимоги до збору, створення, множинності або координації з відповідними службами збору інформації чи агентами,[16] результати моніторингу і перекодування, як це передбачено, найбільш повне використання можливостей збору даних.

g. **Вимоги до управління розвідкою і збором інформації.** Поєднання IRM та CM дає спектр інтегрованих процесів управління й обслуговування для того, щоб задовольняти вимоги розвідки шляхом якомога кращого використання наявних можливостей для збору даних.

h. **Об'єднана розвідка, спостереження і військова розвідка.** Спільна розвідка та ведення операції – це набір можливостей, які необхідно синхронізувати та інтегрувати під час процесу планування і проведення операції, забезпечуючи всі можливості для збору даних, обробки, використання та поширення отриманої інформації у формі прямої підтримки процесу планування, підготовки і проведення операцій.[17]

---

[14] Операційне середовище спочатку розглядали через кілька концептуальних моделей. Найбільш поширеними у НАТО є шість визначених PMESII доменів. Але існують інші моделі. Див. AJP-2(A).

[15] AJP-2(A): Частина 4.

[16] Під агентами мають на увазі: *розвідувальні структури, організації або приватних осіб, які займаються збором та/або обробкою розвідувальної інформації* (Погоджено в НАТО – Термін НАТО).

[17] AJP-2(A).

Глава 2 – ПЛАНУВАННЯ РОЗВІДУВАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ

Розділ 1 – Вступ

2.1. Верховний Головнокомандувач ОЗС НАТО в Європі (SACEUR's) є посадовою особою, до обов'язків[18] якого входять зона відповідальності (AOR) та сфера інтересів (AOI), в тому числі за межами території країн – членів НАТО. Зокрема, обов'язки передбачають необхідність моніторингу та аналізу процесів у кризових регіонах, військового потенціалу і транснаціональних проблем, які можуть прямо або побічно вплинути на інтереси безпеки НАТО.

2.2. Настанова із Системи кризового реагування НАТО (NCRSM) та Військовий комітет (МС НАТО) серії 0166 (система попередження розвідки НАТО – NIWS) надають більш детальну інформацію про роль ВГК ОЗС (SACEUR's) НАТО в участі та попередженні потенційних або реальних криз. Спільна директива командування ОЗС НАТО (AD) 65-11[19] дає повну інформацію та інструкції.

2.3. НАТО використовує класифікацію стратегічного, оперативного і тактичного ешелонів командування під час операційної діяльності.[20] Ці рівні ведення війни є основою для впорядкування та класифікації воєнної розвідувальної діяльності. Проте на практиці зазначається відсутність чітких граней між процедурами розвідки, і вони проводяться відповідно до єдиних стандартів на всіх рівнях: стратегічному, оперативному та тактичному. Крім цього, певні повноваження або види діяльності можуть бути делеговані командувачем ОЗС на нижчі рівні, особливо під час операцій.

2.4. Процедури розвідки повинні бути узгоджені з операціями J3 та J5 і сприяти процесу планування та проведення операцій на всіх рівнях.[21] Порядок взаємодії та взаємозв'язків має вирішальне значення при підготовці матеріалів для задоволення критичних вимог до інформації командира (CCIRs).

---

[18] МС 0053-4, 12 квітня 2010 року.

[19] Директива Командування ОЗС НАТО (AD) 065-11 – *Встановлення політики і процедур для управління розвідувальною діяльністю*, березень 2013.

[20] Див. Військовий комітет (МС) 0133/4 – *Планування операцій НАТО*. Див. МС 0586 (остаточна версія) – *Політика ВК стосовно союзних сил і їх використання в операціях* більш докладно.

[21] Більш детально про операції та процеси планування і методи можна знайти у спільній публікації AJP-3, *Спільна доктрина НАТО з проведення операцій* і AJP-5, *Спільна доктрина НАТО з оперативного планування.*

2.5. Процедури повинні бути адаптовані до перебігу місії та змін обстановки, а також відповідати основним керівним принципам.[22]

a. **Робота з прогнозування (попередження).** Робота з прогнозування (попередження) в діяльності розвідувальних органів штабів в ідеалі проводиться перед кризовою ситуацією і дозволяє завчасно скоординувати дії для комплексного вирішення проблемних ситуацій. Заслуговує уваги вимога аналітичного підходу до збору та інтерпретації кризових індикаторів і попереджень з метою інформування, прямого планування та надання більшого часу для реакції.

b. **Загальне розуміння.** Загальне розуміння між учасниками, військовими і цивільними є необхідною умовою для оптимізації ефективності їх різних можливостей. Кожна сторона робить свій внесок, використовуючи свій рівень підготовки, техніки і власного сприйняття, пропонуючи додаткові перспективи, глибину та стійкість системи. Скрізь, де це можливо, загальне розуміння повинно формуватися на основі спільного практичного досвіду та комплексного спільного навчання за загальновизначеними стандартними принципами.

c. **Кінцевий результат на основі мислення.** Всі країни – учасники НАТО, що беруть участь у врегулюванні кризи, повинні при плануванні та проведенні заходів зосереджувати своє мислення на результаті і тому, що потрібно для забезпечення сприятливої ситуації. Члени НАТО повинні забезпечити спільне керівництво, згуртованість і злагодженість дій у напрямку виконання спільного плану дій, які повинні ґрунтуватися на національних стратегічних інтересах. Планування і діяльність НАТО мають бути спрямовані на єдину мету та визначатися з урахуванням ефективності проведення узгоджених заходів.

d. **Спільна робота.** Попри те, що НАТО має деякі власні та спеціалізовані розвідувальні структури і засоби, країни-учасники повинні й надалі співпрацювати з ними для того, щоб забезпечити їх максимальний потенціал. Співпраця розвідувальних структур, яка здійснюється на основі особистих і соціальних мереж, підвищує результативність спільної роботи та взаємної довіри. Це інтегроване управління інформацією, інфраструктурою та підключення до загальної інформаційної мережі, довіра і стандартні процедури роботи на всіх етапах, включаючи обмін доповідями та прогнозами. Співпраця і координація дій між країнами – членами НАТО має важливе значення. Обмін інформацією є життєво важливим компонентом цього процесу і він повинен здійснюватися між цивільними та військовими розвідувальними організаціями.

---

[22] AJP-3, розділ 1.

Розділ 2 – Структура розвідки

2.6. Структура розвідки визначається як: загальна площа, стан, оточення, процеси і системи, в рамках яких структури військової розвідки НАТО взаємодіють та співпрацюють з іншими національними і міжнародними установами й організаціями для підтримки осіб, що приймають рішення на всіх рівнях.[23] Разом з тим, структура розвідки повинна бути гнучкою і з урахуванням вимог та обставин операції. У широкому розумінні організаційна структура системи розвідки повинна сприяти процесу прийняття рішень, виконанню намічених завдань, ефективності роботи і життєзабезпечення. Для цього потрібен зв'язок, взаємосумісність структур і широка співпраця сил та засобів розвідки з метою своєчасного і точного використання зібраної інформації об'єднаної розвідки, спостереження і військової розвідки (JISR).[24] Стандартні процедури розвідки повинні забезпечувати планування і виконання всього спектру операцій шляхом надання своєчасних, повних та точних розвідувальних даних. Процес обміну розвідувальною інформацією повинен дозволяти здійснювати оперативний обмін даними між всіма структурами в зоні проведення операції.

2.7. Союзна спільна публікація AJP-3, *Спільна доктрина НАТО з ведення операцій* докладно описує принципи застосування ОЗС НАТО у спільних операціях.[25] Цей перелік не є вичерпним і може розширюватись та змінюватись, але розвідувальні процедури мають проводитись відповідно до стандартів на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях для успішного виконання операції.[26]

2.8. По суті, ці принципи просувають ідею про те, що зусилля розвідки повинні:

- бути спрямовані на досягнення чітко визначеної та загальноприйнятої мети;
- повністю проводитись у співробітництві та координуватись з метою максимально ефективної колективної роботи;
- бути керівними та адміністративними на базовому рівні;
- оптимізувати діяльність всіх наявних структур.

2.9. До організаційної структури розвідки входять усі члени розвідувального співтовариства. Вона покликана гармонізувати процес розвідувальної діяльності для досягнення оптимального використання фахівців розвідки, агентств, можливостей для збору даних і організації діяльності з метою

---

[23] Це визначення є одним із запропонованих і буде представлене НАТО для погодження.

[24] ACO додаток 3520/SH IPA/245/12-Tr 301238, від 17 грудня 2012 року.

[25] Принципи: єдиноначальність, концентрація сили, свобода дій, економія зусиль, гнучкість, ініціатива, наступальний дух, сюрприз, безпека, простота, підтримка морального духу і визначення цілей.

[26] На додаток до принципів, викладених вище, які застосовуються до всіх операцій, види кампаній можуть бути такими, як миротворчість, стабілізація або гуманітарна допомога, також може бути необхідним проведення низки інших заходів, наприклад, щодо захисту довкілля детальніше описано в AJP-01, *Союзна спільна доктрина.*

отримання найкращого розуміння оперативної ситуації та її прогнозування. Створення та будівництво чіткої динамічної організаційної структури розвідки має вирішальне значення для ефективної розвідувальної діяльності і проведення розвідувальних операцій на сучасному етапі та в майбутньому.

2.10. Організаційна структура розвідки будується на особистісних відносинах так само, як на структурній взаємосумісності. Це спільна зона, умови й оточення, через які військові структури розвідки взаємодіють і співпрацюють з іншими національними структурами міжнародної інформації та спецслужбами для підтримки осіб, що приймають рішення на всіх рівнях. Ключами до успіху є:

- навчання і підготовка персоналу НАТО і дружніх сил, формування позитивного ставлення, включаючи резервні сили;
- оптимальне використання Альянсу і національних можливостей (включаючи інформаційні системи);[27]
- підтримка міжсервісних, міжурядових і транснаціональних зв'язків;
- подолання операційних меж між морським, наземним, повітряним, космічним та кіберпростором;
- усунення історичних суперечностей між стратегічним, оперативним і тактичним рівнями розвідувальної діяльності;
- спільна робота та інтеграція на всіх рівнях;
- створення мережі систем для забезпечення ефективної діяльності організаційної структури розвідки.

Розділ 3 – Планування розвідки

Планування на стратегічному рівні

2.11. Незважаючи на те, що AJP-2.1 (B) спрямований на операційний рівень, доцільно коротко описати процеси більш високого рівня, які існують та ініціюють операційну діяльність. Це тому, що це можуть бути ті самі спеціалісти-аналітики, які роблять свій внесок у стратегічний і оперативний розвиток розвідки, обидва процеси планування яких були розроблені за таким самим принципом.

2.12. Процес кризового реагування НАТО складається з послідовних етапів, які загалом відповідають циклу кризи.[28] Існує шість стадій,[29] які докладно описані у наступних підрозділах:

Стадія 1 – Виявлення і запобігання.

Стадія 2 – Стратегічна оцінка.

Стадія 3 – Військові варіанти реагування.

---

[27] Це досягається за рахунок створення для розвідки пріоритетів, координації та управління її діяльністю на всіх рівнях за допомогою створення стандартів управління і роботи з інформацією.

[28] AJP-5.

[29] AJP-5.

Стадія 4 – Стратегічний план розвитку.
Стадія 5 – Виконання.
Стадія 6 – Перехід.

2.13. Проходження кожної стадії та перехід до іншої не є автоматичним процесом і організовується керівником більш високого рівня з прийняття рішень. Стадії не мають чітких меж і можуть перекриватися. Крім того, вони можуть повторюватися залежно від мінливих обставин протягом життєвого циклу кризи.

2.14. Кілька стадій також можуть бути стиснуті в одну, якщо виникає потреба або цього вимагає ситуація. У разі виникнення негайної потреби у колективній обороні планування та виконання стадій 2 і 3 (охоплюють політичну та військову складові) можуть бути стиснуті в термінах, може бути прискорено початок стадії 4 та наступних стадій. Стадії 5 і 6 також можуть перекриватися.

Процес оперативного планування

2.15. Процес кризового регулювання НАТО підтримується процесом оперативного планування (ОРР). Рис. 2.1 ілюструє ОРР і його інтерфейс на стратегічному та оперативному рівнях.

2.16. **Етап 1 – Виявлення і запобігання.** На цьому етапі на військово-стратегічному рівні приступають до розробки ситуаційної обізнаності щодо підтримки розвитку стратегічного аналізу, планування операції та відпрацювання директив. Він включає попередній розгляд інформації з конкретного питання, що становить потенційний інтерес для Альянсу. Це може виявитися через сканування горизонту (в тому числі індикатори та попередження) або іншої інформації, наданої розвідувальним співтовариством. Така активність є циклічною та безперервною. Планування проводиться на стратегічному рівні, при цьому враховуються деталі оперативного рівня, які допомагають задовольнити потреби розвідки на оперативному рівні, а також здійснити повний комплекс заходів щодо розвідувального забезпечення операції (JIPOE) (описано нижче).

2.17. Проводиться спільний всебічний моніторинг з використанням усіх політичних і військових можливостей НАТО, особливо ВГК ОЗС НАТО в Європі[30] – для оцінки потенційних ризиків та загроз інтересам безпеки НАТО. Крім того, окремі країни здійснюють власний моніторинг і оцінку ситуації, якими можуть поділитися зі структурами НАТО. Це повинно забезпечуватися своєчасною, достовірною, актуальною, інтелектуальною і широкого контекстуального змісту розвідувальною інформацією, щоб запобігти стратегічним несподіванкам і надати можливість військово-політичним органам НАТО приймати обґрунтовані рішення. Деякі командири можуть визначити конкретні сфери відповідальності для моніторингу.

---

[30] Див. Спільні союзні операції (АСО) ОЗС НАТО, *Комплексна директива з планування операцій*. Глава 2.

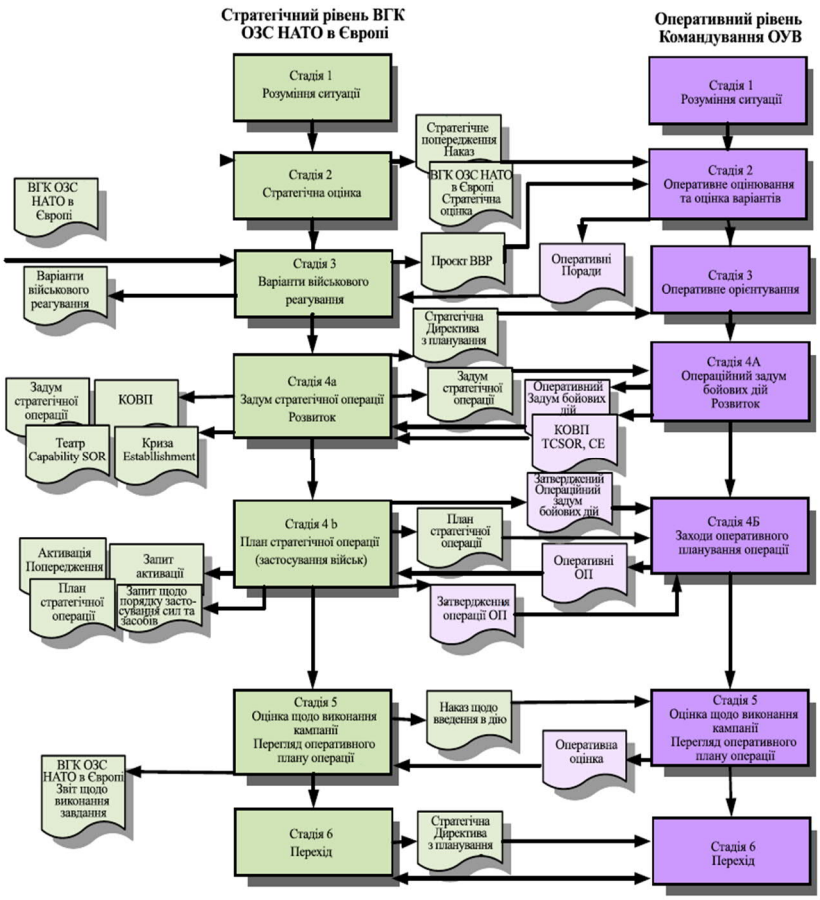

Рис. 2.1. **Процес планування операцій**

2.18. Інформація, отримана від усіх сил та засобів розвідки, повинна бути зібрана співробітниками розвідки в єдиному центрі, щоб провести ретельний аналіз JIPOE. JIPOE – це внесок співробітників розвідки на всіх етапах OPP. Зокрема, зусилля розвідки повинні досягти наступного:

a. Завчасне виявлення кризових явищ у межах визначеного регіону шляхом постійного моніторингу міжнародної безпеки. Це повинно включати аналіз регіональної нестабільності, військового потенціалу та відповідних глобальних проблем.[31]

[31] Це може охоплювати заходи, такі як тероризм/екстремізм, розповсюдження зброї масового ураження та засобів її доставки, зловмисних заходів у кіберпросторі та військових технологічних розробок.

b. Встановлення, підтримка і, за необхідності, первинне виявлення криз, що виникають.

c. Забезпечення розуміння потенційних загроз та ризиків інтересам безпеки НАТО.

d. Проведення моніторингу системних процесів у потенційних кризових регіонах/країнах (і відповідних супутніх акваторіях), які не порушені у NIWS або списку попередження про потенційні кризові регіони. Ця матриця повинна ґрунтуватися на факторах, отриманих від політичного та військового командування НАТО.

e. Максимальна вигода з експертиз, не типових для НАТО, як уповноваженої, включаючи оцінку, аналіз та експертів з мереж.

f. Виявлення ознак і попереджень. Вони можуть бути виявлені розвідувальними центрами НАТО під час моніторингу визначеного району, а також окремих держав або оперативних партнерів.[32]

2.19. **Етап 2 – Стратегічна оцінка.** Мета Етапу 2 – розроблення та координація стратегічної оцінки нових або потенційних криз. Стратегічна оцінка може також здійснюватися для постійного використання в НАТО як частина роботи, що приведе до розвитку та перегляду плану роботи (операції – OPLAN).

2.20. В умовах надзвичайного стану або потенційної кризи результатом Етапу 2 є видача стратегічних цілей попередження деяких оперативних рівнів штаб-квартири (HQ) або інших підпорядкованих штабів з метою сповіщення їх про готовність надавати підтримку стратегічному плануванню операцій. Внесок розвідки у загальну ситуаційну обізнаність повинен сприяти:

- фундаментальному розумінню природи кризи, включаючи її ключові аспекти PMESII;
- оцінці наслідків для НАТО, в тому числі потенційних стратегічних ризиків та загроз;
- оцінці потенційних стратегічних цілей, способів та засобів.

2.21. **Етап 3 – Військові варіанти реагування.** Метою Етапу 3 є досягнення бажаного для НАТО кінцевого стану і подальший розвиток стратегічної, політичної та військової стратегії реагування на кризу. На військово-стратегічному рівні Етап 3 формує варіанти для розгляду. Персонал служби розвідки продовжує здійснювати аналіз проведення операції та розробку можливих варіантів дій.

2.22. Під час Етапу 3 співробітники розвідки повинні звернути особливу увагу на:

- уточнення завдань розвідки для вироблення стратегічної оцінки;
- встановлення зв'язку і координації з метою спільного планування;

---

[32] Вони є загальними та оцінені за допомогою NIWS, яка призначена для обміну інформацією й оцінками від країн, штаб-квартири НАТО (штаб НАТО) і АСО, забезпечує вчасне запобігання будь-яким загрозам, що виникають, ризикам або занепокоєнням.

- підготовку оперативних зв'язків і розвідувальних груп (OLRT) (за потреби);
- підтвердження вимог командира до розвідки (CCIRs) та надання розвідувальної інформації;
- розробку вимог до обміну інформацією;[33]
- забезпечення вчасної та повної аналітичної підтримки процесу планування.

2.23. **Етап 4 – Стратегічний план розвитку.** Етап складається з фази 4 А – Задуму стратегічної операції і фази 4 Б – Планування розгортання сил під час проведення стратегічної операції. Мета фази 4 А – деталізація концепції проведення операції під загальним керівництвом НАТО в поєднанні з іншими невійськовими і не членами НАТО силами, щоб досягти стратегічних цілей і створити умови, необхідні для надання допомоги в досягненні бажаного для НАТО кінцевого результату.

2.24. Мета фази 4 Б – це, по-перше, ідентифікація та активізація сил і засобів, необхідних для реалізації стратегічної концепції операції в межах допустимих ризиків. По-друге, вона визначає послідовність стратегічних дій і операцій, включаючи розгортання, забезпечення командування сил під керівництвом НАТО, а також можливі консультації щодо взаємодії та співпраці з країнами, які не є членами НАТО. Під час фази 4 А та 4 Б персонал розвідки буде:
- продовжувати проводити роботу з метою покращення розвідувального забезпечення стратегічної оцінки;
- сприяти проведенню операції згідно з оперативним задумом та здійснювати оперативне розгортання сил розвідки.

2.25. **Етап 5 – Виконання.** Метою Етапу 5 є забезпечення досягнення мети стратегічного задуму та основних рекомендацій на початку і під час проведення операцій НАТО для виконання постанов та розпоряджень Північноатлантичної Ради (NAC). Під час Етапу 5 персонал розвідки буде:
- продовжувати роботу з покращення розвідувального забезпечення щодо стратегічної оцінки та забезпечення плану операції;
- координувати свої дії з метою супроводження операції відповідно до стратегічного плану;
- оцінювати актуальність поточних планів і директив із зацікавленими сторонами та вносити зміни в оперативний план в міру необхідності.

2.26. Протягом усієї операції персонал розвідки буде надавати доповіді щодо оцінки операції, спрямовані на визначення її ефективності та створення бажаного ефекту, з метою створення необхідних умов і визначення необхідних шляхів для її досягнення. Після того, як цілі вважаються досягнутими, увагу буде приділено передислокації військ. Розвідувальне забезпечення є необхідним для отримання оперативної інформації про обстановку, а також підтримання операцій високої інтенсивності та менш

[33] Ці зв'язки характеризуються великим об'ємом інформаційних потоків, безпеки та своєчасності забезпечення командування, управління, розвідки і підтримки військ.

необхідне при невійськових операціях та операціях низької інтенсивності з постійною присутністю військ під військовим командуванням.

2.27. **Етап 6 – Перехід.** Метою Етапу 6 є координація переходу і припинення операції НАТО. Це пов'язано з передачею повноважень іншому органу влади (наприклад, Організації Об'єднаних Націй або місцевим органам державної влади) у кризовому регіоні та передислокації сил під військовим командуванням НАТО в організованому режимі. Як уже зазначалося, Етапи 5 та 6 можуть перетинатися, оскільки точний момент переходу буде важко визначити.

Розділ 4 – Планування на операційному рівні

2.28. **Планування розвідки.** Планування на оперативному рівні (OLPP) виконується спільним штабом і також складається з шести етапів з метою налагодження тісної співпраці між усіма рівнями командування в ході різних етапів процесу антикризового управління. Розвідка та JISR забезпечують всі ці етапи і мають особливе значення на етапі виконання. Ці процеси означають, що розвідка проводиться постійно на всіх рівнях, вона може бути використана без проблем на всіх рівнях командування і це, зрештою, сприятиме досягненню оперативного успіху. На оперативному рівні є шість етапів OLPP:

- показники та сигнали попередження щодо ситуаційної обізнаності;
- оцінка кризи;
- розробка варіантів реагування;
- планування;
- виконання;
- перехід.

Операційний рівень планування розвідки

2.29. **Процес оперативного планування (OPP). Етап 1 – Індикатори та попередження щодо ситуаційної поінформованості.** Етап 1 призначений забезпечити початкову ситуаційну поінформованість про потенційну фактичну кризу для надання допомоги командувачу в прийнятті рішення. Об'єднаний штаб розвідки у співпраці зі співробітниками секції J2 (розвідки) Штабу ВГК ОЗС НАТО в Європі (SHAPE) мають ініціювати й очолити процес всебічного розвідувального забезпечення операційної зони (JIPOE). Ця діяльність буде сприяти глибокому розумінню і подальшому моніторингу кризи. Процес всебічного розвідувального забезпечення операційної зони (JIPOE) формується структурами розвідки на всіх етапах OLPP. Дії JIPOE повинні враховувати специфічні особливості кризової ситуації та проводитись співробітниками розвідки з метою забезпечення комплексного розуміння оперативної обстановки, що охоплює всі рівні PMESII,[34] включаючи пов'язані з ними потенційні загрози та ризики для забезпечення планування і проведення кампанії або операції. Вона розробляє комплексне розуміння основних характеристик операційного середовища, включаючи його

[34] Політичні, військові, економічні, соціальні, інфраструктурні та інформаційні (сфери).

морський, наземний, повітряний, космічний компонент і кіберпростір, а також головних противників системи PMESII, дружні сили та нейтральні суб'єкти, які можуть вплинути на результат спільної операції. Зокрема, штаб розвідки повинен:

- збирати, узагальнювати, систематизовувати й аналізувати наявну інформацію, розвіддані та можливості виникнення кризи;
- допомагати з визначенням CCIRs;[35]
- розвивати пріоритетні вимоги розвідки (PIRs);
- узгоджувати розвідувальні вимоги з ВГК ОЗС НАТО в Європі (SHAPE) J2;[36]
- підтримувати та розвивати початкове розуміння, в тому числі виявлення основних систем, підсистем, груп, факторів, ключових факторів і відносин, а також індикаторів та попереджень;
- проводити моніторинг та звітність.

2.30. **ОРР Етап 2 – Оцінка кризи.** Метою Етапу 2 є розуміння стратегічної ситуації та надання оперативних консультацій з ВГК ОЗС НАТО (SACEUR) в Європі щодо проєкту варіантів військового реагування (MROs). Етап 2 на оперативному рівні охоплює етапи 2 і 3 на стратегічному рівні. Співробітники розвідки:

- продовжують проведення та управління процесом JIPOE;
- сприяють роботі Об'єднаної групи з планування операцій (JOPG) щодо розуміння суті кризи;
- проводять повний процес всебічного розвідувального забезпечення операційної зони (JIPOE) та роботи Об'єднаної групи з планування операцій (JOPG) на початку Етапу 2.

2.31. **ОРР Етап 3 – Розробка варіантів відповіді.** Мета Етапу 3 – з'ясувати оперативну обстановку й уточнити завдання, розробити напрямки дій (COAs) та вибрати один із них. Залежно від ситуації такі установи, як центр розвідки НАТО (NIFC),[37] можуть розгорнути службу підтримки розвідки в місці об'єднаного штабу (Joint HQ) для надання прямої підтримки розвідці та сприяння її діяльності. Співробітники розвідки:

- доводять оновлену інформацію щодо всебічного розвідувального забезпечення в операційній зоні (JIPOE) до командира та персоналу штабу;
- зосереджують роботу на дійових особах;
- визначають ключові фактори;
- проводять аналіз щодо визначення ключових факторів (COG);

---

[35] На основі цього початкового аналізу персонал повинен повідомити командира про важливу інформацію, яка може знадобитися для подальшого оперативного вирішення. На цьому етапі CCIRs слід зосередитись на вивченні змін у функції або поведінці конкретних суб'єктів, що може призвести до неприпустимої ситуації. CCIRs буде постійно змінюватися, бо операція проходить свої фази, збирає розвідувальні дані, що служать для регулювання CCIRs.

[36] Важливо, щоб розвідка штабів координувала збір даних для уникнення дублювання та оптимального використання ресурсів.

[37] Більш докладно про зв'язок з NIFC – у додатку A.

- підтримують процес оперативного розгортання;
- підтримують розвиток Плану операції (COAs);
- формують CCIRs та завершують PIRs.

2.32. **ОРР Етап 4 – Планування.** Етап 4 поділено на дві частини.

a. Етап 4а – Стратегічні концепції розвитку операцій.

b. Етап 4б – Операція плану розвитку і формування збройних сил.

2.33. Мета розробки оперативних CONOPS – це деталізація до дрібниць концепції для розуміння командиром при веденні військової кампанії або операції в поєднанні з іншими невійськовими зусиллями НАТО. Командир також встановлює умови, необхідні для досягнення стратегічних цілей і досягнення кінцевої мети. В рамках стратегічного CONOPS низку додатків спеціально виділено для завдань розвідки. Двома найбільш актуальними з них для розвідки є:

Додаток D – Розвідка[38];

Додаток II – Узгодженість вогню.

2.34. На цьому етапі командиру Об'єднаних сил слід впорядкувати механізм збору інформації, вжити запобіжні заходи щодо її аналізу, перевірки та поширення важливої інформації і, за необхідності, ділитися знаннями з іншими командами та членами НАТО фактично протягом всього терміну проведення.[39] У рамках цього етапу командир схвалює доопрацьований CCIRs. Співробітники розвідки:

- надають допомогу Об'єднаній групі з планування операцій (JOPG) у розвитку CONOPS;
- надають допомогу Об'єднаній групі з планування операцій (JOPG) у розвитку OPLAN;
- забезпечують діяльність командира з PIRs;
- виробляють додаток D – Розвідка;
- роблять свій внесок у спільні Об'єднані групи щодо вимог (CJSOR), аналізу можливостей об'єкта (TCSOR) і затвердження заявок на виділення сил та засобів (SOR).

2.35. **Оперативний Етап 5 – Виконання.** Етап 5 призначений для керування виконанням затвердженої OPLAN. Він включає всі відповідні дії й оцінки операцій. Початок бойових дій зумовлює частоту проведення брифінгів та зустрічей для прийняття рішень командиром, що об'єднує зусилля персоналу. Штабам розвідки необхідно проводити такі види діяльності:

a. Робити щоденну Доповідь про оперативну ситуацію (SAB). Щоденна Доповідь про оперативну ситуацію – це детальний щоденний огляд для командира останніх і наступних 24 години. Вона включає наступні 48 годин у загальних рисах. Після доповіді командир зазвичай завершує брифінг короткими необхідними вказівками за напрямами і рекомендаціями.

---

[38] Формат для використання можна знайти у STANAG 2014 Вид: 9, *Формати для замовлень та визначення строків, місця і кордонів*.

[39] Докладна інформація є у відповідному OPLAN додатку, такому як Додаток D (розвідка); Додаток W (цивільно-військове співробітництво); Додаток CC (управління інформацією); Додаток NN (розвиток знань).

b. Очолювати спільне управління збором даних (JCMB).[40]

c. Сприяти рішенням брифінгу спільної Координаційної ради (JCB). На JCB основним є засідання командира. Його мета полягає в тому, щоб синхронізувати обсяги спільної діяльності та впливу. Роблячи це, командир повинен видати напрям і керівництво для всіх компонентів та вирішення завдань у потенційних зонах конфліктів.

d. Сприяти процесу оцінки операції в межах Ради, оцінювати і сприяти брифінгу з оперативної оцінки командувачем ОЗС. Доповідь з оцінки є другим за ступенем важливості засіданням для командира. Мета полягає в тому, щоб заручитися підтримкою командира, надати оцінку роботі штабу і поставити завдання персоналу щодо уточнення плану. Рішення про подальші дії повинен прийняти командир під час JCB.

e. Участь у спільному циклі визначення цілей за підтримки Об'єднаної координаційної ради цілевизначення (таргетингу) (JTCB) і, якщо це реалізовано, то й спільної робочої групи з цілевизначення (JTWG).

2.36. **Оперативний Етап 6 – Виконання.** Як і на стратегічному рівні OPP, метою Етапу 6 є координація і визначення строків проведення операції НАТО. Це включає перехід від військової відповідальності НАТО під відповідну владу і передислокацію сил під військовим командуванням НАТО та їхнє повернення під національне командування. На цьому етапі співробітники розвідки:

- сприяють виявленню і усувають негативні ризики та наслідки від виведення військ НАТО;
- сприяють детальному та систематичному аналізу взаємодії силових структур влади з урахуванням специфіки присутності сил НАТО на цьому театрі (напрямі).

Співробітники розвідки

2.37. **Завдання з організації діяльності посадових осіб служби розвідки.** На оперативному рівні командир з допомогою старшого офіцера розвідки повинен створити штат фахівців для централізованого керівництва спільною розвідкою. Співробітники розвідки будуть забезпечувати поточні операції J2 (Ops), що виконуються Центром Об'єднаних Операцій (JOC). Поточні операції J2, поряд із Центром Об'єднаних Операцій відіграватимуть важливу роль для підтримки дій, що виконуватимуться персоналом J3 спільно з JOC, забезпечуючи ситуативне розуміння, наближене до реального часу, та будуть центральною ланкою в процесі керування розвідувальними завданнями (IRM), збору даних (CM) і ведення об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки (JISR).

2.38. План J2 повинен включати довший проміжок часу та ширшу тематичну відповідальність, ніж план J2 Поточні операції. План J2 повинен надавати

[40] JCMB докладно описано в AJP-2.7(B), *Спільна доктрина НАТО з об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки*.

розвідувальну підтримку персоналу з розробки плану J5, слід також передбачити розвідувальну підтримку для загальних завдань, таких як летального, так і нелетального виходу. Необхідно забезпечувати найглибше джерело аналізу розвідувальних даних, коли це потрібно для забезпечення більш глибокого розуміння та роздумів для підтримки прийняття рішень. План J2 також повинен передбачати керівництво розвитком JIPOE, яку здійснюватиме командир і штаб на основі ситуаційної обізнаності та більш глибокого тематичного аналізу отриманих від широко обґрунтованих суджень, щоб забезпечити далекоглядність і мудрість, необхідні для розробки плану та його виконання.

2.39. Співробітники розвідки можуть також залучати інших фахівців для того, щоб забезпечити глибоке розуміння конкретних сфер або тем. Наприклад:

- представників від структур національної розвідки, оборони або поліції;
- представників розвідки від країни, що приймає;
- представників розвідки від командувань родів військ;
- аналітиків цивільно-військового співробітництва;
- соціологічних аналітиків і консультантів з культурної сфери;
- оперативних аналітиків;
- представників інших урядових і неурядових агентств, у тому числі міжнародних та регіональних організацій, ЗМІ, академічних кіл або промисловості.

Отже, співробітники розвідки – це головний орган з розробки спільних ситуативних завдань і усвідомлення оперативного середовища на оперативному рівні з наданням їм далекоглядності та проникливості.

Розділ 5 – Спільні розвідувальні органи

2.40. Для забезпечення потреб командира і співробітників розвідки зусилля слід зосередити на спільних діях, розділених на три зони:

a. **Зона операцій.** Зона операції (AOO) визначається як площа, визначена командувачем ОЗС у рамках спільних дій для виконання конкретних військових дій.[41]

b. **Зона відповідальності розвідки.** Зона відповідальності розвідки (AOIR) визначається як зона, виділена командирові, в якій він відповідає за забезпечення розвідки в межах, що є у його розпорядженні.[42]

c. **Зона інтересів розвідки.** Зона інтересів розвідки (AII) визначається як географічний район, в якому головнокомандувач вимагає від розвідки інформацію про фактори і події, які можуть вплинути на результат операції.[43]

---

[41] Погоджено в НАТО, Спільна адміністративна публікація (AAP)-06 (2014).
[42] Погоджено в НАТО, AAP-06 (2014).
[43] Погоджено в НАТО – Термін НАТО.

Розділ 6 – Спільна оперативна підготовка розвідки

2.41. Всебічне розвідувальне забезпечення операційної зони (JIPOE)[44] є обов'язком співробітників розвідки і містить аналітичні процедури, що використовуються спільно розвідувальними організаціями для вироблення припущень, доповідей, оцінки та інших документів на підтримку OLPP[45] і прийняття рішень командиром. Це безперервний процес, який сприяє командувачам і їхнім штабам у досягненні інформаційної переваги шляхом визначення противника, зосередження уваги на збиранні розвідувальної інформації в потрібному місці в потрібний час та аналізу впливу оперативного середовища на військову операцію. JIPOE використовуватиме інформацію, припущення та логічні відхилення від спільної оцінки розвідки (JIE), але увага буде зосереджуватись на зусиллях розвідки і визначенні її пріоритетів у здійсненні оцінки потенційних дій противника.

2.42. Розвідка створює прогноз та деталізує інформацію для оперативного планування (OPP) та всебічного розвідувального забезпечення операційної зони (JIPOE). Всебічне розвідувальне забезпечення операційної зони – це продукт, який сприяє прогнозу на ранніх етапах оперативного планування, надає допомогу в реалізації плану. JIPOE будується з самого початку таким чином, що дозволяє своєчасне і точне його оновлення.

Розділ 7 – Узагальнений аналіз обстановки

2.43. У JIPOE використовується узгоджена методологія для опису в широкому сенсі так званого оперативного середовища у фізичному, культурному і електронному вигляді з можливістю визначення конкретних загроз та інших потенційних перешкод для успіху місії. JIPOE має дуже конкретну спрямованість щодо оцінки противника та його ідентифікації. Така узгоджена методологія має важливе значення для встановлення загальної ситуаційної обізнаності і розуміння з боку командира, колективу та стосовно країн-учасниць.[46] Зрештою, воно повинно забезпечити проведення аналізу та розуміння ситуації і, наскільки це можливо, єдиноначально прийняти рішення.

2.44. JIPOE – безперервний процес, який передбачає чимало факторів. Воно має ґрунтуватися навколо моделі PMESII. Додаткові фактори можуть бути додані до PMESII, якщо цього вимагають певні операції (наприклад, питання здоров'я або довкілля). PMESII описує основи й особливості противника і може допомогти визначити їхні сильні та слабкі сторони, а також

---

[44] JIPOE є узгодженим аналітичним процесом розробки комплексного розуміння основних характеристик операційного середовища, включаючи землю, авіаційних, космічних та морських розмірів, а також PMESII – система противника, союзники і нейтральні учасники, які можуть вплинути на спільну операцію.

[45] JIPOE та Спільна оцінка розвідки (JIE) забезпечують комплексну підготовку операційного середовища (CPOE).

[46] Загальна ситуаційна обізнаність також для загальної оперативної картини (COP). Це моментальна ситуація для дружніх, нейтральних і ворожих сил на театрі воєнних дій.

допомогти оцінити вплив різних заходів на противника. При проведенні JIPOE повинні бути прийняті за основу наступні етапи і структура:[47]

a. **Сфера оцінки.** Виявити всі важливі чинники, які впливають на оперативну обстановку та спільні дії. Ці фактори можуть включати, але не обмежуються лише:

- місцевістю;
- інфраструктурою;
- інформаційним середовищем;
- природоохоронними територіями;
- кліматом і погодою;
- довкіллям і фактором здоров'я;
- кордонами та межами;
- релігією та культурними міркуваннями.

b. **Оцінка учасника (актора).** Виявити потенційні дії учасника, які не залежать від місцевості та погодних обмежень, наприклад, як учасник може діяти відповідно до доктрини або попереднього досвіду.

c. **Загроза інтеграції.** Оцінка зони бойових дій поєднується з оцінкою учасника. Це забезпечує оцінку противника, можливості нейтральних або дружніх сил та найвірогідніший план їхніх дій або намірів на основі наявних розвідувальних даних. Інтеграція забезпечує штаб оперативного рівня силами та засобами для розуміння другого і третього рівня впливу на порядок дій сил НАТО і виявлення нових вимог щодо планування розвідки та обміну розвідувальною інформацією.

2.45. Результати процесу JIPOE можуть бути представлені у графічному або письмовому вигляді. Конкретний формат оцінки розвідки залежить від оперативної обстановки і вимог командира.

Розділ 8 – Основи управління розвідкою

2.46. Межі розвідувальної діяльності завжди мають ширший характер, ніж завдання, які повинні бути вирішені для того, щоб структура розвідки могла ефективно працювати. Наступні пункти не є вичерпними, але призначені для того, щоб надихати і направляти тих, хто відповідає за планування розвідувальних операцій:

a. **Узгодженість.** Планування розвідки повинно сприяти досягненню затверджених загальних цілей. Процес планування повинен бути послідовним і закритим та не виходити за межі розвідувального співтовариства.

b. **Всебічне вивчення довкілля.** Бажані результати повинні бути зрозумілі на всіх рівнях при плануванні та проведенні операцій. Поширення спільного повного розуміння оперативної обстановки має першочергове значення.

c. **Взаємна повага, довіра і транспарентність.** Планування розвідки спирається на культуру взаємної поваги і довіри. Довіра будується на основі обміну інформацією та пов'язаних з нею заходами безпеки для захисту інших спецслужб, враховуючи баланс ризиків від внутрішніх загроз. Практичне співробітництво слід заохочувати, щоб дозволити

[47] AJP-2(A), Частина V.

взаємодію і співробітництво між НАТО та країнами-партнерами з оперативної діяльності, як цивільної, так і військової, а також із урахуванням обмеження на передачу інформації у зв'язку з можливими контррозвідувальними загрозами.

d. **Консультації та сумісність планування.** Взаємодоповнювальні, сумісні та скрізь, де можливо, узгоджені планування є запорукою успіху в рамках всеохопного підходу. Зусилля розвідки і обмін інформацією та процедури обміну повинні заохочувати співробітництво і співпрацю якомога скрізь.

e. **Ефективне використання ресурсів.** Обмін розвідувальною інформацією повинен бути збалансованим, безперервним та без напруженості у відносинах, а також з оптимізацією зусиль та ресурсів. Це справедливо не тільки у сфері розвідки, але і по всій командній вертикалі або операції. Під час планування розвідувальної діяльності необхідно досягти балансу між завданнями і наявними ресурсами. Особи, які приймають рішення, також повинні бути інформовані про можливі ризики у випадку недостатності сил та засобів розвідки.

f. **Гнучкість і адаптивність.** Процес планування розвідувальної діяльності повинен забезпечити максимальну ефективність співпраці та погоджувати політичні і ресурсні обмеження. Процес планування повинен бути стрімким, але водночас і достатньо гнучким та з можливістю адаптації, щоб була можливість його вдосконалювати.

g. **Час *у порівнянні з* глибиною.** Необхідно знайти рівновагу між необхідністю забезпечити швидку оцінку обстановки, а також необхідністю проведення аналізу та інтерпретації. Аналітики рідко мають стільки часу, скільки вони хотіли б для того, щоб ґрунтовно розглянути проблему, але інтелектуальна продукція повинна бути забезпечена достатньо швидко, щоб потрапити всередину циклу прийняття рішень щодо противника. Це вимагає вільного потоку розвідувальних відомостей та інформації через багаторівневу, єдину організаційну ієрархію розвідувальних структур і для різних установ з обробки інформації з використанням обмежувальних заходів.

h. **Якість, *а не* кількість.** Найважливіше значення має забезпечення командира цінною і важливою розвідувальною інформацією, а не те, щоб завалити його великими об'ємами необробленої інформаційної сировини. Часто баланс сил може сприяти збору об'ємної інформації, але використовувати слід насамперед те, що актуально і важливо в конкретному контексті. Розвідувальні органи повинні розсортовувати розвідувальні дані та приймати рішення, які є важливими для командира. Як описано вище, зусилля розвідки повинні бути в основі задуму командира і містити стійке управління інформацією.

i. **Вихід *проти* власності.** Коли потреби однієї послуги або одного національного провайдера впливають на спільні зусилля або вимоги НАТО, може створюватися напруга. У деяких ситуаціях множинність

завдань активу може бути викликана тим, хто володіє капіталом, а не орієнтуванням на необхідність сприяти злагодженню спільної роботи. Однак зусилля співробітників розвідки повинні бути спрямовані на підвищення якості розвідки. Пов'язані з ними процеси дозволяють без затримки передавати інформацію, незважаючи на недостатність сил JISR коаліції.

j. **Розповсюдження *загрожує* безпеці.** Відповідно до рівня доступу користувачі можуть надавати класифікацію та обмінюватись необхідною інформацією всередині розвідувальної спільноти. Безпосередньо користувачі повинні визначати рівень доступу до інформації, але при цьому необхідно враховувати необхідність захисту інформації та необхідність обміну нею.

k. **Пишу для виходу.** „Пишу для виходу на найнижчий рівень класифікації" – це навичка; аналітик повинен бути в змозі використати все, що приходить, користуючись своїм досвідом. Обмін інформацією повинен бути досягнутий поєднанням прохання співробітників розвідки „тягти" з проактивним „проштовхуванням" продукції агентств та засобів збору.

l. **Гриф таємності визначається творцем.** Структури НАТО забезпечують розвідувальну продукцію або зібрану інформацію для решти країн – членів Альянсу, ще одна група країн або третіх осіб несе виключну відповідальність при визначенні класифікації безпеки разом із обмеженнями допуску. Класифікацію і достовірність донесення не може бути змінено без згоди автора.

m. **Збір *проти* підключення.** Це необхідно, щоб збалансувати розвиток, необхідні засоби збору з можливістю обробки і подальшого поширення продукту. Часто можливості збору фінансуються краще, ніж програми зв'язку, але поширення може виявитися найбільш слабкою ланкою розвідувального циклу. Зібрана інформація не є самоціллю, а лише підготовкою для її аналізу.

n. **Критичність поширення.** Невелика перевага є у зібраній інформації, яка не тягне за собою поширення або підтримки вимог розвідки. Інформаційні матеріали та готові документи повинні оперативно оброблятися та передаватися. Основні зусилля мають концентруватися на основі завдань, які стоять перед розвідкою, та потенціалі отриманої інформації у контексті її важливості для подальшого аналізу. Формати подання інформації повинні відповідати вимогам Договору у сфері стандартизації (STANAG) або загальноприйнятим стандартам. У деяких випадках, особливо з урахуванням доступної пропускної здатності, існують обмеження, які повинні бути ретельно розглянуті в ході процесу планування розвідки.

o. **Загальні стандарти метаданих.** Теги метаданих повинні використовуватися для того, щоб дозволити ручний і автоматизований пошук механізмів ефективного функціонування. Технічні характеристики фактичних пристроїв зберігання або сервери даних і їхня конфігурація повинні максимізувати взаємодію між колекторами, елементами експлуатації/ організації аналізу та клієнтами.

p. **Стійкість *проти* змін.** Всі процедури найефективніше працюють у поєднанні з чітко визначеними та загальновідомими вимогами. Однак військові операції рідко залишаються незмінними для будь-якого значного періоду часу; це буде особливо актуально в майбутніх операціях у різних середовищах. Процедури розвідки повинні впоратися зі зростаючою невизначеністю та непередбачуваністю і легко пристосовуватися та бути достатньо гнучкими для того, щоб підтримувати діяльність командира.

q. **Ресурси *стосовно* попиту.** Малоймовірно, що співробітники розвідки будуть коли-небудь мати достатню кількість персоналу і ресурсів, щоб задовольнити будь-який запит. Керівник розвідки повинен планувати завчасно та спробувати побудувати надійну організацію, наскільки це можливо в рамках наявних обмежень. Цього необхідно досягти на початковій стадії управління.

r. **Відповідна підготовка керівництва та управління.** Важливо, щоб персонал володів усіма необхідними навичками для ефективного керівництва та управління відповідно до посадових інструкцій. У той же час необхідно забезпечити належний рівень технічного обслуговування обладнання для підтримки його в працездатному стані.

s. **Важливість організаційної структури системи розвідки.** Варіанти організаційної структури системи розвідки для майбутніх місій повинні бути вирішені всіма зацікавленими сторонами завчасно, до виникнення проблем. Майбутні мережеві місії повинні включати національні розвідувальні структури; мережі, які фінансуються командними структурами НАТО, а також ті, що надаються країнами-учасниками. Функціональні вимоги і плани мають бути розділені та проаналізовані спільно, засновані на потенційних місіях і завданнях.

t. **Розподіл зобов'язань.** Це повинно допомогти виявити прогалини в потенціалі та вимогах сумісності. Країни – члени НАТО, командування та відомства повинні домовитися щодо розподілу зобов'язань між учасниками обміну інформацією, використання баз даних і можливостей аналізу. Варіанти співпраці, які розглядають всі потенційні партнери, повинні бути розроблені таким чином, щоб задум операції був погоджений і готовий забезпечити швидкий перебіг процесу планування та формування сил.[48] Крім того, організаційна структура повинна підтримувати досягнення певних параметрів структурами країн – не членів НАТО.

u. **Важливість інструментів розвідки.** Розвідувальне забезпечення залежить від загальних та пов'язаних систем і засобів для успішного співробітництва та своєчасної підтримки.

---

[48] Включно з цивільними структурами та організаціями.

Глава 3 – ПРОЦЕДУРИ РОЗВІДКИ

Розділ 1 – Розвідувальний цикл

3.1. Розвідувальний цикл – це послідовність дій, в яких інформація отримується, збирається, перетворюється на розвідувальні дані та поширюється.[49] Ці заходи поділені на чотири основні етапи: напрямку розвідки, збору, обробки і поширення. Цю послідовність показано на рис. 2.2.

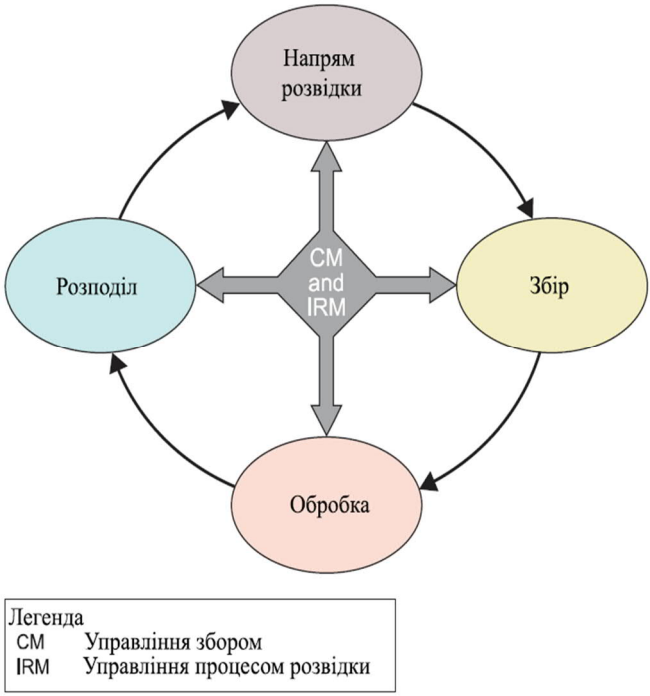

Рис. 2.2. **Цикл розвідки**

3.2. У той час як цикл розвідки ззовні здається дуже простим процесом, у дійсності – це складний комплекс заходів, який складається з багатьох циклів, що діють на різних рівнях і швидкостях. Деякі завдання перетинаються і збігаються, тому вони часто проводяться одночасно, а не послідовно. По суті, напрямок може бути вибраний на будь-якому етапі; зібраний матеріал можна терміново поширити без обробки, проте з відповідними застереженнями.

[49] Спільна адміністративна публікація НАТО (AAP)-06, *Глосарій термінів та визначень* (2014).

3.3. Власні наявні ресурси є особливо важливими, оскільки переважна більшість розвідки НАТО залежить від координації та співробітництва з різними країнами-членами або країнами-партнерами.[50] Із врахуванням цього на початковому етапі завжди проводяться переговори щодо здійснення процедур розвідки. Крім того, необхідно враховувати з самого початку процес планування, зважаючи лише на наявні ресурси, які відповідають вимогам розвідки. Таким чином, діяльність щодо оптимізації розвідки повинна зосереджуватись з оглядом на шість базових принципів:[51]

- доступність;
- обмін інформацією;
- оперативна гнучкість;
- стійкість;
- оперативна сумісність;
- всеосяжність.

Розділ 2 – Вимоги до розвідки

Пріоритетність розвідувальних завдань

3.4. У рамках вимог командування до розвідки (CCIRs) до виявлення інформації про дії противника і оперативну обстановку висувають найбільші вимоги, тому що командувач визначає її важливість для підтримки ситуаційної обізнаності, планування майбутніх заходів, а також надання допомоги у своєчасному прийнятті обґрунтованих рішень. Пріоритетні вимоги до розвідки (PIRs) є важливою частиною процесу розвитку CCIR і, як правило, формулюються фахівцями розвідки у тісній співпраці з командиром й іншими структурними елементами штабу, зокрема з відділами планування та оперативним.

3.5. Пріоритетні вимоги до розвідки охоплюють всі вимоги розвідки, при цьому командир є очікуваним і заявленим пріоритетом у постановці завдань, плануванні та прийнятті рішень, які, як правило, містять виявлення і моніторинг районів, а також становлять можливі та наявні загрози для виконання плану операції. Пріоритетні вимоги до розвідки повинні бути обмежені в кількості, щоб забезпечувати комплексне і погоджене групування ключових питань. Вони можуть бути довгостроковими тільки в певній фазі або ситуації. Пріоритетні вимоги до розвідки повинні бути прописані таким чином, щоб підтримувати ухвалення рішень командира та бути спрямованими на досягнення його намірів і не допускати прогалин у задумі командира.

3.6. Пріоритетні вимоги до розвідки та інші вимоги до розвідки висуваються на національному рівні, але також поширюються на інші рівні (вгору, вниз і вбік). Коли потрібна допомога в задоволенні пріоритетних вимог до розвідки або вимог до розвідки, вони надсилають запит про надання інформації (RFI).

---

[50] Наприклад, розвідувальний центр НАТО або національні розвідувальні центри.

[51] Спільне видання Альянсу AJP-2(A), *Спільна доктрина НАТО з розвідки, контррозвідки та безпеки*, п. 3.4.

Спеціальні вимоги до розвідки

3.7. Конкретні вимоги до розвідки (SIRs)[52] визначаються як *конкретні вимоги до розвідки, що підтримують і доповнюють PIR, надаючи їй більш докладний опис вимог.*[53] SIRs використовуються співробітниками розвідки для проведення аналізу сил, можливості збору або дисципліни, це може найкращим чином задовольнити вимоги і визначити необхідні вимоги. SIRs керуються так само, як і PIR.

Основні завдання зі збору розвідувальної інформації

3.8. SIRs надалі розбиваються на більш детальні запитання, відомі як основні елементи інформації (EEI). EEI додають детальну специфічну вимогу до розвідки і дозволяють виробляти список завдань для збору (CTL) на підставі плану збору інформації (ICP). EEI можуть бути пов'язані з декількома SIRs і повинні забезпечити вимоги керівництва з надання повної відповіді на кожну вимогу. EEI є основою при зборі інформації та виконують координаційну функцію під час збору даних з різних установ.

Розділ 3 – Управління розвідкою та управління збором даних

3.9. Перш ніж перейти до опису чотирьох етапів розвідувального циклу, слід наголосити на важливості управління розвідкою (IRM) та керівництва збором даних (CM). Ці процедури лежать в основі розвідувального циклу і дозволяють йому працювати своєчасно та ефективно. Для проведення IRM та CM необхідно призначати конкретних співробітників з числа персоналу розвідки.[54] Якщо цього не зробити, напрями IRM та CM швидко стануть перевантаженими.

3.10. IRM лежать в основі переважної більшості розвідувальних циклів, гарантуючи правильне виконання пріоритетних і координованих завдань. Процес керівництва збором даних (CM) стосується узгодження та збору розвідувальних завдань, незалежно від того, чи стосується він JISR, проте з оперативним штабом зв'язок повинен бути тісним і постійним. Про це йтиметься у наступних пунктах; це зроблено для того, щоб наголосити на важливості IRM та CM як невід'ємної складової розвідувального циклу.

3.11. Загалом, метою IRM та CM є:

- управління та дотримання стандартизованих процедур при розробці, перевірці, визначенні пріоритетів і потреб в обробці інформації;
- використання стандартів для найбільш ефективного використання сил та засобів;

---

[52] CCB-2.

[53] Цей термін є новим терміном і визначенням, його статус буде погоджено в НАТО.

[54] У деяких штабах і державах IRM та CM описуються як вимоги до координації збором і управлінням розвідкою (CCIRM). Союзна директива командування з операцій № 065-005.

сприяння активізації циклу для збору, обробки і поширення термінових розвідувальних продуктів з найбільш актуальних вимог;
- розвиток і управління стандартизованими процедурами поширення інформації;
- передача спеціальних знань розвідувальним аналітикам та користувачам з метою забезпечення їх потреб у розвідці;
- ступінь задоволеності клієнтів, що регулює порядок і сприяє вивченню досвіду;
- визначення пріоритетності завдань, які не завжди збігаються з наявними ресурсами;
- оптимізація планування збору інформації за рахунок координації та інтеграції всіх JISR із завданнями оперативного планування;
- забезпечення поширення і доступності розвідувальної інформації для користувачів за принципом службової необхідності.

3.12. IRM та CM є функціями комплексного управління штабу та даними і проблемами взаємосумісності, які передбачають ряд окремих заходів. Вони обидві вимагають надійного зв'язку між етапами запиту інформації, виконанням, постановками завдань, виробництвом і розподілом продукції. Використання стандартних процедур та систем автоматизованого обміну інформацією, планів, запитів і продуктів покращують ефективність IRM та CM. Країни відповідають за дотримання угод зі стандартизації (STANAGs) після того, як вони були ратифіковані.[55]

Забезпечення запитів

3.13. Як тільки вимоги будуть виявлені, перевірені, уточнені та класифіковані за пріоритетністю, співробітники розвідки повинні визначити, як виконати ці завдання. У деяких випадках вимога може бути задоволена відомостями, які вже має цей штаб або його розвідка, або штаб чи розвідка НАТО; крім цього, нові запити на розвідувальні дані можуть потребувати додаткових сил та засобів збору. Якщо призначених ресурсів недостатньо для виконання поставленого завдання, його можна передати співробітникам IRM. При визначенні шляхів виконання завдання співробітники розвідки повинні продумати кожен крок у розвідувальному циклі, щоб переконатися, що план охоплює весь процес від збору до використання. Розвідувальний персонал повинен знаходити необхідну інформацію і формувати з неї відповідний продукт розвідувальної діяльності, а також забезпечувати результат. Як правило, вимоги щодо ведення розвідки повинні забезпечити:
- збір, отримання даних або інформації;
- ведення розвідки в обсязі та формі, яка відповідає потребам;
- поширення інформації для конкретного користувача.

[55] Список відповідних угод зі стандартизації (STANAGs) міститься в Додатку А, але процеси JISR і деякі інші повинні бути розроблені або змінені.

Розділ 4 – Напрямок

3.14. Командир повинен дати відповідне розпорядження щодо проведення будь-якого виду діяльності або її планування. Напрямок визначається наступним чином: визначаються потреби у розвідувальній інформації, плануються зусилля щодо її збору, надсилаються запити суміжним структурам, здійснюються заходи щодо перевірки ефективності таких дій.[56] Командири повинні визначити їх критичні потреби в інформації для планування і здійснення своєї місії.

3.15. PIRs є життєво важливою частиною CCIRs і, як правило, сформульовані штабом розвідки у тісній співпраці з командиром.[57] Напрямок повинен бути конкретним і, по можливості, необхідно виділяти ті фактори, які мають вирішальне значення для процесу планування. Ці вимоги, як правило, можна розділити на дві групи:

a. Вимоги до розвідки, які сприяють успіху місії;

b. Вимоги до розвідки, які дозволяють виявити і оцінити загрози для місії.

3.16. Визначаючи напрям та ініціюючи процес, командир відповідає за процес розвідки щодо:

- високої оцінки розвідувальних доктрин, можливостей для збору даних і їх обмежень;[58]
- чітких вказівок і рекомендацій, які визначають напрями та сферу інтересів;
- участі у розробці, затвердженні та поширенні стандартів розвідки;
- встановлення довірчих відносин зі співробітниками розвідки, сприяння їх інтеграції в планування і здійснення операцій, творчого мислення та інтелектуального аналізу.

3.17. Стандарти розвідки можуть забезпечуватися різними способами залежно від оперативного сценарію та характеру місії. Ці засоби будуть включати розвідку і операційні можливості та урядові й громадські джерела. Всі вимоги щодо розвідки повинні бути стандартизованими в деталях, включаючи визначення пріоритетності та інші регулювальні фактори.

---

[56] Ці форми є частиною розвідувального циклу, який визначається як*: послідовність дій з отриманою інформацією, у зібраному вигляді, перетворюється інтелектом і стає доступною користувачам. Ця послідовність включає наступні чотири етапи: a. Напрямок – визначення потреб розвідки, планування зусиль зі збору, оформлення замовлень і запитів колекторських агентств і підтримання постійної перевірки на продуктивність таких агентств. b. Збір – експлуатація джерела агентства зі збору інформації та доставка отриманої інформації у відповідний блок обробки для використання у процесі розвідки. c. Обробка – перетворення інформації в розвідці шляхом узагальнення, оцінки, аналізу, інтеграції та інтерпретації. d. Розподіл – своєчасна передача розвідувальної інформації користувачам у відповідній формі і за допомогою визначених для цього засобів.* AAP-06 (2014).

[57] AJP-2(A), Глава 5.

[58] Це стосується підрозділів і організацій, а також сил та засобів.

3.18. Персонал IRM, відповідальний за виконання завдань, повинен вміти аналізувати функції, тому що крім розробки, відстеження та обробки розвідувальних даних, він тісно співпрацює з аналітиками для визначення необхідних подальших дій. Це дозволяє уникнути зайвих зусиль зі збору інформації та робить її передачу більш ефективною.

3.19. Загалом стандарти IRM:

- допомагають перевірити пріоритети та уточнити вимоги до розвідки;
- визначають, яким чином вони найкраще можуть бути дотримані під час СМ;
- координують усі заходи в рамках розвідувального циклу, що пов'язані із задоволенням потреби у координації СМ;
- координують збір даних з СМ;
- контролюють діяльність для того, щоб гарантувати, що потрібна інформація була зібрана, проаналізована та поширена;
- вимагають переконатися, що розвідувальні заходи проводяться своєчасно і, при затримці, проводиться зміна призначення або перегляд пріоритетів, якщо необхідно, за погодженням із СМ.

Інформаційний запит

3.20. Термін „інформаційний запит" (RFI)[59] використовується для опису вимог розвідки, яка була передана в штаби IRM на вищий, нижчий або на суміжний рівень. Він використовується, коли командир не має достатніх можливостей для збору розвідувальної інформації, або у разі, коли співробітники не можуть відповісти на питання через брак даних або засобів. RFI роблять, коли необхідна інформація, яка належить до категорії критично важливої / важливої / необхідної, і не можуть бути отримані самостійно.

3.21. Перш ніж розпочинати наступний крок циклу розвідки, аналітики повинні спочатку визначити показники, придатні для конкретної операції, або небезпеки. Вибір показників, необхідних для опису оперативної ситуації, є обов'язком аналітиків, а про характер показників, які вони обирають, інформує ICP. У контексті розвідки показники – це *одиниця інформації, яка відображає наміри або можливості потенційного противника щодо майбутніх дій.*[60]

Керування збором даних

3.22. СМ – це управлінська функція всередині розвідувальних служб, яка описує діяльність і стандарти розвідки та RFI. СМ призначені для вирішення завдань розвідувальних і оперативних штабів.

3.23. СМ повинні охоплювати всі рівні управління та механізми або інструменти, які дозволяють уникати дублювання з іншими процесами JISR. На оперативному рівні спільні сили або СМ несуть відповідальність за визначення пріоритетів і координацію застосування сил. Вони будуть

---

[59] Запит на отримання інформації має бути визначений відповідно до стандартів IRM.

[60] AAP-06 (2014) визначення для терміна „показник" було відкориговано, щоб відобразити те, що AJP-5 передусім враховує „противник" та „не противник".

відповідати всім вимогам розвідки, виходячи з власних IRM та зони операції, а також підлеглих підрозділів і перетворять їх на синхронізований і впорядкований набір завдань. Результатом стане ICP.

План збору розвідувальної інформації

3.24. ICP визначає стандарти розвідки для цього командира і докладно описує те, як кожна вимога розвідки повинна бути задоволена. ICP – це інструмент планування для керівників на кожному рівні командування. Якщо немає змін / уточнень у списку завдань зі збору інформації, ICP є документом для виконання стосовно підлеглих штабів. ICP, як і PIRs, буде спрямований на конкретний етап операції. EEIs допомагає сформувати базу ICP, які разом з новими вимогами збору (наприклад, RFIs) є пріоритетними та узгодженими.

3.25. Зазвичай ICP вказує найкращий метод для задоволення потреб розвідки в матриці або табличній формі. Приклад універсального ICP показаний на рис. 2.3. ICP визначає оптимальний спосіб виконання завдань. ICP вміщує загальний рівень необхідних деталей, організацій, установ і ресурсів, які найкраще придатні для виконання завдання. Управління збором даних здійснюється шляхом впровадження і контролю ICP разом з CTL, включно з додатковими RFI та запитом на розвідку, спостереження і військову розвідку. Всі наявні сили та засоби, призначені для розвідки, розподіляються серед відповідних підрозділів. Якщо призначених ресурсів достатньо, завдання направляється для виконання відповідними підрозділами. У випадку недостатньої кількості ресурсів[61] завдання переходить у список потреб (CRL), яким потім надається пріоритетність Органом керування спільним збором даних (JCMB).

PIR	SIR	EEI	Activity	NAI	Reporting	Product	SHAPE	NIFC	MCC	LCC	ACC	NATION1	NATION2	OSINT	MASINT	SIGINT	ETC.	
PIR#1	SIR#1	EEI#1	What?	Where?	When?	Type?	✓			✓		✓		✓				
#2								✓	✓	✓	✓							
#3								✓							✓	✓		

Рис. 2.3. **Приклад базового плану збору розвідувальних даних**

3.26. Співробітники розвідки, які беруть участь у IRM і CM, не мають виконавчої влади видавати розпорядження в оперативний район. Постановка завдань здійснюється спільними зусиллями співробітників розвідки та оперативного персоналу. Цей зв'язок є життєво важливим, якщо процедури повинні бути прискорені у разі чутливих до часу,

[61] Слід наголосити, що для цих процесів найбільш пасують сили та засоби ССО, а не підрозділи сухопутних і морських сил.

несподіваних або термінових вимог. Персонал IRM, офіцери зв'язку та експерти, залучені до створення ICP, використовують відповідне програмне забезпечення для обміну та оновлення інформації. IRM і CM не проводяться під час виконання ситуативних та оперативних завдань JISR.

3.27. Оперативні запити можуть надсилатися зі спільних, компонентних і тактичних рівнів.[62] У зв'язку з цим координація з компонентами має вирішальне значення при плануванні операцій та погодженні процедур для постановки завдань, звітності і поширення зібраної інформації та повинна бути чітко сформульована в плані операції, у допоміжних планах, будь-якому плані підтримки. Крім того, на початку операції на компоненти слід покласти відповідальність за визначення спроможності щодо виконання своїх завдань або завдань спільного командування.

Розділ 5 – Збір інформації

3.28. Збір інформації є другою фазою циклу розвідки. Вона визначається як фаза розвідувального циклу, під час якої здійснюється збір та надання отриманої інформації у відповідний блок обробки для використання в інтересах розвідки.[63] Розвідслужби, якщо є змога, проводять більшість часу у зборі інформації.[64] Збір інформації вимагає тісної взаємодії з розвідкою командного складу для оптимізації використання сил та засобів. Сили та засоби, якщо є можливість, можуть залучатися лише для обробки зібраної інформації.

3.29. Для того, щоб повністю задовольнити потреби у розвідці, відповідні завдання зі збору інформації повинні бути поставлені в рамках стандартної комплексної процедури, яка забезпечує співробітництво між всіма зацікавленими структурами. Це схоже на „систему в системі", або „повноцінну самостійну структуру", яка дозволяє на ранніх стадіях виявляти наявність предметів, явищ або діяльності, що становлять інтерес (від моніторингу широкої зони спостереження до одиничних об'єктів), система повинна діяти завчасно, щоб зібрати всю необхідну інформацію.

3.30. Важливо, щоб співробітники розвідки забезпечили командира і штаб інформацією про можливості, обмеження, вразливі сторони, час реагування та схильності до введення в оману.[65]

3.31. До загальних факторів, що впливають на збір інформації, відносяться:

a. **Безпека.** Зокрема, можливості збору можуть надати унікальну інформацію, роблячи компроміс основоположним чинником для служб, які займаються збором інформації. Це може поставити обмеження на поширення.

---

[62] Див. виноску 58 – AAP-06 (2014).

[63] Див. виноску 56 – AAP-06 (2014).

[64] Можливості неспеціалізованих сил та засобів JISR, які не відносяться до обов'язків JISR, можуть залучатися до розвідувальних операцій. Тут працює правило „кожен солдат – сенсор".

[65] Можливості неспеціалізованих сил та засобів JISR, які не відносяться до обов'язків JISR, можуть залучатися до розвідувальних операцій. Тут працює правило „кожен солдат – сенсор".

b. **Відповідність.** Можливості збору (у тому числі відповідних команд / підрозділів / загонів / активів та інших базових структур) повинні бути вибрані на основі доступності, можливості для придбання і надання інформації у потрібному форматі.

c. **Ризик.** У деяких випадках може бути ступінь фізичного або політичного ризику. Це слід розглядати крізь призму критичної необхідності інформації.

d. **Середовище.** Таке довкілля, як інфраструктура, інформаційне середовище, релігія і культура, заповідні зони, межі та кордони, загрози, клімат і погода або місцевість, можуть обмежити корисність деяких сил та засобів розвідки.

e. **Баланс.** Систематичне використання необхідної кількості можливостей і відомств забезпечує підтвердження та збалансований вигляд. Координація спільних зусиль нівелює також навантаження від діяльності зі збору даних.

Розділ 6 – Обробка

3.32. Обробка – це третій етап у стандартному циклі розвідки, він охоплює структуровану серію заходів, які попри свою послідовність можуть також відбуватися одночасно. Обробка ведеться на кількість очок у межах функцій розвідки. Вона визначається як етап розвідувального циклу, під час якого *здійснюється перетворення інформації шляхом її узагальнення, оцінки, аналізу, інтеграції та інтерпретації*[66]. Процес обробки є циклічним і може створювати додаткові вимоги щодо збору та поширення розвідувальної інформації.

Зіставлення

3.33. Узагальнення – це перший крок на етапі обробки, протягом якого відповідні елементи інформації або інтелекту групуються. На практиці воно складається з процедур отримання, групування та запису всіх доповідей, і включає:

- реєстрацію, отримання всієї інформації та даних розвідки;
- позначення на карті або схемі з розміщенням кожного елемента інформації або аналітики відповідної категорії у загальній системі даних.

3.34. Хоча узагальнення часто проводиться автоматично за участю баз даних, пов'язаних з графічними інтерфейсами, та за допомогою автоматичної передачі даних між штабами, там все ж присутній „людський фактор" просіювання і порівняння результатів. Це забезпечить суб'єктивний погляд відповіді на потребу в розвідці та визначить, наскільки вони цінні для забезпечення потреб командирів. Фактори, що впливають на сортування, містять:

a. **Стандартизацію.** Вона повинна бути одним із способів узагальнення інформації в пошукових системах, бути логічною і безпосередньо пов'язаною з пріоритетними вимогами до розвідки. У реальності, коли різні розвідувальні структури виконують різні завдання, практично неможливо стандартизувати всі бази даних в єдину, але необхідно

[66] Див. виноску 56 – AAP-6 (2014).

намагатися, щоб їх було якомога менше. Бази даних повинні бути аналогічним чином стандартизовані.

b. **Перехресні посилання.** Ефективний пошук може відбуватися тільки тоді, коли дані зберігаються за можливості перехресного пошуку з групуванням за наступними параметрами: датою/проміжком часу, просторовими координатами, базами даних або іншими критеріями.[67]

c. **Створення.** Хоча електронні системи зберігання можуть керувати величезною кількістю даних, системи сортування повинні бути інтуїтивно зрозумілими і максимально простими. Використання інструментів візуалізації та непрямих даних дозволить спростити використання баз даних, проведення пошуку і аналізу.

d. **Побудову централізованої мережі.** Бази даних у різних установах повинні бути об'єднані в централізовану мережу для обміну розвідувальною інформацією. Цілком ймовірно, що кожній базі даних буде потрібна підтримка зі сторони потужного механізму управління базами даних.

Оцінювання (обстановки)

3.35. Оцінка є другим кроком на етапі обробки та складається з оцінки предмета інформації щодо його надійності, можливостей збору і достовірності інформації. Оцінка формує алфавітно-цифровий рейтинг для кожної частини інформації або розвідданих, що вказує на ступінь їхньої достовірності.[68]

3.36. Рейтингова оцінка базується частково на суб'єктивних судженнях оцінювача і на точності конкретної системи сенсора у випадку отримання інформації з його допомогою.[69] Надійність та достовірність слід розглядати незалежно одне від одного для того, щоб впевнитись, що надійність рейтингу збору інформації не впливає на достовірність інформації, або навпаки. Аналітичний фактор слід також розглядати при наданні доступу до інформації. Значення і пов'язані з ними звіти з надійності і довіри зображені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Надійність і достовірність даних

	Надійність можливості збору даних		**Достовірність даних**
A	Абсолютно надійні	**1**	Повністю надійні
B	Як правило, надійні	**2**	Можливо, правдиві
C	Малодостовірні	**3**	Можуть бути правдиві
D	Як правило, не надійні	**4**	Сумнівні
E	Ненадійні	**5**	Неправдиві
F	Надійність не може бути оцінена	**6**	Правдивість не може бути оцінена

[67] Унікальні коди можуть бути виділені для людей, місць, транспортних засобів тощо.

[68] Це не завжди необхідно, але, коли він формально не використовується, аналітики повинні мати на увазі застосування цього процесу оцінки.

[69] Оцінки виробляються шляхом об'єднання значень; частина інформації від можливості збору, зазвичай, є надійною та, ймовірно, буде оцінюватися як B2.

Аналіз

3.37. Аналіз – це використання розвідки, на етапі обробки розвідувального циклу, в якому інформація не підлягає розгляду, з метою виявлення суттєвих фактів для подальшої інтерпретації.[70] Під час аналізу, розбору та оцінки інформація досліджується на достовірність фактів. Потім вони пов'язані з іншими відомими фактами і висновками. Аналіз застосовує інструменти, процеси і конспірацію до даних та інформації для створення і доставки нових даних розвідки, розуміння, передбачення та знання, з метою забезпечення надання переваги командирам і особам, що приймають рішення.

3.38. Аналіз ніколи не є вичерпним і абсолютним, оскільки динаміка розвитку більшості криз занадто складна та непередбачувана. Проте, ефективний аналіз може допомогти командиру прийняти правильне рішення, хоча і не обов'язково призведе до зниження, складності та неоднозначності сприйняття ситуації.

3.39. Аналіз – це не тільки погляд на поточну ситуацію, він повинен прогнозувати розвиток ситуації, ґрунтуючись на припущеннях щодо дій і реакцій різних учасників (включаючи вплив ймовірного втручання). Аналіз з прогнозом дозволяє командиру зрозуміти ситуацію, в якій він діє або має намір діяти.

Узагальнення

3.40. У використанні розвідки в результаті проаналізованої інформації та/або розвідки інтеграція вибирається і налаштовується за шаблоном у ході проведення подальшої розвідувальної діяльності.[71] Інтеграція – це зближення аналітичних висновків та визначення моделей розвідки, таких як послідовність подій або анкета фізичної особи. Для того, щоб задовольнити весь спектр інформаційних користувачів і завдань розвідки, які вона повинна виконувати, структура часто потребує зовнішніх продуктів для опрацювання з матеріалом, одержуваним всередині системи.

3.41. Періодичні перевірки, іноді тими, хто раніше не брав участі у виконанні аналітичної роботи, можуть забезпечити новий підхід до аналізу і компенсувати тенденцію до групового мислення й інших аналітичних помилок. Існує низка стандартних методів перевірки:

a. **Основні допущення перевірки.** Аналіз розбивається на окремі припущення, які підтверджують його. Потім перевіряють за допомогою серії запитань. Якщо залишається занадто багато непідтримуваних або сумнівних припущень, то аналіз може бути неточним.

b. **Адвокатура диявола.** Ту саму інформацію, яка була використана для формування оцінки, використовують для спростування, а не доведення гіпотези. Це допоможе виявити будь-які недоліки у припущеннях, що лежать в основі оцінки.

---

[70] AAP-06 (2014).

[71] AAP-06 (2014).

c. **Червоні групи.** Це передбачає створення команди аналітиків для розв'язання конкретних аналітичних задач, але з альтернативної точки зору вони, як правило, є противниками. Червоні групи можуть допомогти уникнути культурної упередженості в аналізі та можуть бути використані для створення сценаріїв «дикі карти», щоб допомогти командирам в їх прийнятті рішень.

d. **Колегіальний огляд.** Огляд однолітків або старших можуть допомогти аналітикам виявити прогалини в їх оцінці або визначити альтернативні результати, які не були розглянуті. Експертна оцінка повинна бути постійним процесом.

Інтерпретація

3.42. У використанні розвідки інтерпретація – це останній крок на етапі обробки розвідувального циклу, під час якого важливість зібраної інформації або розвідувальних даних оцінюється відповідно до поточної сукупності знань.[72] Інтерпретація об'єктивного порівняння заснована на здоровому глузді, життєвому досвіді, військових знаннях і розумінні противника та дружніх сил.

3.43. До інтерпретації наданої інформації повинні бути вжиті заходи з метою уникання природної схильності до упередженості або упереджень для уникнення несподіваного, незрозумілого, неприємного чи нелогічного.

Варто розглянути низку таких загальних міркувань:

a. **Ідентифікація.** Враховує всі наслідки присутності цього актора або обладнання в конкретній точці. Ідентифікація також охоплює розгляд мотивацій і цілей як джерела розвідки й актора або особи, які про це повідомили.

b. **Діяльність.** Значення здійснюваної діяльності завжди слід зіставляти з інформацією про попередню діяльність для виявлення яких-небудь змін у структурі діяльності.

c. **Значення.** Аналітик повинен бути впевнений у тому, що інформація була використана повною мірою. Кожен коефіцієнт повинен бути оскаржений з урахуванням вимог розумності, тому кінцевий продукт має бути актуальним і корисним.

d. **Довіра і ймовірність.** Протягом усієї інтерпретації аналітик повинен спробувати знайти підтвердження інформації або розвідданим. Ступінь підтвердження повинен включати рівень довіри. Термін „підтверджений" не часто використовується в оцінках з огляду на характер розвідувальних даних, які використовуються з прогнозом розвитку ситуації. Способи вираження впевненості та/або рівні ймовірностей наведені в табл. 2.2 і 2.3.

e. **Обман.** Обман складається з тих заходів, які покликані ввести противника в оману шляхом маніпулювання, перекручення або фальсифікації доказів, щоб змусити його реагувати на шкоду своїм інтересам. Розвідувальне співтовариство є основною мішенню для обману противником, і аналітик завжди повинен бути обережним з інформацією.

[72] AAP-06 (2014).

Таблиця 2.2

Рівні достовірності

Рівень достовірності	
Високий	Хороша якість інформації, дані отримані з декількох джерел, можна прийняти чітке рішення.
Помірний	Докази відкрили цілий ряд інтерпретацій, чи достовірна і правдоподібна інформація, але не вистачає зв'язків.
Низький	Уривчасті відомості або можливість збору інформації сумнівного походження.

Таблиця 2.3

Рівні ймовірності

Заяви ймовірностей для оцінок (числові та вербальні)	
Понад 90%	Дуже ймовірно
60 – 90%	Швидше за все
40 – 60%	Є вірогідність
10 – 40%	Навряд чи
Менш ніж на 10%	Малоймовірно

3.44. **Оцінка розвідки.** Кінцевий продукт або оцінка є критично важливими для обґрунтованого прийняття рішень і дозволить командиру скористатися наявними можливостями. Співробітники розвідки повинні допомогти командиру провести спільну та міжвідомчу оцінки. Це буде охоплювати оцінку щодо прогресу в політичній, дипломатичній, економічній, юридичній і безпековій сферах діяльності із зазначенням конкретних вимірювань для цілей кампанії та вирішальних умов. Методи і критерії оцінки повинні бути узгодженими за спільною метою групи, вони передбачають:

- те, що відомо як факт;
- де є прогалини у знаннях;
- що таке аналітична оцінка.

3.45. **Кругова звітність.** Підрозділи та одинокі джерела або окремі збирачі розвідувальних даних забезпечують фаховою розвідкою підтримку командирів і їхніх штабів, а також підлеглі, вищі та інші організації. Це важливо для всіх, хто займається розвідкою з метою підтримання органу у своїй звітності, щоб уникнути циклічної звітності: використання розвідувальних даних з інших установ або блоків як застави, обробка всіх джерел розвідки поблизу від усіх джерел зв'язку. Це дозволить також забезпечити аудит для розвідувальних аналітиків, які прагнуть узгодити звітність з користувачами або для забезпечення зворотного зв'язку.

Розділ 7 – Розподіл

3.46. Кінцевий етап розвідувального циклу – це розподіл. Розподіл визначається як завершальний етап циклу розвідки, як *своєчасне пояснення розвідувальних даних у відповідній формі і будь-якими відповідними засобами для тих, хто її потребує*.[73] Це також вимагає безпеки, відповідності вимогам і механізмам зворотного зв'язку. Планування процесу поширення інформації забезпечує отримання необхідних даних користувачами вчасно та у визначеному загальноприйнятому стандартному форматі. Співробітники штабу, відповідальні за IRM і CM, повинні визначити засоби поширення, зберігання та використання. Це може бути самостійна або тимчасова система, залежна від різноманітних сил та засобів, діяльність яких повинна бути узгоджена з різними суб'єктами у рамках співпраці в IRM і CM.

3.47. Розподіл має бути проведено своєчасно, без перевантаження користувачів і мінімізуючи навантаження на канал пропускання. Розподіл складається з двох принципів контролю. Перший – це передача інформації від вищого штабу підлеглим структурам для виконання завдання з розвідки нижчим рівням командування. Другий передбачає прямий електронний доступ до баз даних, розвідки або інших сховищ розвідувальних організацій на всіх рівнях командування. Сьогодні широко використовуються веб-технології і стандарти для організації та подання розвідувальних продуктів.

3.48. Для співробітників розвідки важливо безперервно управляти процесом поширення даних. Без ефективного управління канали зв'язку можуть стати перенасиченими інформацією. Наприклад, звітність одного джерела може в результаті кругової звітності бути повторно неодноразово передана багатьма проміжними суб'єктами. Розвиток технологій буде також впливати на поширення інформації та зв'язку; важливо доповнювати ці технології відповідними лінгвістичними можливостями людей.

3.49. Комп'ютери та сучасні системи зв'язку скоротили інформаційно-виробничий графік доставки донесень розвідки. Крім того, деякі сили та засоби здатні поширювати зібрану інформацію для користувачів у майже реальному масштабі часу, що значно збільшує їх реакцію.

Принципи

3.50. Усіх поширюваних продуктів стосуються такі основні принципи:

a. **Чіткість.** Продукти повинні використовувати просту мову і вживати абревіатури, лише якщо вони добре зрозумілі. Де це можливо, необхідно використовувати стандартні форми, карти, рисунки і схеми для покращення надання інформації.

b. **Актуальність.** Продукти повинні бути поширені серед користувачів, для яких тема є актуальною. Це дозволяє уникнути непотрібного перевантаження системи або відволікання людей від інших завдань.

[73] AAP-06 (2014).

c. **Стислість.** Оперативна інформація повинна бути стислою – це ключ до її успішного поширення. Довідкові матеріали можуть бути ґрунтовні, але донесення повинні відповідати на питання лише в тому обсязі, наскільки це потрібно.

Формати розвідки

3.51. Розвідка може розподілятися у п'яти форматах. Обраний формат повинен відповідати вимогам одержувача, а також використовувати стандартні формати, де це можливо.

a. **Словесний.** Цей метод швидкий і може бути донесений до широкої аудиторії. Словесний метод найкраще підходить для створення довіри та надає можливість наголосити на соціально-значущих питаннях. Він також викликає негайний зворотний зв'язок і передає вказівки.

b. **Друкований.** Друкований метод – це офіційні звіти розвідки (INTREP) і розвідувальні зведення (INTSUM) або спеціальні зведення. Деякі з них поширюються на регулярній основі, у той час як термінові матеріали можуть бути застосовані в разі необхідності. Презентація у друкованому методі має важливе значення, але робить його повільнішим за інші. Всі виконавці повинні використовувати для написання просту мову і стандартні форми.

c. **Мультимедіа.** Розповсюдження мультимедіа продукції, включаючи графічні, аудіо- і відеоформати, може поліпшити розуміння інформації, але вимагає ретельного редакційного контролю і відповідним чином навченості співробітників штабу.

d. **Дані.** Дані – це інформація, отримана в результаті вимірювань, спостережень або фактів (наприклад, геопросторових), які не можуть бути предметом подальшого аналізу. Необроблені дані можуть бути використані, коли матеріал є терміновим і обмеженим за часом.

Розділ 8 – Моніторинг та оцінка

3.52. Моніторинг – це постійний збір та інтерпретація інформації для підтримки ситуаційної обізнаності і кращого розуміння. Вона допомагає визначити ступінь досягнення цілі. Оцінка спирається на моніторинг і спостереження та інтерпретацію прогресу в досягненні бажаних умов на підставі заданих критеріїв. Моніторинг та оцінка відбуваються як оцінка процесу розвідки. Співробітники розвідки повинні оцінити результати виконання завдань. Для цього вони використовують показники результату діяльності та результату ефективності. Ці показники формуються на основі різних складових, пов'язаних з виконанням розвідувальних завдань або їх впливу. Це сприяє розумінню, необхідному для прийняття рішень.

Розділ 9 – Аналіз

3.53. Основна увага приділяється оперативному рівневі та рівневі командування, компонентів виконання операції, створення ефектів і досягнення оперативних цілей, сформульованих у плані. Операція організовується

Спільною групою з планування діяльності (JOPG) і оцінюється Робочою групою оцінки (AWG). Щоб забезпечити послідовність, командир і працівники штабу узгоджують оперативні плани та оцінки зі Спільною групою з планування діяльності та Робочою групою оцінки, після чого Робоча група оцінки надає матеріал Ради для брифінгу та інформування командира.

3.54. Процес оцінки діяльності – це всі дії, які дозволяють бачити прогрес та результати діяльності у військовому контексті, а також розробка висновків і рекомендацій з підтримки та прийняття рішень.[74] Важливо визнати, що оцінка операції не поодинока, вона повинна враховувати всі рівні ведення бойових дій для того, щоб зрозуміти їх стратегічне значення з тактичної точки зору. Процес оцінки операцій містить чотири основних етапи:[75]

- розроблення оперативної оцінки та підтримка планування;
- розроблення плану збору даних;
- збирання даних і обробка;
- аналіз, інтерпретація і рекомендації.

3.55. Співробітники розвідки повинні брати участь у процесі оцінки операцій, забезпечувати ефективний огляд, аналіз та відгуки.[76] За допомогою вимірювання різних критеріїв він може містити як суб'єктивні, так і об'єктивні оцінки у процесі прийняття рішень.

3.56. На оперативному рівні процес ґрунтується на загальному аналізі показників вимірювання прогресу запланованих дій[77] і досягненні запланованих завдань.[78] Загалом, розвідкою штабу має бути передбачено два аспекти.

3.57. Перший аспект охоплює пошук відповідей на питання: „Чи виконали ми оперативну місію?" Це – постійний моніторинг і оцінка нашого впливу та завдань, а також оцінку бажаних і небажаних ефектів у всіх сферах PMESII.

3.58. Другий аспект є більш зосередженим на підтримці синхронізації та виконанні операції або місії. Це стислий або детальний огляд впливу вздовж певної лінії ведення операції й оцінка подій чи ситуацій, які можуть виникнути.

---

[74] Це докладно описано у Спільній директиві з операцій – *Повній директиві з планування операцій* (Тимчасово), (жовтень 2013), Глава 5.

[75] Це докладно описано у *Довіднику з оцінки операцій НАТО*.

[76] Приклад вимірювання та оцінки критеріїв можуть містити: можливості противника та його переміщення; настрій і розташування населення; верховенство закону; економічні показники тощо. Тісну взаємодію або співпрацю з невійськовими структурами необхідно розглядати для більш ширшого аналізу простору.

[77] Оцінка реалізації зазначених ефектів охоплює показники, які вимірюють поточний стан системи. Вона аналізує, чи операція або компанія досягнула мети. Можна перевірити логічну послідовність плану, щоб побачити, наскільки він зрозумілий і повний.

[78] Це оцінює виконання завдання і використовує метрики для визначення виконання дій або завдань (для прикладу, як військово-морські сили виступали проти цієї місії в рамках операції – Додаток А). У центрі уваги для співробітників розвідки буде вплив результату спільних операцій на противника і, як правило, обґрунтованої оцінки.

Розділ 10 – Вивчення досвіду

3.59. Вивчення досвіду, отриманого на початку нової операції, має важливе значення для забезпечення безперервного розвитку НАТО, як Альянсу, так і окремих держав. Командири повинні залучати представників розвідки до вивчення отриманого досвіду і проведення критичного аналізу, оскільки такі уроки можуть бути актуальними в майбутньому.

3.60. Директива зі стратегічного планування буде служити настановою у вивченні отриманого досвіду та практики для підвищення оперативної ефективності і стратегічного успіху. Метою вивчення досвіду є виявлення необхідності внесення змін у діючі методи для поліпшення їхньої роботи. Як і всі інші дисципліни, розвідка може отримати велику користь від цього процесу.

3.61. Досвід, отриманий у попередніх операціях, доступний на порталі вивчення досвіду НАТО (NATO Lessons Learned Portal) та в базі даних з вивчення досвіду НАТО (NATO Lessons Learned Database), які адміністрируються Спільним центром аналізу та вивчення досвіду (Joint Analysis and Lessons Learned Centre), що знаходиться у Лісабоні. Проконсультуватися з питань вивчення отриманого досвіду можна у відділі історії штабу ВГ ОЗС НАТО в Європі (SHAPE).

Розділ 11 – Об'єднана розвідка, спостереження та військова розвідка (JISR)

3.62. Об'єднана розвідка, спостереження та військова розвідка (JISR) визначаються як набір розвідувальних і оперативних можливостей із синхронізації та інтеграції планування і функціонування всіх можливостей збору й обробки даних, використання та поширення одержаної інформації задля підтримки планування, підготовки і проведення операцій.[79] JISR синхронізують розвідувальні операції, плани й інші штабні функції за рахунок використання багатопрофільного збору та координації діяльності зі встановлення оперативних і розвідувальних процесів та процедур для виконання політичних, військових і розвідувальних завдань. Управління розвідувальними завданнями та керівництво збором інформації мають вирішальне значення для ефективності процесу JISR, оскільки вони дають поштовх до синхронізації з розвідувальним циклом. Спільна публікація НАТО AJP-2.7(B), *Об'єднана розвідка, спостереження та військова розвідка (JISR)* описують це більш докладно.

[79] Спільне союзне видання AJP-2(A). Цей термін і визначення змінюють наявний погоджений НАТО термін і/або визначення та знаходяться на погодженні в НАТО.

Погляд на JISR

3.63. Система JISR – це мультидисциплінарний підхід, який складається з чотирьох окремих елементів:

- об'єднання;
- розвідка;
- спостереження;
- військова розвідка.

3.64. Літера „J" у терміні „JISR" охоплює спільні дії, операції та діяльність організацій, в яких беруть участь елементи принаймні двох служб. Складові та служби діють у спільному середовищі для більшої ефективності і підвищують ефективність шляхом інтеграції доступних можливостей розвідки, спостереження та військової розвідки.

3.65. Літера „I" в терміні „JISR" означає „розвідка" і відноситься до всіх розвідувальних дисциплін або можливостей збору/активів та результатів, які ці дисципліни / можливості /активи можуть принести командиру і/або елементам персоналу. Дисципліна збору розвідки охоплює наступне:

- **акустична розвідка** (ACINT): результати містять збір та експлуатацію акустичних сигналів або емісій;
- **людська розвідка** (HUMINT): результати, засновані на інформації, яку збирають люди;
- **візуальна розвідка** (IMINT): результати, засновані на зборі, обробці та експлуатації послідовних зображень;
- **розвідка вимірювальних та випромінювальних характеристик цілей** (MASINT): результати, досягнуті на зборі науково-технічної інформації;
- **розвідка відкритих джерел** (OSINT): результати, засновані на інформації з відкритим або обмеженим доступом;
- **радіо- та радіотехнічна розвідка** (SIGINT): дає результати шляхом збору і використання електромагнітних сигналів або еманації. Основними її підкатегоріями є розвідка систем зв'язку та радіотехнічна розвідка.

3.66. Спостереження визначається як систематичні аерокосмічні спостереження за поверхнею або надрами ділянки, місцем, особами або речами візуальним, звуковим, електронним, фотографічним або іншим способом[80]; воно покликане забезпечити раннє виявлення, запобігти ініціативі противника та виявити загрози і зміни в його діях. Це може створити раннє попередження про дії в широкому районі, або може зосередитися на певному місці, об'єкті діяльності або діях в операційному середовищі. Протягом тривалого часу спостереження дозволяє скласти аналіз стилю

[80] AAP-06 (2014).

життя, що може призвести до поглибленого розуміння загроз, діяльності або поведінки.[81]

3.67. Військова розвідка визначається як місія, яка здійснюється з метою отримання інформації про дії і ресурси противника/потенційного противника шляхом візуального спостереження чи інших методів виявлення або захисту даних, що стосуються метеорологічних, гідрографічних або географічних характеристик конкретної місцевості.[82] Це – цілеспрямований метод збору інформації про конкретні місця, об'єкти або людей. Військові розвідувальні завдання не обмежуються конкретними одиницями розвідки і можуть здійснюватися різними силовими елементами в ході виконання їх обов'язків. Військова розвідка дозволяє збір конкретної інформації в зоні ведення спільних операцій щодо відомого, потенційного та невідомого противника задля підтримки поточних і майбутніх операцій. Розвідка повинна бути зосереджена в певному просторі та часі, щоб відповідати конкретним вимогам. Вона збирає результати шляхом проведення візуального спостереження або застосування інших методів виявлення інформації для надання точних даних замовникові.[83]

Ключові принципи JISR

3.68. Для забезпечення максимальної ефективності та результативності JISR важливе значення має гармонізація розвідувальної та операційної функцій. Система JISR здійснює свою діяльність відповідно до шістьох основних принципів, які будуть доречні на всіх рівнях по всьому спектру операцій НАТО для забезпечення їхньої ефективності:

- централізоване управління, децентралізоване виконання;
- оперативність – своєчасне і гнучке виконання завдання замовника;
- доступність – планування та результати повинні бути доступні для тих, хто їх потребує;
- стійкість – можливості повинні бути достатніми для виконання місії;
- надійність – впевненість командирів та їхніх штабів у результатах JISR;
- точність – результати повинні найточніше відповідати інформаційним вимогам.

Процес JISR

3.69. Процес JISR – це механізм, за допомогою якого вимоги до збору даних будуть виконані активами системи JISR та який складається з п'яти послідовних етапів: завдання, збір, обробка, використання і розподіл (TCPED).

---

[81] Див. AJP 2.7.
[82] AAP-06 (2014).
[83] Див. AJP 2.7.

Ці дії застосовуються на всіх рівнях управління, в усіх компонентах, для будь-якого типу місії та в усіх робочих середовищах. JISR забезпечує командирів конкретними даними, інформацією і оперативними даними для вирішення оперативних або розвідувальних завдань. Процес JISR забезпечує поточні оперативні потреби і, зрештою, отримання розвідувальної інформації з багатьох джерел.

3.70. Для забезпечення своєчасних, актуальних і достовірних результатів на всіх рівнях управління операцією JISR вимагає погодження, усунення конфліктних ситуацій і встановлення пріоритетів у діяльності за допомогою синхронізації JISR та інтеграції діяльності з метою забезпечення найбільш ефективного і раціонального використання можливостей. Протягом процесу синхронізації JISR відповідальність несуть співробітники розвідки, а за інтеграційні заходи – операційний штаб. Спрощена схема взаємозв'язку процесу JISR для розвідувальних операцій і операційних циклів показана на рис. 2.4.

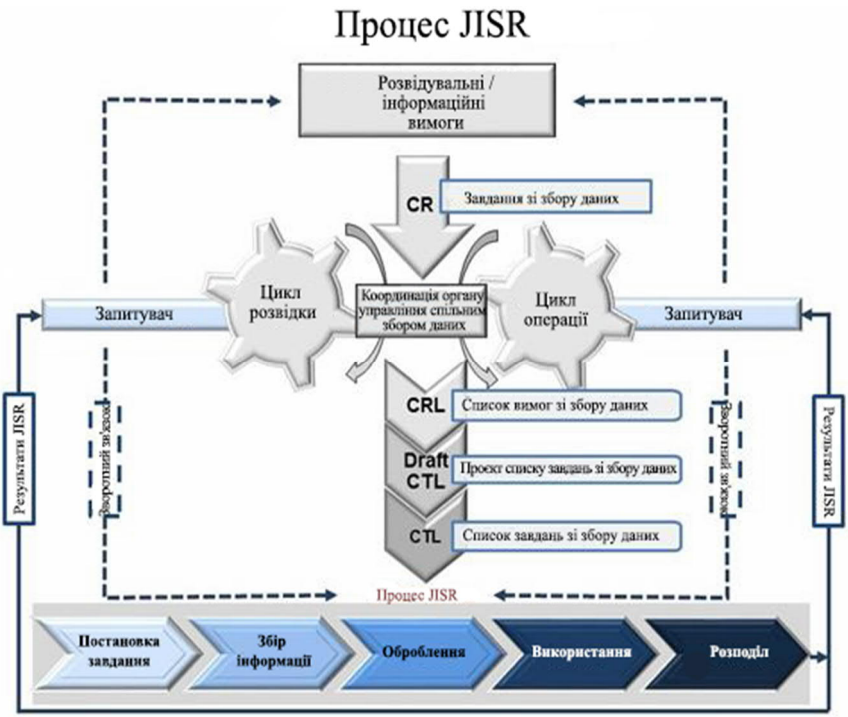

Рис. 2.4. **Взаємозв'язок процесу JISR для розвідувальних операцій і операцій циклів**

Планування JISR

3.71. Планування JISR є невід'ємною частиною процесу планування і повинно бути включене до всіх запланованих заходів. Місії НАТО вимагають широкого спектру можливостей JISR для отримання оптимальних результатів з метою підтримки операцій і місій. Це вимагає наявності сил та засобів, навичок, систем зв'язку й оперативної сумісності для виконання інформаційних та оперативних завдань, забезпечуючи спільну мережу оборонних ресурсів і стандартних процесів. Незважаючи на швидкоплинність процесів та зміни оперативної обстановки, система JISR повинна надійно забезпечувати інформаційні потреби командира.

Структура JISR

3.72. Структура JISR являє собою сукупність організації, процесів і систем, що зв'язують контролерів, колекторів, користувачів бази даних, додатки, виробників, та робить запит даних, інформації, розвідки і оперативних даних у спільному середовищі. Структура JISR полегшує управління результатами діяльності JISR, дозволяє цій системі функціонувати і підтримувати розвідку й оперативні функції на всіх рівнях. Важливою і невід'ємною частиною структури JISR є архітектура інтелектуальної системи підтримки (ISSA)[84], що складається з розвідки пов'язаних мереж, додатків, баз даних і метаданих, включаючи їх структуру, обробку й необхідний зв'язок. Усі компоненти JISR об'єднані в одну систему, але кожний компонент відрізняється і має певну мету.[85] Таким чином, розвідувальний цикл і процес JISR повинні бути синхронізовані між собою.

Завдання JISR

3.73. Час, який виділяється для планування та постановки завдань силам JISR, може бути обдуманим, *залежно від вимог* або динамічним. Строки та визначення завдань JISR зображені на рис. 2.5.

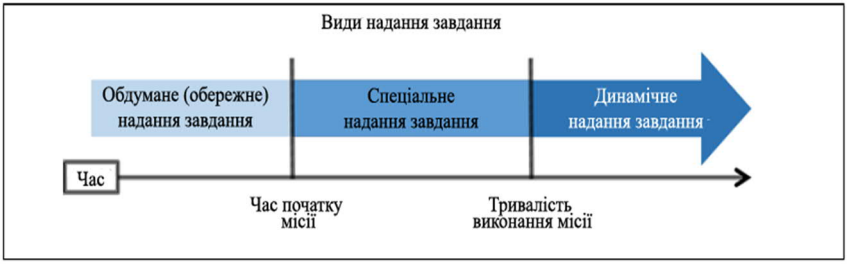

Рис. 2.5. **Типи множинності завдань JISR**

[84] MC 0582/1 (2013), Розділ 1.

[85] Концепція JISR відображена в деталях у MC 0582/1. У цій главі також висвітлена публікація AJP 2.7(B), *Об'єднана розвідка, спостереження та військова розвідка (JISR)* і Спільна розвідувальна публікація-14, *JISR TTPs*.

Глава 4 – РОЗВІДУВАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ СПІЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Розділ 1 – Вступ

4.1. Розвідка підтримує спільні завдання, наприклад пошуку, виявлення й аналізу об'єктів, систем і потенційних цілей для визначення їхньої цінності та вразливості від відповідних засобів впливу. Розвідка може використовуватись для дезінформації противника щодо важливих об'єктів, систем і потенційних цілей стосовно летальної чи нелетальної дії на підтримку оперативних рішень. Розвідка забезпечує прийняття командиром відповідних рішень щодо систем і потенційних цілей, які сприяють досягненню оперативних завдань. Розвідувальна діяльність повинна забезпечити своєчасне попередження та виявлення всього спектру потенційних цілей.

4.2. Розвідка повинна забезпечувати створення бажаного ефекту з виявлення суб'єктів, систем та потенційних цілей, які повинні бути в центрі уваги. Для підтримки тарґетинґу спеціалісти розвідки використовують аналіз інформації із соціальних мереж (HNAT), де мішенню розвідки є приватні особи або члени мереж противника. HNAT – це функція розвідки, що є компонентом комплексного підходу НАТО до атак на мережі.[86] Ця функція полягає в аналізі соціальних мереж, підтримці операцій, визначенні цілей і можливих наслідків від атак або впливу на соціальні мережі. Вона забезпечує розуміння можливих загроз організованих мереж та створює рекомендації щодо окремих об'єктів або проведення певних дій у цих мережах, щоб бути об'єктом впливу і дій.

4.3. Особовий склад служби розвідки проводить цільовий аналіз (ТА),[87] детально описуючи можливості структур, організацій, наміри, цілі та їхні вразливі місця. Цільовий аналіз – це цілісна і динамічна розвідувальна оцінка всіх аспектів потенційних загроз, фізичних та психологічних, з метою виявлення їхніх вразливих точок і забезпечення відповідних дій (летального або нелетального характеру). Розвідка використовує цільовий аналіз для встановлення ступеня важливості цілей і об'єктів під час прийняття оперативних рішень. У рамках планування місії та підготовчої фази розвідка надає пропозиції щодо застосування всього спектру летальних і нелетальних засобів проти цілей та варіантів їхньої тактичної взаємодії.

---

[86] Атака в мережах визначається як: *боротьба із саморобними вибуховими пристроями з метою ізоляції певних частин мереж шляхом скоординованого та селективного використання фізичних навантажень задля подолання саморобного вибухового пристрою системи*. Погоджено в НАТО – Термін НАТО.

[87] Цільовий аналіз містить аналіз цільової системи (ТВА) та аналіз цільової аудиторії (ТАА).

4.4. Тактичний процес взаємодії визначає цілі, які можуть бути залучені для летальної дії з точки зору досягнення необхідного військового ефекту і є законними відповідно до правил застосування збройних сил. Після того, як потенційні цілі були виявлені та перевірені, вони нумеруються і визначається їхня пріоритетність. Дуже важливо, що Спільний список пріоритетних цілей (JPTL) надається через Спільну координаційну раду (JTCB) за умови узгодженості з JISR планом. Між тим, Спільна координаційна рада розподіляє обов'язки виконання, пріоритети, узгоджує та синхронізує всі аспекти діяльності. Вона забезпечує координацію та концентрацію летальних і нелетальних засобів на досягненні поставлених командиром цілей. JCB визначає спільні сили об'єднаної розвідки, спостереження і військової розвідки (JISR) для виконання поставленого завдання відповідним командиром.

Розділ 2 – Спільний цикл із визначення цілей

4.5. Спільний цикл із визначення цілей складається з шести етапів. Ці етапи будуються на принципах ефективної спільної взаємодії. Цикл фокусується на досягненні цілей, визначених командиром, та зменшенні небажаних ефектів. Спільний цикл із визначення цілей показано на рис. 2.6 разом з коротким поясненням кожного етапу.[88]

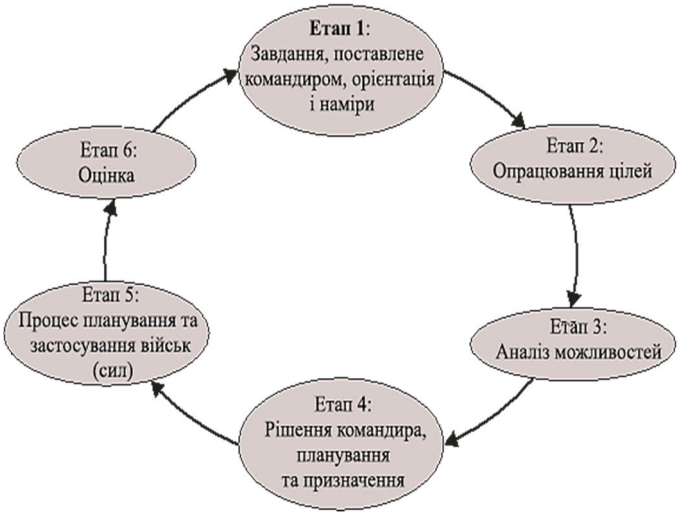

Рис. 2.6. **Спільний цикл із визначення цілей**

[88] Спільний цикл із визначення цілей пояснюється докладно у Спільному союзному виданні AJP-3.9, *Об'єднана спільна доктрина з визначення цілей.* Слід також зазначити, що сухопутний цикл із визначення цілей схожий на цю модель, але має лише п'ять етапів: рішення, виявлення, відстеження, доставка та оцінка. Це докладно описано в 3.9.2-AJP, *Визначення сухопутних цілей*.

a. **Етап 1 – Завдання, поставлене командиром, орієнтація і наміри.** Визначає, яку мету хоче досягти командир, за яких обставин і в межах яких політичних, стратегічних та оперативних рівнів. Етап 1 підтримується особовим складом розвідки.

b. **Етап 2 – Опрацювання цілей.** Обробка цілей визначає пріоритетність цілей, які можуть бути змінені для досягнення задуму командира. Вона також містить цільовий аналіз, перевірку, призначення та встановлення пріоритетів.

c. **Етап 3 – Аналіз можливостей.** Аналіз пріоритетності цілей на Етапі 2 і рекомендації командиру щодо поєднання найбільш відповідних можливостей (летальних і нелетальних), які можуть бути застосовані для створення бажаного ефекту.

d. **Етап 4 – Рішення командира, планування та призначення.** Інтегрує результати аналізу можливостей з будь-якими подальшими оперативними міркуваннями, які підтримують співробітники розвідки. Командувач ОЗС затверджує остаточний список пріоритетних цілей.

e. **Етап 5 – Процес планування та застосування військ (сил).** Ця стадія пов'язана безпосередньо з плануванням та виконанням тактичних завдань і, значною мірою, поділяється на компоненти. Цей етап вимагає отримання повної ідентифікації цілі та координації сил збору і первинної оцінки.[89]

f. **Етап 6 – Оцінка.** Оцінка визначається як: *процес визначення можливостей діяльності організацій, окремих осіб, техніки або систем*.[90] Етап оцінки в рамках спільного циклу з оцінки прагне визначити, які намічені ефекти були досягнуті після проведених тактичних заходів. Це сприяє більш широкому процесу оцінки кампанії і, таким чином, сприяє в майбутньому прийняттю рішень командира. Цей етап підтримується особовим складом служби розвідки.

4.6. Підтримка розвідки використовується протягом всього спільного циклу постановки завдань, але особливо актуальна для наступних етапів:

a. **Етап 1 – Завдання, поставлене командиром, орієнтація і наміри.** Цілі розробляються після того, як командир обрав свої цілі. Розвідка забезпечує командиру розуміння можливого характеру дій противника, цілей, сильних та слабких сторін, можливих напрямів дій і будь-яких інших критичних чинників. Це проводиться в рамках об'єднаної підготовки розвідників і розвідників оперативного середовища (JIPOE) та підтримує повноцінну підготовку оперативної обстановки (CPOE).

b. **Етап 2 – Опрацювання цілей.** Для успіху всього процесу вирішальним є встановлення єдиних вимог до розвідки на всіх рівнях.

---

[89] Мета виконання складається із семи кроків: знайти, зафіксувати, вистежити, ідентифікувати, проникнути, використати та оцінити.

[90] У контексті військової сили, ієрархічні відносини в логічній послідовності – оцінювання, аналіз, оцінка, атестація і сертифікація. AAP-06 (2014).

Системи противника будуть проаналізовані співробітниками розвідки на основі використання різних методів забезпечення ґрунтовного аналізу та визначення його вразливих місць. Процес опрацювання цілей може спричинити появу нових запитів щодо надання інформації про цілі, які не були виявлені раніше.

c. **Етап 5 – Процес планування та застосування військ (сил).** Розвідувальне забезпечення процесу розробки плану щодо застосування військ (сил) підтверджує або спростовує прийняті під час процесу цільового затвердження рішення. У випадку спростування рішення, прийнятого під час процесу цільового затвердження, його відправляють на повторне коло розгляду. Під час виконання ситуація може змінитися, оскільки противник може реагувати. Виконавці JISR повинні також координувати можливості збору інформації для підтримки початкових і наступних оцінок.

d. **Етап 6 – Оцінка.** Оцінка сфокусована на зборі інформації, яка має вирішальне значення для визначення критеріїв ефективності і прогресу кампанії.

Розділ 3 – Цілеспрямоване визначення цілей

4.7. На оперативному рівні командири та їхні штаби встановлюють цілі та дають керівні вказівки для орієнтації, в тому числі, затверджують списки і пріоритетність цілей. Продумане націлювання – це процес планування в оперативній зоні, який тісно пов'язаний із застосуванням детальних або нелетальних засобів. Цілі можуть заносити до списку або виключати з нього залежно від змін оперативної ситуації. У всіх випадках дані щодо цілі повинні мати детальну інформацію, щоб забезпечити можливість їхньої перевірки.

Розділ 4 – Оперативне визначення цілей

4.8. Оперативне визначення цілей – це стандартна процедура щодо визначення цілей в операційній зоні. Це виявлення цілей, які не були виявлені раніше і будуть включені у цілеспрямований розвідувальний процес. При завчасних динамічних цільових зобов'язаннях запланована операція JISR може бути розроблена в поєднанні з наявними ударними силами та засобами. Особовий склад органів розвідки забезпечує виконання вимог до розвідки і збору розвідувальної інформації з метою підготовки відповідних сил та засобів ураження в зоні операції до знищення визначених цілей.

Непередбачені динамічні цілі можуть вимагати швидкого виявлення і пришвидшеного виконання розвідувального циклу, включаючи планування JISR.

Розділ 5 – Визначення пріоритетних цілей

4.9. Цілі, чутливі до часу (TST), – це конкретні цілі, визначені командувачем ОЗС, які повинні забезпечити керівництво і пріоритетність для всіх TST в операційній зоні. TST, які були затверджені на основі тих самих процедур, як і планові цілі, вимагають негайного реагування. Такі цілі (TST) можуть бути знищені з використанням як планової процедури, так і динамічного підходу.

4.10. Цілі TST містять цикл наступних кроків: знайти, зафіксувати, вистежити, ідентифікувати, проникнути, використати та оцінити (F2T2E2A). Визначені TST будуть розміщені у Плані збору розвідувальних даних (ICP) з високим рівнем пріоритету. TST визначаються з метою позитивної ідентифікації. Такі цілі вимагають високого пріоритету (із включенням у План збору розвідувальних даних), швидкого перенацілювання сил та засобів JISR, а також оперативної обробки та поширення відповідної інформації.

Розділ 6 – Оцінка бойових втрат

4.11. Оцінка бойових втрат (BDA) складається з фізичної та функціональної оцінки збитків і втрат. Цей період визначається як *оцінка ефектів у результаті застосування військових дій, летальної або нелетальної зброї проти військових об'єктів.*[91]

4.12. Насамперед, така оцінка – це відповідальність особового складу органів розвідки, яка тісно пов'язана з більш широким процесом орієнтування. Оцінка бойових втрат буде створювати серію поствимог до розвідувальної атаки.

4.13. Оцінка бойових втрат (BDA) складається з трьох етапів:

a. **Етап 1.** Етап швидкої кількісної оцінки фізичних ушкоджень або поведінкового впливу, досягнутого стосовно цілі.

b. **Етап 2.** Відгуки та розширення Етапу-1 (BDA). Оцінка бойових втрат – це оцінка того, як фізичний або психологічний вплив на ціль знижує її здатність виконувати заплановану місію або змінювати манеру поведінки.

c. **Етап 3.** Оцінка впливу взаємодії всієї цільової системи. Ця оцінка заснована на розумінні індивідуальної цільової ролі у рамках цілої системи, що проводиться на початку процесу цілевизначення. Цей тип оцінки бойових втрат (BDA) проводиться відповідно до стандартів на оперативному рівні.

4.14. Всі етапи оцінки бойових втрат (BDA) запланованої діяльності та аналізу спрямовані на конкретну підтримку розвідки або цілі чи цільової категорії. Таким чином, навіть динамічні цілі, які вимагають оцінки бойових втрат (BDA), включаються в аналітичний блок напередодні бойових дій. Співробітники розвідки повинні встановити ефективні процедури для забезпечення оцінки бойових втрат (BDA).

4.15. Оцінка бойових втрат (BDA) вимагає виконання всіх трьох основних видів розвідки:

- IRM визначає, де і коли повинен здійснюватися збір інформації;
- JISR/для збору необхідної інформації;
- обробка та розповсюдження даних для забезпечення аналізу інформації для операції/співробітників розвідки, особливо в секціях підтримки цілей (TSC) або координації елементів (TCE), з метою підтримки їх діяльності.

---

[91] AAP-06 (2014).

Додаток А

РОЗВІДУВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ І СТАНДАРТИЗАЦІЯ

А.1. Хоча Спільна союзна публікація AJP-2.1, *Спільна доктрина НАТО з процедур розвідки* має за мету опис стандартних процедур розвідки без деталізації процесів, пов'язаних з окремими дисциплінами, важливо коротко зупинитися на зборі різних доступних розвідувальних можливостей, пов'язаних з угодами зі стандартизації, для з'ясування повноти картини, а також просування співпраці. Необхідно зазначити, що Центр розвідки НАТО та національні розвідувальні центри не знаходяться в командній структурі НАТО, але працюють в інтересах Альянсу.

А.2. **Контррозвідка** (AJP-2.2, *Контррозвідка та процедури забезпечення безпеки*, STANAG 2192). Контррозвідка визначається як вид діяльності, пов'язаний з виявленням і протидією загрозам безпеки, що походять від ворожих спецслужб або організацій чи фізичних осіб, які займаються шпигунською, диверсійною, підривною діяльністю, або тероризмом.[92] Метою контррозвідувальних зусиль є захист особового складу, інформації, планів і ресурсів шляхом поєднання оборонних і наступальних контррозвідувальних заходів. Ці заходи покликані забезпечити збереження конфіденційної інформації. Контррозвідка повинна діяти на випередження та мати профілактичний характер. Контррозвідка – це функція розвідки, яку забезпечують командири всіх рівнів з детальним розумінням загроз, уразливості та ризиків, які дозволяють їм приймати обґрунтовані рішення щодо заходів безпеки.

А.3. **Агентурна розвідка** (AJP-2.3, *Спільна доктрина НАТО з агентурної розвідки*, STANAG 2537, Спільна публікація з розвідки (AlntP)-5, *Доктрина з агентурної розвідки*, STANAG 2578). Агентурна розвідка визначається як *отримання інформації насамперед за рахунок антропогенних джерел інформації*.[93] Агентурна розвідка включає в себе систематичне і контрольоване використання взаємодії людських мереж або осіб. Вона має можливість надати інформацію про наміри осіб, психологічний стан і взаємовідносини між людьми та організаціями.

А.4. **Радіоелектронна розвідка** (AJP-2.4, STANAG 6504). Радіоелектронна розвідка (SIGINT) визначається як *інформація, отримана від електромагнітних сигналів або випромінювань*.[94] Радіоелектронна розвідка – це загальний термін, що використовується для опису повідомлень радіотехнічної розвідки (COMINT) та радіоелектронної розвідки (ELINT), коли немає необхідності розрізняти їх. Радіотехнічна розвідка (COMINT) та радіоелектронна розвідка (ELINT) визначаються наступним чином:

---

[92] Погоджено в НАТО – Термін НАТО.
[93] Погоджено в НАТО – Термін НАТО.
[94] Основними підгрупами РЕР є радіорозвідка та електронна розвідка.

a. **Радіотехнічна розвідка.** Радіотехнічна розвідка визначається як *розвіддані, одержувані від електромагнітного зв'язку і систем комунікації*[95]. Як правило, вони отримуються шляхом перехоплення каналів передачі даних. Така інформація може бути отримана в усній формі з радіоповідомлень, телефонних розмов та радіорелейного зв'язку шляхом перехоплення даних, які передаються каналами зв'язку.

b. **Електронні комунікації.** Електронні комунікації визначаються як *розвіддані, отримані від електромагнітних випромінювань та некомунікаційних передач.*[96] Вони є похідним від технічної оцінки електромагнітних некомунікаційних передач, що генеруються радарами і системами наведення ракет. Вони також охоплюють лазери та інфрачервоні пристрої і будь-яке інше обладнання, яке створює випромінювання в електромагнітному спектрі.

A.5. **Захоплення особового складу, матеріалів і документів** (AJP-2.5(A), *Захоплення персоналу, матеріалів і документів*[97], STANAG 2195)**.** Розвідувальна діяльність ведеться на трьох рівнях, починаючи від місця захоплення або використання об'єктів у межах театру воєнних дій на вузькоспеціалізованих підприємствах, розташованих поза межами театру воєнних дій, наприклад, на національних територіях. На найнижчому рівні – це матеріально-технічна база, відновлена або захоплена, і певні особи, захоплені або іншим чином затримані. В ідеалі фахівцям з особового складу слід працювати у тактичних підрозділах на місцях з тим, щоб забезпечити правильне використання відновленого та захопленого майна, а також затриманих осіб (CPERS). На більш високих рівнях ціну має лише значення отриманої інформації.

A.6. **Геопросторова розвідка.** Геопросторова розвідка (GEOINT) визначається як розвідувальна діяльність, яка походить від поєднання геопросторової інформації, включаючи зображення, з іншими даними розвідки для опису, оцінки і візуального географічного зображення діяльності та об'єктів на Землі.[98]

A.7. **Космічна розвідка** (AJP-2.6, STANAG 6507). Космічна розвідка (IMINT) – це вид розвідувальної діяльності, який ґрунтується на отриманні інформації із зображень за принципом – „зображення цінніше за тисячу слів". Інформація передається за допомогою зображення, як правило, чітко, лаконічно, в основному однозначно, і вона часто покликана підтримати або підтвердити розвіддані, одержані від інших видів розвідки. Основна частина IMINT є похідною від супутників і пілотованих або безпілотних літальних апаратів.

---

[95] Погоджено в НАТО – Термін НАТО.
[96] Погоджено в НАТО – Термін НАТО.
[97] AJP-2.5 у новій редакції зі зміненою назвою – *Використання розвідувальної інформації від матеріальних об'єктів та захоплених осіб.*
[98] Погоджено в НАТО – Термін НАТО.

A.8. **Значення та характерні риси розвідки.**[99] Значення та характерні риси розвідки (MASINT) визначаються як науково-технічна інформація на основі аналізу даних, отриманих від індикаторів для визначення характерних особливостей, пов'язаних з джерелом випромінювання, для полегшення вимірювання останнього та його ідентифікації.[100] Вони розділені на вісім дисциплін: біометрична, радіо, геодезична, електронно-оптична, ядерних матеріалів, мульти/гіперспектральна і радіолокаційна.

A.9. **Розвідка відкритих джерел.**[101] Розвідка відкритих джерел (OSINT) визначається як розвідувальна діяльність щодо отримання інформації із загальнодоступних та відкритих джерел, а також нетаємної публічної інформації.[102] Ця розвідувальна діяльність проводиться з відкритих джерел, таких як радіо, телебачення, газети, державна пропаганда, журнали і технічні документи, Інтернет, технічні посібники, книги та інші ЗМІ. Розвідка відкритих джерел (OSINT) є базовою розвідкою, але бувають випадки, коли вона використовується для створення розвідувальних донесень.

A.10. **Біометрія**[103] (AlntP 15, STANAG 6515). Біометрія – це автоматичне розпізнавання осіб на основі їхньої поведінки (наприклад, хода або підпис) та біологічних характеристик (відбитки пальців, обличчя, райдужна оболонка ока, голос, ДНК). Біометрія надає можливість збору розвідданих та іншої інформації щодо ідентифікації особистості. Технічні стандарти для обміну біометричними даними – див. STANAG 4715.

A.11.**Технічна експлуатація** (AlntP-10, STANAG 6502)**.** Технічна експлуатація – це застосування методів наукового пізнання для набуття нових знань та подання інформації, матеріалів і захоплених осіб. Матчастина може містити документи, електронні компоненти та носії, зброю, вибухові речовини й інші відповідні матеріали. Технічна експлуатація сприяє розумінню можливостей загроз, підтримує розвідку і активну позицію для мінімізації, нейтралізації та/або усунення загроз. Ефективне застосування технічної експлуатації підтримує наступні операції (таргетинг, покращений захист і силу, правоохоронні операції) при одночасному забезпеченні швидкої адаптації технологій та тактики, методів і процедур у проведенні операцій та навчань.

A.12. **Акустична розвідка.** Акустична розвідка (ACINT) – це *розвідувальна діяльність, отримана від гідроакустичних сигналів або викидів*.[104] Прикладом акустичної розвідки є інформація, отримана за допомогою гідрофонів, сейсмографів, системи інтегрованого підводного спостереження та артилерійських акустичних систем.

---

[99] Очікується прийняття публікації AJP, *Значення та характерні риси розвідки.*
[100] Погоджено в НАТО – Термін НАТО.
[101] Очікується прийняття публікації AJP, *Значення та характерні риси розвідки.*
[102] Погоджено в НАТО – Термін НАТО.
[103] Результатом перевидання стала AJP, *Протистояння загрозі анонімності: Біометрія в підтримку операцій НАТО і розвідки.*
[104] Погоджено НАТО – Термін НАТО.

A.13. **Космічні системи.** Космічні системи – це системи розвідки, спостереження та військової розвідки, які мають унікальну перевагу в глобальному охопленні й дозволяють спостерігати великі території, які становлять інтерес і знаходяться на значних відстанях, особливо в тих, віддалених або ворожих районах, де не можуть бути використані інші системи. Іншими перевагами є тривалість місії та відносна невразливість від дій противника. Крім того, ці системи доповнюють інформацію, отриману від інших систем, та спостерігають за певною зоною, підвищують точність і час реакції для користувачів цієї інформації.

a. **Військові системи.** Космічні системи розвідки, спостереження та військової розвідки використовують різні типи датчиків, які забезпечують широкий спектр можливостей. Космічні системи розвідки слід регулярно залучати до навчань, забезпечення заходів повсякденної діяльності, моніторингу і попередження раннього виявлення балістичних ракет. Системи екологічного моніторингу забезпечують збройні сили докладними географічними і метеорологічними відомостями, що розширює можливості планування місії, та допомагають командиру прогнозувати екологічні умови операції.

b. **Невійськові системи.** Ці системи, як правило, доповнюють військові космічні системи, і до їхнього складу входять цивільні та комерційні засоби. Вони охоплюють багато можливостей, але їх доступність може бути обмежена і, отже, не повинні використовуватися як основне джерело даних. Наприклад, це можуть бути погодні та мультиспектральні супутникові знімки, які командири можуть доручити виконати приватним цивільним структурам залежно від умов договорів.

A.14. **Сили спеціальних операцій.** Сили спеціальних операцій (SOF) проводять таємне або приховане спостереження і розвідку морських, наземних або повітряних цілей та підтримку спільних операцій. Інформація, яку надають ССО, робить свій внесок у загальну картину розвідки на всіх рівнях. ССО часто можуть інтерпретувати те, що вони бачать, і дають важливі рекомендації. ССО мають навички спілкування з цивільним населенням і місцевими військовими з метою збору інформації.

A.15. **Аналіз соціальних мереж та визначення цілей** (AIntP-13, STANAG 6508). Аналіз соціальних мереж та визначення цілей[105] (HNAT) – це розвідка, яка є складовою підходу НАТО щодо атаки мереж. Аналіз соціальних мереж та визначення цілей (HNAT) – це *процес розвідки, який забезпечує розуміння організаційної динаміки людських мереж і рекомендує особам або вузлам у цих мережах заборони, дії або створює тиск на них*.[106] Він складається з аналізу діяльності людини,

[105] МСМ 0064 2011 описує цю концепцію, покликану забезпечити стандартизовану здатність розуміти людські мережі та надавати цільову інформацію.
[106] Погоджено в НАТО – Термін НАТО.

націлювання і наслідків, які впливають, атакують чи нейтралізують мережу.

А.16. **Розвідувальний центр НАТО.** Розвідувальний центр (РЦ) НАТО (NIFC НАТО) базується у місті Молсворт, Великобританія. РЦ НАТО є військовою структурою, яка фінансується США відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння, поважаючи національні інтереси та враховуючи зобов'язання щодо його збереження. Цей механізм знаходиться не безпосередньо у командній структурі НАТО, а спирається на окремі країни, які підтримують цю роботу та надають оперативну інформацію. Це забезпечує ВГК ОЗС НАТО в Європі (SACEUR) і підлеглих командирів своєчасним і повним забезпеченням розвідувальною інформацією заходів планування та застосування військ реагування НАТО, об'єднаного оперативно-тактичного угруповання або інших формувань у міру необхідності. Воєнно-морська система інтегрованого управління вогнем і захоплення переваги у повітряному просторі підтримує в мирний час виконання поточних і кризових операцій у зоні відповідальності/сфері інтересів НАТО. У NIFC знаходиться ядро досвідчених союзників зі спільною тактикою, методами та процедурами з метою створення робочих партнерських відносин і збільшення аналітичних можливостей. РЦ НАТО також визначає рівень критичних загроз й оцінює зміни у технологічних, політичних і військових тенденціях, які можуть вплинути на діяльність Альянсу.

А.17. **Національні розвідувальні структури.** Країни – члени НАТО можуть зберігати національні структури управління та командування, які є частиною або функціонують відповідно до процедур НАТО. З метою забезпечення командирів національних контингентів прямим доступом до розвідувальних даних можуть бути розгорнуті секції національних розвідувальних служб (NICs). На оперативному рівні технічне оснащення та укомплектованість національних розвідувальних структур покладається на відповідні держави, і вони можуть бути приєднані на постійній або тимчасовій основі до штаб-квартири НАТО. Структури національної розвідки розглядаються як структурний елемент спільного штабу і повинні мати засоби для прямого та своєчасного обміну даними між національною розвідкою і структурами інших країн, які залучені до операції.

Словник

Частина 1 – Скорочення та абревіатури

AAP	Allied administrative publication – Адміністративна союзна публікація (стандартів)
ACINT	acoustic intelligence – звукова (акустична) розвідка
ACO	Allied Command Operations – Стратегічне командування
AII	area of intelligence interest – сфера інтересів розвідки
AJP	Allied joint publication – Спільне союзне видання
AWG	Assessment Working Group – робоча група з оцінки
BDA	battle damage assessment – оцінка бойових втрат
CCIR	commander's critical information requirement – вимоги командування до інформації особливої ваги
CCIRM	collection co-ordination and intelligence requirements management – керування розробкою розвідувальних завдань і координацією збору інформації
CJSOR	combined joint statement of requirement – об'єднані узагальнені вимоги
CM	collection management – керування збором даних
COA	course of action – порядок (план) дій
COG	centre of gravityт – критично важливий пункт (об'єкт, ціль)
COMINT	communications intelligence – радіотехнічна розвідка (РТР)
CONOPS	concept of operations – задум операції
COPD	comprehensive operations planning directive – універсальна директива з планування операції
CPERS	captured persons – захоплені (у полон) особи
CPOE	comprehensive preparation of the operational environment – комплексний аналіз оперативної обстановки
CRL	collection requirement list – перелік вимог до збору інформації
CTL	collection task list – перелік завдань зі збору інформації
EEI	essential elements of information – основні складові інформації
ELINT	electronic intelligence – радіоелектронна розвідка (РЕР)
F2T2E2A	find, fix, track, target, engage, exploit and assess find fix track target exploit analyse – знайти, зафіксувати, вистежити, виявити ціль, проникнути, використати у власних інтересах, здійснити повний аналіз цілі
GEOINT	geospatial intelligence – аерогеодезична розвідка
HNAT	human network analysis and support to targeting – аналіз роботи соціальних мереж та оцінка їх впливу на об'єкт

HUMINT	human intelligence – агентурно-оперативна розвідка
ICP	intelligence collection plan – план збору розвідувальної інформації
IMINT	imagery intelligence – оптична розвідка
INTREP	intelligence report – розвідувальне донесення
INTSUM	intelligence summary – розвідувальне зведення
IRM	intelligence requirement management – вимоги до керування розвідкою
ISR	intelligence, surveillance and reconnaissance – розвідка, спостереження і військова розвідка
ISSA	intelligence system support architecture – структура системи забезпечення розвідки
JCB	joint coordination board – спільна координаційна нарада з розвідки
JCMB	joint collection management board – спільна нарада з керування розвідкою
JIE	joint intelligence estimate – загальна розвідувальна оцінка обстановки
JIPOE	joint intelligence preparation of the operational environment – всебічне розвідувальне забезпечення операційної зони
JISR	joint intelligence, surveillance and reconnaissance – об'єднана розвідка, спостереження та військова розвідка
JOPG	joint operations planning group – спільна група з планування операцій
JPTL	joint prioritized target list – спільний список пріоритетних цілей
JTCB	joint targeting coordination board – спільна координаційна нарада з визначення цілей для ведення розвідки
MASINT	measurements and signatures intelligence – розвідка розмірних та випромінювальних характеристик цілей
MC	military committee (NATO) – Військовий комітет (НАТО)
MOE	measurement of effectiveness – оцінка ефективності
MOP	measurement of performance – вимірювання продуктивності
MRO	military response option – варіанти військового реагування
NAC	North Atlantic Council – Північноатлантична рада
NATO	North Atlantic Treaty Organization – Організація північно-атлантичного договору (НАТО)
NIC	national intelligence cell – національні розвідувальні структури
NRF	NATO response force – Сили реагування (СР) НАТО

OLPP	operational-level planning process – оперативний процес планування
OPLAN	operation plan – оперативний план
OPP	operations planning process – процес оперативного планування
OLRT	Operational Liaison and Reconnaissance Team – Оперативна група зв'язку і розвідки
OSINT	open source intelligence – ведення розвідки з відкритих джерел інформації
PIR	priority intelligence requirement – пріоритетність розвідувальних завдань
PMESII	political, military, economic, social, infrastructural and information – політичні, військові, економічні, соціальні, інфраструктурні та інформаційні (заходи)
RFI	request for information – інформаційний запит
SAB	situational awareness brief – оперативний брифінг
SACEUR	Supreme Allied Commander Europe – Верховний головнокомандувач Об'єднаних ЗС НАТО в Європі
SHAPE	Supreme Headquarters Allied Powers Europe – Верховне командування союзних сил НАТО в Європі
SIGINT	signals intelligence – сигнали розвідки
SIR	specific intelligence requirement – специфіка вимог до ведення розвідки
SOF	special operations forces – сили спеціальних операцій (ССО)
SOR	statement of requirement – заявка на виділення (сил і засобів)
TA	target audience – цільова аудиторія
TAA	target audience analysis – аналіз цільової аудиторії
TCE	TST coordination element – елемент координації терміновою ціллю
TCSOR	theatre capability statement of requirements – аналіз можливостей об'єкта
TSA	target system analysis – аналіз цілі
TSC	target support cell – група утримання цілі
TST	time-sensitive target – термінова ціль
TTP	tactics, techniques and procedures – тактика, методи і процедури

Частина 2 – Терміни і визначення

актор
Особа або організація, в тому числі із державних і недержавних структур, в рамках міжнародної системи з можливістю або бажанням впливати на інших для досягнення своїх інтересів і цілей (це новий термін і його визначення знаходиться на погодженні в НАТО).

агентство
У розумінні розвідки – організація або фізична особа, яка займається збиранням і / або обробкою інформації (Погоджено в НАТО).

аналіз
У розумінні розвідки – це етап обробки розвідувальної інформації, на якому інформація буде переглянута з метою виявлення важливих фактів для їхньої подальшої інтерпретації (Погоджено в НАТО).

сфера інтересів розвідки
Напрямок відповідальності командира, в якому він відповідає за забезпечення розвідувальної діяльності в межах наявних у його розпорядженні сил та засобів (Погоджено в НАТО).

зона операцій
Зони, визначені командувачем ОЗС під час проведення спільних операцій з метою проведення військової діяльності (Погоджено в НАТО).

асиметричні загрози
Загроза, що виходить з можливості використання різних засобів або методів для уникнення чи зведення нанівець сильних сторін противника і використання його слабких сторін з метою отримання непропорційного результату (Погоджено в НАТО).

основні розвідувальні дані
Розвідувальні дані, отримані від будь-якого джерела, що можуть бути використані як довідковий матеріал для планування і як основа для подальшої обробки розвідувальної інформації або подальшого збору інформації (Погоджено в НАТО).

оцінка бойових втрат
Оцінка ефектів від застосування летальних або нелетальних військових дій проти військових об’єктів (Погоджено в НАТО).

зіставлення
Використання розвідки на етапі обробки розвідувальної інформації, під час якого здійснюється групування пов’язаних елементів інформації, що забезпечує відтворення подій і полегшує подальшу її обробку (Погоджено в НАТО).

управління збором даних
У використанні розвідки – це процес перетворення вимог розвідки на вимоги щодо збору, створення, множинності завдань або координації з відповідними джерелами збору або агентствами, результати моніторингу та повторної постановки завдань, у міру необхідності (Погоджено в НАТО).

поточні розвідувальні відомості
Розвідувальна інформація, яка висвітлює поточну ситуацію на будь-якому стратегічному або тактичному рівні (Погоджено в НАТО).

введення в оману (противника)
Заходи, призначені для дезінформації противника шляхом маніпулювання, перекручення або фальсифікації доказів для того, щоб змусити його реагувати таким чином, щоб завдати шкоди його інтересам (Погоджено в НАТО).

оцінювання (обстановки)
Використання розвідки на етапі обробки розвідувальної інформації щодо надійності джерела і достовірності отриманої інформації (Погоджено в НАТО).

геопросторові дані
Пов'язано з будь-яким об'єктом, який знаходиться на Землі (Погоджено в НАТО).

аналіз роботи соціальних мереж та оцінка їх впливу на об'єкт
Процес розвідки, призначений для забезпечення розуміння організаційної динаміки людських мереж, який рекомендує окремі особи або вузли в цих мережах для заборони, дії або здійснення тиску на них (Погоджено в НАТО).

індикатор
У контексті розвідки – елемент інформації, який відображає наміри або можливість потенційного противника прийняти або відхилити курс дій (Погоджено в НАТО).

інформація
Необроблені дані, які можуть бути використані у створенні продукту розвідки (Погоджено в НАТО).

узагальнення
У контексті розвідувальної діяльності – це один із етапів фази обробки інформації, один із елементів стандартного розвідувального циклу, під час якого проводиться загальний аналіз інформації і/або вибірка конкретних даних і уточнення розвідувальних відомостей у процесі подальшої розвідувальної діяльності (Погоджено в НАТО).

розвідка
Продукт, отриманий в результаті цілеспрямованого збору й обробки інформації, який стосується довкілля, можливостей і намірів суб'єктів з метою виявлення загроз та розробки пропозицій для осіб, які приймають рішення (Погоджено в НАТО).

організаційна структура розвідки
Організаційна структура розвідки складається із загального простору, стану, оточення, процесів і систем, в рамках яких НАТО як військова структура розвідки взаємодіє та співпрацює з іншими національними та міжнародними установами й організаціями в рамках забезпечення діяльності осіб, які приймають рішення на всіх рівнях (це новий термін і його остаточне визначення та статус знаходиться на погодженні в НАТО).

розвідувальний цикл
Послідовність дій, відповідно до якої проводиться збір, опрацювання та аналіз інформації, а також надається доступ для користувачів. Ця послідовність містить такі чотири етапи:

a. Напрямок – визначення потреб розвідки у плануванні зусиль зі збору інформації, отримання наказів і запитів зі збору інформації, підтримання їх високої ефективності на необхідному рівні.

b. Збір – використання джерела зі збору інформації та доставки отриманої інформації у відповідний блок обробки для застосування у діяльності розвідки.

c. Обробка (інформації) – інтелектуальна обробка інформації шляхом зіставлення даних, оцінювання, аналізу, узагальнення і доведення.

d. Розподіл – своєчасна передача розвідувальної інформації у відповідній формі і за допомогою належних засобів для тих, хто її потребує (Погоджено в НАТО).

вимоги до управління розвідкою
Складна функція управління, перевіряє та обробляє вимоги розвідки, координує збір відповідної інформації, контролює якість оброблених результатів, а також контролює поширення розвідувальної продукції (цей термін і визначення застосовуються тільки в цій публікації).

інтерпретація
Використання інтелектуальних здібностей з метою обробки розвідувальної інформації, під час чого надається оцінка значенню інформації та/або розвідувальних даних щодо впливу на перебіг поточної ситуації, є кінцевим кроком розвідувального циклу (Погоджено в НАТО).

об'єднана розвідка, спостереження та військова розвідка (JISR)
Набір розвідувальних і оперативних можливостей для синхронізації та інтеграції планування і дій всіх можливостей збору даних з обробкою, використанням та поширенням отриманої інформації у прямій підтримці процесу планування, підготовки і виконання операції (цей новий термін і його визначення та статус будуть узгоджені в НАТО).

спільний список пріоритетних цілей
Список пріоритетних цілей, затверджений і погоджений Командувачем ОЗС (це новий термін, його визначення подано в AJP-3.9, а його статус знаходиться на погодженні в НАТО).

спільний список цілей
Зведений перелік відібраних, але не затверджених цілей вважається таким, що має військове значення в загальній зоні операції [AAP 39 (не погоджено в НАТО)].

оперативна розвідка
Розвідувальна інформація, необхідна для планування та проведення кампанії на оперативному рівні (Погоджено в НАТО).

військова розвідка
Місія проводиться з метою отримання інформації шляхом візуального спостереження або іншими методами щодо діяльності та ресурсів противника або потенційного противника; або для захисту даних, що стосуються метеорологічних, гідрографічних і географічних характеристик тієї чи іншої місцевості (Погоджено НАТО).

сенсор
Обладнання, яке виявляє і може вказати та/або записувати об'єкти і види діяльності за допомогою енергії або дрібних частинок, які випромінює, відбиває або змінює об'єкт (Погоджено в НАТО).

пріоритетність розвідувальних завдань
Особливі вимоги до ведення розвідки, які підтримують і доповнюють одну з пріоритетних розвідувальних вимог і надають більш деталізований опис цих вимог (це новий термін, його визначення та статус знаходяться на погодженні в НАТО).

стратегічна розвідка
Вид розвідувальної діяльності, необхідний для формування політики, військового планування та надання вказівок і попереджень на національному та/або міжнародному рівнях (Погоджено в НАТО).

спостереження (стеження)
Систематичне спостереження за космічним простором, поверхнею Землі, людьми або предметами за допомогою аудіовізуальних, електронних, фотографічних та інших засобів (Погоджено в НАТО).

тактична розвідка
Сили та засоби розвідки, необхідні для планування і виконання операцій на тактичному рівні (Погоджено в НАТО).

ціль
Площа, структура, об'єкт, людина або група людей, проти яких можуть бути використані летальні або нелетальні засоби для створення певного психологічного або фізичного впливу. ***Примітка.*** Людина включає своє мислення, розумові процеси, бачення та ставлення (цей термін і визначення є модифікацією існуючого в НАТО та узгодженого терміна та/або визначеного в AJP-3.9 і обробляється для НАТО щодо узгодження статусу).

націлювання
Процес відбору та надання пріоритету цілям, а також відповідних належних заходів щодо реагування на них з урахуванням оперативних потреб та можливостей (Погоджено в НАТО).

розвідувальна інформація про ціль
Розвідувальна інформація, отримана від будь-якого джерела, яке використовується для виявлення цілей (Погоджено НАТО).

термінова ціль
Термін „термінова ціль" (ТЦ) є схваленим Північноатлантичною радою (ПАР), а тому конкретні ТЦ визначаються командувачем ОЗС. ТЦ – це цілі, які потребують негайного реагування, тому що вони створюють (або становлять) небезпеку для дружніх сил або є критично важливими для противника, знищення яких є пріоритетним для досягнення цілей кампанії. [МК 471/1, 15 червня 2007 (Не погоджено в НАТО)].

НАТО – НЕТАЄМНО

СТАНДАРТ НАТО
AJP-2.7

СПІЛЬНА ДОКТРИНА З ОБ'ЄДНАНОЇ РОЗВІДКИ, СПОСТЕРЕЖЕННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ

Видання A Редакція 1
Липень 2016

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ
СПІЛЬНА СОЮЗНА ПУБЛІКАЦІЯ

Опубліковано в
БЮРО СТАНДАРТИЗАЦІЇ НАТО (NSO)
© NATO/OTAN

НАТО – НЕТАЄМНО

Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

1.1. Вступ

1. Об'єднана розвідка, спостереження та військова розвідка (JISR) являє собою систему розвідки і оперативних можливостей, які використовуються з метою синхронізації та інтеграції планування і проведення операції на основі обробки, використання та поширення отриманої інформації задля підтримки планування, підготовки та безпосереднього виконання операцій.[1]
2. Для виконання політичних, військово-інформаційних та розвідувальних вимог JISR синхронізує збір даних та інші стимулювальні функції особового складу для використання спільного мультиджерела та багатодисциплінарного збору даних шляхом встановлених оперативних і розвідувальних процесів та процедур.
3. Система JISR підтримує повний спектр операцій НАТО – від бойових дій і до гуманітарної допомоги.

1.2. Мета

1. Мета спільної публікації НАТО 2.7 (AJP-2.7) полягає у створенні спільної доктрини для інструктажу командирів, особового складу і сил, що беруть участь в операціях JISR у рамках НАТО. Ця публікація документує принципи, основи і основні необхідні процедури для успішного планування та виконання операції JISR, які забезпечують своєчасне і ефективне прийняття рішень.
2. Ця публікація є основою для координації, постановки завдань та визначення спроможностей JISR з метою гарантування того, що його результати будуть поширені з відповідною класифікацією до потрібної людини в потрібний час, у потрібному форматі з безпосередньою підтримкою поточних і майбутніх операцій та оперативного процесу планування. Результати JISR повинні реагувати на потреби командира і особового складу, на вимоги командувача до пріоритетності розвідувальних завдань (PIR)[2], що є „кермом" для операцій JISR.[3]
3. Цей документ містить рекомендації для командирів і особового складу щодо ефективного управління можливостями JISR у рамках процесу JISR, яке вимагає тісної координації між командиром, персоналом розвідувальної

---

[1] Спільна публікація НАТО (AJP)-2(A), (2014). Цей термін та його визначення видозмінює існуючий узгоджений термін НАТО та\або визначення та буде оброблений для отримання статусу НАТО погоджено.
[2] AJP-2(A), (2014), Розділ 5.2.4.
[3] AJP-3(B), Розділ 4, Секція III.

служби, оперативним складом та іншими службовими елементами. Управління розвідувальними завданнями і керівництво збором інформації (IRM & CM)[4] – це поєднання управління розвідувальними завданнями та персоналом всередині розвідувального циклу, які мають вирішальне значення для процесу JISR, забезпечуючи обґрунтування і пріоритет для будь-якого збору інформації або постановки вимог розвідки. Більш детальну інформацію про управління розвідувальними завданнями і керівництво збором даних дає публікація AJP-2.1, *Спільна доктрина НАТО з процедур розвідки*. Своєчасна і тісна координація між елементами персоналу необхідна для оптимізації операційних активів JISR.

1.3. Сфера застосування

1. AJP-2.7, в основному, призначений для використання на оперативному рівні, але він також може бути використаний як посилання на будь-якому рівні командування. Цей документ допоможе командирам підтримати здатність отримувати інформацію, необхідну для розробки планів і проведення операцій.
2. Основне завдання процесу JISR полягає у задоволенні інформаційних і розвідувальних вимог у рамках обмежених можливостей JISR. Можливості JISR можуть містити спроможності JISR, що належать НАТО, і спроможності JISR, які належать окремим державам, представники яких можуть бути призначені командирами НАТО або бути під національним контролем. Таким чином, ефективна координація та ефективне застосування цих можливостей мають першочергове значення.
3. Для забезпечення максимальної синхронізації та інтеграції розвідки і оперативних функцій цей документ містить рекомендації з планування і здійснення процесу JISR та відповідає на запитання, як ефективно використовувати належні, призначені або підтримувальні можливості JISR. Цей документ також містить опис команд і контролю активів JISR, а також те, як результати JISR сприяють прийняттю рішень.
4. AJP-2.7 служить основою для інших спільних публікацій, а також сприяє розробці інших публікацій, таких як публікація спільної розвідки (AIntP-14), *Процедури JISR у підтримці операцій НАТО.*

1.4. Термінологія

1. AJP-2.7 використовує один послідовний набір термінів по всьому документу і, якщо це можливо, приєднується до термінології AAP-06.[5] На додаток до визначень JISR і НАТО, затверджених визначень розвідки,

[4] AJP-2(A), (2014), Розділ 5.
[5] Усі визначення та терміни JISR не розкривають будь-якої легальної конотації чи статусу. Натомість вони мають допомагати командирам і персоналу НАТО зрозуміти й описати своє оперативне оточення та хід виконання операцій JISR.

спостереження і військової розвідки, потрібні також додаткові терміни, які сприяють розумінню та реалізації концепції JISR. Для забезпечення послідовності опису операцій, процесів і можливостей JISR AJP-2.7 використовує такі терміни та визначення:

a. **Об'єднана розвідка, спостереження і військова розвідка (JISR) –** це набір розвідувальних і експлуатаційних можливостей для синхронізації та інтеграції планування й використання всіх можливостей процесу збору, обробки, експлуатації та поширення отриманої інформації в прямій підтримці планування, підготовки і виконання операцій.

b. **Процес JISR –** це процес координації дисципліни збору розвідувальної інформації, можливостей збору і експлуатаційних заходів, які забезпечують дані, інформацію і єдине джерело розвідки[6] для задоволення інформаційних або розвідувальних вимог у визначених, спеціальних або динамічних часових рамках і з підтримкою планування операцій та їх виконання. Процес JISR складається з п'яти етапів: постановка завдання, збір інформації, обробка, використання та розподіл, які згадуються як TCPED.

c. **Структура JISR.** У рамках структури розвідки НАТО структура JISR складається з організації, процесів і систем, що зв'язують контролерів, колекторів, користувачів бази даних, виробників і робить запит даних, інформації, розвідки та оперативних даних у спільному середовищі. Структура JISR полегшує управління результатами JISR, дозволяє йому функціонувати і підтримувати розвідку та оперативні функції на всіх рівнях. Важливою і невід'ємною частиною структури JISR є структура інтелектуальної системи підтримки (ISSA)[7], що складається з розвідки пов'язаних мереж, додатків, баз даних і метаданих, включно з їх структурою, обробкою і необхідним зв'язком.

d. **JISR активи.** Індивід, відокремлений підрозділ, сенсор або платформа – це об'єкти, яким можуть бути поставлені завдання відповідними органами для досягнення результатів JISR.

e. **Можливість JISR.** Активи за підтримки організацій, персоналу, систем збору, допоміжної інфраструктури забезпечують обробку, експлуатацію та поширення (PED) даних для досягнення очікуваного результату JISR.

f. **Результат JISR.**[8] Підсумок процесу JISR розповсюджується до запитувача в необхідному форматі.

g. **Завдання JISR.**[9] Збір, обробка, експлуатація та поширення директив для відповідного застосування активів JISR. Залежно від активу JISR

---

[6] AJP-2(A), (2014), Розділ 3.7.
[7] MC 0582/1 (2013), Секція 1.
[8] Термін вжитий лише у цій публікації та не погоджений у НАТО.
[9] Термін вжитий лише у цій публікації та не погоджений у НАТО.

завдання JISR можуть мати форму конкретних замовлень / форматів, що сприяє автоматизованій або стандартизованій множинності завдань активів JISR.

h. **Запит на розвідку, спостереження і військову розвідку ISRR.**[10] Офіційний запит від оперативного персоналу, який має на меті ініціювати розвідку, спостереження і військову розвідку, використовуючи певні активи для підтримки пріоритезованих вимог розвідки з метою виконання конкретної місії. Він призначений для доставки результату JISR.

i. **Постійне розвідувальне завдання (IR).** Ці завдання розроблені на основі плану збору розвідувальної інформації ICP, починаючи з розробки пріоритетного завдання збору даних.

j. **Раптові IR.** Нові або непередбачені завдання, які не включені до плану збору розвідувальної інформації і які, ймовірно, будуть генеруватися командиром, розвідкою або оперативним персоналом під час етапів підготовки, планування і виконання операції або місії.

k. **Розвідувальний цикл.** Це послідовність дій, за допомогою яких дані й інформація отримуються, опрацьовуються та перетворюються на розвідувальні дані і стають доступними для користувачів.[11]

l. **Цикл операції.** Цикл проведення операцій (*далі в цій публікації* – *„цикл операції”*) містить етапи аналізу й планування оперативної ланки. Цикл операцій завершується виконанням завдань та їх оцінкою в рамках оперативного управління.[12]

m. **Замовник.**[13] Фізична особа, підрозділ або організація, а також прогалина в розвідувальній інформації формують вимоги для збору даних. Замовниками можуть бути, але не тільки, командири, особовий склад та країни – члени НАТО.

n. **Вимоги збору CR.** Перевірена вимога щодо збору інформації, для якої дані в сховищі вже недоступні, і, отже, повинні бути зібрані з використанням активів JISR, або ж їх буде скеровано у формі запиту до вищого чи суміжного командування.

1.5. Суміжні документи

1. AJP-2.7 базується на спільному концепті розвідки, спостереження та військової розвідки і доповнює AJP-2, *Спільна доктрина з розвідки, контррозвідки та безпеки*. Будучи ключовою публікацією НАТО, AJP-2 є всеохопною доктриною з розвідки та контррозвідки. AJP-2.7 як публікація на оперативному рівні зосереджується на процесі JISR і описує збір розвідувальних даних, можливості збору (традиційні та нетрадиційні ISR[14]) і

[10] Термін вжитий лише у цій публікації та не погоджений у НАТО.
[11] AAP-06 (2015).
[12] AJP-5(E) (2013), Секція V, 0248, *Планування на оперативному рівні як цикл*.
[13] Термін вжитий лише у цій публікації та не погоджений у НАТО.
[14] MC 0582/1 (2013), Додаток B, 11.

використання даних, які застосовуються для планування операцій. AJP-2.7 слід також читати разом із AJP-2.1, *Процедури розвідки*, які описують загальні процедури, взаємозалежність та міркування щодо проведення розвідувальних операцій на підтримку НАТО.

2. Окрім об'єднання зусиль розвідки та розвідувальної діяльності JISR також підтримує операції та плани такого об'єднання, описані в публікаціях серії AJP-3 і AJP-5. Публікація AJP-2.7 пов'язана з:

a. MC 0582/1 (2013), *Спільна концепція ISR* – для відтворення стратегії та концептуального мислення в усталеній доктрині.

b. Серією публікацій доктрини AJP-2, які описують конкретні дисципліни зі збору розвідувальної інформації.

c. AJP-3 (B), *Проведення операцій*, яка забезпечує узгодженість підходів НАТО до проведення операцій.

d. AJP-5, *Оперативний рівень планування*, яка забезпечує узгодженість процесу оперативного рівня планування OLPP.

e. AJP-6, *Зв'язок та інформаційні системи*, яка забезпечує керівництво зі створення та інтеграції ефективних комунікаційних й інформаційних систем CIS у спільні операції НАТО.

Місце AJP-2.7 у рамках Об'єднаної спільної доктрини структури та AJP-2 доктрини серії *Розвідка* показано на рис. 3.1.

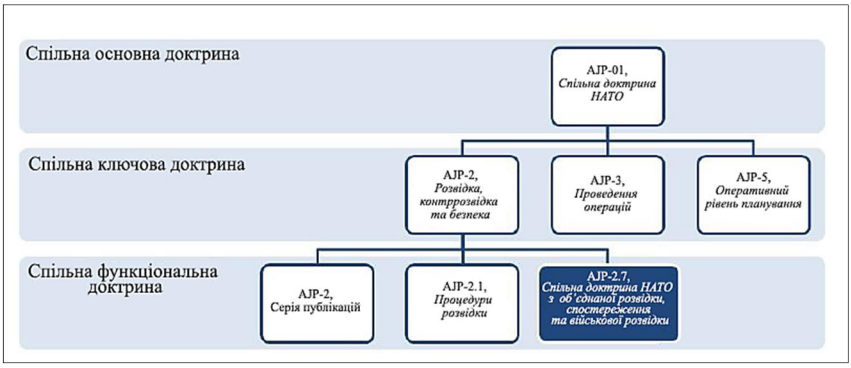

Рис. 3.1. **AJP-2.7 у рамках архітектури Об'єднаної Спільної Доктрини НАТО**

Розділ 2. ОСНОВИ JISR

2.1. Вступ

1. Операції JISR ініціюються з підтвердження завдання для збору даних (CR) і спрямовані на ефективне і своєчасне виконання цих завдань на рівні всіх ланок командування. З цією метою координують, синхронізують та визначають пріоритетність постконфліктних міждисциплінарних можливостей збору JISR і всі пов'язані з цим можливості обробки та експлуатації.
2. JISR підтримує етап збору інформації під час циклу розвідки[15] і робить внесок у виконання вимог збору для командирів і їх особового складу, що є необхідним для планування, проведення та оцінки операцій.
3. Процес JISR, на додаток до підтримки спільних операцій, також забезпечує пряму підтримку вимог сухопутних, морських, повітряних і спеціальних сил. Результати JISR підтримують проведення всебічної розвідки, що сприяє просуванню планування і процесу кризового реагування[16] та виконання операцій.
4. Процес JISR надає результати, отримані з одного джерела / окремих дисциплін збору інформації, які були використані для забезпечення виконання завдання зі збору даних. Результати JISR потім додатково обробляються протягом циклу розвідки. Цикл розвідки виробляє оперативну інформацію, використовуючи всебічну розвідку, яка була оформлена і далі проаналізована розвідувальними аналітиками з усіх прямих і додаткових джерел.
5. Процес JISR підтримує фахівців розвідки і оперативний персонал для досягнення відповідних результатів та цілей командира. Кожен рівень залученого персоналу в процесі JISR взаємодіє з вище- і нижчезазначеними рівнями, а також з підрозділами, установами та організаціями на тому самому рівні. Чим вище вгору по ланцюжку команди, тим ширшою є перспектива і обсяг відповідальності; чим нижче – тим більш конкретна функція і звужена сфера. Цей процес вимагає постійної співпраці та взаємодії між замовниками й особовим складом служби розвідки та оперативним персоналом для забезпечення максимальної ефективності і дієвості наявних можливостей.
6. У рамках пріоритетів, встановлених командирами, JISR забезпечує основу для синхронізації та інтеграції вимог розвідки і проведення операцій зі збору даних. Це дозволяє JISR бути ефективно інтегрованим у загальну схему маневру.

---

[15] AJP-2 (A) (2014), розділ 4. JISR не замінює розвідувальної діяльності; скоріше, вони є частиною єдиного процесу проведення розвідки. Див. AJP-2(A) для повного опису циклу розвідки.
[16] AJP-5(E) (2013), секція III, 0110.

7. Процес JISR є засобом виконання завдання зі збору даних, він складається з п'яти етапів: поставити завдання, зібрати інформацію, обробити, використати, розподілити. Реалізація цих п'яти кроків, як правило, ґрунтується на об'єднаних і колективних зусиллях з боку всіх рівнів управління, і, можливо, за підтримки національних та/або загальних можливостей. Основні рамки JISR і відносини процесу JISR до розвідки і циклів операцій за допомогою синхронізації та інтеграції показані на рис. 3.2.

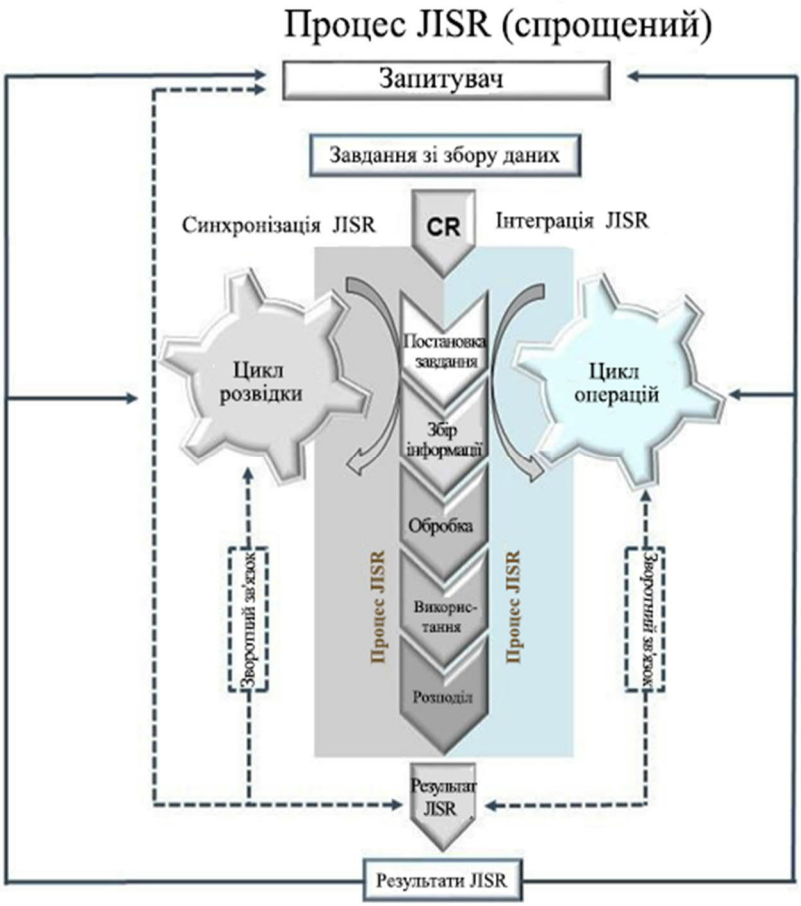

Рис. 3.2. **Взаємозв'язок процесу JISR циклів розвідки та операцій**

2.2. Основні елементи JISR

1. За допомогою **синхронізації та інтеграції** розвідки і ведення операцій командувачі та їхній особовий склад матимуть можливість визначати пріоритети, чітко формулювати вимоги, а також виділяти активи на певні команди. Ці заходи вимагають від командирів і підлеглих встановити відповідне командування й управління (С2), узгодити постановку завдань і процедуру звітності, підтримати розвідку та системи зв'язку архітектури, завдання збору даних і операцій.
2. **Процес синхронізації JISR.**[17] JISR тісно взаємопов'язаний з напрямком і етапами збору циклу розвідки. Ці етапи ініціюють та скеровують процес JISR. Наприкінці цього процесу, а саме на етапі поширення, подаються результати JISR для етапу обробки циклу розвідки та подальшого аналізу. Таким чином, необхідно встановити діалог між управлінням розвідувальними завданнями та керівництвом збором даних, між персоналом розвідки і організаціями, які володіють можливостями JISR. Ця координація має на меті повністю синхронізувати цикл розвідки і процес JISR для того, щоб ефективно виконувати інформаційні та розвідувальні вимоги з раціональним використанням можливостей JISR.
3. Синхронізація JISR починається після перевірки достовірності та пріоритетів розвідувальних завдань і підтвердження прогалин розвідки через управління розвідувальними завданнями IRM. Синхронізація JISR ідентифікує найкращі засоби збору даних на основі часу, місця розташування, доступності та типу інформації, необхідної для задоволення розвідувальних вимог, що стосуються спільного оперативного середовища.
4. У рамках функції керівництва збором даних СМ синхронізація JISR відбувається на кожному рівні та оцінює активи JISR для визначення прогалини в їх наявності. Елементи збору даних синхронізують всі дії, щоб забезпечити виконання завдання зі збору даних, використовуючи відповідні активи.
5. Синхронізація JISR забезпечує виконання вимог командира з боку планування діяльності та своєчасний вплив на прийняття рішень і проведення операцій.
6. **Інтеграція JISR.**[18] Інтеграція JISR описує тісну координацію між керівництвом збору даних і оперативним персоналом, яка необхідна для забезпечення ефективного і дієвого планування та виконання операцій.

---

[17] Використовується тільки в цій публікації, для того щоб показати актуальність постійного діалогу між елементами персоналу розвідки і JISR для забезпечення ефективного та дієвого виконання всіх вимог розвідки і збору даних.

[18] Використовується в цій публікації, щоб наголосити на актуальності постійного діалогу між елементами персоналу розвідки, які підтримують процес JISR для забезпечення виконання ефективної і дієвої місії та контролю можливостей JISR у просторі, часі і меті.

Орган управління операціями збору (COM) інтегрує операції зі збору до оперативного плану (OPLAN). Подальші результати JISR також сприяють оперативному циклу.

7. Протягом покрокової стадії постановки завдань JISR оперативний персонал, відповідальний за формування завдань та контроль активів JISR, інтегрує завдання JISR, розроблені керівництвом збору даних у процесі планування місії. Це дозволяє фактичне виконання збору даних, розвідки, ведення спостережної місії та їх легкої інтеграції в рамки проведення загальних спільних операцій. Крім того, інтеграція місії JISR не обмежується лише етапами планування і стає ще більш вимогливою під час виникнення спеціальних або динамічних операцій протягом ведення місії.

8. За допомогою скоординованих і цілеспрямованих зусиль елементів управління розвідувальними завданнями і керівництва збором даних, а також оперативного персоналу JISR інтегрований у процес експлуатації з метою гарантування того, що активи JISR мають необхідний потенціал для задоволення призначених завдань. Завдяки інтеграції JISR командири мають перевагу в ситуаційній обізнаності за реальним часом SA і можливості гнучкого прийняття рішень у динамічному середовищі.

9. JISR – це багатофункціональний[19] підхід, що складається з чотирьох окремих елементів.

10. **Об'єднаний.** Літера „J" у терміні „JISR" означає „об'єднаний" – той, що описує діяльність, операції і організацію, в якій беруть участь елементи щонайменше двох служб. Компоненти і служби працюють у спільному середовищі для підвищення ефективності шляхом інтеграції наявних можливостей збору даних, спостереження та військової розвідки.

11. **Розвідка.** Літера „I" в терміні „JISR" означає „розвідка" і стосується всіх розвідувальних дисциплін або можливостей збору/активів та результатів, які ці дисципліни / можливості /активи можуть принести командирові і/або елементам персоналу. Дисципліна збору розвідки містить такі види:

a. **Акустична розвідка** (ACINT): результати охоплюють збір та експлуатацію акустичних сигналів або емісій.

b. **Людська розвідка** (HUMINT): результати, засновані на інформації, яку збирають люди.

c. **Візуальна розвідка** (IMINT): результати, засновані на зборі, обробці та експлуатації послідовних зображень.

d. **Розвідка вимірювальних та випромінювальних характеристик цілей** (MASINT): результати, засновані на зборі науково-технічної інформації.

e. **Розвідка відкритих джерел** (OSINT): результати, засновані на інформації з відкритим або обмеженим доступом.

[19] AJP-2(A) (2015), Розділ 3.9.

f. **Радіо- та радіотехнічна розвідка** (SIGINT): надає результати шляхом збору та використання електромагнітних сигналів або еманації. Основними її підкатегоріями є розвідка систем зв'язку та радіотехнічна розвідка.

12. **Спостереження.** Літера „S" у терміні „JISR" означає „спостереження". Воно полягає у систематичному стеженні за аерокосмічними, поверхневими або підземними зонами, місцями, людьми або речами зоровими, слуховими, електронними, фотографічними або іншими засобами і призначене для індикації та попередження (I & W) ворожої ініціативи і загрози або виявлення змін у діях противника. Це може забезпечити раннє попередження ворожої активності на значній ділянці або може зосередитися на певному місці, об'єкті чи учаснику в оперативному середовищі.

13. **Військова розвідка.** Літера „R" у терміні „JISR" означає „військова розвідка". Вона визначається як місія, яка проводиться з метою отримання інформації про дії і ресурси противника\потенційного противника шляхом візуального спостереження чи інших методів виявлення або захисту даних, що стосуються метеорологічних, гідрографічних або географічних характеристик конкретної місцевості.[20] Це цілеспрямований метод збору інформації про конкретні місця, об'єкти або людей. Військові розвідувальні завдання не обмежуються конкретними одиницями розвідки й можуть здійснюватися різними силовими елементами в ході виконання їхніх обов'язків. Військова розвідка дозволяє збір конкретної інформації в зоні ведення спільних операцій щодо відомого, потенційного і невідомого противника задля підтримки поточних і майбутніх операцій. Розвідка повинна бути зосереджена в певному просторі і часі, щоб відповідати конкретним вимогам. Вона збирає результати шляхом проведення візуального спостереження або застосування інших методів виявлення інформації для надання точних даних запитувачеві/замовникові.

2.3. Ключові принципи JISR

1. Гармонізація розвідки і ведення операцій має важливе значення для забезпечення максимальної ефективності та результативності робочих можливостей JISR. JISR працює відповідно до шести основних принципів, придатних на всіх рівнях по всьому спектру операцій НАТО з метою забезпечення максимальної ефективності (рис. 3.3).

[20] Термін і визначення змінює існуючий узгоджений термін і/або визначення НАТО і буде оброблений для отримання статусу „погоджено в НАТО".

Ключові принципи JISR
Централізований напрямок; Децентралізоване виконання
Адаптивність
Доступність
Стійкість
Надійність
Точність

Рис. 3.3. **Ключові принципи JISR**

2. **Централізований напрямок. Децентралізоване виконання.** Процес JISR містить принцип централізованого управління з децентралізованим виконанням. Діяльність JISR повинна бути під централізованим та координованим керівництвом і створювати умови для успіху місії, дозволяючи при цьому виконання операцій на більш низьких рівнях, коли це необхідно або доречно. Командири повинні розставити пріоритети і спрямувати зусилля JISR на задоволення оперативних потреб та інтегрування розвідки у планування операцій.

3. **Адаптивність.** Можливості JISR повинні своєчасно і гнучко виконувати завдання замовника. Процес JISR повинен у будь-який час динамічно реагувати на зміни ситуації чи надходження нової інформації. Правильне поєднання можливостей JISR з відповідними ресурсами для обробки, використання і розповсюдження даних дадуть командирові можливість ефективно реагувати на зміну ситуації. Однак, це може бути досягнуто лише за рахунок нашарування активів та взаємопов'язаності з різними можливостями. Результати JISR повинні бути доставлені в потрібний час, який є зазначеним у завданні зі збору даних. Зібрані дані, інформація чи розвідувальні дані матимуть обмежену або не матимуть жодної цінності, якщо вони не є доступні, коли це необхідно. Процес JISR повинен бути адаптований по всій зоні спільних операцій JOA та реагувати на запити і завдання усіх рівнів командування. Активи JISR, які, як правило, отримують завдання на рівні командного компонента, повинні також мати можливість інтегрувати і надавати безпосередню підтримку тактичним підрозділам. З іншого боку, тактичні одиниці та активи можуть бути необхідними для підтримки оперативних і стратегічних вимог.

4. **Доступність**. Планування і результати JISR повинні бути доступні для тих, хто має право бачити ці дані відповідно до процедур безпеки обміну інформацією НАТО та режиму секретності. JISR повинен бути вбудований в архітектуру системи, що об'єднує замовників, контролерів,

колекторів, користувачів, аналітиків, бази даних, додатки, виконувачів та учасників. Для підвищення прозорості НАТО ґрунтується на принципі доступності та використовує механізми, необхідні для забезпечення своєчасного і легкого обміну даними.

5. **Стійкість.** Можливості JISR повинні бути стійкими для задоволення потреб місії. Стійкі та доступні можливості JISR повинні задовольняти вимоги командирів і їхнього персоналу в процесі планування та виконання операцій. У разі, якщо актив буде знищений, відключений або стане недоступним, командири повинні продумати наперед, як компенсувати втрату можливостей JISR. Крім того, командири повинні розглянути, як зберігати і підтримувати безперервну роботу елементів обробки, використання та розподілу даних PED одразу по декількох дисциплінах збору розвідки.

6. **Надійність.** Для того, щоб дати командирам і їхньому персоналові впевненість у результатах JISR, необхідно забезпечити надійність зібраних даних та інформації. PED елементи повинні надати своєчасні результати, що сприяють точній ситуаційній обізнаності і розумінню, що дозволить командирам мати перевагу.

7. **Точність.** Результати JISR повинні точно відповідати інформаційним вимогам. Таким чином, чіткість повинна бути присутня на кожному етапі процесу JISR, починаючи від постановки завдань і до їхнього збору, обробки, використання та поширення. Це повинно забезпечити надання об'єктивних, чітких і неспотворених результатів JISR для подальшого аналізу розвідки, а також для уникнення опори на одне джерело розвідки або кругову звітність.

2.4. Функції та повноваження особового складу JISR

1. Напрямок та управління процесом JISR містить декілька взаємопов'язаних функцій особового складу. Ці функції забезпечують зосередженість завдань JISR на пріоритетах розвідки і командування. Їхнім основним завданням є своєчасне узгодження робочих процедур між розвідкою і оперативним персоналом через адаптований бойовий ритм або цикли планування. Особовий склад відіграє важливу роль, забезпечуючи інтеграцію завдань JISR у часі та просторі поточної операції. Функції управління персоналом описані нижче. З метою поглибленого вивчення функцій IRM&CM слід розглянути AJP-2.1.

a. **IRM і CM**[21]

(1) Координація IRM & CM має вирішальне значення для забезпечення вимог розвідки. Термін «IRM & CM» поєднує в собі дві різні функції. Залежно від штабної командної ланки, розвідки,

[21] AJP-2(A) (2014), Розділ 5.

кадрових ресурсів і стандартних операційних процедур IRM & CM може проводитися шляхом створення своїх окремих функцій або шляхом об'єднання двох функцій в одному елементі.

(2) Функції IRM & CM синхронізують процес JISR з циклом розвідки. Елементи IRM і CM забезпечують належне формування інформаційних і розвідувальних потреб та зосередженість і пріоритезацію наявних можливостей, а також активів для збору даних. Функція IRM & CM є компонентом персоналу розвідки у штаб-квартирі кожної організації.

b. **Управління розвідувальними завданнями (IRM)**

(1) IRM є функцією управління, яка перевіряє, уточнює і пріоритезує вимоги розвідки. Елемент IRM визначає, чи ці вимоги можна задовольнити, використовуючи наявні та доступні результати. IRM відбувається на всіх рівнях і є невід'ємною функцією стадії циклу розвідки.

2. IRM планує виконання постійних завдань розвідки і таких, що виникають, а також опрацьовує запити на інформацію (RFI)[22] від вищих, нижчих і суміжних рівнів. На етапі оперативного планування елемент IRM розробляє план збору розвідувальної інформації ICP[23], заснований на пріоритетному завданні збору даних PIR командира. ICP є типовим інструментом планування та надання допомоги у виконанні вимог розвідки і проведенні його моніторингу. Елемент IRM використовує ICP з метою інтеграції постійних і нових вимог розвідки для цього штабу та показує, як кожна вимога повинна бути задоволена (наприклад, визначення організацій, служб, команд або активів чи розвідувальних дисциплін JISR). ICP є основою для планування, постановки завдань та збору інформації з використанням наявних активів або інших джерел.

3. Після того, як розвідувальне завдання IR отримане, елемент IRM перевіряє і встановлює пріоритетне завдання та визначає, чи є вже доступна інформація для цього завдання або які подальші дії повинні бути прийняті. Наявні результати у відповідь на RFI будуть поширюватися безпосередньо до сторони замовника через IRM персонал. Аналітичний огляд, проведений персоналом відділу розвідки, може бути затребуваним до того, як будуть отримані остаточні результати. IR, яким недостатньо наявної інформації, можуть бути передані до елемента CM або додатково оброблятися RFI персоналом IRM у вищих, нижчих або суміжних підрозділах.

---

[22] RFI використовується, коли командир не має достатніх можливостей для збору певної інформації, або персонал розвідки не зміг відповісти на питання шляхом вилучення інформації з існуючих даних, розвідувальної інформації, дослідження або інших засобів.

[23] AJP-2(A) (2014), Розділ 5.3.

c. **Керівництво збором даних (CM)**

(1) CM – це функція управління персоналом, що містить перетворення вимог розвідки та RFIs на CRS. Процес CM визначає пріоритети CR; формує завдання, запити або координує вимоги з відповідними можливостями для збору даних, активів або команд; а потім контролює результати повторної постановки завдань в міру необхідності. Цей процес повинен враховувати наявність активів, покриття сенсорами, умови довкілля та комунікаційні можливості для того, щоб якнайкраще використати можливості збору.

(2) CM підтримує IRM у задоволенні CR розвідки і оперативного персоналу. Ці CR є похідними від ICP (постійні або такі, що виникають) або з'явилися через RFI. CM охоплює заходи, пов'язані з виконанням та координацією п'яти кроків процесу JISR, координацією виконання CM між штабами й іншими організаціями, а також оцінкою функції CM. У межах цієї функції CM, CRM і COM збирають, запитують і виконують процес JISR, який встановлюється органом керівництва збору даних CMA.[24]

d. **Орган керівництва збором даних (CMA)**

(1) CMA вимагає: розробити, встановити, перевірити і визначити пріоритети вимог щодо збору даних; встановити управління завданнями активів JISR; розробити і здійснити збір, використання та поширення планів і стратегій.

(2) CMA містить кілька аспектів, зокрема, розробку політики збору даних, яка спрямована на управління ресурсами, пов'язаними із застосуванням координованих можливостей JISR, а також тих, що використовують країни для підтримки певної штабної місії. CMA застосовує відповідну можливість JISR виділених традиційних і нетрадиційних активів, а також робить запит на активи JISR[25], які знаходяться під оперативним контролем командирів НАТО (OPCON) для проведення оптимізованого збору з метою задоволення мети місії та вимог командира. У міру необхідності CMA координуватиме операційні можливості JISR відповідно до національного OPCON. Проведення CMA вимагає розуміння наявності активів JISR, можливостей і постановок завдань з метою оптимізації та використання всіх наявних засобів збору. Якщо прогалина у зборі даних походить від відсутності активів або можливостей JISR, на відповідному рівні CMA буде поширений офіційний запит, щоб забезпечити додаткові ресурси JISR.

(3) CMA буде призначений вищим органом (тобто SACEUR) до елемента CM на різних рівнях командування для реалізації CM і процесу JISR через органи CRM і COM.

---

[24] Для отримання додаткової інформації про IRM див. AJP-2.1.

[25] AJP-2(A) (2014), Розділ 5.3.6.

(4) Органи CMA повинні працювати в координації з експертами у предметній сфері та офіцерами зв'язку (LOs). Офіцери зв'язку (LOs) використовують власну компетенцію для спільного робочого середовища JISR. Вони повинні працювати з елементами CM, CRM і COM, щоб забезпечити плавну координацію, планування і управління операціями JISR. Офіцери зв'язку (LOs) скеровуються до сторони, що приймає, і працюють відповідно до цього бойового ритму.

e. Управління завданнями зі збору даних (CRM)

(1) CRM є функцією управління персоналом з повноваженнями з розробки, пріоритезації та контролю збору, обробки, експлуатації й реєстрації CR. CRM реалізує кроки процесу JISR і повинне бути готовим відповісти на запитання, як CR краще використати наявні можливості JISR. CMA може делегувати повноваження CRM до підлеглого оперативного рівня.

(2) CRM може розпочинатися одразу після узгодження CR. Основна діяльність CRM охоплює пріоритезацію CR, розробку відповідних завдань JISR і розподіл завдань JISR відповідно до можливостей JISR, які призначені командувачу НАТО або знаходяться під національним контролем. Завдання JISR буде надане відповідним активам театру воєнних дій, над яким має повноваження елемент CM. Якщо завдання JISR не може бути виконано за допомогою спеціальних засобів, персонал CM буде генерувати запит, який повинен бути включений у список завдань зі збору даних (CRL). Збір даних буде координуватися через орган управління спільним збором даних[26] (JCMB).[27]

(3) CRM розробляє планування та управляє спільною розробкою списку завдань зі збору даних (CTL), заснованих на CRL, а також підтримує розвиток спеціального збору, експлуатації та директиви поширення нових CR.

(4) CRM забезпечує синхронізацію планованих, спеціальних і динамічних завдань JISR і, отже, гарантує узгодженість спільного збору, експлуатації та поширення даних.

(5) У конкретних операціях НАТО командувач об'єднаної тактичної групи (JTF) призначає керівника зі збору даних з театру воєнних дій (TCM),[28] який виконує CRM як колективну і спільну діяльність для цієї операції та який підтримується підлеглими командирами тактичного рівня.

---

[26] AJP-2,1 FD (2015), *Орган управління спільним збором даних (JCMB).*

[27] У цій публікації JCMB встановлений на оперативному рівні і буде використовуватися як приклад. Рада управління збором даних або цей процес координації повинні бути встановлені на кожному рівні командування.

[28] Керівник збору даних з театру воєнних дій (TCM) відповідає за CRM щодо діяльності JISR, проведеної на операційному рівні для цієї операції.

(6) На **оперативному рівні** CRM в основному складається з управління колективною діяльністю, пов'язаною зі зміцненням і пріоритезацією CR, які передаються до оперативного рівня, а також розподілу активів ISR до інтегрованих можливостей JISR, що зберігаються штабом і організаціями, які беруть участь у цій операції. CRM, зазвичай, закінчується на оперативному рівні зі схваленням CTL чи за дорученням підлеглих командирів під час спеціальних/динамічних операцій JISR.

(7) На **командному рівні служб/компонентів** CRM підтримує командний процес ISR, рівень театру воєнних дій процесу JISR (забезпечує підтримку для спільного управління збором даних JCM робочих груп і органів, обміну CRL, синхронізації матриці), а також розробки завдань JISR для наявних активів JISR. Орган CRM також містить попереднє відпрацювання завдань, що повинні бути виконані перед інтеграцією місії JISR.

f. **Управління операціями зі збору даних (COM)**

(1) COM є функцією управління персоналом для інтеграції операцій зі збору у загальний OPLAN і має право направляти, планувати, пріоритезувати та контролювати певні операції збору ресурсів і їх дотичну обробку, використання та інформаційну звітність. Керівництво COM, як правило, проводиться на відповідному рівні командування, яке виконує оперативний контроль (OPCON) за виділеними активами JISR. Національним можливостям JISR, які знаходяться під керівництвом OPCON, буде поставлене завдання на відповідному рівні вимог управління персоналом зі збору даних. Коли OPCON утримується країнами, директиви зі збору і експлуатації, вказані у CTL, надсилаються як запити TCM.

(2) На основі завдань JISR COM починається з **інтеграції місії,** в якій затверджені CTL / спеціальні / динамічні завдання JISR мають бути узгоджені з персоналом, який виконує та планує операції. Цей початковий етап впливає на розробку стратегій для збору даних, точну постановку наказів у місії та використання активів JISR. Основні обов'язки органу COM включають: управління збором даних; виконання обробки і експлуатації зібраних даних, інформації та одноджерельної розвідки; поширення результатів JISR. Моніторинг планових заходів обов'язково проводиться на кожному рівні командування. Подібно до CRM COM здійснюється на різних рівнях командування і вимагає координації на більш високому рівні (наприклад, на оперативному рівні TCM для цієї операції НАТО), зокрема для обробки динамічних ситуацій, які можуть вимагати перерозподілу JISR активів.

Розділ 3. ВЕДЕННЯ ОБ'ЄДНАНОЇ РОЗВІДКИ, СПОСТЕРЕЖЕННЯ І ВІЙСЬКОВОЇ РОЗВІДКИ

3.1. Вступ

1. Процес JISR (об'єднаної розвідки, спостереження і військової розвідки) є структурою, за допомогою якої виконується окреме CR (завдання зі збору даних). Процес складається з п'яти етапів: **визначення завдання, збір даних, обробка, використання, розподіл** (TCPED). Ці етапи здійснюються на всіх рівнях управління для будь-якого типу місії та в усіх оперативних середовищах.
2. Процес JISR забезпечує командирів та їхніх підлеглих конкретними даними, інформацією і результатами для виконання завдання. Процес JISR підтримує необхідність як у поточній оперативній інформації, так і в наданні розвідувальної інформації з багатьох джерел.[29]
3. З метою забезпечення своєчасних, відповідних і точних результатів для всіх рівнів управління операції JISR вимагають координації, запобігання конфліктних ситуацій і визначення послідовності через синхронізаційні та інтеграційні дії JISR[30] для забезпечення найбільш ефективного і дієвого використання можливостей. У процесі діяльності JISR синхронізаційні дії JISR потребують координації елементу CM і розвідувального персоналу, в той час як інтеграційні заходи потребують координації елемента CM і оперативного персоналу.

3.2. Процес об'єднаної розвідки, спостереження та військової розвідки

Процес JISR забезпечує основу для призначення завдань JISR, оперативного виконання і результату у доповіді про виконання CR. Процес JISR складається з TCPED, який проводиться в п'ять послідовних етапів (рис. 3.4).

Рис. 3.4. **Процес JISR**

[29] AJP-2(A) (2014), Розділ 3.7.
[30] AJP-2.1 FD (2015), 3.10.

3.2.1. Етап 1 – Визначення завдання

1. Після того, як можливості й активи ISR стають доступними для командира,[31] першим етапом процесу JISR є визначення завдання. Це здійснюється елементом CM через органи CRM та COM і починається з чіткого визначення CR на основі перевіреної інформації, поданої начальником розвідки, і почергового виконання оперативних завдань. При цьому слід враховувати наступне:

a. **Підтримка операцій.** Описання як необхідна інформація підтримує поточні або майбутні операції та наслідки, якщо інформація не отримана. Це допомагає функції IRM з підтвердженням та визначенням пріоритетності вимог. Завдання CR запитують необхідний результат JISR і не вказують конкретний ресурс.

b. **Класифікація.** Визначення необхідного рівня класифікації для результатів. Це потенційно впливає не тільки на збір та поширення результатів, а й на зміст, кількість деталей і точність результату.

c. **Можливість передачі інформації.** Визначення країни, групи зацікавлених держав і організацій та/або тих, кому дозволено отримати інформацію.

d. **Час.** Визначення часу для отримання потрібного результату. Елемент IRM використовує цю частину вимоги для оцінювання або для того, щоб визначити, в якій мірі вимога може бути виконана.

e. **Тип результату та формату.** Описання типу та формату результату для застосування і засобів, яким надається перевага для розповсюдження даних.

f. **Періодичність.** Визначення і формулювання того, як часто повинні відбуватися збір та експлуатація даних.

g. **Зв'язок.** Передача точної контактної інформації. Ці дані важливі для елементів IRM та CM і для ресурсів JISR, щоб підтримувати контакт із зацікавленою стороною протягом всього процесу JISR.

2. Визначення завдань JISR є початковим етапом процесу JISR. Він починається з чіткого формулювання завдань і складається з розробки вказівок / директив / наказів збору, експлуатації та поширення даних для координації і управління операціями і об'єктами. Визначення завдань JISR має бути узгоджено між усіма рівнями командування для того, щоб забезпечити взаємну підтримку між командирами компонентів і найбільш ефективне використання наявних можливостей для збору і експлуатації даних. Визначення завдань JISR охоплює аспекти завчасного планування, а також спеціальне або динамічне визначення перспективних завдань збору даних. Визначення завдань JISR планується завдяки CRM, а його вихідні дані здійснюються за допомогою COM.

---

[31] Активи JISR під керівництвом OPCON на відповідному рівні командування, яке здійснює процес JISR і може призначити відповідні ресурси. Це формує складову військової організації та внесено у бойовий наказ військової частини.

3. Завдяки інтеграції визначення завдань JISR містить перетворення завдань у накази і їх передачу до ресурсів JISR, які знаходяться під оперативним управлінням командування НАТО. Кожний наказ має містити вказівки й інструкції для обробки, експлуатації й поширення зібраних даних та інформації для успішного виконання місії.

4. Через обмежену доступність активів JISR постановка завдання має відбуватися тільки тоді, коли запитувана інформація не завжди доступна в будь-яких сховищах для збереження даних / інформації. При виборі відповідного ресурсу JISR для виконання завдання елемент CM повинен враховувати наступне:

a. **Придатність.** Ресурси, завдання яких полягає у підтримці операцій JISR. Вони мають допомогти завершити завдання і поширити результати, як це і вимагається. Можуть виникнути ситуації, коли більш ніж один ресурс може виконати завдання JISR. Особлива увага повинна бути приділена властивостям декількох ресурсів, щоб вибрати найбільш відповідні. Однією з ключових характеристик, які мають розглядатися, є здатність розрахувати час для виконання завдання. Часові фактори можуть бути пов'язані, наприклад, з польотами, наземною розвідкою, морськими операціями, здатністю завантаження інформації або іншими ключовими моментами. Крім ресурсів JISR, якими володіє НАТО, повинна розглядатися можливість використання не спеціально призначених ресурсів JISR і ресурсів іншої країни, так щоби були ефективно використані всі наявні можливості для підтримки виконання оперативного завдання командира.

b. **Ризик.** Можливості JISR повинні бути належним чином захищені під час збору необхідної інформації. Нездатність захистити такі можливості може призвести до втрати або компрометації ресурсів. Буде часто існувати елемент політичного і/або військового ризику, пов'язаного з використанням конкретного ресурсу. Будь-який такий ризик потрібно порівняти з цінністю запитуваної інформації.

c. **Оперативне середовище.** Необхідно брати до уваги характер середовища (погодні умови, електромагнітні обмеження, рельєф місцевості та політичні обмеження).

d. **Підтвердження.** У разі необхідності для виконання одного завдання слід використовувати декілька ресурсів JISR, які переважно працюють з різними методами збору даних. Застосування незалежних ресурсів JISR забезпечує декілька результатів для підтвердження спеціалістами з аналізу розвідувальних даних. Використання декількох ресурсів також підвищує рівень довіри до результатів і допомагає уникнути дезінформації.

3.2.2. Етап 2 – Збір даних

1. Другий етап процесу JISR складається з фактичного збору даних та інформації завдяки активам JISR. Збір містить дії від детального планування завдань до використання ресурсів JISR і виконання цих завдань завдяки можливостям JISR.

2. Активи JISR збирають запитувані дані і передають їх для подальшої обробки. Необхідно, щоб елемент СМ брав до уваги всі дисципліни збору розвідувальних даних, можливості та ресурси JISR, які задовольняють завдання зі збору даних.

3.2.3. Етап 3 – Обробка даних

1. Третій етап об'єднаної розвідки, спостереження і військової розвідки полягає у перетворенні зібраних даних та інформації в придатні для читання та зручні у використанні формати для подальшого використання, зберігання та розповсюдження.
2. Прогрес у сфері технології продовжує змінювати обробку даних та інформацію. Деякі агенти спільного збору даних, спостереження і військової розвідки обробляють дані майже в реальному часі, завдяки чому зібрана інформація швидко перетворюється на придатний формат для використання. За інших обставин перетворення зібраних даних здійснюється вручну або за допомогою комп'ютера. Важливо налагодити продуктивність обробки і часові фактори на основі обсягу зібраних даних, інформації та термінів. Якщо зібрані дані й інформація перевищують можливості командування для обробки, потрібно розділити оброблення зібраних даних та інформацію із зовнішніми силами для уникнення непередбачуваних обставин.

3.2.4. Етап 4 – Використання даних

1. У межах цього етапу процес JISR продовжує використовувати оброблені дані. Час, необхідний для використання даних, варіюється залежно від характеристик активів збору даних. Деякі активи JISR виконують обробку й експлуатацію автоматично і майже одночасно із збором даних, у той час як для інших активів збору, навпаки, може знадобитися значно більше часу.
2. Можуть бути різні рівні експлуатації для кожної можливості JISR або активу. Рівні варіюються від швидкої та попередньої оцінки зібраних даних або інформації JISR до більш трудомісткої поглибленої оцінки за допомогою можливостей встановлення обміну інформацією з вищими рівнями. Різні рівні експлуатації залежать від технічних характеристик і характеристик можливостей JISR або активу, організацій та персоналу, які надають підтримку (поблизу сенсора, на театрі бойових дій, встановлення обміну інформацією з вищими рівнями).
3. Початковий рівень експлуатації (використання) полягає у швидкій і попередній оцінці зібраних даних або інформації JISR та пересиланні результатів одразу до командира і/або тим, хто надсилає запит, часто в NRT (майже у реальному часі) для підтримки поточних операцій. Цей тип використання зазвичай застосовується оператором засобу з виявлення даних або користувачем, який має доступ до радіоелектронних засобів розвідки або можливості збору даних, але також може бути застосований

іншими користувачами, які мають NRT доступ до зібраних сенсорних даних. Використані дані та інформація передаються для подальшого використання в процесі JISR/або розвідувальному циклі.
4. Подальше використання даних у процесі JISR передбачає більш детальну оцінку зібраних даних та інформацію відповідно до завдань з використання, які надають підтримку командирам і штабам в ході поточних операцій або під час отримання розвідувальної інформації. Можливості, як правило, забезпечуються за рахунок використання елементів, пов'язаних з активами JISR або можливостями, але ці можливості також можуть знаходитися в пункті використання встановленого обміну інформацією з вищими ешелонами. Результат безпосередньо доповідають командирові, розвідувальному відомству для подальшої обробки в межах етапу обробки розвідувального циклу і/або замовникові як результат JISR чи пересилають на наступний рівень використання (експлуатації).
5. Більш поглиблена оцінка передбачає використання даних та інформації з кількох активів (ресурсів) JISR всередині збору конкретної розвідувальної дисципліни або можливостей JISR у поєднанні з архівною інформацією. Цей рівень експлуатації часто вимагає інструментів, потужності обробки та/або додаткових спеціальних знань. Це може зайняти багато часу і може проводитися в JOA (зона спільних операцій) або за допомогою можливостей встановлення обміну інформацією з вищими ешелонами.

3.2.5. Етап 5 – Розподіл інформації

1. Етап розподілу інформації в межах процесу JISR передбачає своєчасне надання результатів JISR тим, хто її потребує, в необхідному форматі, а також через засоби зв'язку, як вказано у завданні JISR. Ефективне управління розподілом інформації необхідне для забезпечення замовників доступом до розподілу розміщених на сайтах, опублікованих або переданих результатів JISR.
2. Крім надання відповіді на конкретний запит, результати JISR повинні систематично розподілятися для підтримки розвитку розвідки і підвищення відповідальності командирів та особового складу. Розподіл має бути виконаний відповідно до класифікації, вказівок та процедур можливостей передачі інформації.

3.3. Аналіз завдання JISR

1. У більш складному і динамічному середовищі виконання завдання JISR потребує не тільки завчасно підготовлених, спланованих дій, але й підтримки ситуативних і динамічних запитів. Підтримка безперервної операції може мати необхідність у негайних змінах у наказах, що вже видані, або швидкому перерозподілі активу JISR, який вже збирає дані для підтримки розвитку тактичної ситуації. Перерозподіл збору активів вимагає ретельного аналізу.

2. Завдання JISR може бути ретельно сплановане, ситуативне чи динамічне. Планування і час виконання місії, три типи виконання завдання зображені на рис. 3.5.

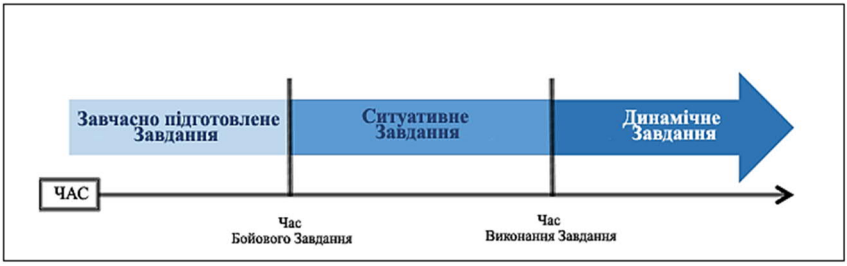

Рис. 3.5. **Типи завдань**

3. **Завчасно підготовлене завдання** проявляється під час стандартного процесу планування місії, затверджується CTL (список завдань зі збору даних) і завершується віддаванням бойового наказу оперативним відділом штабу. Ситуативне завдання є процесом інтеграції нових і термінових CR (завдання зі збору даних) в уже виданому CTL і виконання місії. **Динамічне завдання** дозволяє інтегрувати нові CR, що вимагають негайного виконання в поточній операції зі збору.

4. **Завчасно підготовлене завдання** є типовим механізмом для розвитку, координації та призначення завдання активам JISR. Це гарантує достатній час для інтеграції місії, планування місії, постановки завдань місії та підготовки до місії. Завчасно підготовлене завдання JISR призначається безпосередньо для його спеціалізованих активів. Це відбувається також за наявності достатнього часу для реалізації CRs і включення їх у CRL, який затверджується в JCMB (орган керування спільним збором даних). У завчасно підготовленому процесі постановки завдань JISR достатньо часу для TCM (керівника збору даних з театру воєнних дій), щоб видавати завдання з JISR із затвердженого CTL і для бойового завдання для активів JISR, коли держави забезпечують командира контролем на тактичному рівні. Це відбувається, коли розвиток CRs і завдання JISR синхронізуються з іншими ритмами дій відповідного особового складу та інтегруються із завданням місії. Завчасно підготовлене завдання містить усі пов'язані функції IRM (розвідувальне завдання) і CM (керівництво збором даних), як показано на рис. 3.6:

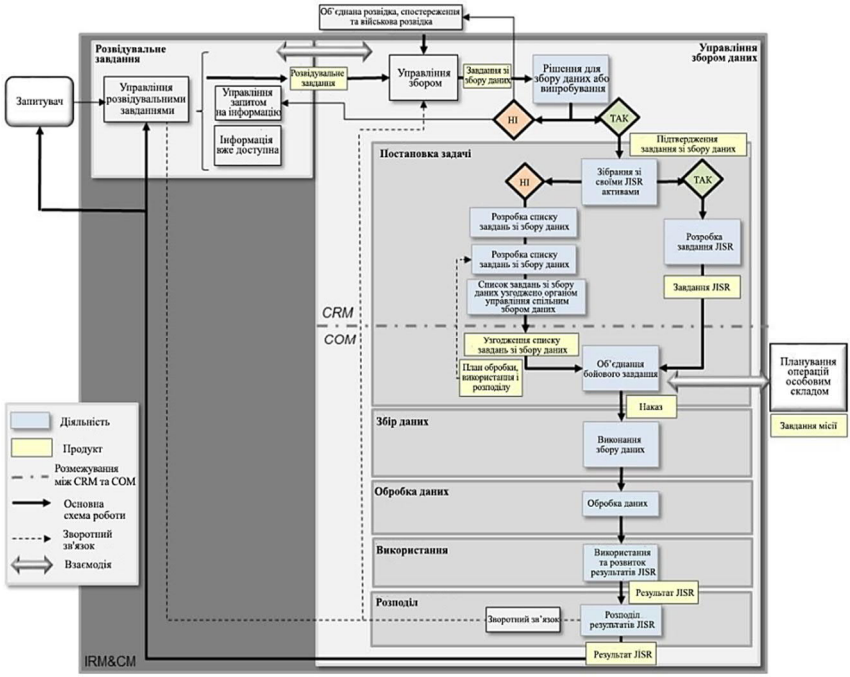

Рис. 3.6. **Процес завчасно підготовленого завдання JISR**

a. Завчасно підготовлене завдання JISR починається з перевіреного CRs, сформульованого елемента CM на основі ICP (intelligence collection plan – план розбору розвідувальних даних) як основного інструменту планування, з IRs і завдань (запитів) IRS, RFIs (запитів на інформацію) та ISR. Якщо елемент IRM підтвердив, що інформація/розвідка недоступна, CR може бути розвинена. Елемент CM перетворить IR на CR. Завчасно підготовлене завдання закінчується виданням CTL після його затвердження на JCMB.

b. З рішенням про збір даних елемент CM разом із командуванням CRM визначають, які активи ISR є призначені, а які – ні на цьому рівні командування і які можуть виконувати CRs. Якщо CRs не можуть виконуватися наявними активами ISR, елементи CM мають необхідність у підтримці збору з боку вищого і/або суміжного командування і організацій. У разі, коли активи JISR є в наявності на цьому рівні командування, завдання JISR розроблюються й інтегруються безпосередньо у процес планування місії для завдання місії зі збору.

c. Якщо власних активів НАТО є в достатній кількості, але вони не є доступні для використання, а CRs не можуть виконуватися на заданому рівні командування, тоді країни з власними активами будуть змушені

включити CRs у CRL. CRs, які потребують управління на оперативному рівні, об'єднуються і стають пріоритетом у плані CTL із синхронізованим завданням для збору D + 1, D + 2 і D + 3, який узгоджується на JCMB. Як частина розробки CTL елементи CM ідентифікують відповідний JISR для можливого досягнення CR оперативних та сервісних/компонентних рівнів. Після координації елемент CM призначає CR, завдання JISR для компоненту командування з обслуговування. Остаточний CTL потім затверджується TCM на JCMB і є основою для інтеграції місії та розроблення наступних наказів для підлеглого командування, можливостей збору даних і активів JISR.

d. CTL є авторитетним документом з керівництва збором даних на театрі бойових дій. CTL узгоджується із загальними пріоритетами командування місії об'єднаних сил у районі збору на театрі воєнних дій. Крім того, CTL містить перелік затверджених і пріоритетних CRs JISR, завдань JISR і пріоритетів повторного динамічного подання завдання при потребі. CRs розроблені для дисциплін збору конкретних розвідувальних даних (наприклад, IMINT – imagery intelligence – видова розвідка; HUMINT – розвідка, яка здійснюється збором даних агентами; MASINT – розвідка розмірних і випромінюваних характеристик цілі; OSIN – розвідка з відкритих джерел і SIGINT – радіоелектронна розвідка), а також для можливості збору даних/активів. CTL визначає, яка розвідувальна дисципліна зі збору або можливості збору даних/активів повинні використовуватися для збору даних з допомогою особового складу CM із розподілом ресурсів для завдань JISR. CTL опубліковується і поширюється щоденно відповідно до операції і/або до вправ з бойовим ритмом.

e. Рішення зі збору даних ставлять важливі вимоги (завдання) у зв'язку з браком часу і кінцевим числом збору даних, обробкою та можливістю експлуатації наявної інформації. Це гарантує факт, що обмежені активи і/або ресурси визначаються як і найбільш важливі вимоги (завдання).

f. Оскільки операції JISR координуються між різними компонентами служб, розвідкою і оперативними штабами, то JCMB встановлюється з цією метою та складається з відповідних фахівців розвідки і членів оперативного відділу штабу. TCM керує JCMB, який виробляє і затверджує CTL, вирішує проблеми на потенційних конфліктних територіях та призначає відповідальних за врегулювання конфліктів і узгодження процесу зі збору даних. Першочергово JCMB видає розпорядження всім видам ЗС для підтвердження, щоб переконатись у тому, що всі дії (сили і засоби) є скоординованими й зосередженими, особливо на визначених командиром цілях і на відповідному співвідношенні сил та засобів.

g. Залежно від командування COM завдання JISR полягає у координуванні дій з оперативними відділами штабу для інтеграції місії, прикриття наказів для активів ISR з метою виконання збору даних місії

та забезпечення обробки, використання і розподілу даних та інформації. Елемент CM повинен налагодити контакт з першочерговим замовником для кращого розуміння завдання (вимоги) для уникнення ексцесів і затримок у виконанні. Особовий склад визначає доречний метод збору даних. Наприклад, якщо IMINT може задовольнити вимоги, тоді CR призначається для збору даних видової розвідки ЗС. Крім цього, SIGINT CRs спеціально призначаються для відповідного виявлення сенсорами. Замовник може потребувати додаткову інформацію для того, щоб розробити CR для оптимізації з першого разу.

h. Від TCM, CMA і від інших командних інстанцій вимагають спостереження на всіх підтверджених CRs, які сформовані підлеглими формуваннями і частинами, навіть нижчими на два рівні. Хоча підлеглі частини і підрозділи можуть задовольняти свої вимоги зі спеціалізованими активами ISR, вони пересилають свої поставлені CRs до вищого за рангом штабу, тому вищий штаб об'єднує всі активи ISR і сприяє їх використанню та забезпеченню того, що будь-які додаткові, несподівані завдання зі збору даних будуть виконані.

i. Елемент CM також сприяє синхронізованому плануванню для PED (обробка, використання і розповсюдження) зібраних даних чи інформації. CTL і відповідний план PED забезпечує деталями завдання, які призначаються до спеціального і другорядного збору JISR і до процесу виконання CR. План містить деталі, зображаючи, де і в який спосіб результати JISR передаються замовникові включно з будь-яким попередженням. Також у плані є контактна інформація для замовника щодо можливого збору JISR і процесу виробництва інформації. План визначає, наскільки активи JISR і дані найкраще використовуються в межах Альянсу і де зібрана інформація та дані з одного активу і можливостей JISR можуть відповідно бути застосовані з використанням ресурсів PED з іншого активу JISR та з допомогою можливостей або НАТО, або окремої держави. Загалом керівництво CRM переходить до командування COM, коли CTL і відповідне завдання PED передається для інтеграції місії та координації дій з постійними і спланованими місіями та операціями.

j. Командування COM починає дії з інтеграції місії, яка відповідає своєчасній співпраці розвідки і оперативних відділів штабів для ідентифікації планування та завдання активам ISR у досягненні CRs і подібних завдань JISR. Там оперативні відділи штабів інтегрують завдання JISR у планування місії[32], беручи до уваги інші тактичні дії із врахуванням особливості повітряного, наземного чи морського бойового простору, так само як і аспекти бойового захисту, пов'язані з виконанням деталей завдання JISR. Це стосується рівня видів ЗС,

[32] Залучення операцій JISR до загального оперативного плану.

планування місії (плани на майбутнє), висвітлення завдання місії (майбутні операції та накази) і підготовки місії на рівні загальновійськових частин.

k. Із початком планування місії залучені до її виконання дані/активи JISR і підлеглі частини починають працювати із замовником/тим, хто ставить завдання для усвідомлення вимог і їхнього підтвердження. Як тільки збір даних відбувся, інформація обробляється, експлуатується (використовується) і поширюється. Ці заходи повинні бути вжиті протягом етапу розробки завдання, оскільки вони можуть впливати на здатність передачі продукту (вихідних даних) замовникові у визначений час.

l. Елемент СМ з командуванням СОМ виконує наступне: задовольняє різні потреби підлеглих частин у можливостях JISR і його активів, завершує етап постановки завдання; проводить етап збору; також має справу з етапом обробки, використання та розподілу. Крім того, елемент СМ також захищає відповідальність у здійснюваних місіях JISR і реагує на ситуації, які динамічно змінюються та можуть вимагати перегрупування активів JISR. У результаті кожен наказ повинен містити достатні детальні інструкції, щоб забезпечити успішне завершення місії.

m. Основна відповідальність у межах командування СОМ полягає в управлінні операцією активами JISR згідно з етапами CPED. Крім того, особовий склад СМ оцінюватиме, наскільки активи JISR виконали CRs. Цей процес оцінки завершується об'єднанням показників виконання (MOP – показники виконання)[33] і показників ефективності (MOEs – показники ефективності)[34] з метою забезпечення достатньої зворотної реакції для виконання дій, наприклад завершення завдання JISR або зміна завдання. Також особовий склад СМ відстежує стан спланованих і поточних операцій JISR зі збору та їх результати.

n. У місіях, що здійснюються військами НАТО, операції JISR проводяться різними видами ЗС і потребують координування на театрі воєнних дій або на місці об'єднання сил та засобів. З цією метою об'єднані сили та засоби штабів (joint force headquarters – JFHQ) ТСМ і керівник збору індивідуального командного тилового забезпечення (single service command – SSC) зазвичай об'єднують свої зусилля з СМА для колективної реалізації процесу JISR.

5. **Ситуативна постановка завдання JISR.** Коли виникають термінові завдання і залишається час для коректування вже виданого наказу перед запланованим часом його виконання, відбувається ситуативна постановка завдання. Особовий склад СМ повинен швидко підтвердити і надати пріоритет ситуативному завданню та визначити, яке первісне завдання JISR

[33] AJP-2(A) (2014), Розділ 2.9.
[34] AJP-2(A) (2014), Розділ 2.9.

можна скасувати або змінити з найменшою втратою, а потім визначити, як виконати це завдання пізніше. Як тільки зміни у запланованому завданні зроблено, замовника, який цікавиться інформацією JISR, необхідно повідомити про будь-які зміни чи скасування через ситуативні пріоритетні завдання. Крім того, зміни у запланованих завданнях призводять до переорієнтації пріоритетів ресурсів PED.

6. Процес ситуативного завдання здійснюється з допомогою управління елемента CM, який утримує командування COM, оскільки вони матимуть кращі можливості для впливу на CTL і для збору інформації. Однак, якщо йдеться про своєчасність, швидше за все елемент CM, який утримує командування COM, оброблятиме процес ситуативного завдання з розумінням того, що наявні активи не завжди є ефективним засобом збору даних.

7. **Динамічне завдання JISR.** Потреба в динамічному завданні з'являється тоді, коли важливість і терміновість розробки CR потребує невідкладних дій та переадресації вже зібраного активу JISR. Після швидкого й ефективного підтвердження запиту оперативне завдання JISR розробляється особовим складом IRM (управління розвідувальними завданнями) & CM і далі інтегрується та управляється особовим складом COM, який контролює активи JISR. Особовий склад IRM&CM разом із особовим складом COM вирішить, який актив і завдання зі збору переадресовуватиметься для виконання оперативної вимоги. Особовий склад IRM&CM далі оцінює застосування переадресації та визначає, як найкраще виконати поставлене завдання незалежно від порядку його подання. Так само як ситуативне завдання, динамічне завдання також закінчується зміною пріоритетів ресурсів PED.

8. Замовник висуває запити ситуативного і динамічного завдання після того, як ретельно сплановане завдання відбулось у ситуації, яка виникає або змінюється, і коли CTL вже підготовлено та затверджено у JCMB. Ситуативні й динамічні типи запитів підтверджуються і обробляються елементом IRM, який першочергово і терміново передається безпосередньо елементу CM, де CRs розподіляються за категоріями як ситуативні завдання або ж динамічні. На рис. 3.7 зображено процес постановки ситуативного і динамічного завдання JISR.

9. Коли активи доступні для використання і можуть виконувати важливі CR, елемент CM з командуванням CRM розробляє та пересилає завдання ISR безпосередньо особовому складу для інтеграції його в планування місії або в уже підготовлені і діючі місії. Для ситуативної постановки завдання JISR цей спосіб завершується в той час, коли відбувається планування операції, але яка ще не відбулась. Для динамічної постановки завдання JISR процедура цього способу завершується тоді, коли місію виконано і ще залишається час для інтеграції його в місію як додаткового завдання.

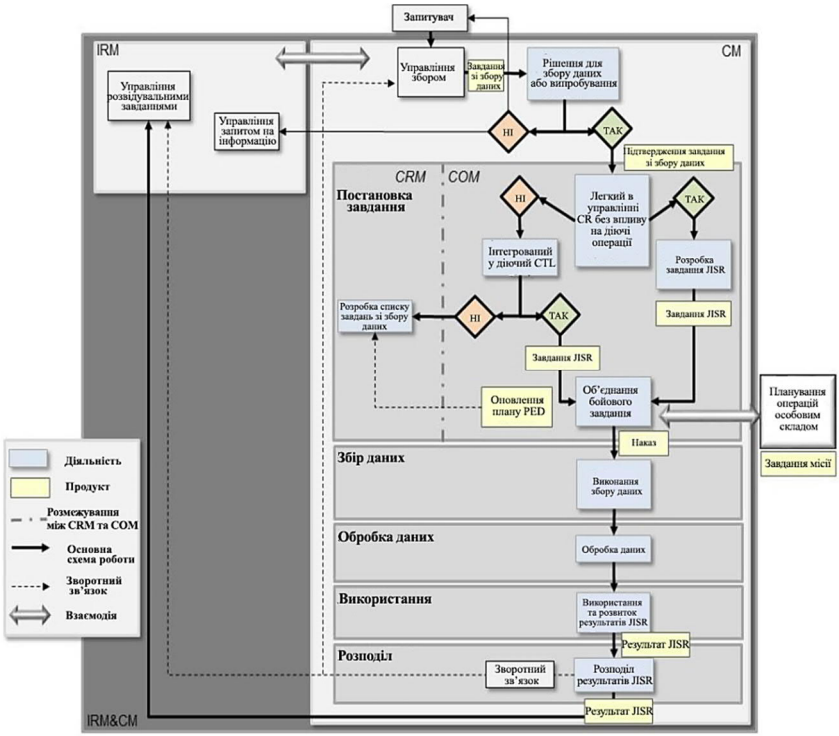

Рис. 3.7. **Процес постановки ситуативного і оперативного завдання JISR**

3.4. Результати JISR

1. Результати JISR є наслідком всього процесу JISR. Вони розповсюджуються в потрібному і відповідному форматі. Результати JISR можуть складатися з різноманітних форм, включно, але не обмежено з даними каналів у режимі реального часу і даними NRT (майже в реальному часі) безпосередньо від носія до запитувача; передачею через радіозв'язок від носія до ряду організаційних одиниць (органів); або стандартним порядком подання донесень. Результатів JISR також досягають з допомогою приладів для створення загальної оперативної картини (COP – common operational picture). Доповіді можуть подаватися всіма можливостями JISR. Існують дослівно передані доповіді, в текстовому вигляді доповідь, або доповідь про результат візуального спостереження, і можуть передаватися фізично або в електронному вигляді. До стандартних форматів для повідомлення результатів JISR входять:

а. **Усна доповідь про результат візуального спостереження.** Особовий склад вербальними засобами доповідає про результати

спостереження, враховуючи дані візуального методу розвідки чи використовуючи зібрані та оброблені дані.

b. **Доповідь у текстовому вигляді.** Особовий склад готує письмові доповіді, які, як правило, структуруються та оформляються за стандартною формою згідно зі стандартами класифікації НАТО. Використання заданих стандартних форм і схем дозволяє користувачам швидко виділити інформацію, яка замовляється або вимагається.

c. **Доповідь про результат візуального спостереження.** Як правило, доповіді в текстовому вигляді передаються разом із доповіддю про результат візуального спостереження, яке може автоматично здійснюватися з допомогою розвідувально-сигналізаційних сенсорів, комп'ютерної системи чи особовим складом.

(1) **Дані NRT передаються по лініях зв'язку або з допомогою мережевого зв'язку.** Деякі активи JISR можуть безперервно передавати дані через лінії передачі даних або мережі, що автоматично оновлюють системи лінії передач і базу даних.

(2) **Аналіз даних.** Способи аналізу даних можуть мати здатність автоматично генерувати результати JISR.

3.5. Аналіз та зворотний зв'язок JISR

1. Для оцінювання та оптимізації процесу JISR елемент СМ повинен впровадити механізм для моніторингу успіхів зі збору інформації на різних етапах процесу JISR і отримання реакції замовників на виконання завдання після доставки результатів. Своєчасне оцінювання та зворотний зв'язок допомагають аналізувати всю діяльність і ефективність, що дозволяє особовому складу JISR підтвердити або розглядати шляхи покращення і регулювання структури JISR, процесу виконання завдань та проведення операцій. Це дає змогу командирам та особовому складу направляти ефективність ресурсів JISR на підтримку операцій і місій.

Розділ 4. ПРИНЦИПИ ОПЕРАТИВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ JISR

4.1. Вступ

1. Планування JISR є складовою процесу планування операцій (OPP) і повинно враховуватись у всіх планах. Місії НАТО часто потребують широкого ряду засобів JISR для отримання його оптимальних результатів з метою підтримки операцій і місій. Для цього необхідно мати можливості, ресурси, навички, взаємозв'язок, засоби і взаємосумісність для виконання інформаційних та оперативних завдань шляхом забезпечення об'єднання мережевих можливостей і колективних процесів. Відповідні можливості та ресурси, пов'язані з розвинутою структурою JISR, дозволять командирові швидко пристосовуватися до обстановки, що постійно змінюється.

4.2. Принципи планування JISR

1. Забезпечення командирові доступу до потрібного потенціалу перед або під час виконання завдання є таким самим важливим, як і забезпечення інформацією, результатами JISR і розвідувальними даними під час планування операцій. Тому дуже важливо розробляти необхідні стратегії JISR, оперативні розробки, завдання, плани, можливості і структуру, необхідні для виконання завдання при плануванні операцій. Ці вимоги будуть входити безпосередньо до плану і детальних додатків, так само як і об'єднане спільне викладення вимог (CJSOR)[35], і список завдань стосовно формування боєздатності військ.
2. Планування JISR є колективним процесом та відбувається одночасно на всіх рівнях командування для синхронізації завдань і можливостей. Розуміння оперативної обстановки, поставленого завдання та можливостей JISR полегшує ефективну координацію між всіма елементами.
3. Противники НАТО, ймовірно, вживатимуть заходи, спрямовані на блокування і знищення можливостей JISR НАТО. Під час процесу планування командирам слід брати до уваги той факт, що джерела, методи, дії та можливості JISR НАТО повинні бути захищені ефективними засобами оперативної безпеки, інформаційної безпеки і надійними засобами контррозвідки.
4. Коли НАТО вже задіяне у будь-якому типі операції, співробітники розвідки на всіх рівнях командування повинні визначити, розробити та чітко сформулювати вимоги до активів і можливостей JISR, C2, особового складу та CIS, необхідних для обміну інформацією.

---

[35] CJSOR – це документ/засіб, який містить (типові) потреби командира для конкретної операції. CJSOR, разом із попереднім розміщенням інформації, повинен розроблятися одночасно з оперативним CONOPS. Більше інформації є у Директиві планування комплексних операцій ACO (COPD) V2.0, (2013).

4.3. Потреби JISR для операцій

1. Командири потребують правильного поєднання засобів і можливостей для ефективного реагування на зміну ситуації. Ресурси JISR мають особливі й унікальні можливості, але немає жодного, який би задовольнив усі вимоги до збору даних, тому командири та співробітники розвідки потребують реального оцінювання розвідувальної інформації JISR і можливостей PED, а також їх обмежень.
2. Для будь-якої операції існує певний ряд засобів для традиційного збору розвідувальної інформації, спостереження і військової розвідки, але є й набагато більше потенційних нетрадиційних засобів JISR, які можуть використовуватися для виконання завдань. Такі нетрадиційні засоби не призначаються для конкретних завдань, але можуть допомогти в розвідувально-інформаційній картині як частина штатної операції. Командири і співробітники розвідки повинні враховувати наявність ресурсів на ранньому етапі планування операцій.
3. Процес JISR спрямований на інтеграцію і координацію засобів збору даних НАТО і національних засобів на всіх рівнях. Інформація, зібрана одним засобом, може бути доповнена результатами інших типів засобів для виконання інформаційних і розвідувальних завдань. Можливості та засоби JISR можуть працювати у всіх сферах і можуть характеризуватися як:
   a. Засоби виявлення і збору інформації стосовно повітрянодесантних військ;
   b. Засоби виявлення і збору інформації про сухопутні сили;
   c. Засоби виявлення і збору даних про морські сили;
   d. Засоби виявлення і збору повітряно-космічної інформації;
   e. Засоби збору мережевої інформації;
   f. Засоби військової розвідки і спостереження за довкіллям;
   g. Нетрадиційні засоби збору даних ISR (NTISR).
4. Командирам треба розуміти, що їх потреби ймовірно перевищують наявність ресурсів JISR. Тому є необхідність визначати пріоритетність завдань згідно з їх метою для оптимізації використання наявних засобів. Командири повинні також оцінити можливості та обмеження і особливо час, коли інформація є цінною для досягнення мети завдання.
5. Під час ОРР операції НАТО елемент IRM розробляє та підтримує оперативні пріоритетні завдання (PIR), особливі розвідувальні завдання (SIR) і основні елементи інформації (EEI)[36] як ключові елементи ICP на всіх рівнях командування. Елемент СМ потім пріоритезує, координує і визначає обсяг та кількість завдань збору даних, потрібних для операції. Це оцінювання використовується для визначення можливостей збору, обробки і використання інформації, необхідної для підтримки командира під час операції.

[36] Більше інформації про завдання PIRs, SIRs та EEI є в AJP-2 і AJP-2.1.

6. Завдання JISR допомагають бойовим діям CJSOR і процесу формування боєздатності військ. У відповідь на CJSOR країни-учасники можуть вирішити забезпечити операції НАТО засобами збору розвідувальної інформації та PED і визначити контекст, умови та обмеження їх використання. Командирові з делегованими повноваженнями COM, як правило, дозволяється контролювати (OPCON) надані засоби.
7. Країни можуть підтримувати операцію інформацією або результатами розвідки, аніж пропонувати свої власні засоби збору та використання інформації. У цьому випадку країни утримують напрямок і контроль за засобами, які використовуються для забезпечення інформацією, включаючи своє приєднання до зони бойових дій та необхідну координацію із силами НАТО. Для цього потрібен офіційний зв'язок між командуванням театру воєнних дій і національними організаціями.

4.4. Особовий склад JISR і вимоги до підготовки

1. Особовий склад, доданий командуванню НАТО або оперативним штабам, повинен мати ключові кваліфікаційні вимоги (знання, навички і досвід), зазначені в їх посадових інструкціях. Оскільки розумові здібності та посади, які стосуються розвідки, є дуже важливими для успіху місії, то відповідно навчений і кваліфікований персонал має надзвичайно важливе значення.
2. Для покращення можливостей і здійснення розвідувальних дій у рамках НАТО персонал розвідки потребує знань управління штабними функціями, особливими процесами та спеціалізованою підготовкою стосовно систем, засобів і процедур, призначених для процесу JISR у всіх штабних функціях у командуванні НАТО. Вимоги до персоналу у випадку критичного моменту, включаючи використання резервістів (людей для посилення штатного розпису), повинні плануватися завчасно, щоби призначений персонал був повністю навчений і підготовлений.
3. Програма підготовки і навчання повинна бути:
   a. **Комплексною.** Реальна підготовка повинна розроблятися і поєднуватися з більш масштабними тренуваннями і військовими навчаннями НАТО для забезпечення ефективної допомоги та інтеграції процесів JISR в операції НАТО. Програма підготовки повинна дозволяти персоналу JISR ефективно відображати актуальну обстановку, яка є у всьому спектрі операцій НАТО.
   b. **Підготовкою з урахуванням функціональних обов'язків.** Широке практичне тренування на підтримку об'єктивної розвідки і оперативних завдань (наприклад на підтримку планування надзвичайних обставин) є ключем для отримання кваліфікованого персоналу JISR. Тренування повинно охоплювати повний діапазон процесів JISR з використанням поєднання традиційних занять у класах, інформаційних комунікаційних систем (CIS) і практичного застосування.

c. **Відповідною.** Програма підготовки і навчання JISR повинна бути на рівні зі змінами, які відбуваються у доктрині, організації, озброєнні та поточних оперативних потребах.

d. **Колективною.** Програма підготовки і навчання JISR є спільною відповідальністю в рамках НАТО. Оскільки навчання і підготовка залишається переважно національною відповідальністю, спеціалізований характер програми, а також збільшувані вимоги взаємосумісності, можуть потребувати об'єднаних зусиль країн, багатонаціональних центрів і НАТО загалом.

4.5. Структура JISR

1. Структура JISR як частина структури розвідувальної системи складається із систем, що поєднують у спільному середовищі тих, хто ставить завдання, контролює, збирає, використовує та застосовує інформацію, також бази даних і тих, хто запитує інформацію та результати, а також оперативні дані. Ця структура полегшує управління результатами JISR, сприяє процесу JISR, включаючи керівництво COM і CRM, та підтримує узгодження розвідки і оперативних функцій на всіх рівнях. Структура JISR є невід'ємною частиною загальної оперативної структури. Структура повинна бути інтегрована у командування і управління, розвідку й оперативні можливості, а також відповідати національним і правовим обмеженням та протоколам безпеки НАТО.

2. Розробка й управління структурою JISR для всіх операцій НАТО базуються на наступних принципах і критеріях:

a. **Гнучкість.** Структура JISR має бути:

(1) розроблена, протестована, оцінена і призначена для швидкого переходу до операцій;

(2) сприятливою до швидкої зміни структури для виконання завдань в інформації, яка змінюється у ході операції.

b. **Спеціальна адаптованість до виконання завдань.** Структура JISR має бути призначена для підтримки планування і проведення операцій на всіх рівнях для цієї операції.

c. **Взаємозв'язок/Інформативність.** Структура JISR приєднує країни до мережі, дозволяючи їм отримувати інформацію, розвідувальні дані, в тому числі неперевірену і/або оброблену інформацію як з ресурсів НАТО, так і з ресурсів, які знаходяться у власності країн. Доступність результатів JISR через загальні мережі та інформаційні портали надаватиме замовникам можливість отримати як поточні, так і архівні результати JISR.

d. **Сумісність.** Структура JISR має відповідати як поточним, так й майбутнім технічним обмеженням і стандартам, переважно для достатньої зв'язності мережі та відповідних широкосмугових ліній зв'язку.

e. **Централізований контроль.** Штаб оперативного рівня буде керувати загальними зусиллями JISR шляхом делегування повноважень CRM і COM.

3. Ефективна структура повинна забезпечувати якнайкращу підтримку у прийнятті адекватних і вчасних рішень. Тому структура повинна дозволяти спільне управління та використання ресурсів JISR. Це потребує об'єднаних зусиль з використанням мережевих можливостей і співпраці для ефективної підтримки операцій та виконання завдань командирів, забезпечуючи наполегливість і оперативність в умовах, що змінюються.
4. Структура JISR з мережевим забезпеченням характеризується апаратно-програмними засобами, які можуть підтримувати етапи процесу JISR, що містять постановку завдань, збір, обробку, використання і видачу інформації всім учасникам і замовникам JISR. Структуру JISR необхідно розробляти, щоби відображати доступні комунікаційні мережі і служби, які звертають особливу увагу на смуги частот, стабільність та якість, щоб обмінюватися даними в межах зони бойових дій (включаючи штаб, командування, частини і замовників інформації JISR) та поза зоною бойових дій в межах розташування НАТО і країн. Дуже важливо надати інформацію в майже реальному часі (NRT), що полегшує швидке прийняття рішень і постановку завдань, дозволяє оперативний обмін інформацією та підтримку з доступом до архіву.
5. Крім того, ефективна структура JISR вимагає можливості зберігати, обмінювати і розміщувати в архіві результати JISR відповідно до технічних й оперативних стандартів на базі узгоджених форматів і процедур НАТО. Вимоги до обміну інформацією (IERs)[37] для національних одиниць і систем, інтерфейсів та стандартів повинні бути завчасно включені у процес планування.
6. Діяльність JISR зазвичай проводиться у засекреченій мережі Альянсу. При роботі з партнерськими країнами в операціях НАТО, дії JISR потрібно проводити як узгоджене завдання у засекреченій мережі. Хоча можуть бути протести НАТО і країн, які забороняють обмін деякими даними на рівні узгодженого завдання; структури, системи і процеси повинні бути взаємосумісними з НАТО, країнами НАТО і країнами-партнерами. Оперативне планування повинно брати до уваги існуючі системи, запроваджені в НАТО, та їх відповідні можливості і обмеження, а оперативні накази повинні відображати ці аспекти.
7. На початковому етапі процесу планування (OPP) з метою забезпечення відповідності та оптимального розміщення структури JISR для

[37] IER визначають потребу в обміні інформацією між двома сторонами, які підтримують цей процес. IER є основною вхідною інформацією для процесу планування CIS, яка гарантує, що всі відповідні служби C2, необхідні для підтримки місії, визначені, і можна отримати адекватне планування та забезпечення служб C2. Більше інформації є в AJP-6 (2011), *Комунікаційні та інформаційні системи*.

доступу до служб, додатків і баз даних повинна бути тісна співпраця між персоналом розвідувальної служби й оперативним персоналом.

8. Кожний ресурс JISR повинен бути повністю інтегрований у структуру JISR. Сили і засоби JISR повинні бути ефективними для кожного рівня спільного командування C2 (тактичного, оперативного і стратегічного) і сприяти виконанню інформаційних завдань у діапазоні від завдань командирів тактичного рівня до стратегічних цілей. Визначені PED можливості (НАТО або національні) повинні забезпечити обробку та використання даних від сил JISR із зони бойових дій, а також їх доведення до розвідувальних груп і замовників на будь-якому рівні з метою об'єднання даних і підтримки процесу прийняття рішень.

9. Відповідні частини оперативного плану (OPLAN) і концепції операцій (CONOPS) описують структуру JISR та структуру системи зв'язку й інформації (CIS), необхідних для операцій JISR. Ці документи також пояснюють взаємосумісність між джерелами інформації та засобами, які використовують відповідні командири, підлеглий особовий склад, частини та активи. На структуру будуть впливати вимоги до обміну інформацією (IERs) щодо операції та між НАТО і національними штабами, частинами й активами JISR. Визначення структури JISR у плануванні документів забезпечить прозорість в операціях, плануванні та зв'язку і допоможе виявити дефіцит потенціалу. Структура JISR буде, як мінімум, включати наступні критерії:

a. Географічне розташування і характеристики систем та мереж JISR.

b. Потенціал активів, обмеження та кількість, включаючи завдання обробки, використання і видачі інформації.

c. Функціональні служби, діапазон частот, зв'язність, бази даних та інші завдання на підтримку CIS на всіх рівнях командування.

d. Доступні стандартні оперативні процедури (SOPs), стандартні оперативні інструкції (SOIs) і звітні документи, включаючи зразки звіту.

e. Засоби захисту й управління інформацією.

f. Розподіл вхідної інформації JISR у майже реальному часі, неперевірених даних JISR, інформації та результатів JISR.

10. Хоча основна концепція структури JISR викладена в оперативному плані (OPLAN) або концепції операцій (CONOPS), подальше вдосконалення цієї структури буде продовжуватися в ході операції.

Словник

Частина І – АКРОНІМИ ТА АБРЕВІАТУРИ

AAP	allied administrative publication	Адміністративна публікація НАТО
AJP	allied joint publication	Спільна публікація НАТО
C2	command and control	командування та управління
CIS	communication and information systems	системи зв'язку та інформації
CJSOR	combined joint statement of requirements	спільне об'єднане викладення вимог
CM	collection management	керівництво збором даних
CMA	collection management authority	орган керівництва збором даних
COM	collection operations management	керівництво операціями зі збору даних
CONOPS	concept of operations	концепція операцій
COP	common operational picture	загальна оперативна картина
COPD	comprehensive operational planning directive	директива з комплексного оперативного планування
CR	collection requirement	завдання зі збору даних
CRL	collection requirements list	список завдань зі збору даних
CRM	collection requirements management	керівництво завданнями зі збору даних
CTL	collection task list	список завдань зі збору даних
EEI	essential elements of information	важливі елементи інформації
ICP	intelligence collection plan	план збору розвідувальної інформації
IER	information exchange requirement	вимоги до обміну інформацією
IR	intelligence requirement	розвідувальне завдання
IRM	intelligence requirements management	управління розвідувальними завданнями
IRM&CM	intelligence requirements management and collection management	управління розвідувальними завданнями та керівництво збором інформації

ISR	intelligence, surveillance and reconnaissance	розвідка, спостереження і військова розвідка
ISRR	intelligence, surveillance and reconnaissance request	замовлення на збір даних, спостереження і військову розвідку
JCMB	joint collection management board	орган керівництва спільним збором даних
JISR	joint intelligence, surveillance and reconnaissance	об'єднана розвідка, спостереження і військова розвідка
JOA	joint operations area	зона спільних операцій
LO	liaison officer	офіцер зв'язку
MC	military committee	військовий комітет
MOE	measures of effectiveness	показники ефективності
MOP	measures of performance	показники виконання
NATO	North Atlantic Treaty Organization	Організація Північно-атлантичного договору
NRT	near real-time	майже в реальному часі
NTISR	non-traditional intelligence, surveillance and reconnaissance	нетрадиційний збір даних, спостереження і військова розвідка
OPCON	operational control	оперативне управління
OPLAN	operation plan	оперативний план
OPP	operations planning process	процес планування операцій
PED	processing, exploitation and dissemination	обробка, використання і розповсюдження
PIR	priority intelligence requirement	пріоритетне завдання зі збору даних
RFI	request for information	замовлення на інформацію
SACEUR	Supreme Allied Commander Europe	Верховний головнокомандувач об'єднаними збройними силами НАТО в Європі
TCM	theatre collection manager	керівник збору даних з театру воєнних дій
TCPED	task, collect, process, exploit, disseminate	поставити завдання, зібрати інформацію, обробити, використати, розподілити

Частина II – ТЕРМІНИ І ВИЗНАЧЕННЯ

Учасник
Особа або організація, в тому числі державні чи недержавні суб'єкти в рамках міжнародної системи, з можливістю або бажанням впливати на інших, маючи свої інтереси і цілі [цей термін є новим і його визначення буде оброблятися для отримання статусу „Узгоджено в НАТО"].

аналіз
У розвідці – крок в етапі обробки інформації розвідувального циклу, в якому інформація переглядається для того, щоб виявити важливі факти для подальшої інтерпретації [узгоджено в НАТО].

додавати, призначати, доручати
Додавати частини або особовий склад військовій організації на відносно постійній основі, і/або де така організація контролює та призначає частинам і персоналу виконання основної функції, або більшої частини функцій [узгоджено в НАТО].

призначені активи
Активи (сили і засоби), які знаходяться під контролем командування, що здійснює розвідувальний процес і може ставити завдання для штатних засобів. Ці активи формують складову військової організації та входять до бойового складу частини [цей термін і визначення вживаються тільки в цій публікації].

керівництво збором даних
У розвідці – процес перетворення розвідувальних завдань у завдання зі збору даних, де ставлять завдання або узгоджують свої дії з відповідними установами або джерелами інформації, контролюють результати і, за необхідності, змінюють завдання [узгоджено в НАТО].

орган керівництва збором даних
Орган, який встановлює, підтверджує та визначає першочергові завдання зі збору даних; встановлює напрямок і видає вказівки щодо збору даних; розробляє план збору даних [цей термін і визначення вживаються тільки в цій публікації].

керівництво операціями зі збору даних
Авторитетні вказівки, планування та контроль за спеціальними операціями зі збору даних і подальша обробка, використання, управління активами та доповіді [цей термін і визначення вживаються тільки в цій публікації].

завдання зі збору даних
Узгоджене інформаційне завдання, для якого запитувана інформація недоступна в архіві і тому потребує збору даних шляхом призначення завдань або буде направлена як запит до вищого командування [цей термін і визначення вживаються тільки в цій публікації].

управління завданнями зі збору даних
Функція штабної служби, яка отримує всі завдання й об'єднує запити на збір даних, спостереження та військову розвідку і потім узагальнює та визначає першочерговість цих завдань для створення попереднього списку завдань [цей термін і визначення вживаються тільки в цій публікації].

підрозділ, елемент організації
Особовий склад розвідувальної служби, відповідальний за проведення специфічних дій з об'єднаної розвідки, спостереження і військової розвідки [цей термін і визначення вживаються тільки в цій публікації].

інформація
Необроблені дані кожного опису, які можуть бути використані в розвідувальній діяльності [узгоджено в НАТО].

інтеграція, об'єднання
У розвідці – крок в етапі обробки розвідувального циклу, з якого вибирається проаналізована і/або розвідувальна інформація, і об'єднується в схему при проведенні подальшої розвідки [узгоджено в НАТО].

розвідувальні дані
Продукт цільового збору даних і обробки інформації, який стосується довкілля та потенціалу й намірів учасників, щоб виявити загрози і запропонувати можливості для використання командирами, які приймають рішення [узгоджено в НАТО].

план збору розвідувальної інформації
Цей план є детальною схемою того, як кожне завдання повинно бути виконано. Зазвичай у формі матриці або таблиці, він показує, якими засобами розвідувальне завдання може бути виконано найкраще, яка необхідна частота зони покриття і який результат очікувати. Він показує загальний рівень необхідних деталей і наводить список організацій, установ або ресурсів, які найкраще придатні до виконання завдання [AJP-2].

розвідувальний цикл
Послідовність дій того, як інформація здобувається, комплектується, перетворюється на розвідувальні дані та робиться доступною для користувачів. Ця послідовність складається з наступних чотирьох етапів:

a. Напрямок – визначення розвідувальних завдань, планування зусиль, видача наказів і запитів до органів збору інформації та забезпечення постійної перевірки ефективності таких установ.

b. Збір даних – використання джерел органами збору і передача отриманої інформації відповідним органам обробки даних для використання в розвідувальній продукції.

c. Обробка – перетворення інформації в розвідувальні дані шляхом порівняння, оцінювання, аналізу, інтеграції та інтерпретації.

d. Розподіл – своєчасна передача даних у відповідному вигляді і відповідними засобами для тих, кому це потрібно [узгоджено в НАТО].

розвідувальні завдання (вимоги)
Розвідувальні завдання забезпечують обґрунтування і пріоритет для будь-якої розвідувальної діяльності, а також надають деталі, щоб дозволити персоналу найбільш ефективно виконати завдання. Завдання повинні охоплювати широке коло інформації в політичному, військовому, економічному, соціальному, інфраструктурному та інформаційному спектрі (PMESII). У військовий спектр будуть входити дуже важливі інформаційні завдання командира (CCIRs). Військові види розвідувальних завдань є наступними: пріоритетні інформаційні завдання (PIR), конкретні розвідувальні завдання (SIR), основні інформаційні завдання (EEI) [AJP-2].

управління розвідувальними завданнями
Функція комплексного управління, яка підтверджує й встановлює пріоритети завдань, що надходять, координує збір схожої інформації, якісно контролює оброблену інформацію та спостерігає за розповсюдженням розвідувального продукту [AJP-2].

управління розвідувальними завданнями і керівництво збором інформації
IRM&CM – це поєднання управління розвідувальними завданнями та керівництва збором інформації, яке забезпечує ряд процесів і послуг об'єднаного управління, щоби виконати розвідувальні завдання, використовуючи найкращим чином доступні можливості збору інформації [AJP-2].

персонал розвідувальної служби
Персонал, який задіяний у напрямку, зборі, обробці та розподілі розвідувальної інформації шляхом проведення розвідувального процесу [AJP-2].

об'єднаний
Прикметник, який вживається для описання дій, операцій та організацій, в яких беруть участь елементи щонайменше двох служб [узгоджено в НАТО].

об'єднана розвідка, спостереження та військова розвідка
JISR – це об'єднаний збір даних та можливостей, які синхронізують і об'єднують планування й операції зі збору даних з обробкою, використанням та розподілом кінцевої інформації для безпосередньої підтримки планування, підготовки і здійснення операцій [цей термін і визначення роблять існуючий термін і/або визначення НАТО більш сучасними і будуть оброблятися для отримання статусу „Узгоджено в НАТО"].

активи нетрадиційної розвідки, спостереження і військової розвідки

Активи (ресурси), які в основному не призначені для збору розвідувальної інформації, спостереження і військової розвідки, але можуть надати життєво важливу інформацію, особливо в операціях. Ці платформи, зазвичай, оснащені засобами для докладного спостереження і/або військової розвідки для виконання основних завдань [AJP-2].

військова розвідка

Місія, яка проводиться шляхом візуального спостереження або інших методів для отримання інформації про дії та ресурси противника і його потенціал або для захисту даних, що стосуються метеорологічних, гідрологічних або географічних характеристик конкретної території [узгоджено в НАТО].

безпека, захист

Стан, отриманий у результаті того, що офіційна інформація, матеріально-технічні ресурси, особовий склад, діяльність і об'єкти захищені від шпигунства, саботажу, диверсій, тероризму та руйнувань, а також від втрат або несанкціонованого розголошення таємних даних [узгоджено в НАТО].

сенсор

Пристрій, який виявляє або може виявити і/або записати об'єкти та дії за допомогою енергії або часточок, які випромінюються, відображаються або модифікуються об'єктами [узгоджено в НАТО].

джерело (інформації)

У розвідці – особа або річ, від яких може бути отримана інформація [узгоджено НАТО].

специфічні розвідувальні завдання

Розвідувальні завдання, які підтримують і доповнюють кожне пріоритетне завдання та надають більш детальний опис завдання [AJP-2].

спостереження

Систематичне спостереження за повітряно-космічним простором, поверхнею землі і під землею, місцями, людьми та речами за допомогою візуальних, звукових, електронних, фотографічних й інших засобів [узгоджено в НАТО].

активи традиційної розвідки, спостереження і військової розвідки

Активи (ресурси), які в основному призначені, оснащені й використовуються для розвідки, спостереження та військової розвідки [цей термін і визначення вживаються тільки в цій публікації].

СТАНДАРТ НАТО
АТР-91

РОЗПІЗНАВАННЯ НАЗЕМНИХ СИЛ НА ПОЛІ БОЮ І В РАЙОНІ ОПЕРАЦІЙ

Видання A Редакція 1
Березень 2015

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ
ВИДАННЯ НАТО З ТАКТИЧНИХ ПИТАНЬ

Опубліковано в
БЮРО СТАНДАРТИЗАЦІЇ НАТО (NSO)
© NATO/OTAN

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНОГО ДОГОВОРУ (НАТО)

БЮРО СТАНДАРТИЗАЦІЇ НАТО (NSO)

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО НАБУТТЯ ЧИННОСТІ ДОКУМЕНТА НАТО

1. Спільний документ ОЗС НАТО з тактичних питань АТР-91, Видання А, Редакція 1, РОЗПІЗНАВАННЯ НАЗЕМНИХ СИЛ НА ПОЛІ БОЮ І В РАЙОНІ ОПЕРАЦІЙ, ухвалений державами на Об'єднаній раді зі стандартизації Військового комітету НАТО, дійсним набуває чинності. Угода держав про використання цього документа записана у STANAG 2129.
2. Документ НАТО АТР-91, Видання А, Редакція 1 набуває чинності з моменту отримання.
3. Жодна частина цього видання не може бути відтворена, збережена в пошуковій системі, комерційно використана, адаптована або передана у будь-якій формі і будь-якими засобами: електронними, механічними, фотокопіювальними, шляхом відеозапису або іншим чином без попереднього дозволу власника авторського права. Ці вимоги не розповсюджуються на країни – члени чи партнери НАТО, а також на командування та структури Альянсу, за винятком комерційних продажів.
4. Використання цього документа повинно здійснюватися згідно з С-М(2002)60.

Edvardas MAZEIKIS
(Едвардас МАЖЕЙКІС),
генерал-майор ВПС Литви,
директор Бюро стандартизації НАТО

Розділ 1. ІДЕНТИФІКАЦІЯ НАЗЕМНИХ СИЛ

1.1. Загальні положення

1.1.1. Мета стандарту

Цей документ має на меті стандартизувати процедури і засоби розпізнавання, які використовуються силами НАТО для ідентифікації коаліційних сил на полі бою або в районі операцій.

1.1.2. Угода про використання

Країни-учасниці погоджуються з тим, що сили НАТО повинні використовувати описані в цьому документі процедури і застосовувати в бойових умовах засоби розпізнавання, які відповідають стандартам і детально описані в розділі 3 цього документа.

1.1.3. Документи, на які посилається цей стандарт

Цей стандарт містить посилання на такі документи:

a) STANAG 2020. ОПЕРАТИВНІ ДОНЕСЕННЯ

b) ATP-3.2.2. КОМАНДУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ НАЗЕМНИМИ СИЛАМИ НАТО

c) AJP 3.2. СПІЛЬНА ДОКТРИНА НАТО ЩОДО НАЗЕМНИХ ОПЕРАЦІЙ

d) ATP 3.3.2.1. ТАКТИКА, МЕТОДИ І ПРОЦЕДУРИ БЛИЖНЬОЇ АВІАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ІЗОЛЯЦІЇ З ПОВІТРЯ РАЙОНУ БОЙОВИХ ДІЙ

e) AAP-06 (2014). СЛОВНИК ТЕРМІНІВ НАТО ТА ЇХ ВИЗНАЧЕНЬ (АНГЛІЙСЬКОЮ ТА ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВАМИ)

1.2. Визначення термінів

У документі використовуються такі терміни та визначення:

a) **Бойова ідентифікація.** Використання заходів ідентифікації для зменшення негативних наслідків „дружнього вогню” і підвищення оперативної ефективності сил та засобів [AAP-06].

b) **Ідентифікація.** Процес отримання точної характеристики виявленого об’єкта за допомогою певних дій або засобів і забезпечення таким чином точності прийняття рішень у реальному часі (включаючи застосування зброї) [AAP-06].

c) **Ідентифікація цілі.** Цей термін не включено до AAP-06, однак він є широковживаним і може вважатися синонімом поняття „ідентифікація”. Метою ідентифікації цілі є визначення характеру об’єкта на полі бою як союзного, ворожого, нейтрального або небойового.

d) **Бойовий простір.** Це довкілля, а також певні фактори й умови, які потрібно враховувати для досягнення успіху в ході ведення бою, утриманні оборонних позицій і виконанні завдань.

Примітка. Зміст терміна включає: наземний, морський, повітряний і космічний простір у районі спільних операцій НАТО та в зонах особливої уваги; союзницькі сили і сили противника, що там знаходяться; споруди; наземні та космічні погодні умови; загрози для здоров’я; характер місцевості; електромагнітний спектр, а також інформаційне середовище [AAP-06].

e) **Ситуативна розвідка.** Пріоритетний термін: ситуативна обізнаність [AAP-06].

f) **Ситуативна обізнаність.** Обізнаність зі всіма компонентами бойового простору, необхідна для прийняття обґрунтованих рішень [AAP-06].

1.3. Вимоги і методи ідентифікації наземних сил

1.3.1. Загальні положення

Завдання розпізнання належності сил на полі бою або в районі операцій вирішується поєднанням процедур контролю, ситуативної розвідки, застосуванням технічних засобів і проведенням ефективної підготовки. Оскільки це завдання ускладнюється при збільшенні відстані, складності рельєфу та зниженні видимості, основним засобом запобігання помилковій ідентифікації та братовбивству, особливо на рівні військової частини і вище, є використання ефективних заходів командування та управління. Мета бойової ідентифікації полягає в тому, щоб на основі доктрини, ефективної підготовки та дотримання правил ведення бойових дій досягти вдосконалення ситуативної розвідки, а також методів, засобів і приладів розпізнавання з метою для підвищення бойової ефективності та, як наслідок, зменшення випадків ураження своїх (дружніх) військ.

1.3.2. Розпізнавання дружніх сил

1. Взаємна ідентифікація сухопутних військ Альянсу на полі бою здійснюється шляхом встановлення зв'язку (відповідно до ATP-3.2.2) і використання таких методів і процедур контролю:

a) Обов'язки у бойовому просторі. Заходи оперативного командування часто здійснюються за допомогою використання розмежувальних ліній. До таких відносяться:

- передова лінія своїх військ;
- межа координації вогневої підтримки;
- межа координації використання повітряного простору;
- рубіж регулювання;
- лінії визначення секторів та зон.

b) Системи автоматичного і ручного запиту та відповіді. Ці типи систем потребують допитувача, тобто особи або суб'єкта, що надсилає запит, а також відповідача, особи (осіб) або суб'єкта, відповідь якого вказуватиме на приналежність до коаліційних або невідомих сил.

Системи запиту та відповіді включають такі методи:

Невербальний метод, що включає:

- використання кольорового диму, вогнів, піротехніки, панелей або інших сигналів;
- електронні методи, включаючи радіозв'язок на визначених частотах;
- електрооптичні методи, включаючи лазери.

Вербальний метод. Цей метод застосовується охороною та вартовими, описаний у розділі 2.

c) Підготовка особового складу. Успішне використання засобів розпізнавання, описаних у цьому стандарті, обумовлено відповідною підготовкою

користувачів та операторів. Підготовка з розпізнавання відіграє ключову роль у процесі вдосконалення бойової ідентифікації. Хоча країни НАТО мають різні навчальні системи, методи та стандарти підготовки особового складу, всі вони погоджуються, що така підготовка має першочергове значення для проведення ефективних військових операцій. Важливим засобом здійснення ідентифікації є взаємний обмін між силами НАТО даними про характеристики бойових машин, оснащення та бійців. Оскільки окремі держави застосовують різні способи ідентифікації та розпізнання, обмін оперативною інформацією має відбуватися під час формування бойових підрозділів і протягом ведення операції. Проведення навчання має відбуватися за умов дотримання принаймні мінімальних вимог стандарту бойової ідентифікації, який є доцільним для цих навчань та визначений командиром відповідного рівня.

d) Системи управління бойовим простором. Як було зазначено вище, ситуативна розвідка або ситуативна обізнаність є ключовим елементом ефективного використання сил на полі бою. Для уникнення братовбивства важливим є знання про розташування та дії коаліційних сил. Для збору необхідної інформації про бойовий простір використовуються різні методи, починаючи від ручного способу і закінчуючи автоматизованою та мережевою комп'ютерною системою. Необхідно враховувати різницю у часі між отриманням інформації, її обробкою та наданням. Створення справжньої мережі системи ситуативної розвідки дозволяє зменшити ризики, пов'язані з втратою інформації. Будь-які зміни в існуючих заходах управління вогнем або маневруванням із залученням автоматизованих систем повинні враховувати мету цієї концепції.

2. Ідентифікація знаків і сигналів. Ідентифікація та розпізнавання сил союзників здійснюється за допомогою багатьох засобів. Ефективність цих засобів безпосередньо залежить від підготовки, яку проходять командири та бійці перед початком операцій. До таких засобів належать:

a) Зовнішній вигляд особового складу та озброєння. Зовнішній вигляд визначається через силует (контур), колір, маркування, позначення і загальне візуальне сприйняття елементів, що порівнюються із зазначеними характеристиками.

b) Динаміка дій. Визначення напрямку і способу руху, швидкості пересування, озброєння, що використовується, і тип формування сприяють розпізнаванню коаліційних сил. Ідентифікація або розпізнавання за цими характеристиками вимагає знання поточної тактичної ситуації та плану руху коаліційних сил.

c) Часові параметри. Актуальність наявної інформації забезпечує адекватну оцінку ризику, пов'язаного з прийняттям рішень, які можуть впливати на союзницькі сили; оновлення інформації забезпечує її точність, однак відомості про точне місцезнаходження військ повинні розглядатися разом з іншими показниками. Інформація про те, чи перетнули війська визначену позицію у визначений час, допомагає здійсненню ідентифікації.

d) Звукові характеристики. Чіткі звукові характеристики певного виду зброї та обладнання здатні допомогти в процесі розпізнавання й ідентифікації.
e) Електронні випромінювання. Електронні системи можуть у деяких випадках розпізнати або ідентифікувати випромінювання електронних засобів союзників (особливо радарів).
f) Інфрачервоний (ІЧ) спектр. У процесі розпізнавання та ідентифікації можуть використовуватись засоби ближнього, середнього та далекого діапазону ІЧ випромінювання. Пристрої інтенсифікації зображення (наприклад, окуляри нічного бачення) використовують ближнє випромінювання і працюють лише в темряві. Прилади теплового знімання використовують середнє й далеке ІЧ випромінювання та здатні працювати як вдень, так і вночі. Перелік таких приладів, що використовують ІЧ спектр, наведено у розділі 3.
g) Сигнали. Для розпізнавання союзних сил застосовуються заздалегідь визначені сигнали, такі як:
- будь-який тип сигналу відповідно до встановленого плану або ключа;
- коректний запит та відповідь (див. розділ 2).

h) Відомості про дислокацію військ. Інформація про місцезнаходження дружніх сил чи окремих підрозділів з чітким зазначенням особливостей рельєфу та передбачених кордонів району операцій для кожного підрозділу коаліційних сил дозволяють уникнути їх ураження своїми (дружніми) силами і засобами. З метою розпізнавання та ідентифікації наземних підрозділів можуть використовуватися заходи координації вогневої підтримки, наприклад, рубіж координації вогневої підтримки (fire support coordination line – FSCL), а також встановлення штучних наземних орієнтирів. Підрозділи наземних сил відповідають за візуальне відображення цих штучних орієнтирів, які будуть використовуватись повітряними підрозділами після узгодження часу та місця з авіаційним командуванням. Розпізнавання підрозділу за визначеною позицією і маршрутом може здійснюватися на основі збігу з відомими даними або збігу його радіолокаційного планшета з:
- позицією, зазначеною в доповіді про обстановку (situation report – SITREP);
- звітною позицією підрозділу, розпізнаного компетентним органом як союзницький або ворожий;
- знанням тактичних розмежувальних ліній та позицій союзників і противника.

i) Наземні/повітряні панелі бойової ідентифікації. Флуоресцентні панелі можуть використовуватися з урахуванням обмежень, обумовлених місцевістю або можливістю бути виявленими противником. Там, де використовуються такі панелі, вони повинні бути встановлені таким чином, щоб забезпечити їх максимальну видимість для коаліційних штурмових повітряних сил/екіпажів або для наземних сил, що пересуваються (див. розділ 3).

3. Обмеження у використанні сигналів. Певні обмеження у застосуванні сигналів розпізнавання та ідентифікації, пов'язані з людським фактором і технічними неполадками. До таких обмежень відносяться:

a) Відсутність інформації в особового складу коаліційних військ щодо поточної відповіді на запит.

b) Вихід з ладу розпізнавального сигнального обладнання.

c) Відсутність належного рівня технічного обслуговування і чистоти, яких вимагають ідентифікаційні пристрої для забезпечення видимості та розпізнання.

d) Неспроможність дати правильну відповідь на запит (візуальний, усний або електронний) не повинна розглядатися як доказ виявлення противника. Нейтральні чи небойові елементи на полі бою, такі як цивільні особи або представники неурядових організацій, не мають пристроїв розпізнавання і не знають паролів або інших сигналів розрізнення. Крім того, правильна відповідь може бути невідомою навіть деяким коаліційним військам.

e) Можливість потрапляння сигналів до відома противника, відтак, пристрої ідентифікації можуть бути ним імітовані. Тому такі пристрої та сигнали слід розглядати як ознаку, але не доказ присутності коаліційних сил.

f) Низька ефективність деяких методів як вдень, так і вночі, та за умов поганої видимості. Важливо розуміти функціональні можливості розпізнавальних пристроїв і забезпечити альтернативні способи подолання цих обмежень.

4. Додаткові рекомендації. Крім вказаних вище, у процесі ідентифікації коаліційних сил застосовуються також такі процедури та рекомендації:

a) Для зменшення ризику розголошення запити та відповіді повинні періодично змінюватися та повідомлятись лише за принципом необхідності. Оновлені запити, відповіді та їх аналоги, як правило, передаються по інстанції щоденно.

b) Запити та відповіді не повинні використовуватися поза переднім краєм району бойових дій (Forward Edge of the Battle Area – FEBA), за винятком особливих обставин (наприклад, зв'язок із місцем висадки повітряного десанту).

c) У випадку фактичного або потенційного порушення безпеки слід використовувати альтернативні запити та відповіді, а також ідентифікаційні конфігурації.

d) Використання і комплектація конкретних ідентифікаційних засобів чи пристроїв визначається командиром за стандартною процедурою або у формі спеціальної вказівки в рамках окремого наказу. Постійний перегляд умов використання та комплектації цих засобів є необхідною умовою забезпечення їх відповідності та зниження ризику розголошення.

e) Використання пасивних або активних пристроїв ідентифікації, що працюють в інфрачервоному спектрі, повинно розглядатися з урахуванням можливостей противника. Такі пристрої можуть дозволити

противнику легше виявити коаліційні сили, якщо вони використовують аналогічні ІЧ системи.

f) Для безпечності використання ідентифікаційні пристрої повинні залишатись прихованими від противника якомога довше.

j) Розміщення додаткової броні, ракетних пускових систем або індивідуального спорядження на зовнішній частині бойової машини може змінити її розпізнавальні ознаки та нівелювати дію всіх ідентифікаційних пристроїв. Командири підрозділів повинні брати це до уваги і у разі необхідності робити відповідні розпорядження.

h) Слід уникати використання диму червоного або білого кольорів, оскільки вони не придатні для ідентифікації коаліційних сил.

i) Не слід використовувати червоні вогні або піротехніку, оскільки цей колір не відповідає цьому призначенню.

j) Сили розвідки повинні відстежувати можливість застосування противником пристроїв бойової ідентифікації. Інформація про використання таких пристроїв силами противника допомагає визначити дії, спрямовані на зниження такого ризику.

5. Обмін інформацією про ідентифікацію та розпізнання. Ефективне розпізнавання коаліційних сил, що діють на полі бою, повинно ґрунтуватися на точному знанні військової форми, озброєння та бойових машин, що використовуються цими силами. Така обізнаність досягається методом постійних тренувань на всіх рівнях в усіх країнах НАТО. Удосконалення підготовки проводиться перед початком спільних операцій для більш детального вивчення ознак сил коаліції та противника.

6. Обов'язки командування. Всі командири несуть відповідальність за належну підготовку особового складу до розпізнавання коаліційних сил та сил противника на полі бою.

7. Формулювання наказів. Для забезпечення врахування питань ідентифікації в тексті наказів такий підпункт повинен бути включений у розділ „Інструкція з координації" пункту „Виконання" під назвою „Заходи бойової ідентифікації".

8. Оперативне управління. Встановлення форми запитів і відповідей, а також комплектація засобів та пристроїв ідентифікації, які будуть використовуватися як для операцій, так і для навчання, входить до обов'язків командирів підрозділів. Командири несуть відповідальність за виконання директив вищого командування під час ведення спільних операцій. Рішення про конфігурацію ідентифікаційних засобів, вербальні та невербальні запити приймаються на найвищому рівні командування операцією і заздалегідь доводяться до відома нижчих формувань та підрозділів. Сусідні і вищі формування також повинні бути проінформовані про встановлені запити та протокольні відповіді.

1.4. Впровадження документа

Цей документ підлягає впровадженню з моменту отримання відповідними підрозділами наказів/вказівок про набуття чинності викладених у ньому процедур, а також після отримання зазначеного в ньому обладнання відповідними підрозділами, які готові до його використання.

Розділ 2. ФОРМИ ЗАПИТІВ ВАРТОВИХ І ЧАТОВИХ

2.1. Визначення термінів

Терміни та визначення, що вживаються у 2 розділі:

а) Запит. Будь-які дії окремого підрозділу чи особи, які спрямовані на об'єкт для встановлення його дружнього чи ворожого характеру або для його ідентифікації [AAP-06].

б) Відповідь. Виконання певних дій у відповідь на запит [AAP-06].

в) Пароль. Як правило, це комбінація двох або більше слів, літер або цифр, що застосовуються під час виконання запиту. Перша частина пароля використовується під час запиту, друга – для відповіді. У цьому документі застосовується вищенаведене визначення терміна „пароль", що відрізняється від його визначення у стандарті AAP-06.

2.2. Методи запитів

1. Голосовий запит найчастіше використовується для виявлення противника, який наближається до позицій підрозділу. Голосовий запит містить пароль, що зазвичай змінюється у визначений час щонайменше один раз на день. Цей пароль є спільним для військових формувань окремих держав або спеціальних угруповань чи районів бойових дій.
2. Слова, які використовуються для формування пароля, повинні легко вимовлятись. Комбінація слів не повинна бути очевидною, щоб перша частина паролю не могла бути підказкою для відгадування другої.
3. Пароль обирається на вищому рівні оперативного командування та заздалегідь повідомляється підлеглим з'єднанням і частинам. Також він в обов'язковому порядку повідомляється сусіднім і вищим формуванням.
4. Коли сили двох чи більше держав входять до складу одного формування або знаходяться в одному районі операцій, необхідно приділяти особливу увагу легкості вимовляння обраного паролю для представників відповідних націй. У таких випадках слід використовувати дві або більше літери фонетичного алфавіту НАТО. Для забезпечення розуміння запит і відповідь можуть бути подані двічі.

2.3. Порядок дій під час виконання запиту

1. Запит здійснюється тільки тоді, коли запитувач готовий до виконання бойових дій.
2. Необхідно дотримуватись такого порядку дій:

	Дії вартового	Дії особи чи групи, до якої направлено запит
Крок 1	Терміново повідомити безпосереднього командира про наближення особи/групи. Взяти під приціл особу /групу	
Крок 2	Наказати особі/групі зупинитись („СТОЯТИ, РУКИ ВГОРУ”). Переконатись, що особа/група почула наказ, проте не дозволяти наближатись на відстань, достатню для ураження позицій вартового	Зупинитись та продемонструвати відсутність жодної загрози (наприклад, підняти руки вгору)
Крок 3	Голосом чи жестом наказати особі/групі підходити по одному („ПО ОДНОМУ”)	Одна особа з групи (старший групи) повинна наблизитись до позиції вартового
Крок 4	Дозволити невідомій особі наблизитися на відстань, достатню для візуальної ідентифікації, і знову наказати зупинитись („СТОЯТИ”)	Залишатись на місці
Крок 5	Тихо запитати пароль, якщо ідентичність особи не виявлена	Дати відповідь на пароль
Крок 6	Викликати членів групи, що залишились, командою „ПІДХОДЬ ПО ОДНОМУ” або, якщо ситуація чи наказ вимагає, всіх разом командою „ПІДХОДЬТЕ”	Друга особа з групи або всі члени групи, що залишились, разом наближаються до вартового для здійснення ідентифікації. Перша особа залишається поряд із вартовим, доки всі члени групи не пройдуть контроль

2.4. Відкриття вогню вартовим

Обставини, за яких вартовий повинен відкривати вогонь по особах чи групах осіб, які не дали відповіді на пароль, визначаються національними органами влади окремих держав і обов’язково повинні змінюватися залежно від конкретної ситуації та застосовуваних правил ведення бойових дій.

Розділ 3. СТАНДАРТИ, МЕТОДИ І ПРОЦЕДУРИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ТА ПРИСТРОЇВ БОЙОВОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

3.1. Вступ

Пристрої бойової ідентифікації (Combat Identification – CID) застосовуються відповідно до належних процедур розпізнавання для ідентифікації військ Альянсу. Ці пристрої допомагають виявленню своїх військ на полі бою або в районі бойових дій задля зменшення ризику завдання удару по військах коаліції. Пристрої CID можуть розсекретити позиції формувань, тому їх слід використовувати чи активувати на обмежений і фіксований період часу. Часові обмеження для використання цих пристроїв встановлюються на відповідному рівні командування. У цьому розділі описано сучасні засоби і конкретні пристрої CID та принципи їх використання.

3.2. Терміни та визначення

Терміни та визначення, що вживаються у цьому розділі:

а) Активний. /…/ Прикметник „активний” використовується для дій чи обладнання, що випромінює енергію, яку можливо виявити.

б) Пасивний. /…/ Прикметник „пасивний” використовується для дій чи обладнання, що не випромінює енергію, яку можливо виявити.

3.3. Можливості CID

1. Доступні пристрої CID забезпечують різні засоби розпізнавання, які разом із сенсорами прямої видимості забезпечують високу надійність ідентифікації дружніх сил. Таке поєднання пристрою та сенсора визначає можливості CID, однак за окремим пристроєм можна спостерігати за допомогою різних типів сенсорів.

2. **Оптичне спостереження.** Під час використання пристроїв оптичного спостереження очі бійця виконують роль сенсорів. Такі пристрої складаються з пасивних помаранчевих панелей, прикріплених до верхівки транспортних засобів для розпізнавання повітряних і наземних об’єктів вдень, активних фар з фосфоресцентним покриттям для розпізнавання вночі та національних прапорців і спеціальних міток на транспортних засобах. У деяких країнах прийняті кольорові національні прапорці, які є видимими при нормальному освітленні вдень та ближньому інфрачервоному випромінюванні вночі. Спеціальні мітки на транспортних засобах містять алфавітно-цифрові та символічні позначення, які використовуються для ідентифікації підрозділу; ці мітки також можуть бути зроблені з рефлективного матеріалу, що відбиває ближнє інфрачервоне випромінювання.

3. **Інфрачервоне випромінювання (ІЧ).** Пристрої CID, що використовують спектр ІЧ випромінювання, зазвичай, класифікуються відповідно до діапазону ІЧ випромінювання та довжини хвиль, зокрема, ближнє інфрачервоне випромінювання (0,7 -1,0 мікрона), середнє інфрачервоне випромінювання (приблизно 3 – 5 мікрона) і далеке інфрачервоне випромінювання (приблизно 8 – 12 мікронів). Спектр ІЧ випромінювання може використовуватись для опису пристрою та сенсора.

a) ближнє інфрачервоне випромінювання. Ближнє ІЧ випромінювання можливо вловити лише у темну пору доби за допомогою електронно-оптичних сенсорів (наприклад, окулярів нічного бачення). Пристрої, що виділяють ближнє інфрачервоне випромінювання, можуть бути активними (радіомаяки чи хімічні ІЧ освітлювачі) і пасивними (рефлективні стрічки, нашивки та прапорці, що підсвічені лазерними прицільними пристроями чи лазерними освітлювачами, для покращення видимості електронно-оптичними сенсорами);

b) середнє і далеке інфрачервоне випромінювання. Діапазон середнього і далекого ІЧ випромінювання частіше називають „тепловим випромінюванням", що можливо вловити за допомогою тепловізійних сенсорів у світлу та темну пору доби. Теплові пристрої ідентифікації (thermal imagery – TI) активно випромінюють енергію. Матеріали, що слабо випромінюють енергію, розроблені для того, щоб виявити холодні і теплі зони об'єкта та встановити його характер. Теплові пристрої розпізнавання складаються із активних пристроїв (теплові радіомаяки) та пасивних пристроїв (теплові панелі, встановлені на машинах або прикріплені до одягу військовиків, які спішуються із бойових машин).

4. **Запит та відповідь.** Процес проведення запиту та відповіді при роботі з пристроями CID потребує запитувача, який передає радіочастотний сигнал для отримання відповіді від відповідача та визначення таким чином характеру об'єкта як дружнього або невідомого. Така функція є ефективною, тому що результат ідентифікації може автоматично відображатись у межах спільного ТВД чи в системі ситуативної розвідки. Технології такого типу ще досі перебувають у стадії розробки, тому в цьому виданні принцип їхньої дії детально не описується. Однак, для кращого розуміння їхніх особливостей, нижче наведено технології запиту та відповіді, що перебувають у процесі розробки:

a) пристрої розпізнавання цілей на полі бою (Battlefield Target Identification Devices – BTID). BTID – це система запитувач/відповідач міліметрового діапазону, що відповідає стандарту STANAG 4579. В першу чергу вона розроблена для використання на наземних бойових машинах та їх системах озброєння. Сигнал BTID також забезпечує канал передавання цифрових даних (Digital Data Link – DDL) та режим обміну даними (Data Exchange Mode – DEM) можливостями створення локальної мережі ситуативної розвідки для платформ, що обладнані BTID;

b) радіопристрої бойової ідентифікації (Radio Based Combat Identification – RBCI). Основними складовими RBCI є система глобального позиціонування (global positioning system – GPS) і одноканальна наземна та повітряна радіосистема (Single Channel Ground and Airborne Radio System, Advanced System Improvement Program – SINCGARS ASIP). Для забезпечення прицільності ведення вогню як непрямим наведенням, так і за напрямком „повітря-земля", RBCI отримує інформацію за допомогою системи GPS. Радіокерована ситуативна розвідка (Radio Based Situational Awareness – RBSA) використовує функції встановлених або переносних радіомаяків станцій SINCGARS ASIP, які дозволяють радіопристроям транслювати свої позиції на основі збільшення показників часу, дистанції пересування або при роботі ключем;

c) система зворотної ідентифікації „свій-чужий" (Reverse Identification Friend or Foe – IFF) (режим S/5). Режим S/5 – це режим системи „свій-чужий", що забезпечує безпечну та спільну ідентифікацію союзних наземних об'єктів з повітря. У системі зворотного розпізнавання „свій-чужий" використовують чинний протокол Mark XII, як це зазначено в STANAG 4193.

3.4. Мінімальні оперативні норми CID

1. Мінімальні оперативні норми CID описують використання пристроїв оптичного спостереження та інфрачервоного випромінювання. У цих нормах зазначено, що бійці та озброєння Коаліційних сил повинні мати розпізнавальні знаки, які можна виявити за допомогою оптичних пристроїв і ближнього, середнього та далекого інфрачервоного випромінювання.

2. Мінімальні норми не передбачають вимоги щодо використання певного конкретного пристрою CID, натомість у них зазначено, що представники кожної держави можуть обрати найбільш відповідний та ефективний для них пристрій, а партнери коаліції повинні із таким рішенням погодитись.

3.5. Пристрої CID

У наступних розділах описано доступні пристрої CID, їх застосування та певні обмеження у використанні.

3.5.1. Бойова ідентифікаційна панель (Combat Identification Panel – CIP)

1. Визначення. CIP – це пристрій середнього і далекого діапазону ІЧ випромінювання, що кріпиться до машин, озброєння та споруд і утворює контрастну холодну пляму в сигнатурі цілі, що може бути виявлено за допомогою тепловізійних датчиків. На основі такого контрасту оператори датчиків (наприклад, навідник) можуть визначити належність об'єкта до своїх чи чужих військ. Відсутність певного контрасту не ідентифікує об'єкт як чужий, але інформує, що цей об'єкт не є своїм.

2. Описання. CIP – це тверда поверхня, розмірами 0,6×0,8 м, що працює як теплове дзеркало, відбиваючи контрастно холодну температуру

атмосфери. CIP може мати форму плоскої панелі або групи вузьких жалюзійних панелей. Панелі CIP виготовляють із міцного матеріалу; з одного боку вони майже не випромінюють тепло і розроблені таким чином, щоб їх можна було перевертати на зворотний бік та маскувати. Зазвичай CIP кріпляться до бойових машин, а також до іншого оснащення та поверхонь.

3. Встановлення та кріплення CIP:

a) колір CIP. В ідеалі для кращого маскування колір CIP повинен відповідати кольору поверхні, до якої буде прикріплено панель. Колір зворотного боку CIP повинен відповідати кольору лицьового боку;

b) видимість. Для найкращої видимості транспортного засобу з будь-якого ракурсу необхідно розмістити на ньому від 4 до 10 панелей;

c) кут відбивання. Кожну панель слід розташувати таким чином, щоб забезпечити відбивання більш холодного випромінювання від неба та створити при цьому необхідну поверхню, яку б максимально розпізнавали тепловізійні сенсори. CIP чітко визначить „холодні зони", лише якщо використано правильний кут відбивання та створено необхідну поверхню, яку б розпізнавали сенсори. Для найкращого визначення „холодних зон" панелі слід розташовувати під кутом 20 – 30 градусів (рис. 4.1).

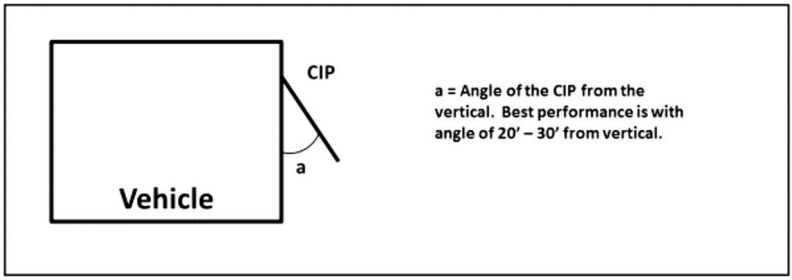

Рис. 4.1. **Кут кріплення бойової ідентифікаційної панелі (CIP)**

d) характеристики. Конструкція CIP повинна характеризуватись міцністю, одноманітністю форми та простотою монтажу, оскільки втрата такої панелі призводить до невизначеності своїх об'єктів. Міцність є найважливішим фактором у використанні CIP. Однакове розміщення покращує якість ідентифікації, а однакова форма полегшує технічне обслуговування та перевезення панелей. Простота монтажу також зменшує витрати на технічне обслуговування;

e) способи кріплення. Найефективнішою системою кріплення є металева рамка, яка дозволяє перевернути CIP на зворотний бік або замаскувати. Замаскована чи перевернута панель переходить у неробочий режим. Металеві рамки кріпляться за допомогою кронштейнів, гачків та петель.

4. Ідентифікація CIP:

a) обмеження діапазону дії. Ефективність роботи CIP залежить від властивостей теплових датчиків та розміру (площі опромінюваної поверхні) панелі. На відстані більше 2500 м ефективність роботи CIP зменшується, особливо в процесі руху машини. Використання CIP на відстанях більше 1500 м ускладнюється тим, що прицільні сітки тепловізорів можуть затемнювати холодні ділянки зображення. Навіть на відстанях менше 1500 м може бути важко ідентифікувати CIP під час прямої наводки прицілу на ціль. Перемикаючи режими тепловізора з „гарячий-білий" (white hot) на „гарячий-чорний" (black hot), можна збільшити ймовірність ефективної ідентифікації CIP. Зображення CIP холодного контрасту на гарячому режимі транспортного засобу є набагато чіткішим під час використання режиму „гарячий-чорний";

b) навчання з використання CIP. Швидко та точно виявлена CIP дозволяє бойовим екіпажам уникнути бойових дій проти своїх сил. Тому підготовка до використання CIP повинна увійти до вже існуючої програми навчань із застосування ТІ. Після прибуття на ТВД і перед початком операції слід провести навчання для підтвердження ефективності роботи CIP. Навчання також повинно включати визначення можливих варіантів розміщення CIP на платформах, що допомагає стрільцю здійснювати запит про ціль. Перед початком дій слід провести тренінг із розпізнавання в режимах „гарячий-білий" та „гарячий-чорний". Під час навчання можуть бути також розроблені та використані збірники профілів теплової загрози.

5. рекомендації щодо застосування панелі бойової ідентифікації (CIP):

a) загальні вказівки. Використання панелей бойової ідентифікації (CIP) не повинно бути єдиним засобом розпізнавання цілей, оскільки вони можуть бути пошкоджені, втрачені під час транспортування, або ефективність їхньої роботи може бути знижена через потрапляння на поверхню пилу/бруду тощо. Крім того, нестройові (небойові) сили на полі бою не використовують такі пристрої розпізнавання. CIP повинна розглядатись лише як один із засобів, що сприяє достовірному розпізнаванню об'єкта;

b) випадки зниження ефективності роботи CIP. За певних обставин ефективність роботи CIP може знижуватись. Контрастність зображення може знижуватись у зв'язку з високою хмарністю, поганою видимістю на полі бою, густим листяним покровом або накопиченим пилом/брудом на поверхні CIP. Особливості рельєфу, дерева та інша рослинність, природні укриття вогневих позицій та інші перешкоди можуть спотворювати відображення та ускладнювати розпізнавання будь-яких бойових засобів;

c) заходи безпеки. Використання конкретних конфігурацій CIP протягом тривалого часу є небезпечним. Противник може достатньо легко та швидко відтворити подібні конфігурації. Отже, слід наголосити на важливості застосування CIP на якомога більш пізніх етапах операції, наскільки це дозволяють заходи безпеки;

d) введення в оману. CIP можуть бути використані противником для введення в оману, оскільки їх можна імітувати, цілеспрямовано чи мимоволі. Тому рішення про зіткнення повинно прийматись на основі теплового або візуального розпізнавання об'єкта із застосуванням всіх функцій та процесів розпізнавання:

(1) цілеспрямована імітація. У випадку цілеспрямованої імітації противник навмисно копіює панелі для порушення ефективності їх використання. Контрзаходи полягають у переведенні панелей своїх військ у неробочий режим;

(2) ненавмисна імітація. У випадку мимовільної імітації характеристики об'єкта формують картину „холодної ділянки", подібної до зображення CIP. Цей ефект може спостерігатись на деяких транспортних засобах за наявності лобового скла, ящиків для інструментів, багажних полиць, гусеничних траків тощо. Засобом протидії є необхідна підготовка з виявлення теплової сигнатури цілі. Особлива увага звертається на використання сигналів цілого зображення цілі, а не лише CIP;

e) технічне обслуговування. Простота конструкції CIP робить її порівняно легкою у технічному обслуговуванні. З метою забезпечення рефлективних властивостей CIP необхідно утримувати в чистоті. CIP підлягає заміні, якщо рослинність, сильний вітер або інші чинники на полі бою спричиняють пошкодження або втрату панелі.

6. передбойовий огляд. Інспектування встановлених CIP повинно бути пріоритетним під час проведення передбойового огляду та профілактичного обслуговування. Перевірка стану CIP повинна включати такі основні кроки:

a) перевірка правильності розташування всіх CIP;

b) перевірка відсутності пошкоджень або ненадійного закріплення;

c) заміна або ремонт усіх незакріплених, пошкоджених або втрачених CIP;

d) очищення від пилу, бруду, піску, снігу та інших елементів, що можуть перешкоджати роботі CIP. Для очищення слід використовувати м'яку тканину, не забруднену олією, жиром, паливом тощо;

e) перевірка надійності закріплення термострічки у випадку її застосування;

f) перевірка візуалізації кожної CIP у тепловізорі.

3.5.2. Ідентифікаційна термопанель (TIP)

1. Визначення. Ідентифікаційна термопанель (TIP) – це гнучка теплова панель, яка використовує середню і дальню ділянку інфрачервоного спектра, що розпізнається за допомогою TI-сенсорів. TIP зазвичай використовується для розпізнавання об'єктів напрямку „повітря-земля". Через TI-сенсор панель відображається у вигляді контрастної холодної ділянки на фоні теплового випромінювання цілі (рис. 4.2). Деякі варіанти TIP мають денні видимі маркери (яскраво-оранжевого кольору) на

зворотному боці. ***Примітка.*** Деякі оранжеві маркери виглядають подібними до TIP, однак вони не мають термовластивостей. Користувач повинен знати, чи має конкретна панель такі властивості.

Рис. 4.2. **Зображення ідентифікаційної термопанелі в тепловізорі**

2. Опис:

а) ідентифікаційна термопанель (Thermal Identification Panel – TIP) – це тканинна теплова панель, зазвичай розміром 1,3 м × 1,3 м, покрита щонайменше з одного боку матеріалом, що відбиває тепло. З метою забезпечення подвійного розпізнавання деякі варіанти TIP на зворотному боці мають оранжеве забарвлення міжнародного зразка; інші – маскувальний колір. На рис. 4.3 наведено зразки TIP.

Рис. 4.3. **Зразки ідентифікаційних термопанелей**

b) для спішених бійців можуть використовуватись TIP меншого розміру. Цей вид TIP являє собою плати розміром 30×30 см, які можуть кріпитись до екіпірування бійця (наприклад, рюкзак чи інше оснащення) або ж цілими групами встановлюватись на ґрунті. TIP можна зафіксувати за приєднані до них кільця.

3. Застосування ТІР. З метою ефективного розпізнавання наземних об'єктів з повітря ТІР може розміщуватись посередині напрямку „повітря – земля" для досягнення оптимального кутового відбиття об'єкта. Варіант ТІР для піших бійців повинен бути якомога більш жорстким і для оптимального відбиття кріпитись під кутом.
4. Ідентифікація ТІР. На літаках, оснащених тепловізорами, ТІР відображається як виразна холодна ділянка на фоні гарячої зони цілі, видимої на відстані 3 – 5 км, залежно від умов довкілля та відкритості поверхні.
5. Рекомендації. Рекомендації щодо запобігання зниження ефективності, введення в оману, технічного обслуговування та огляду, які зазначені для СІР, однаково застосовуються і до ТІР, яка може бути використана в денний або нічний час і в усіх кліматичних умовах. Цей засіб також використовується як найпростіший пристрій CID для машин, що не обладнані СІР.

3.5.3. Тепловий розпізнавальний маяк (ТІВ)

1. Визначення. ТІВ – це активний мерехтливий маяк, який працює в середньому і дальньому ІЧ діапазоні. Тепловий маяк допомагає розпізнати транспортні засоби, додаючи регулярно мерехтливу теплу/холодну пляму до теплової сигнатури транспортного засобу. Ці маяки, як правило, не піддаються впливу погодних умов, відносно прості у встановленні та вимагають мінімальної підготовки для здійснення розпізнавання (рис. 4.4). Використання ТІВ повинно відповідати процедурам прямого контролю як активний засіб ідентифікації об'єкта, що підлягає включенню в розпорядження щодо контролю за роботою радіоелектронних засобів (EMCON).

Рис. 4.4. **Зразок теплового розпізнавального маяка**

2. Опис. Тепловий маяк містить емітерну платформу, яка має випромінюючий тепловий елемент і параболічний рефлектор; рефлектор обертається навколо елемента та фокусує енергію випромінювання у сконцентрований та скерований в одному напрямку промінь, який мерехтить у ТІ датчику під час перегляду. Обертовий термоелемент оточений дротяним каркасом із плакованої сталі для запобігання

фізичного пошкодження. До цього каркаса прикріплена пластикова плівка з метою захисту довкілля. Інші компоненти ТІВ включають блок основи, блок керування ТІВ (ТСВ) та монтажний комплект, призначений для конкретної бойової машини. Блок керування приводить у дію ТІВ, використовуючи внутрішнє електроживлення бойової машини, та вказує на робочий стан маяка.

3. Встановлення ТІВ. ТІВ монтується і приводиться в дію на головній бойовій машині. Зміни зображення, викликані встановленням ТІВ, є незначними. Цей маяк не змінює характеристик зображення транспортного засобу не візуально, не в інфрачервоному спектрі. Отже, маяк не перешкоджає іншим процесам розпізнавання і не викликає суттєвого зростання демаскувальних показників головної машини.

4. Робота ТІВ. Тепловий маяк працює від джерела живлення бойової машини, нагріваючи елемент обертового маяка. ТІВ – це знімний блок, який має вигляд і механічну конструкцію сигнального маяка Amber Road Traffic, що підходить для більшості транспортних засобів. Електричне та механічне підключення ТІВ здійснюється через основний блок з використанням розетки стандарту DIN 14620 Форма А, сумісної з існуючим маяком Amber Traffic. ТІВ випускається з комплектом кріплення, що забезпечує його монтування на найрізноманітніших транспортних засобах, та встановлюється екіпажем транспортного засобу.

5. Ідентифікація ТІВ:

a) радіус дії. Переважаючі умови видимості та ефективність роботи ТІ-датчика, що застосовується для його перегляду, обмежують радіус дії ТІВ. Результати випробувань показали, що типова відстань розпізнавання становить від 1500 м до 4000 м. Горизонтальна видимість 360° є стандартною відносно вертикальної осі. Вертикальна видимість від -10º до + 30º є стандартною відносно горизонтальної осі;

b) вікно сенсора. ТІВ відображає пікселі, що мерехтять на потенційній цілі при перегляді через ТІ-сенсор. Мерехтіння з'являється у вигляді чергування гарячих і холодних ділянок, представлених пікселями з почерговою зміною білого і чорного кольорів.

6. Рекомендації.

a) загальні вказівки. ТІВ не є повноцінним пристроєм CID. Він слугує допоміжним засобом для підсилення або прискорення існуючих процедур розпізнавання. Коли потенційна ціль виявлена, наявність ТІВ надає додатковий привід для затримки бойових дій до моменту здійснення достовірної ідентифікації. Сама наявність ТІВ часто є першою ознакою того, що об'єкт розпізнавання дійсно є транспортним засобом своїх військ. Однак, відсутність сигнатури ТІВ не означає, що це транспортний засіб противника. Використання ТІВ є доречним для невійськових транспортних засобів як допомога конвоям або іншим задіяним особам. Крім того, ТІВ може використовуватись як допоміжний засіб контролю за пересуванням, зокрема для конвоїв.

У ситуаціях, що дозволяють використання активних пристроїв, та в умовах обмеженої видимості ТІВ може застосовуватись як заміна або доповнення до СІР;

b) зниження ефективності. Густий туман, пил, листва, речовини димоутворювального складу на полі бою можуть знижувати ефективність роботи ТІ-сенсорів. Випробування показали, що ТІВ має більший рівень проникнення через димові засоби швидкого розсіювання (наприклад, димова завіса), ніж залишкові теплові сигнатури. Сильні вітри, які можуть призвести до швидкого охолодження елемента, можуть знизити дальність і ефективність процесу виявлення;

c) заходи безпеки. ТІВ – це активний пристрій CID, що однаково легко виявляється ТІ-датчиком як своїх сил, так і сил противника. Доцільність використання ТІВ слід оцінювати з урахуванням можливості виявлення та оснащеності противника розпізнавальними термопристроями. У розпорядженнях щодо ТІВ повинні зазначатись умови та методи його використання. Серед таких можливим є застосування часткового маскування пристрою з боку противника для зменшення вірогідності виявлення;

d) введення в оману. ТІВ – це відносно непомітний пристрій, і його дія не одразу проявляється. Тим не менш, якщо дія ТІВ виявлена, противник може використати захоплений ТІВ, оскільки він не має захисту шифруванням. Захоплення ТІВ може призвести як до простих незручностей, так і до серйозного ризику для своїх сил залежно від кількості захоплених пристроїв. Імітування ТІВ у будь-якій кількості вимагає сучасних інженерних і виробничих потужностей;

e) технічне обслуговування. ТІВ є уразливим до фізичного пошкодження, тому його слід обережно знімати та складати, якщо він не використовується. ТІВ повинен утримуватись максимально чистим і сухим.

3.5.4. Випромінювачі ближнього інфрачервоного (ІЧ) спектра

1. Визначення. Електронні чи хімічні інфрачервоні випромінювачі ближнього сигналу працюють за допомогою активної енергії ближнього інфрачервоного випромінювання, яку можна бачити лише за допомогою сенсорів, що посилюють зображення (image intensifying – II сенсори), а, отже, є ефективними лише в нічний час. Інфрачервоні випромінювачі ближнього діапазону можуть бути імпульсними, фіксованими, направленої або ненаправленої дії. Імпульсний випромінювач зазвичай називають „стробоскопом”. Прикладами випромінювачів ближнього ІЧ спектра є одноразові хімічні випромінювачі (наприклад, люмінесцентні освітлювачі або ІЧ маркери), маяк Phoenix (рис. 4.5) та ліхтарики BUDD (рис. 4.6).

Рис. 4.5. **Маяк Phoenix**

Рис. 4.6. **Ліхтарик BUDD**

2. Опис:

а) інфрачервоні випромінювачі ближнього діапазону/стробоскопи. Випромінювачі ближнього ІЧ спектра – це компактні пристрої, що живляться від батарейки 9 вольт або типу «АА». За розмірами ліхтарик та джерело живлення поміщаються на долоні. Випущений імпульс є подібним до імпульсу стробоскопа. Розмір ліхтаря робить його зручним для використання на стаціонарних об'єктах, ідентифікації транспортних засобів та для використання особовим складом, який діє у пішому порядку. Для строба направленої дії імпульс найкраще видно при спрямуванні променя безпосередньо на ІІ сенсор. Строби ненаправленої дії можуть бути забезпечені екраном, що робить їх направленими і захищає від виявлення випромінювання за допомогою ІІ сенсора. Екрани можуть застосовуватись і до стробів направленої дії, що робить їх випромінювання більш точним. Захисний екран можна виготовити з бляшаних банок або стрічки;

b) хімічні ІЧ маркери ближнього діапазону. Ці маркери подібні до традиційних флуоресцентних хімічних випромінювачів. Хімічні ІЧ маркери випромінюють стійке/постійне інфрачервоне світло. Вони можуть використовуватись подібно до ІЧ стробів за винятком того, що їх радіус дії є обмеженим, а ненаправленість дії можлива лише за умови відсутності фізичного блокування. Середня тривалість роботи хімічного ІЧ маркера ближнього діапазону становить 3 год.

3. Ідентифікація та застосування. ІЧ випромінювачі ближнього діапазону можуть використовуватися для позначення стаціонарних об'єктів, сухопутних військ та транспортних засобів. Вони ефективно застосовуються для маркування чи сигналізації між двома наземними або наземною та повітряною позиціями. Вони можуть застосовуватись у наліпках для ідентифікації підрозділів, а також для позначення перешкод або місць прориву, або ж за допомогою увімкненого/вимкненого сигналу повідомляти про виконання завдання (наприклад, перетин рубежу регулювання). Інфрачервоні випромінювачі ближнього діапазону також застосовуються для позначення зон завантаження/посадки на борт, викиду або висадки десанту. При здійсненні ідентифікації у напрямку «повітря-земля» ІЧ випромінювач може використовуватись для маркування платформ своїх сил, піхотинців, зон заборони ведення вогню, цілей, орієнтирів для застосування засобів ураження та меж зон ураження / секторів / кордонів.

4. Рекомендації:

a) направлений характер сигналу випромінювача дозволяє обмежити можливість противника вести спостереження, однак це, в свою чергу, обмежує надійність ідентифікації цілей. Вирішенням проблеми може стати встановлення численних стробів, які можна побачити з усіх боків;

b) випромінювання стробів може бути помилково витлумачене як дульне полум'я. Задля зниження вірогідності помилки слід розглядати умови використання ІЧ випромінювачів у світлі поточної тактичної діяльності, вони не повинні бути єдиним джерелом для розпізнавання своїх сил чи цілей. Слід звернути увагу на використання стробів поза рамками ідентифікації своїх сил та поточних бойових дій;

c) частота спалаху повинна бути скоординована і слугувати контрольним засобом для підвищення безпеки;

d) продуктивність ІЧ випромінювача ближнього діапазону обмежується тривалістю роботи батареї або хімічною реакцією;

e) ІІ сенсори, на відміну від тепловізорів, є відносно недорогими та доступними у великій кількості. Можна припустити, за відсутності достовірних розвідувальних даних, що війська противника оснащені ІІ сенсорами і мають таку саму можливість виявлення ІЧ випромінювачів, як і коаліційні війська. Тому використання сенсорів слід контролювати та обмежувати якомога меншим відрізком часу, наприклад, у випадку, коли війська перетнули вихідний рубіж;

f) строби слід використовувати з обережністю за наявності на полі бою густого листя, диму, туману або димової завіси, тому що, подібно до автомобільних фар у тумані, навколо джерела світла випромінювача може утворитися ореол відбитого інфрачервоного світла.

3.5.5. Рефлективна фарба або стрічка ближнього ІЧ спектра

1. Визначення. Інфрачервона рефлективна фарба або стрічка може використовуватись як пасивно, так і через освітлення активним інфрачервоним джерелом з метою розпізнавання транспортних засобів своїх сил на суші. Різноманітні символи або знаки можуть бути намальовані фарбою або тимчасово наноситись стрічками по боках транспортного засобу. Кольорові / стрічкові написи є видимими через II сенсори. Завдяки різниці між кольором транспортного засобу та нанесеною на нього рефлективній стрічці / фарбі символи чи знаки сприяють також візуальній ідентифікації.
2. Ідентифікація. На рис. 4.7 зображено танк з намальованим над гусеницями символом – горизонтальним кутником ближнього ІЧ випромінювання. Як правило, у стрічковій схемі використовуються стрічки довжиною 45 – 50 см і шириною 7,5 см, що забезпечує їх видимість у межах 500 м. Слід звернути увагу, що прямокутники на обох сторонах башти танка (див. рис. 4.7) – це гакові та петльові кріплення завіси, до яких може бути прикріплений СІР.

Рис. 4.7. **Приклад використання фарби ІЧ випромінювання**

3. Рекомендації. Нанесення відбивної стрічки або фарби безпосередньо на бойову машину дає більш стійкий ефект, але обмежує можливості командира в їхньому вибірковому використанні. Необхідно періодично змінювати кольорові/стрічкові схеми для зменшення ймовірності їх розкриття противником. Узгодження символів та характерних позначок проводиться відповідним командиром.

3.5.6. Рефлективний матеріал ближнього ІЧ спектра

1. Визначення. Відбивний матеріал ближнього ІЧ спектра є пасивним пристроєм CID, призначеним для ідентифікації бойових машин та окремих бійців. Цей матеріал використовується для розпізнавання своїх сил за допомогою візуальних засобів і пасивного використання ІІ сенсора. Найкраще його видно за допомогою активного інфрачервоного джерела випромінювання ближнього діапазону, де матеріал світиться, що полегшує ідентифікацію через ІІ сенсор (рис. 4.8). Цей матеріал може кріпитись до машин або уніформи військовослужбовців та/або обладнання. Для більшої ефективності він може встановлюватись у різних місцях таким чином, щоб підсвічування сприяло ідентифікації в будь-якому напрямку.

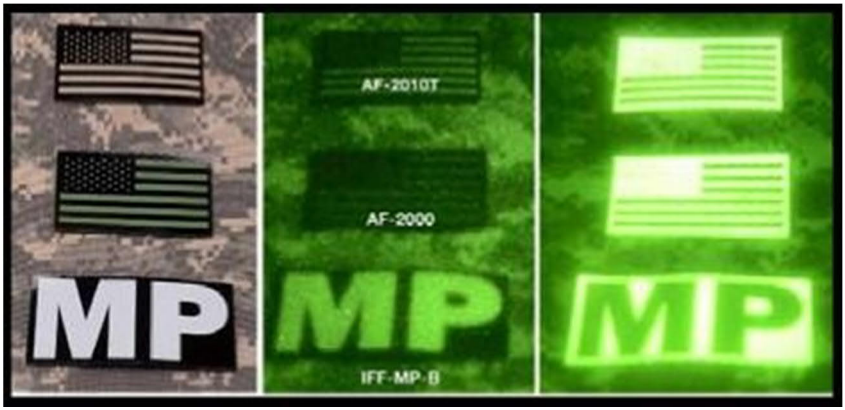

Рис. 4.8. **Інфрачервоні прапорці та наліпки, які видно (зліва направо):** неозброєним оком; через пасивний ІІ сенсор; через ІІ сенсор з активним інфрачервоним підсвічуванням ближнього діапазону

2. Застосування та ідентифікація. Рефлективний матеріал ближнього ІЧ спектра зазвичай застосовується для накладок та маркерів різного розміру, унікальних рисунків/фігур, які встановлюються безпосередньо на транспортні засоби, військову техніку, обладнання, окремі види форми військовиків або ж тимчасового використання застібок для гачків та петель. Затвердження рисунків / фігур здійснюється відповідним командиром. Деякі країни використовують цей матеріал у наліпках національного прапора як засіб розрізнення, таким чином зменшуючи можливості його підробки. Приклади та різні способи використання інфрачервоних рефлективних матеріалів наведено на рис. 4.9.

Рис. 4.9. **Приклади інфрачервоних наліпок/маркерів та національних прапорців**

3. Рекомендації. Застосовуючи матеріал для ідентифікації окремих військовослужбовців, слід перевірити наявність у них інфрачервоних стрічок та наліпок, які повинні бути розміщені на зовнішній частині форми, шоломів та обладнання у визначених місцях, зазначених чинними наказами або стандартним порядком дій (standardization operation procedure – SOP). Застосовуючи цей матеріал на транспортних засобах, слід переконатись, що маркери розміщені на зовнішніх фіксованих елементах машини таким чином, щоб нормальний режим роботи та пересування транспортного засобу не призвели до зсуву чи втрати рефлективних маркерів. Передбойовий огляд повинен включати перевірку роботи ІІ сенсора та ІЧ освітлювача ближнього діапазону. Треба переконатись, що маркери є видимими у визначених місцях, а обладнання або маскування не перешкоджають їх візуалізації. Не слід допускати, наскільки це можливо, потрапляння пилу та бруду на рефлективний ІЧ матеріал. Так само, як і у випадку з іншими пристроями CID, які працюють в ІЧ діапазоні, перед прийняттям рішення про доцільність використання кожного конкретного пристрою слід взяти до уваги широку доступність ІІ сенсорів у всьому світі.

3.5.7. Система маркування транспортного засобу

Система маркування транспортних засобів складається зі стандартизованої системи комбінацій цифр та/або символів, які забезпечують візуальне розрізнення машин у підрозділі. Маркери мають стандартний розмір та можуть монтуватись на CIP або на подібних поверхнях. Для забезпечення видимості маркери повинні мати колір, що контрастує з кольором основи. Ця система маркування зазвичай координується в ході операції або заходів бойового управління на окремому театрі воєнних дій (ТВД).

3.5.8. Інструкція щодо застосування пристроїв CID

У табл. 4.1 наведено інструкцію з тактичного застосування описаних вище пристроїв CID.

Таблиця 4.1

Інструкція з тактичного застосування пристроїв CID

Фактор	Ситуація	Інструкція з використання
Бойове завдання	Атака, наступ або проходження через бойові порядки своїх військ з виходом на противника	CIP: кріпиться на фронтальному, боковому та задньому боках. Зняти або перевернути панель на фронтальному боці одразу після завершення проходу через бойові порядки або вихідний рубіж. TIP: увімкнути за потреби ідентифікації наземних цілей з повітря. TIB: увімкнути, фронтальну дугу захистити екраном
	Оборона, відхід через бойові порядки своїх військ	CIP: кріпиться по боках та навколо позицій своїх військ. TIP: використовується за потреби ідентифікації наземних цілей з повітря. TIB: увімкнути, фронтальну дугу захистити екраном
Війська противника	Поодиноке використання сенсорів ближнього ІЧ діапазону	Випромінювачі ближнього ІЧ діапазону використовуються з обережністю
	Переважне використання сенсорів ближнього ІЧ діапазону	Випромінювачі ближнього ІЧ діапазону не використовуються
	Поодиноке використання термосенсорів	CIP: закріплюється тільки з тильного боку. Зняти або перевернути панель на фронтальному і боковому боці та навколо місць розташування військ противника. TIP: використовується для необхідної ідентифікації наземних цілей з повітря. TIB: використовується лише для конкретних завдань (наприклад, тренінг конвою, ідентифікація наземних цілей з повітря); за необхідності фронтальна і/чи бокова дуга захищається екраном

Продовження табл. 4.1

Фактор	Ситуація	Інструкція з використання
	Більшість використовує термосенсори	CIP/TIB: не використовуються або використовуються з обережністю. TIP: використовується за потреби ідентифікації наземних цілей з повітря
	Можливість встановлення пристроїв CID середнього та далекого ІЧ діапазону	CIP/TIP/TIB: не використовуються
	Вірогідна можливість встановлення пристроїв CID середнього та далекого ІЧ діапазону	CIP/TIP/TIB: не використовуються або використовуються з обережністю
Свої війська	Об'єднані/Спільні/ Багатонаціональні Сили	Мінімальні норми для пристроїв CID встановлюються відповідним командиром згідно з наказами або SOP. Слід провести координацію використання пристроїв CID. Рекомендується проведення тренувальних вправ із застосування пристроїв CID
Погода (тепла/ спекотна)	Ясно, сухо	CIP/TIP/TIB та випромінювачі ближнього ІЧ діапазону: ефективність висока
	Ясно, волого	CIP, TIP та TIB: ефективність висока (використання гарячо-білої термополярності). Випромінювачі ближнього ІЧ діапазону: можливе створення ефекту ореолу
	Хмарно, волого, сиро	TIB: працює ефективно CIP та TIP: значне зниження експлуатаційних показників. Випромінювачі ближнього ІЧ діапазону: можливе створення ефекту ореолу
Погода (прохо-лодна)	Ясно, сухо	CIP/TIP/TIB та випромінювач ближнього ІЧ діапазону: ефективність висока.
	Ясно, волого	CIP, TIP та TIB: ефективність висока. Випромінювачі ближнього ІЧ діапазону: можливе створення ефекту ореолу

Продовження табл. 4.1

Фактор	Ситуація	Інструкція з використання
	Хмарно, сиро, волого	СІР, ТІР та ТІВ: ефективність висока. Випромінювачі ближнього ІЧ діапазону: можливе створення ефекту ореолу
	Сиро, вітряно	ТІВ: ефективність може бути знижена через вітер, рекомендується використовувати накриття від вітру. СІР та ТІР: ефективність висока. Випромінювачі ближнього ІЧ діапазону: можливе створення ефекту ореолу
Пора доби	День	Рекомендується використання ТІВ, СІР, ТІР та маркування транспортних засобів
	Ніч	Рекомендується використання ТІВ, СІР, ТІР та пасивних і активних пристроїв близького ІЧ діапазону

3.6. Співвідношення ефективності різних способів та пристроїв ідентифікації

1, У табл. 4.2 наведено інформацію щодо відносної ефективності пристроїв або способів, що використовуються для ідентифікації. Звертаємо увагу, що деякі з наведених тут пристроїв або способів, можливо, не були докладно описані в цьому документі, оскільки не використовуються державами коаліції. На противагу ті способи чи пристрої, які можуть застосовуватись Коаліційними силами або зустрічатись на полі бою під час проведення операцій, описуються докладно і детально.

2. Зміст таблиці 4.2:

a) у стовпчику *День/Ніч* визначається пора доби, коли спосіб або пристрій призначено для використання: День – для денного світла; Ніч – для періодів темряви;

b) у стовпчику *Сенсор* визначається тип сенсора, який може виявити метод або пристрій: „візуальний” – для людського ока; II (image intensificator) – для сенсора інтенсифікації зображення; TI (thermo image) – для сенсора термічного знімання; „Всі” – для всіх раніше згаданих сенсорів; „Унікальний” – для унікального, специфічного сенсора;

c) у стовпчиках *Позначення своїх військ* та *Позначення цілі* наведено відомості про ефективність способу або пристрою для позначення розташування своїх сил або маркування цілі.

Таблиця 4.2

Відносна ефективність пристроїв або способів, що використовуються для ідентифікації

Спосіб/Пристрій	День/Ніч	Сенсор	Позначення своїх військ	Позначення цілі	Примітки
Димова завіса	День	Візуальний	Висока	Висока	Легко ідентифікується. Може виказувати свої позиції, затуманити ціль або попередити про застосування вогневої підтримки. Встановлення може бути ускладнене за наявності споруд
Димова завіса (ближнього ІЧ випромінювання)	День	Візуальний	Висока	Висока	Легко ідентифікується. Може виказувати свої позиції, затуманити ціль або попередити про застосування вогневої підтримки. Встановлення може бути ускладнене за наявності споруд
	Ніч	II	Висока	Висока	
Освітлення, наземний вибух	День/Ніч	Всі	Не застосовується	Висока	Легко ідентифікується. Можливий вихід з ладу II датчиків
Сигнальне дзеркало	День	Візуальний	Висока	Не застосовується	Дозволяє уникнути виявлення позицій своїх сил. Залежить від погоди та наявного освітлення. Сигнал може втрачатись серед віддзеркалень від інших відбивних поверхонь (наприклад, вітрове скло, вода)
Направлене світло	Ніч	Візуальний II	Висока	Слабка	Висока загальна помітність. Виказує свої позиції та може попередити про застосування вогневої підтримки. Ефективність залежить від міського освітлення
Направлене світло ближнього ІЧ діапазону	Ніч	II	Висока	Слабка	Менша ймовірність виявлення, ніж у відкритого направленого світла. Ефективність залежить від інтенсивності міського освітлення

Продовження табл. 4.2

Спосіб/Пристрій	День/Ніч	Сенсор	Позначення своїх військ	Позначення цілі	Примітки
Лазерний покажчик цілі ближнього ІЧ діапазону (нижче 0.4 W)	Ніч	II	Висока	Слабка	Ефективність залежить від інтенсивності міського освітлення
Лазерний покажчик цілі ближнього ІЧ діапазону (вище 0.4 W)	Ніч	II	Висока	Висока	Менша залежність від навколишнього освітлення та погодних умов
Лазерний покажчик цілі видимого діапазону	Ніч	Візуальний II	Висока	Слабка	Висока загальна помітність. Високий ризик виявлення. Ефективність залежить від інтенсивності міського освітлення
Лазерний покажчик цілі /Маркер цілі	День/Ніч	Унікальний	Не застосовується	Висока	Високоефективний для керованих боєприпасів. Має дуже обмежений кут лазерного пучка і вимагає прямої видимості цілі. Може потребувати координації лазерних кодів
Трасер	День/Ніч	Всі	Не застосовується	Слабка	Може виказувати позиції. Іноді сигнали складно відрізнити від інших вогнів. Під час використання у світлий час доби можна підвищити ефективність, відсікаючи пил, що оточує ціль
Маяк ближнього ІЧ діапазону	Ніч	II	Висока	Не застосовується	Ефективність залежить від інтенсивності міського освітлення. Кодовані строби підвищують ефективність ідентифікації

Продовження табл. 4.2

Спосіб/Пристрій	День/Ніч	Сенсор	Позначення своїх військ	Позначення цілі	Примітки
Електронний маяк	День/Ніч	Унікальний	Дуже висока	Висока	Ідеальний пристрій маркування своїх військ для деяких літаків з фіксованим крилом, яким мало перешкоджає міський ландшафт. Може використовуватися як цільовий орієнтир для ідентифікації цілей. Потребує координації з повітряними екіпажами для забезпечення сумісності обладнання та підготовки
Хибна теплова ціль	День/Ніч	Всі	Висока	Не застосовується	Легко ідентифікується екіпажами літаків
Хибна ІЧ ціль	Ніч	II	Висока	Не застосовується	Легко ідентифікується екіпажами літаків
Рефлективний матеріал ближнього ІЧ випромінювання	Ніч	II	Висока	Не застосовується	Див. вище Розділ 3, де викладено детальні рекомендації щодо застосування
Бойова ідентифікаційна панель (CIP)	День/Ніч	TI	Висока	Не застосовується	Див. вище Розділ 3, де викладено детальні рекомендації щодо застосування
Термічна ідентифіка-ційна панель (TIP)	День/Ніч	TI	Висока	Не застосовується	Див. вище Розділ 3, де викладено детальні рекомендації щодо застосування
Хімічні освітлювачі	Ніч	Візуальний II	Слабка	Не застосовується	Забезпечують контрастну сигнатуру. Можуть бути затемнені спорудами. Ефективність залежить від інтенсивності міського освітлення
Хімічні освітлювачі ближнього ІЧ випромінювання	Ніч	II	Слабка	Не застосовується	Див. вище Розділ 3, де викладено детальні рекомендації щодо застосування

Довідкове видання

Миронович Антон Вікторович
Петрухін Віталій Степанович, доцент
Пінчук Ірина Володимирівна

СТАНДАРТИ НАТО

Випуск 2

Збірник

Редактори: ***Т. Животова, Н. Хмелюк***
Коректор ***О. Мінєєва***
Комп'ютерний набір і верстка: ***О. Малік, А. Патрушева, Г. Бабухіна***

Підписано до друку 07.04.2023 р.
Формат 60x90/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Офсетний друк.
Умов. друк. арк. 14,00
Обл.-вид. арк. 12,5
Тираж 50 прим.
Замовлення № 14

Видавець та виготовлювач – Національна академія
сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного
79026, м. Львів, вул. Героїв Майдану, 32
Тел.: (032) 258-44-12

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 3939 від 14.12.2010 р.